

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
Institut politologických studií
Katedra politologie

**Stranické systémy na komunální úrovni:
Případová studie okresu Benešov**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. David Vaculík
Studijní program: Politologie
Vedoucí práce: PhDr. Petr Jüptner, Ph.D.
Rok obhajoby: 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 10. května 2019

Bc. David Vaculík

Bibliografický záznam

VACULÍK, David. *Stranické systémy na komunální úrovni: Případová studie okresu Benešov*. Praha, 2019, 185 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Jüptner, Ph.D.

Rozsah práce: 238 598 znaků včetně mezer

Anotace

Práce se zabývá analýzou stranických systémů v obcích se statusem města v okrese Benešov. Jedná se především o fungování jednotlivých sdružení politických stran ve městech, tvorbu kandidátek a analýzu struktury těchto kandidátek. Práce se také zabývá analýzou vztahů mezi kandidujícími subjekty, jejich interakcemi mezi sebou a tvorbou koalic.

Annotation

The thesis keens on the analysis and development of the party systems in the cities and towns of the Benešov district. The thesis primarily concerns on existence of political parties on the local level, creation of electoral lists and analysis of the electoral list structure. The thesis also concerns on relations between candidates subjects, interactions between them and formation of coalitions.

Klíčová slova

Komunální politika, stranický systém, koalice, politické strany, okres Benešov.

Keywords

Local politics, party system, coalition, political parties, municipalities, Benešov district

Title

Local Party Systems: The Case Study of the Benešov District

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé práce PhDr. Petru Jüptnerovi, Ph.D. za trpělivost, obětavost a cenné rady při zpracovávání této práce. Rád bych také poděkoval své rodině, která mi vytvořila zázemí k úspěšnému zpracování mé diplomové práce.

Obsah

Úvod	1
1 Metodologické ukotvení práce	1
1.1 Cíl práce	1
1.2 Přístup a použité metody výzkumu	1
1.2.1 Přístup k výzkumu	2
1.2.2 Metody výzkumu	2
1.2.3 Kritérium výběru obcí	3
1.2.4 Průběh šetření a sběr dat	4
1.2.5 Struktura práce	5
2 Teoretická část	7
2.1 Volby, volební systém na komunální úrovni a návrhy jeho reforem	7
2.1.1 Volební systém v České republice	8
2.1.1.1 Geneze volebního systému	8
2.1.1.2 Fungování volebního systému	9
2.1.2 Strategie kandidatur	10
2.1.3 Návrhy reforem	11
2.2 Strany a stranické systémy	13
2.2.1 Politické strany na komunální úrovni	13
2.2.2 Obecná typologie politických stran	15
2.2.3 Stranické systémy v teoretické reflexi	16
2.3 Teorie koalic	17
2.3.1 Typy exekutivních koalic	19
3 Základní charakteristika okresu Benešov	20
3.1 Demografie	20
3.2 Územní struktura	20
3.3 Okres Benešov v kontextu Středočeského kraje	22
3.3.1 Charakteristika	22
3.3.2 Volby v okrese Benešov	22

3.3.2.1	Volby do Senátu.....	22
3.3.2.2	Volby do Poslanecké sněmovny	23
4	Analytická část – případové studie měst	29
4.1	Město Benešov	29
4.1.1	Strany ve městě	29
4.1.2	Analýza kandidátních listin	31
4.1.3	Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018	40
4.1.4	Soutěživost a interakce mezi stranami.....	42
4.2	Město Vlašim	45
4.2.1	Strany ve městě	45
4.2.2	Analýza kandidátních listin	47
4.2.3	Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018	57
4.2.4	Soutěživost a interakce mezi stranami.....	58
4.3	Město Votice	60
4.3.1	Strany ve městě	60
4.3.2	Analýza kandidátních listin	61
4.3.3	Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018	72
4.3.4	Soutěživost a interakce mezi stranami.....	73
4.4	Město Sázava.....	75
4.4.1	Strany ve městě	75
4.4.2	Analýza kandidátních listin	76
4.4.3	Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018	86
4.4.4	Soutěživost a interakce mezi stranami.....	87
4.5	Město Týnec nad Sázavou.....	88
4.5.1	Strany ve městě	88
4.5.2	Analýza kandidátních listin	90
4.5.3	Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018	101
4.5.4	Soutěživost a interakce mezi stranami.....	103
4.6	Město Neveklov	103

4.6.1	Strany ve městě	104
4.6.2	Analýza kandidátních listin	105
4.6.3	Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018	115
4.6.4	Soutěživost a interakce mezi stranami.....	116
4.7	Město Bystřice.....	117
4.7.1	Strany ve městě	117
4.7.2	Analýza kandidátních listin	118
4.7.3	Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018	127
4.7.4	Soutěživost a interakce mezi stranami.....	128
4.8	Město Trhový Štěpánov	129
4.8.1	Strany ve městě	130
4.8.2	Analýza kandidátních listin	131
4.8.3	Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018	141
4.8.4	Soutěživost a interakce mezi stranami.....	143
4.9	Město Pyšely	143
4.9.1	Strany ve městě	144
4.9.2	Analýza kandidátních listin	145
4.9.3	Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018	154
4.9.4	Soutěživost a interakce mezi stranami.....	156
	Závěr.....	157
	Summary	164
	Použitá literatura.....	169
	Seznam zkratk.....	172
	Seznam tabulek a grafů	173
	Seznam příloh.....	176

Úvod

V posledních letech se v České republice začíná více autorů a studentů věnovat výzkumu komunální politiky. Tato úroveň politiky nabízí rozmanité možnosti k výzkumu a určování trendů a dalšího vývoje i ve vyšších patrech politiky. Je patrné, že od roku 1989 se komunální politika zásadním způsobem proměnila. Ve všech patrech politiky dochází ke krizi tradičních stran, tedy těch, které se formovaly bezprostředně po sametové revoluci v roce 1989¹ nebo těch, které svou činnost po roce 1989 obnovily a navázaly tak na dlouholetou historii či se „demokratizovaly“.² Mnoho z těchto stran již zaniklo nebo se marginalizovalo, zejména těch nově vzniklých, porevolučních. V posledních deseti letech je patrné postupné nahrazování těchto stran novými politickými stranami či politickými hnutími. V celostátní ale i komunální politice můžeme zaznamenat průniky různých business-firm parties, niche parties nebo franchise parties.³ Tyto strany mají různou životnost, některé z nich již neexistují nebo jsou marginalizovány.⁴ Elektorát takovýchto stran nemá silný vztah k dané straně a často se jeho sympatie přelévají v krátkých časových úsecích, zejména pak dle charismatu lídra takové strany. Dochází i ke vzniku regionálních stran, jejichž kandidáti se nechtějí hlásit k tradičním stranám nebo jsou jejich bývalými členy. Tyto strany staví kandidátky, které se často tváří jako kandidátky nestranické. Některým regionálním stranám se podařilo proniknout i do vyšších pater politiky.⁵ Tradiční velké strany, jako Občanská demokratická strana, ČSSD, KSČM nebo KDU-ČSL mohou stavět na široké členské základně ve městech a vesnicích. Dále pak tyto strany zviditelňuje kvalitní práce jejich starostů a zastupitelů, kteří se starají o rozvoj městských a venkovských sídel a zkvalitňování života občanů. To vše může ústit v až abnormální výsledky strany ve srovnání s celostátně získávanými výsledky.⁶

Za posledních dvacet let se komunální politice věnovalo několik autorů, zejm. Stanislav Balík, Pavel Šaradín, Petr Jüptner a další. Neustále však dochází ke genezi stran, zániku stran a ke genezi celého stranického systému. Mnohé publikace, psané před 10 a více lety, jsou z dnešního pohledu zastaralé, respektive neaktuální, a nereflektují aktuální rozložení politických stran, jejich celostátní a komunální volební zisky, a především nemohou reflektovat vznik nových stran a jejich zakotvení v komunálních stranických systémech. Tato práce přináší nové poznatky a souhrny ke komunálním volbám na Benešovsku.

¹ Například ODS nebo Strana zelených

² Například KDU-ČSL nebo ČSSD, „demokratizovaná“ KSČM

³ Například Hnutí ANO Andreje Babiše, SPD Tomia Okamury

⁴ Například Věci veřejné nebo Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury a jeho následné formy

⁵ Například STAN nebo Severočeši.cz

⁶ Viz kandidátka ODS ve středočeských Líbeznicích v roce 2014 nebo kandidátka ČSSD v Bohumíně v roce 2018

1 Metodologické ukotvení práce

1.1 Cíl práce

Cílem práce je podrobit analýze vývoj stranických systémů v obcích se statutem města v okrese Benešov. Zvoleným časovým mezníkem je rok 1998, protože v tomto roce probíhají komunální volby ještě dle starých volebních úprav, zatímco komunální volby v roce 2002 již probíhají dle zákona č. 491/2001 Sb. Práce se zabývá ukotvením místních sdružení politických stran v jednotlivých městech a analyzuje strukturu kandidátních listin kandidujících politických subjektů. Mimo politické strany jsou stejným způsobem analyzovány Sdružení nezávislých kandidátů, u nichž je navíc zjišťováno napojení na nějaký nepolitický subjekt působící ve městě.

Analýza koalic a koaličních vazeb mezi jednotlivými subjekty je nedílnou součástí této práce. Zkoumáno je koaliční chování a interakce mezi volebními stranami a jejich změny v průběhu zkoumaného časového úseku. Dále je zkoumán fakt, zda nový starosta vzejde z vítězné strany či nikoli.

Diplomová práce si klade za úkol analyzovat trendy vývoje stranických systémů na základě těchto výzkumných otázek a úkolů⁷:

1. Zkoumat ukotvenost politických stran v daných městech dle členské základny a délce existence místního sdružení.
2. Analyzovat strukturu kandidátních listin, skládají-li se spíše ze straníků či bezpartijních.
3. V jakém poměru kandidují politické strany vůči novým stranám a SNK?
4. Analyzovat míru soutěživosti a interakce politických stran mezi sebou.
5. Jak často vzejde starosta z vítězné strany?

1.2 Přístup a použité metody výzkumu

Předkládaná diplomová práce je deskriptivní případovou studií, která zkoumá politické strany, stranické systémy a koalice na komunální úrovni. Budeme-li nahlížet na tyto tři zkoumané objekty jako na organizace, pak lze výzkum v této práci popsat jako „studium organizací a institucí“ podle popisu Jana Hendla (2016, s. 104).⁸

⁷ Viz projekt diplomové práce

⁸ „Zkoumají se firmy, školy, odborové organizace, implementace programů a intervencí, kultura organizací, procesy změn a adaptací. Cíle jsou různorodé ... evaluace, zkoumání procesů změn a adaptace.“

1.2.1 Přístup k výzkumu

Politolog Stanislav Balík (2005, s. 166-168; srov. Balík, 2008, s. 8-9) vymezuje dva možné typy výzkumu v komunální politice. Jako první způsob zmiňuje pohled „holistický“, tedy pohled shora, jehož zastáncem a představitelem je Pavel Šaradín. Jeho měrnou jednotkou je při výzkumu okres, komunální politiku považuje za nejnižší stupeň politiky a z části je její fungování logicky odvoditelné od fungování vyšších úrovní. Druhým možným typem výzkumu komunální politiky je množství jednotlivých případových studií, na jejichž základě se poté utvářejí zobecňujícím tvrzení. Čelními představiteli tohoto druhu výzkumu je Stanislav Balík nebo Petr Jüptner.

Tato diplomová práce využívá druhého přístupu, tedy, že každé z měst je originálem, a tak práce přináší jedinečnou a ucelenou deskriptivní případovou studii jednotlivých měst a jejich stranických systémů. Ta je výhodnější pro kvalitativní výzkum menšího počtu měst díky tomu, že je možné postihnout detailněji jednotlivé faktory a trendy.

1.2.2 Metody výzkumu

Informace byly sbírány pomocí polostrukturovaných rozhovorů, analýzou dokumentů relevantních pro tuto práci a analýzou výsledků kandidátních listin a komunálních voleb. Rozhovor byl veden s předsedy místních organizací stran, které v konkrétním městě existují. Pokud nebyla možnost spojit se s předsedou místní organizace, byl kontaktován hierarchicky nadřazený celek. V případě sdružení nezávislých kandidátů byl rozhovor veden s některým ze zvolených zastupitelů. Při nezvolení žádného kandidáta z dané kandidátky byl učiněn pokus o kontaktování kandidáta číslo 1. V mnohých případech je však získání kontaktu na takového kandidáta nemožné, a tak byl učiněn pokus o kontaktování ostatních kandidátů až do vyčerpání všech možností.

Míra soutěživosti byla analyzována pomocí množství kandidujících vůči rozdělovaným mandátům a také polostrukturovanými rozhovory. K zjištění koaličních vazeb a aliancí bylo plánem využít analýzy dokumentů, a to zápisů zastupitelstva, pokud z nich bude patrná koaliční vazba, koaličních smluv a polostrukturovaných rozhovorů s politickými aktéry a analýza složení městských rad, je-li ve městě zřízena. Velmi cenným zdrojem informací byly také výsledky komunálních voleb v daných městech, analýza struktur kandidátních listin kandidujících subjektů. V analýze byl kladen důraz na počty straníků vůči bezpartijním, rozdělení kandidátů do věkových kategorií a reprezentaci žen vůči mužům. Vzhledem k situaci nebylo potřeba provádět výzkumy v archivech městských úřadů ani okresním archivu.

Při analýze kandidátních listin a volebních výsledků se ukázal jako cenný zdroj informací volební portál Českého statistického úřadu www.volby.cz, kde byla nalezena většina požadovaných informací pro několik deklarovaných cílů práce.

V otázce soutěživosti a interakce bylo využíváno zjištěných informací o koalicích, které byly zařazovány dle typologie Stanislava Balíka. Dle typu koalice se poté určovala jednak interakce stran a následně i soutěživost, právě podle velikosti místní koalice.

Při sběru dat byl zaznamenán metodologický problém, a to zejména při zpracovávání analytické kapitoly o Pyšelích, kde jsou taktéž hlavním zdrojem informací o ukotvenosti politických stran a SNK rozhovory s politickými představiteli. Autor předkládané práce zdůrazňuje, že je aktérem politického dění v tomto městě.⁹ Při výzkumu stranického systému v Pyšelích se vyvaroval zkresleného pohlížení na ukotvenost politických stran a oprostil se emocionálně zabarveného pohlížení na tvorbu koalic ve svém bydlišti. Podobný výzkum, avšak s jinými cíli, již autor v Pyšelích provedl, a to v rámci bakalářské práce psané taktéž na Institutu politologických studií FSV UK.¹⁰ Daleko více však v rámci Pyšel i některých dalších měst využívá svých dlouhodobých znalostí a sledování politického dění.¹¹

Metodologicky se jedná o metodu zúčastněného pozorování. Tato metoda je popsána jako dlouhodobý osobní pobyt výzkumníka v terénu a tento výzkumník je zapojen do práce se zbytkem skupiny. Jedná se o celkové zapojení výzkumníka do skupiny, aby pochopil její činnost, avšak tento výzkumník musí být schopen „návratu do reality“, aby mohl kvalitně a objektivně analyzovat získaná data (Fritzová, 2016, s. 96). Tímto se maximálně snažím vyrovnat i s problematikou subjektivity a nečinit tak o Pyšelích zavádějící a zkreslené závěry.

1.2.3 Kritérium výběru obcí

Okres Benešov byl určen předem na základě premise jednak blízkosti centra,¹² které pravděpodobně ovlivňuje část okresu, jednak četnosti venkovských sídel. Jelikož se jedná o deskriptivní případovou studii o sídlech v okrese Benešov, připadalo nejprve v úvahu zahrnout všechna sídla v okrese do analytické části diplomové práce. To se však ukázalo jako zbytečné, zejména proto, že v mnohých malých obcích kandiduje pouze jeden volební subjekt, velmi často jako sdružení nezávislých kandidátů, a to v několika volebních obdobích, a tak

⁹ Autor práce je od roku 2018 zastupitelem města a od roku 2017 předseda místního sdružení ODS. Kandidoval za ODS v komunálních volbách 2014 a 2018. Členem ODS je od srpna 2013.

¹⁰ VACULÍK, David. *Vývoj stranického systému města Pyšely v letech 1994 až 2016*. Praha, 2017. Vedoucí práce: Matěj Trávníček.

¹¹ Toto částečně uplatňuji i ve výzkumu jiných měst.

¹² Tj. hlavního města Prahy.

nemůžeme v takové obci hovořit o stranickém systému. Při analýze velikosti obcí se statusem města na Benešovsku bylo zjištěno, že tato města spadají do rozdělení velikosti obcí dle politologa Petra Jüptnera (2006, s. 114) vyjma kategorie velkých měst. Pro práci byl zvolen vzorek obcí, jež jsou držiteli statusu města, tj. Benešov, Vlašim, Votice, Sázava, Týnec nad Sázavou, Neveklov, Bystřice, Trhový Štěpánov a Pyšely. V těchto městech je předpoklad, díky jejich velikosti a legislativnímu postavení, že zde bude existovat soustava stran nebo že zde budou politické strany aktivní. Nejdůležitějším důvodem pro výběr měst jsou politické strany. Ve všech městech dochází k zvětšující se míře soutěživosti, kdy kandidujících v komunálních volbách je více než rozdělovaných mandátů. Politická soutěž a množství kandidátů podtrhuje pluralitní charakter měst.

Tabulka 1 - Kategorie obcí podle velikosti

Kategorie obcí	počet obyvatel	zařazení města do kategorie
malé obce	do 1700	Trhový Štěpánov
menší střední obce	1701 - 9000	Bystřice, Neveklov, Pyšely, Sázava, Týnec nad Sázavou, Votice
větší střední obce	9001 - 45000	Benešov, Vlašim
velká města	cca nad 45000	žádné

Zdroj: autor na základě rozdělení obcí dle Petra Jüptnera

Analytická část tedy přináší nejvíce poznatky z menších středních obcí, nicméně je třeba podotknout, že rozdíly mezi jednotlivými obcemi nejsou propastné. Mezi nejmenší zkoumanou obcí, Trhovým Štěpánovem, a největší, Benešovem, je rozdíl necelých 15 000¹³ obyvatel.

1.2.4 Průběh šetření a sběr dat

Největší objem dat pro sepsání předkládané diplomové práce byl sbírán pomocí polostrukturovaného rozhovoru¹⁴, který byl sestaven s pomocí odborné konzultace s PhDr. Petrem Jüptnerem, Ph.D., politologem působícím na Institutu politologických studií Univerzity Karlovy. Tento scénář je tematicky rozdělen do tří samostatných bloků s různou četností otázek a podotázek. Scénář rozhovoru obsahuje celkem 21 otázek, přičemž první dvě otázky jsou „zahřívací“ a zajišťují vyzískání profilu odpovídajícího, uzavřených i otevřených.

¹³ Na základě počtu obyvatel k roku 2016 dle Českého statistického úřadu

¹⁴ Viz přílohy

Jednotlivými bloky jsou za 1. Strany a kandidátky, tento blok je tvořen otázkami číslo 1 a 2, za 2. Vztahy a rivalita tvořen otázkou číslo 3 a za 3. Koalice a většina. Tento blok obsahuje nejvíce otázek a tvoří ho otázky 4 až 11. Otevřené otázky výrazně převažují kvůli tomu, aby byla respondentovi ponechána větší míra svobody při odpovědi a mohla být jednoduše zachycena jednotlivá specifika a trendy v konkrétním stranickém systému města, odkud respondent pocházel. Každému z tematických bloků předchází krátká informativní stat k danému bloku, aby byl respondent lépe zatažen do tématu a mohl konkrétněji formulovat své odpovědi.

Jelikož se jednalo o rozhovor, respondenti byli nejprve kontaktováni pomocí telefonu, e-mailu nebo na základě osobní známosti s autorem, aby byla dohodnuta schůzka, kde a kdy bude rozhovor pořízen. Někteří respondenti požadovali zaslat otázky k rozhovoru předem. Otázky ze scénáře byly poté při schůzce pokládány ústně, respondent taktéž odpovídal ústně. Někteří respondenti však navrhli možnost telefonického rozhovoru z důvodu úspory času pro obě strany. Tomuto postupu nebyl kladen ze strany autora práce odpor.

Struktura oslovených respondentů odpovídala projektu diplomové práce. Dle typu volebního subjektu a úspěšnosti v kontaktování se jedná o respondenty z řad funkcionářů místních sdružení politických stran, lídrů či kandidátů daných volebních subjektů a v některých případech i bývalých funkcionářů či kandidátů dnes již nekandidujících nebo neexistujících subjektů.

1.2.5 Struktura práce

Práce je strukturována do čtyř hlavních kapitol. Nejprve jsou vytyčeny výzkumné cíle práce, následně metodologické ukotvení celé práce, kde jsou uvedeny v jednotlivých podkapitolách možné přístupy k výzkumu, metodologie a samotný praktický přístup k práci. Následuje teoretické ukotvení práce, které operuje s teoriemi koalic a stran, které jsou relevantní pro práci věnující se komunální politice. Nedílnou součástí takové práce je i popis geneze a fungování volebního systému v komunálních volbách a návrhy jeho reforem vládou, ale i zájmovými organizacemi. V třetí části práce je popsán okres Benešov v širším kontextu, zejména Středočeského kraje. V čtvrté části práce jsou pak k nalezení výsledky analytického výzkumu v jednotlivých městech okresu Benešov, tedy rozhovory s představiteli tamějšího politického života a výsledky analýz ostatních zdrojů dle projektu práce. Grafy, které znázorňují poměry různých typů kandidujících stran, zobrazují situaci z komunálních voleb v roce 2018, tedy nejaktuálnější období. Grafy, znázorňující strukturu kandidátních listin, operují s počty kandidátů. Grafy, znázorňující výsledky komunálních voleb, jsou zobrazeny

v procentech hlasů a zahrnují pouze volební strany, které kandidovaly třikrát a více. Pokud strana nekandidovala, v grafice se její zisk zobrazuje jako 0 %. Tento minimální počet kandidatur je stanoven záměrně, aby demonstroval zisky nebo ztráty jednotlivých volebních stran v časové ose. Celou práci uzavírá závěr, kde jsou prezentovány výsledky výzkumu a odpovědi na výzkumné otázky.

2 Teoretická část

Problematika geneze stranických systémů na komunální úrovni je téma, které je interdisciplinární, neboť slouží pro výzkum v mnoha vědních oborech. Zejména se této problematice věnuje politologie, avšak k výzkumu poslouží i právníkům z hlediska volebních a ústavních zákonů, sociologii ve výzkumu chování voličských skupin a sociologie strany a dalším.

V první řadě je potřeba teoreticky vymezit komunální stranické systémy a teorii koalic a koaličních vztahů, jež je aplikovatelná do prostředí komunální politiky. Nedílnou součástí teoretické stati je také teorie voleb, volebních systémů a jejich reforem v České republice. Za základní teoretiky, kteří k výše popsaným teoriím a volebním systémům publikují své knihy a články, mohu uvést politology Petra Jüptnera, Ladislava Cabadu, Stanislava Balíka, Jaroslava Čmejru, Tomáše Lebedu, Lukáše Linka, Jana Čopíka nebo Kláru Vlachovou. Přínosem může být také článek a téma disertační práce Matěje Trávníčka.

2.1 Volby, volební systém na komunální úrovni a návrhy jeho reformem

Volební systém používaný pro komunální volby je nejsložitější z používaných volebních systémů v České republice (Lebeda, 2009, s. 343). Úkolem voleb je zejména výběr reprezentantů, ale i funkce legitimační, integrační a kontrolní. V neposlední řadě mají také volby plnit roli posilování občanského uvědomění (Říchová, 2007, s. 131-132). Mezi odborníky neexistuje jednoznačná shoda na tom, co volební systém obnáší, respektive jaká je jeho správná definice. Někteří vnímají proces volby jako vůli občanů vybrat volené zástupce a volební systém jako „prostředníka“ pro konečnou transformaci výběru občanů ve zvolené zástupce. Volba je pak jeden z možných způsobů výběru kandidátů občany (Chytilek, Šedo, Lebeda, Čaloud, 2009, s. 13; Reynolds, Reilly, Ellis, 2005, s. 5). Ačkoliv občané mají možnost volby, může docházet k různým výsledkům v závislosti na zvolené metodě přepočtu hlasů, které se od sebe mohou lišit a mít odlišnou propagaci výsledků (Klíma, 1998, s. 184). Jiný výklad zase říká, že cílem voleb je odhalit aktuální názory občanů, respektive objektivně ukázat rozložení politických sil a podle toho přidělit mandáty, což však vylučují většinové systémy.¹⁵ Toto tvrzení umocňuje i pocit, že poměrné zastoupení patří mezi nejspravedlivější (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 53). K předchozímu tvrzení, že většinové systémy

¹⁵ Neboli první v cíli

vylučují ze své podstaty možnost zjistit aktuální rozložení politických sil, kontruje Matěj Trávníček (2014, s. 213), který ve svém článku zmiňuje novozélandský většinový systém, který ovšem dokázal generovat silně proporční výsledky.¹⁶

2.1.1 Volební systém v České republice

2.1.1.1 Geneze volebního systému

Po roce 1989 byl pro všechny typy voleb zaveden listinný systém poměrného zastoupení.¹⁷ Ačkoliv byly po sametové revoluci snahy o navázání na tradice první Československé republiky, nebyl překvapivě zvolen pro komunální volby v roce 1990 listinný systém s uzavřenými kandidátkami, nýbrž listinný systém s otevřenými kandidátkami (Balík 2009, s. 83). V tomto duchu hovoří i zákon č. 368/1990 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí, kde je způsob hlasování upraven především v § 31 – způsob hlasování.¹⁸ Zákon z roku 1990 byl však již na další období změněn a to zákonem č. 298/1992 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí a o místním referendu.¹⁹ Tento zákon byl účinný až do roku 2004, nicméně zjevně pouze kvůli místnímu referendu, protože v roce 1994 vychází nový zákon č. 152/1994 Sb. o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů. Tímto zákonem se pak řídily komunální volby v roce 1994 a 1998.²⁰ Tento zákon opouští praxi z roku 1990 s otevřenými kandidátními listinami a přiklání se ke kandidátním listinám polouzavřeným.²¹ Volič tedy nadále může volit napříč jednotlivými volebními stranami, ale mandát již není přidělen pouze na základě získaných hlasů. Pro posun před ostatní kandidáty je třeba získat 110 % průměru odevzdaných hlasů na kandidáta v rámci dané volební strany (Trávníček, 2014, s. 214).

Komunální volby v roce 1994 a 1998 řízené výše zmiňovaným zákonem vedly k vysoké fragmentaci obecních zastupitelstev a nadreprezentovanosti malých stran, a to díky

¹⁶ Více k této problematice je uvedeno v diplomové práci, která byla vydána knižně

¹⁷ Pro volby komunální, ale i pro volby do Federálního shromáždění ČSFR

¹⁸ Ten říká v odstavcích 3 a 4, že „Volič může na hlasovacím lístku označit v rámečku před jménem kandidáta křížkem toho kandidáta, pro kterého hlasuje, a to v kterémkoliv ze sloupců, v nichž jsou uvedeni kandidáti jednotlivých volebních stran“ a „Voliči může na hlasovacím lístku označit křížkem ve čtverečku v záhlaví sloupce s kandidáty volební strany nejvýše jednu volební stranu. Zároveň může označit v rámečku před jménem kandidáta křížkem další kandidáty, pro které hlasuje, a to v libovolných samostatných sloupcích, ve kterých jsou uvedeny ostatní volební strany. Takto volí předně jednotlivě označené kandidáty, dále tolik kandidátů označené volební strany, kolik činí rozdíl počtu členů zastupitelstva, kteří mají být zvoleni, a to v pořadí, v němž jsou kandidáti označené volební strany uvedeni v jejím sloupci.“

¹⁹ Žádné komunální volby se jím neřídily, protože v červenci 1994 byl schválen nový zákon o volbách do zastupitelstev obcí

²⁰ Rok 1998 spadá do zkoumaného období této diplomové práce

²¹ Tyto kandidátní listiny využívá i současný volební systém

neuzákoněné volební klauzuli a dále pak kvůli přepočtové metodě Sainte-Laguë²² (Balík, 2009, s. 89).

Aktuální vývoj v zásadě končí rokem 2001, kdy v účinnost vchází nový zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Tento zákon je symbolem širokého kompromisu tehdejších vládnoucích stran, kdy nebyly schváleny návrhy²³ stran „opoziční smlouvy“ (Trávníček, 2014, s. 215). Tímto zákonem se řídí volby od roku 2002 dodnes, je v něm uzákoněna 5 % volební klauzule a mandáty se přerozdělují podle dělitele d'Hondt.

Tato změna ve volebním děliteli a klauzuli mohla mít vliv i na celkový vývoj ve stranickém systému vzhledem k možným zánikům menších volebních stran s neúplnými kandidátkami nebo v opuštění kandidatury jako nezávislý kandidát, poněvadž nový volební systém zejména tyto dvě formy kandidatury výrazně omezoval.

2.1.1.2 Fungování volebního systému

Od volebních systémů nemůžeme očekávat absolutní spravedlnost. Některé poměrné volební systémy upřednostňují velké strany co do počtu získaných hlasů, některé naopak nadreprezentovávají malé strany. U většinových volebních systémů hrozí vysoký podíl propadlých hlasů. V této podkapitole bych se rád zaměřil na problematiku spjatou s fungováním volebního systému v českých komunálních volbách.

Každý volič má tolik hlasů, kolik se volí členů zastupitelstva. Pokud se volí zastupitelský orgán, který má 15 členů, má volič právě 15 hlasů, které může kandidátům přidělit. Jednotlivému kandidátovi však může přidělit právě jeden hlas. Volič není povinen přidělit kandidátům všechny své hlasy, naopak, pokud volič přidělí více hlasů, než je volených zástupců, hlas je neplatný.

Od roku 2001 se pro volby do zastupitelstev uplatňuje volební klauzule 5 %²⁴ pro získání zastupitelského mandátu.²⁵ Mandáty se rozdělují podle volební formule d'Hondt.²⁶ Pokud některý z kandidátů získá o 10 % více hlasů, než je průměr zisku hlasů volební strany, přesouvá se tento kandidát na první místo kandidátní listiny. V případě, že takových kandidátů

²² Mandáty se přerozdělují na základě dělitele, který využívá číselnou řadu počínaje 1 a pokračující každým lichým číslem až po vydělení tolika podílů, kolik je rozdělováno mandátů a jejich následné seřazení pro volební strany dle velikosti vypočtených podílů

²³ Jednalo se například o modifikovaný dělitel d'Hondt počínající dělitelem 1,42, který by vedl k vyšším ziskům velkých stran, v té době ODS a ČSSD.

²⁴ Toto neplatí při podání neúplné kandidátní listiny, kdy se volební klauzule úměrně snižuje.

²⁵ Tím se snižuje nadreprezentovanost stran s nízkým ziskem hlasů.

²⁶ Celkový počet hlasů pro stranu se dělí celými čísly a následně se mandáty přidělují od nejvyššího podílu sestupně až do přidělení všech mandátů.

je více, jejich pořadí je stanoveno prostým počtem hlasů (Svoboda, Hudák, Jüptner, 2003, s. 12).

2.1.2 Strategie kandidatur

V České republice je možných pět druhů různých kandidatur v komunálních volbách. Nejtypičtější možnou formou kandidatury ve volbách je kandidatura za politickou stranu. Tato forma kandidatury je v zásadě nejjednodušší, nevyžaduje zvláštních byrokratických úkonů a politická strana sama zaregistruje danou kandidátní listinu ve volbách. Taková kandidátní listina může mít zvoleného zmocněnce, který koná všechny úkony za kandidátku, přihlašuje ji k volbám na daných úradech, zastupuje ji nebo opravuje chyby po zaregistrování. Tyto kandidátky zpravidla nesou název dané politické strany. Dalším a velmi podobným druhem je kandidatura koalice politických stran. Procedura zůstává stejná jako u kandidatury samostatné politické strany, liší se jen navrhuje strana u jednotlivých jmen kandidátů. To vše dle dohody koaličních stran.

Druhou a velmi obvyklou formou kandidatury je sdružení nezávislých kandidátů. Taková kandidátní listina má za úkol v zásadě suplovat politické strany na komunální úrovni. Jedná se o deklaraci kandidátů, že jsou nezávislí na politické straně a jednají sami za sebe. Podat takovou kandidátku je ale byrokraticky obtížnější než předchozí formy kandidatury. Pro registraci takovéto kandidátní listiny je potřeba posbírat určitý počet podpisů podle zákona, přičemž se nepočítají podpisy od občanů, kteří nemohou volit do daného zastupitelstva nebo podpisy od samotných kandidátů dané kandidátní listiny. Zákon stanovuje, že ve všech velikostech měst musí kandidátní listina SNK posbírat 7 % podpisů všech obyvatel.²⁷

Další možnou kandidaturou je nezávislý kandidát. Ten kandiduje sám za sebe, koná za sebe všechny úkony a nevzniká za něj náhradnické místo. Tato forma kandidatury se využívá spíše v menších sídlech, a to po dohodě mezi kandidáty,²⁸ protože volební systém samostatné nezávislé kandidáty velmi ochuzuje o hlasy. Pokud formu kandidatury nezávislého kandidáta chce někdo podat, je potřeba, stejně jako u SNK, posbírat podpisy obyvatel. Zde již zákon stanovuje různé hranice potřebného počtu podpisů.²⁹

²⁷ Do velikosti se započítávají všichni obyvatelé (děti, nesvéprávní), ne pouze voliči.

²⁸ Pokud všichni kandidáti tuto dohodu dodrží a kandidují jako nezávislí kandidáti, volební systém je pak v dané obci spravedlivý a jasně ukáže preference voličů.

²⁹ Viz tabulka č. 2 – Potřebné množství podpisů.

Tabulka 2 - Potřebné množství podpisů

Počet obyvatel nebo městské části	Počet podpisů pro kandidaturu nezávislého kandidáta
do 500	5 % z počtu obyvatel
od 501 do 3 000	4 % z počtu obyvatel, nejméně však 25
od 3 001 do 10 000	3 % z počtu obyvatel, nejméně 120
od 10 001 do 50 000	2 % z počtu obyvatel, nejméně 600
od 50 001 do 150 000	1 % z počtu obyvatel, nejméně 1 000
nad 150 000	0,5 % z počtu obyvatel, nejméně 1 500

Zdroj: Autor na základě Svoboda, Hudák a Jüptner, 2003, s. 11

Poslední možnou formou kandidatury je syntéza předchozích, tedy kandidatura sdružení politické strany a nezávislých kandidátů. Kandidátní listinu opět zaštiťuje politická strana a není třeba sbírat podpisy. V zastupitelstvech pak bývá praxí rozlišovat ty zastupitele, kteří byli zvoleni na návrh politické strany a ty, kteří byli zvoleni za nezávislé kandidáty.

2.1.3 Návrhy reform

V roce 2018 a 2019 neprobíhá žádná vážnější debata o reformě komunálního volebního systému.³⁰ Tyto debaty bývají někdy ovlivněny jakousi „ukřivděností“ některých volebních stran. Naštěstí mnohem častěji dochází k erudované a věcné debatě. Jak již upozorňoval Stanislav Balík (2009, s. 84), mnohé debaty nad českým komunálním volebním systémem se vedou v duchu „spravedlnosti a nespravedlnosti“, což je však dle Balíka „mylné uvažování, protože ve volebních systémech nejde o spravedlnost“. Kritérium spravedlnosti by zcela jistě nemělo být kritériem, jež ovlivňuje debaty, protože český komunální systém si zaslouhuje věcnou a jasnou debatu, která vylučuje kritéria, která mohou být různě vykládána a následně tendenčně ovlivňovat výslednou podobu volebního systému. Výsledná podoba volebního systému je politické rozhodnutí, které musí respektovat demokratický a svobodný průběh voleb, musí ctít rovné, tajné a všeobecné volební právo a garantovat úměrnou reprezentaci menšinových a většinových názorů (Trávníček, 2014, s. 213).

³⁰ Tyto debaty probíhají v zásadě po komunálních volbách.

Debaty o změně volebního systému probíhaly a probíhají na úrovni vlády, ministerstev a zájmových organizací. Mezi nejznámější a největší zájmové organizace, která sdružují města a obce, patří Sdružení místních samospráv České republiky a Svaz měst a obcí České republiky.

Sdružení místních samospráv České republiky dlouhodobě navrhuje změnu volebního zákona. Na základě jejich tvrzení a tvrzení předsedy SMS ČR Stanislava Polčáka,³¹ stále více zaznívá hlas starostů měst a obcí s tím, že nynější volební systém pro komunální volby nebývale upřednostňuje ty volební subjekty, které nedosahují mezi voliči takové podpory. Podle prohlášení Stanislava Polčáka „je třeba se na problematiku komunálních volebních systémů dívat ze dvou rovin. Odhlédneme-li od problematiky přímé volby starostů, která si vyžádá zcela jistě určité ústavní změny, je nanejvýš potřebné řešit otázku přepočítacích koeficientů pro získání mandátu zastupitele“ (Komunální volby potřebují změnu, tvrdí obce, www.smscr.cz). Přepočítací koeficienty v komunálních volbách totiž dochází v praxi k takovým absurditám, že někteří výrazně méně preferovaní kandidáti³² mandát v zastupitelstvu získají, naproti tomu ti s vyšším počtem hlasů se do zastupitelstva nedostanou. Řešení je podle nich právě ve změně přepočítacích koeficientů, které nyní zvýhodňují méně preferované volební strany. Nechtějí však zavádět čistě většinový systém založený na prosté většině hlasů, ale kompromisní systém přepočtů, kdy dojde k posílení většinových prvků ve volebním systému. SMS ČR si vytyčil záměr změny systému již do komunálních voleb konaných v roce 2018, to se však nezdařilo (Komunální volby potřebují změnu, tvrdí obce, www.smscr.cz).

Odmítavě se k návrhům na změnu volebního systému staví i Svaz měst a obcí České republiky. V poslaneckém návrhu na změnu znění zákona, kterým by se zaváděla přímá volba starosty, je dle SMOČR příliš mnoho nedostatků. Svaz nedoporučuje implementovat přímou volbu starostů a hejtmanů do volebního systému. Nesouhlasný postoj zaujímá na základě negativních zkušeností ze Slovenska, kde přímá volba starostů působí problémy.³³ Dále svaz poukazuje na to, že starosta může být zvolen na základě několika málo hlasů. SMOČR považuje stávající systém za plně demokratický a neshledává v něm taková rizika pro kontrolní mechanismy jako u přímé volby starosty. Co ovšem SMOČR podporuje stejně jako SMSČR, je zavedení více většinových prvků do volebního systému tak, aby nebyly nadreprezentovány

³¹ V letech 2010-2014 poslanec PS PČR za TOP09 a k roku 2019 poslanec Evropského parlamentu zvolený za hnutí STAN.

³² V počtu absolutního zisku hlasů

³³ Přímou volbu starostů jsou neodvolatelní zastupitelstvem nebo nemají většinu pro své návrhy.

malé strany a systém svým přepočítacím koeficientem „nenahrával“ těmto méně voleným stranám³⁴ (Měnit volební systém nelze bez široké diskuse, www.smocr.cz).

Jako starší návrh úpravy volebního zákona bych uvedl připravovaný legislativní návrh vlády Petra Nečase.³⁵ Ten navrhoval sjednotit všechny volební zákony do jednoho.³⁶ Návrh mimo úpravy pro volby do PS PČR a Senátu zmiňoval i dvě podstatné změny pro komunální volby. První změnou bylo zrušení možnosti vytvářet volební obvody, kvůli krátkému času na adaptaci ze strany politických stran a údajné problematičnosti. Druhou podstatnější změnou byla úprava koeficientu pro posunutí kandidáta z 1,1 na 1,05. Tedy kandidát by již nepotřeboval 110 % průměru odevzdaných hlasů pro posunutí před ostatní kandidáty, ale postačovalo by pouze 105 % průměru hlasů. Tato úprava by v podstatě znamenala návrat k otevřeným kandidátním listinám. Mohla by přinést nestabilitu a větší fragmentaci v zastupitelstvech a ve svém důsledku by mohla omezit rekruční funkci politických stran (Trávníček, 2014, s. 228-229).

2.2 Strany a stranické systémy

V zásadě správnou a jedinou obecnou definici politické strany nelze určit. Blanka Říchová (2007, s. 87) tvrdí, že teoretikové jako Maurice Duverger nebo Klaus von Beyme se utvoření obecné definice „vyhýbají nebo ji odmítají vytvořit.“ Při snaze takovouto definici získat z literatury, lze souhrnně říci, že politická strana je: „a) dobrovolná, trvalá, otevřená organizace, jejíž členové mají společné představy a zájmy; b) usilují o politickou moc; c) této moci se snaží dosáhnout prostřednictvím voleb“. Poslední z uvedených kritérií je vnímáno politology jako jedno z nejstěžejnějších (Říchová, 2007, s. 89).

2.2.1 Politické strany na komunální úrovni

Práce vychází z toho, že komunální politika se velmi odlišuje od politiky celostátní, je v jejím stínu. Ve velkých městech mohou výsledky politických stran v komunální úrovni korelovat s výsledky celostátními, avšak v menších sídlech mohou tyto výsledky zkreslovat aktuální rozložení politických sil. Často v komunální politice dochází ke kandidaturám lokálních subjektů pod záštitou některé z velkých politických stran, a naopak kandidaturám celků, jejichž spojení by na celostátní úrovni bylo nemyslitelné (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 7).

³⁴ V článku Matěje Trávníčka (2014, s. 229) se objevuje jiná informace, kdy naopak SMOČR přímou volbu starostů z různých důvodů podporuje. Pro srovnání je to zajímavé slevení z nároků na volební systém.

³⁵ Nebyl ale nikdy projednán po předčasném konci vlády Petra Nečase.

³⁶ Tj. sjednocení terminologie, sjednocení činnosti volebních orgánů atd.

Tato problematika se týká zejména hnutí Starostové a nezávislí, které je nebo bylo přítomno kandidátní listinou v drtivé většině měst, ale nemá žádnou místní organizaci. Organizační struktura hnutí je taková, že existuje regionální organizace ve Středočeském kraji a ta sdružuje členy z celého kraje. Stejně tak kdysi velmi populární strana pro komunální kandidátky, SNK-ED, zvolila pro lepší akceschopnost zánik svých místních organizací a svou činnost nyní koordinuje skrze krajskou organizaci. Ostatní strany buď místní organizace alespoň v jednom městě mají, nebo v těchto městech disponují členskou základnou, což je zjištělné z politické příslušnosti jednotlivých kandidátů.

Osloveny byly všechny politické strany a politická uskupení, které ve zkoumaných městech kandidovaly a zároveň bylo možné dohledat jejich zástupce. Bohužel, některé strany na opakované žádosti a urgence nereagovaly nebo reagovaly zamítavě k poskytnutí požadovaných údajů či případně informací. Takové strany pak nejsou detailně zpracovány v analýzách stranických systémů. Jejich působení je však zřejmé z kandidatur v komunálních volbách.

Kromě standardních politických stran, které působí na celostátní úrovni, rozumějme tímto parlamentní úroveň, vznikají také tzv. „regionálně-komunální politické strany a hnutí.“ Takovéto politické subjekty nevznikají s ambicí kandidovat do vyšších pater politické sféry nežli je úroveň krajská.³⁷ Vznikají v důsledku ulehčení podání kandidátek pro kandidáty, kteří mají v úmyslu kandidovat jako sdružení nezávislých kandidátů, avšak nemají dostatek podpisů či tyto podpisy nechtějí sbírat mezi občany. Tyto politické subjekty jsou tak de iure politickými stranami, ale snaží se uchovat si v očích veřejnosti nezávislost (Jüptner, 2005, s. 129). Petr Jüptner následně dělí tuto skupinu stran do tří kategorií.

První kategorií jsou tzv. „strany regionální“. Jejich úkolem je zajišťovat v určitém regionu komunální politickou participaci. Mezi takové strany můžeme řadit například Hnutí za harmonický rozvoj měst a obcí, hnutí Starostové pro Liberecký kraj, hnutí Ostravak či stranu PRO Sport a Zdraví (Jüptner, 2005, s. 129).

Druhou kategorií jsou strany tzv. „lokálně-komunální.“ Místem jejich vzniku jsou hlavně větší města, kde je potřeba pro složení kandidátní listiny za sdružení nezávislých kandidátů vyšší počet podpisů, než je potřeba k založení politické strany. Takovými stranami jsou například Tábor 2020³⁸, Ústecké fórum občanů, Naše město F-M nebo Hnutí pro Prahu (Jüptner, 2005, s. 129).

³⁷ Avšak lze nalézt několik výjimek, například hnutí STAN je nyní v PS PČR a posílá své kandidáty i do voleb do Evropského parlamentu. Hnutí Severočeši.cz má své zastoupení v Senátu.

³⁸ Dříve jako Tábor 2002.

Poslední třetí kategorií stran jsou tzv. „univerzálně-komunální“. Tyto strany mají regionální přesah, soustředí se na všechny místa České republiky. Tato skupina stran je nejsilnější ze všech tří kategorií. Mezi tyto strany můžeme zařadit například SNK Evropští demokraté, Sdružení nezávislých, hnutí Nezávislí nebo hnutí Nestraníci (Jüptner, 2005, s. 129).

Tento výzkum si také klade otázku, v jakém poměru mezi sebou kandidují strany staré proti stranám novým a sdružením nezávislých kandidátů. Práce stanovuje strany staré jako strany, které existovaly v roce 1998 a působí nebo působily v Poslanecké sněmovně. Strany nové jsou pak ty, které vznikly až v průběhu zkoumaného období. U sdružení nezávislých kandidátů nezávisí na jejich vzniku ani délce existence.

2.2.2 *Obecná typologie politických stran*

Pro správnou analýzu stranického systému neboli systému politických stran je potřeba zohledňovat u politické strany kritéria jako ideologické vymezení, možné druhy spolupráce mezi stranami nebo volební váhu. Východiskem pro určení typologie stranických systémů je „souhrn charakteristik politických stran a vztahů mezi nimi“ (Říchová, 2007, s. 97).

Nejzákladnějším kritériem pro určení stranického systému je kritérium početní. Počet politických stran nám při zjednodušení jasně ukáže, o jaký se jedná stranický systém, tedy jestli se jedná o vládu jedné strany³⁹, bipartismus nebo multipartismus⁴⁰ a jeho následné dělení. Dále nám ukáže fragmentaci nebo koncentrovanost zkoumaného systému. Ukazuje na možné vztahy mezi stranami a zodpovídá důvody odsunutí antisystémových stran (Říchová, 2007, s. 97).

Tabulka 3 - Typologie politických stran

Typologie politických stran		
Podle cílů a charakteru svého vzniku	Podle sociálních aspektů organizační struktury	Podle sociodemografických znaků
Strany patronáže	Strany honorační	Strany zájmové
Strany třídní	Strany masové	Strany všelidové
Strany světonázorové	Strany masové integrační	
Strany programové	Strany kádrové	
Strany akční	Strany tzv. "party machine"	

Zdroj: Autor na základě Fiala a Strmiska, 1998, s. 81-82.

³⁹ Systémy nesoutěživé, nedemokratické

⁴⁰ Systémy stranického pluralismu, což jsou systémy soutěživé, demokratické

Na komunální úrovni je třeba si uvědomit, že co obec, to jiný stranický systém a působení politických stran. V menších obcích je trend spíše v kandidatuře malých regionální či spíše místních subjektů, zejména jsou přítomny sdružení nezávislých kandidátů. Ve velkých městech naopak kandidují velké politické strany. Může to být i z toho důvodu, že prakticky sehnat potřebné podpisy pro kandidaturu sdružení nezávislých kandidátů je náročné a nevyplácí se. Na kandidatuře politických stran v různých obcích také záleží jejich místní ukotvenost, tedy mají-li nějakou místní organizaci nebo členskou základnu. Takové zázemí pak pro kandidaturu politické strany znamená dobré zázemí při vedení volební kampaně a ochotu občanů postavit komunální kandidátní listinu v jejich obci (Svoboda, Hudák, Jüptner, 2003, s. 26-29).

Přesněji nelze určit nějakou typologii komunálních politických stran nebo stranických systémů, která by určovala obecnou platnost v České republice, a to zejména z důvodu nedostatečného počtu odborných prací, které by analyzovaly širší počet místních komunálních systémů.

2.2.3 Stranické systémy v teoretické reflexi

První, kdo publikoval svou typologii stranických systémů, byl v 50. letech 20. století francouzský politolog Maurice Duverger. Stranické systémy rozdělil do tří skupin:

- systém jedné strany
- systém dvou stran
- systém několika stran.

Tento systém, jak sám uznával, byl nedostatečný už v době své publikace, a tak potřeboval následný další výzkum a přesnější vymezení typologie (Duverger, 2016, s. 232-306).

Dalším teoretikem stranických systémů byl taktéž francouzský politolog Jean Blondel, který rozděluje stranické systémy na nesoutěživé a soutěživé a tyto soutěživé systémy následně rozděluje do několika podskupin:

- dokonalý bipartismus⁴¹
- systém dvou a půl strany⁴²
- systém více stran s jednou dominující stranou⁴³

⁴¹ V tomto systému jsou pouze dvě dominující strany, které alternují ve vládě.

⁴² Systém založen na dvou dominantních stranách a jedné menší, která má koaliční i vyděračský potenciál a je jí potřeba k sestavení vlády.

⁴³ V systému existuje jedna strana, která získává okolo 40 % a více, avšak nezískává většinu a je nucena uzavírat koalice, případně může dojít k vytvoření koalice menších stran proti straně dominující.

- systém více stran bez dominující strany⁴⁴ (Strmiska, 2005, s. 40-42).

Poslední uváděnou typologií, která je stěžejní pro tuto práci, je typologie italského politologa Giovanni Sartoriho (2005, s. 54 a 135-243). Ten sestavil typologii o několika kategoriích, jejímž úkolem je obsáhnout všechny typy stranických systémů. Kategorie jsou následující:

- systém státostrany⁴⁵
- systém hegemonní strany⁴⁶
- systém predominantní strany⁴⁷
- systém bipartijní⁴⁸
- systém omezeného pluralismu⁴⁹
- systém extrémního pluralismu⁵⁰
- systém atomizovaný.⁵¹

2.3 Teorie koalic

Každá politická strana usiluje o získání politické moci, respektive má zájem se stát zprostředkovatelem mezi veřejným míněním a politickou mocí (Novák, 1997, s. 42). O nutnosti koncentrace moci a její využívání při politickém rozhodování píše také Fiala a Strmiska (1998, s. 67). K získávání moci jsou důležité koalice, které se utvářejí v pluralitním systému, kde neexistuje dominantní strana, jež by ve volbách získávala více než polovinu mandátů. K přesnější teorii a definici koalic a jejich chápání přispívá velká suma regionálních a komunálních koalic (Balík, 2006, s. 53). Stanislav Balík zmiňuje, že je velmi jednoduché zkoumat celostátní koalice nebo ty regionální, je však obtížnější přesněji zkoumat koalice komunální. S jistotou můžeme zkoumat koalice pouze v obcích s rozšířenou působností, jenže v tomto případě je reprezentativní vzorek ze zhruba 6 000 obcí příliš malý. Nelze opomíjet malé a menší střední obce⁵², ačkoli část obcí s rozšířenou působností do této kategorie spadá. Není záhodno, aby se teorie koalic nezabývala i koalicemi v nejmenších sídlech, kde tyto

⁴⁴ V systému funguje několik stran, které v zásadě dosahují podobných výsledků.

⁴⁵ Ve státě vládne jediná strana, která upírá práva ostatním politickým stranám.

⁴⁶ Vládne jediná strana, která povoluje existenci dalších několika stran, ale jen aby legitimizovala svou vládu navenek.

⁴⁷ V tomto systému vládne sice dlouhodobě jedna strana, která získává většinu ve volbách, avšak neomezují ostatní strany v demokratických volbách. Tyto strany se pak v budoucnu mohou stát konkurencí predominantní straně.

⁴⁸ Systém, kdy ve vládě alternují dvě politické strany. Ostatní strany nemají na vládě podíl.

⁴⁹ Systém, v němž má vliv 3-5 stran.

⁵⁰ Systém, kde má vliv několik stran, a navíc jsou zastoupeny krajně pravicové a krajně levicové strany.

⁵¹ V tomto systému má vliv více než 8 stran.

⁵² Podle rozdělení Petra Jüptnera.

koalice nemusí být tvořeny pouze podle vůle několika málo čelných politických představitelů (Balík, 2006, s. 62-63). Balík ovšem ze vzorku vypouští obce do 1 000 obyvatel, kvůli neexistenci politické soutěže. V těchto obcích málokdy „převyšuje nabídka poptávku“, a tak nehrozí, že by výsledek nějakým citelným zkreslením pozměnil teorii koalic. Situace se diametrálně odlišuje v obcích, které zřizují radu. Může ale docházet k anomáliím v podobě „jednobarevných“ rad, kdy vítězná strana dosáhla takového výsledku, že k vládnutí nepotřebuje nikoho jiného. Jako důležité kritérium stanovuje Balík znalost místních reálií, kdy mohou vznikat různé koalice⁵³, které jsou tvořeny především na základě osobních vztahů a je také nutná schopnost konstatování, že „se alespoň většina stranicko-politických aktérů chová unitárně“ (Balík, 2006, s. 63).

Samotný zisk mandátu v zastupitelstvu ještě není ziskem moci. Velmi těžce se moc aplikuje, pokud daná volební strana nemá obsazen post starosty, místostarosty nebo člena obecní rady. Strany si i na komunální úrovni začínají uvědomovat svůj koaliční nebo vyděračský potenciál a to, že ne vždy vyšší počet mandátů je cesta k nejvyšší míře rozhodování. Ve větších obcích⁵⁴ již politické strany většinou plní svou funkci a vznikají především koalice široké nebo všeobecní a obce fungují na principu „velké rodiny nebo jako vláda a opozice“ (Balík, 2003, s. 127).

Problémem teorie koalic na komunální úrovni mohou být také absence politických stran, které sice bývají nahrazovány plnohodnotnou kandidátní listinou sdružení nezávislých kandidátů, nicméně takové kandidátky mohou být problémem z hlediska nesoudržnosti jejich kandidátů, kdy tito kandidáti mohou být pouhou „sumou jednotlivců“, a tak působit z metodologického hlediska při aplikaci teorie koalic problém (Hudák, Jüptner, Svoboda, 2003, s. 182; srov. Balík, 2009, s. 197). Dalším problémem teorie koalic je to, že v jednotlivých volebních stranách mohou fungovat různé názorové proudy na to, jakou koalici utvořit. Dále pak je zásadním problémem to, že premisou teorie koalic je, že každý kandidát má zájem získat exekutivní post. To se na komunální úrovni často neděje, protože někteří zvolení mají jen zájem o kontrolu nad správou obce nebo při prosazování vlastních zájmů, případně mají zájem o zastupitelský post pouze z „prestižních důvodů“ (Hudák, Jüptner, Svoboda, 2003, s. 183; srov. Balík, 2009, s. 198).

Problematická je i klasifikace ideového zaměření u jednotlivých subjektů. Netýká se to politických stran, nýbrž sdružení nezávislých kandidátů, jejichž smýšlení může být skryto názvem, případně není ideové zaměření patrné ani z volebního programu. Nakonec je však

⁵³ Zejména ideově nepropojené.

⁵⁴ Cca od 2 000 do 40 000 obyvatel

možné, přes všechna úskalí, teorii koalic na komunální úroveň politiky aplikovat (Balík, 2006, 63-64).

2.3.1 Typy exekutivních koalic

V této práci se nechci omezit pouze na původní teorii koalic, tedy existenci pouze minimální vítězné koalice a koalice velké (Balík, 2006, s. 54). Pro správné určení typu koalice je třeba neopomíjet dva jejich indikátory, tedy ideový a početní faktor. Ideový faktor, opřený v některých případech o početní faktor, spolehlivě určí typ koalice (Balík, 2006, s. 66).

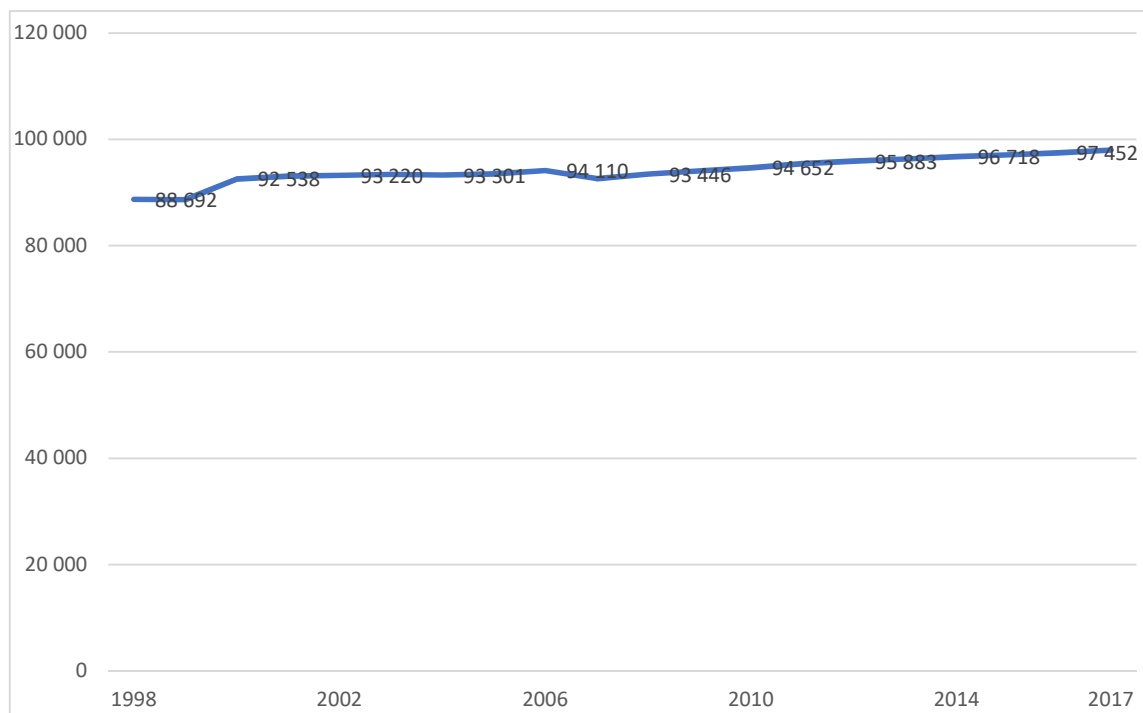
Předkládaná práce bude operovat se čtyřmi typy koalic, jimiž jsou minimální vítězná, nadměrná, široká, velká a všeobecní. Při výzkumu může být použit i termín jednobarevná vláda.⁵⁵ Je však faktem, že v obcích, které jsou touto prací zkoumány, vznikají nejčastěji koalice tacitní, všeobecní, široké nebo velké.

⁵⁵ V případě, že ve volbách kandidoval jen jeden subjekt nebo jeden z kandidujících subjektů získal většinu mandátů a s ostatními subjekty nevstoupil do koalice.

3 Základní charakteristika okresu Benešov

3.1 Demografie

Graf 1 - Vývoj počtu obyvatel okresu Benešov v letech 1998-2017

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Ve zkoumaném období⁵⁶ se počet obyvatel bez ohledu na pohlaví exponenciálně zvyšoval. Celkový přírůstek⁵⁷ za necelých 20 let je téměř 10 000 obyvatel, což oproti původnímu počtu obyvatel je 10 % přírůstek. Bohužel nejsou k dispozici socioekonomické ukazatele těchto nových obyvatel, takže nelze s jistotou konstatovat, zdali tito noví obyvatelé mají vliv na posílení volebních výsledků některé z konkrétních stran. Můžeme pouze plošně konstatovat, že mohla být posílena volební účast, a že se jedná o nemalý přírůstek, takže nějaké vlivy na počet kandidátních listin v obecních volbách a počet členů stran být musí.

3.2 Územní struktura

Okres Benešov patří mezi největší okresy ve Středočeském kraji. Rozkládá se v jihovýchodním cípu Středních Čech, obklopen celkem sedmi okresy. Na západě sousedí

⁵⁶ Chybí statistická data pro rok 2018, v době sestavování diplomové práce nebyla tato data k dispozici

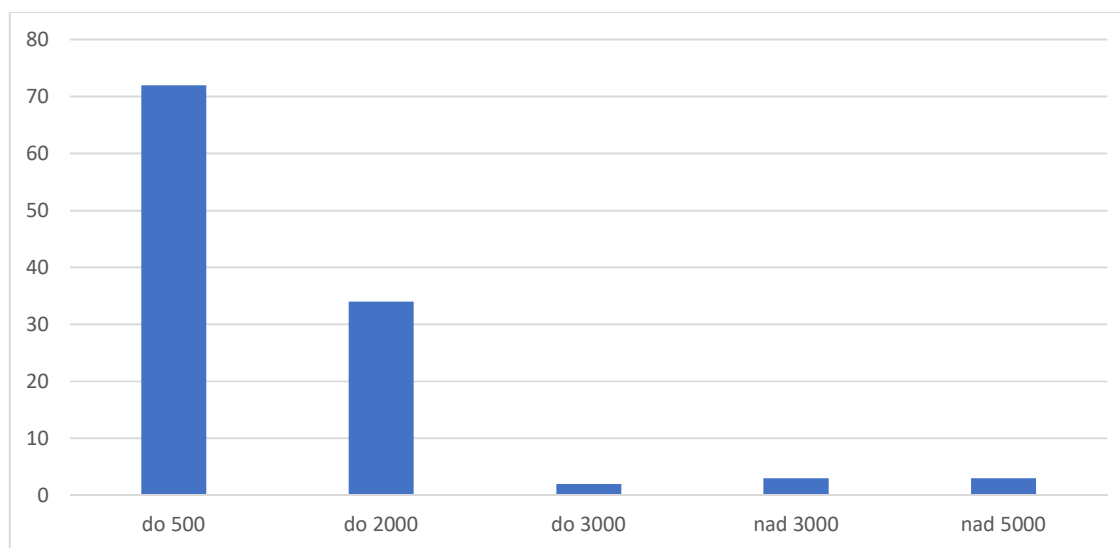
⁵⁷ Natalitou a migrací obyvatel

s okresem Příbram a Praha-západ, na severu s okresy Praha-východ a Kutná Hora, na východě s okresy Havlíčkův Brod a Pelhřimov, které jsou součástí Kraje Vysočina a na jihu s okresem Tábor, který je součástí Jihočeského kraje. Rozloha okresu činí 1 475 km², z čehož jsou 28,1 % rozlohy lesy a 61,3 % rozlohy je zemědělská půda (Charakteristika okresu Benešov, www.czso.cz).

Hranice okresu se od roku 1989 několikrát změnilly.⁵⁸ K roku 2019 je v okrese Benešov 119 obcí, z nichž devět je držitelem statusu města a 11 bylo stanoveno městysem.⁵⁹ Můžeme konstatovat, že okres Benešov má tři hlavní centra po reformě veřejné správy z 1. ledna 2003. Jedná se o jednotlivé obce s rozšířenou působností.⁶⁰ Dalšími centry pak mohou být obce s pověřeným obecním úřadem, kterých je celkem pět⁶¹ (Charakteristika okresu Benešov, www.czso.cz).

Okres Benešov se svou sídelní strukturou řadí spíše mezi okresy s venkovskými sídly. Celkově zde nalezneme 114 obcí s vlastním obecním úřadem, čehož devět sídel jsou města. Nenalezneme zde žádné město, ve kterém by žilo více než 20 000 obyvatel. Pouhá dvě města mají více než 10 000 obyvatel⁶² (Města a venkov – územní srovnání, www.czso.cz).

Graf 2 - Sídelní struktura okresu Benešov

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

⁵⁸ Připojení např. obcí Sázava z okresu Kutná Hora, Pyšely nebo Řehenice z okresu Praha-východ, naopak přechod Sedlce-Prčice k okresu Příbram.

⁵⁹ Divišov, Čechtice, Netvořice, Načeradec, Vrchotovy Janovice, Maršovice, Louňovice pod Blaníkem, Zdislavice, Neustupov, Křivsoudov a Český Šternberk.

⁶⁰ Těmi jsou města Benešov, Vlašim a Votice.

⁶¹ Mimo Benešov, Vlašim a Votice jsou to ještě města Týnec nad Sázavou a Sázava.

⁶² Benešov a Vlašim.

3.3 Okres Benešov v kontextu Středočeského kraje

3.3.1 Charakteristika

Nezaměstnanost v okrese Benešov je proměnlivá, drží se aktuálně na jedné z nejnižších hladin, jak v kontextu Středočeského kraje, tak i v kontextu České republiky. Na nízký index nezaměstnanosti má vliv rozvoj průmyslových zón, a také dobrá dopravní obslužnost s hlavním městem Prahou. Dříve mělo území okresu Benešov ryze zemědělský charakter. V průběhu doby se rozvinul částečně i průmysl, hlavně potravinářský, strojírenský a stavební.⁶³ Nyní tvoří lesnictví a zemědělství 7,4 % činnosti, průmysl 12,4 %, stavebnictví 14,3 %, velkoobchod a maloobchod 21,7 % činnosti (Charakteristika okresu Benešov, www.czso.cz).

3.3.2 Volby v okrese Benešov

3.3.2.1 Volby do Senátu

Senátní volby se v senátním obvodu č. 41 - Benešov⁶⁴ konaly pětkrát.⁶⁵ V průběhu funkčních období nedošlo k odstoupení nebo úmrtí senátora, nebylo tudíž potřeba konat volby doplňující. Volby roku 1996 byly ojedinělé, volili se senátoři ve všech 81 volebních obvodech. Následující senátní volby již neprobíhaly v sousedních senátních obvodech, komparace není příliš vhodná, jelikož, budeme-li ignorovat případné doplňovací volby, přelivy volebních preferencí jsou ve dvouletých volebních cyklech značné. Navíc bývají volební sympatie v senátních volbách, stejně jako v případě komunálních voleb, ovlivněny nikoli programem nebo stranickou příslušností kandidáta, ale popularitou v daném volebním obvodu.⁶⁶ Pro úplnost a zajímavost však uvádím tabulku vítězů senátních voleb.

⁶³ Velkými podniky v okrese jsou sklárny Kavalier v Sázavě, zbrojovka Sellier & Bellot ve Vlašimi, Jawa Týnec nad Sázavou, z potravinářského průmyslu pak mlékárna Danone v Benešově nebo drůbežárny Rabbit Trhový Štěpánov.

⁶⁴ Hranice obvodu se často mění v důsledku optimalizace počtu obyvatel. K roku 2018 jsou např. město Vlašim v senátním obvodu č. 40 – Kutná Hora a Votice v senátním obvodu č. 13 – Tábor.

⁶⁵ V letech 1996 (zkrácený mandát na čtyři roky), 2000, 2006, 2012 a 2018.

⁶⁶ Např. úspěšný komunální politik, celebrita atd.

Tabulka 4 - Senátoři volebního obvodu č. 41 – Benešov

Volební období	Senátor/ka	Politická příslušnost
1996-2000	PhDr. Libuše Benešová	ODS
2000-2006	Ing. Helena Rögnerová	nestraník za 4koalici/navržena KDU-ČSL
2006-2012	Karel Šebek	ODS
2012-2018	Mgr. Luděk Jeništa ⁶⁷	nestraník za TOP 09 a STAN
od 2018	JUDr. Ing. Zdeněk Hraba, Ph.D.	nestraník za STAN

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V tabulce si můžeme všimnout, že pouze ODS vysílá své stranické kandidáty do voleb, ostatní sice kandidovali s podporou politické strany, nikoliv však jako její členové. Další zajímavostí je, že senátor benešovského obvodu nikdy svůj mandát neobhájil, ačkoliv, vyjma senátora Jeništy, vždy původní senátor kandidoval.

3.3.2.2 Volby do Poslanecké sněmovny

Zajímavější a porovnatelnější jsou výsledky voleb do Poslanecké sněmovny PČR. Vzhledem k názvu kapitoly „Okres Benešov v kontextu Středočeského kraje“ budou uváděny souhrnné výsledky voleb do PS PČR za okres Benešov a Středočeský kraj ve volebních letech 1998, 2010, 2013 a 2017.⁶⁸ Mezi výsledky Středočeského kraje pak budou uváděny pouze strany, které kandidovaly i v okrese Benešov. V rámci přehlednosti byly ze statistik vyřazeny volební strany, které nikdy nesestavily v okrese Benešov komunální kandidátku, případně se jim nepodařilo ve volbách do PS PČR získat v okrese Benešov více než 100 hlasů a nemají tak příliš vypovídací hodnotu o náladách obyvatel okresu.

⁶⁷ Starosta Vlašimi

⁶⁸ Tyto roky jsou zvoleny tak, aby demonstrovaly jednak rok 1998, kdy staré strany získávaly většinu hlasů, od roku 2010 pak ukazatel nástupu nových politických stran a jak se proměnily volební preference středočeských voličů.

Tabulka 5 - Výsledky voleb do PS PČR 1998 – porovnání

Volební strana	Okres Benešov	Středočeský kraj
	Platné hlasy v %	
ČSSD	34,16 %	32,70 %
ODS	26,69 %	29,94 %
KDU-ČSL	11,28 %	6,50 %
KSČM	9,51 %	11,52 %
US	7,52 %	7,90 %
DŽJ	3,45 %	3,37 %
SPR-RSČ	3,30 %	3,89 %
DEU	1,31 %	1,44 %
SZ	1,10 %	1,08 %
Nezávislí	1,02 %	1,04 %
Občanská koalice - Politický klub	0,36 %	0,38 %
ČSNS	0,30 %	0,25 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Rok 1998 nebyl v okrese Benešov v hlasování anomální od souhrnných výsledků za Středočeský kraj. V zásadě zisky kandidujících stran odpovídají tomuto celkovému počtu, jedinou odchylkou, a to mezi KDU-ČSL a KSČM. Komunisté v kraji získali o dva procentní body více než v okrese, zatímco lidovci v kraji celkově získali o téměř pět procentních bodů méně.

Tabulka 6 - Výsledky voleb do PS PČR 2010 – porovnání

Volební strana	Okres Benešov	Středočeský kraj
	Platné hlasy v %	
ČSSD	23,24 %	20,52 %
ODS	21,40 %	23,87 %
TOP 09	17,09 %	17,59 %
KSČM	10,95 %	11,00 %
VV	9,62 %	10,72 %
KDU-ČSL	4,11 %	1,97 %
Suverenita - blok J. Bobošíkové	4,02 %	4,35 %
SPO Zemanovci	3,74 %	3,68 %
SZ	2,04 %	2,32 %
Strana svobodných občanů	0,86 %	0,86 %
Česká pirátská strana	0,84 %	0,77 %
DSSS	0,74 %	0,95 %
Volte pravý blok www.cibulka.net	0,54 %	0,50 %
Občané.cz	0,24 %	0,27 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Ve volbách 2010 je naposled patrná relativní dominance hlavních dvou politických sil ODS a ČSSD. Rapidní nárůst můžeme vidět u pravicové TOP 09, kterou o rok dříve založili Miroslav Kalousek⁶⁹ a Karel Schwarzenberg.⁷⁰ Tato strana suplovala ODS, od které se voliči zčásti odvrátili po vládě Mirka Topolánka, a kterou provázelo několik kauz. Zároveň vidíme i nástup první „podnikatelské“ strany Věci veřejné, kterou řídil podnikatel Vít Bárta. Okres Benešov si však udržel vyšší podporu pro oblíbené strany – ČSSD a KDU-ČSL, které opět získaly více procent než ve srovnání se zbytkem kraje.⁷¹ Děje se tak s rostoucími přírůstky lidí, kteří se na Benešovsko stěhují zejména z Prahy, avšak také díky posilující vrstvě střední třídy.

⁶⁹ Původně člen KDU-ČSL.

⁷⁰ Původně člen Strany zelených.

⁷¹ KDU-ČSL se ale nedostala těsně do Poslanecké sněmovny.

Tabulka 7 - Výsledky voleb do PS PČR 2013 – porovnání

Volební strana	Okres Benešov	Středočeský kraj
	Platné hlasy v %	
ANO 2011	20,32 %	20,07 %
ČSSD	20,00 %	18,44 %
KSČM	15,18 %	14,41 %
TOP 09	11,51 %	14,64 %
ODS	7,66 %	8,85 %
Úsvit přímé demokracie	7,35 %	6,32 %
KDU-ČSL	6,25 %	4,05 %
SZ	2,82 %	3,70 %
Česká pirátská strana	2,53 %	2,76 %
Strana svobodných občanů	2,44 %	2,69 %
SPO Zemanovci	1,09 %	1,09 %
DSSS	0,72 %	0,75 %
Politické hnutí Změna	0,50 %	0,43 %
HLAVU VZHŮRU - volební blok	0,44 %	0,58 %
Suverenita - Strana zdravého rozumu	0,38 %	0,36 %
Strana soukromníků ČR	0,32 %	0,31 %
Koruna česká	0,24 %	0,23 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Volby do PS PČR byly velmi zlomové nejen na Benešovsku, ale i v celé České republice. Největší propad v těchto volbách zaznamenala ODS.⁷² KDU-ČSL získala opět nadprůměrný počet hlasů a díky celostátním ziskům se vrátila do Poslanecké sněmovny. Vysoký volební zisk zaznamenává KSČM, tento zisk se limitně blíží volebnímu zisku z roku 2002 a také nový politický subjekt Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury získává velmi solidní volební podporu. Dříve výrazně nadprůměrná podpora ČSSD na Benešovsku se téměř vytrácí a ČSSD oproti průměru získává v okrese Benešov pouze 1,5 procentního bodu navíc oproti průměru. Věci Veřejné se kompletně z politického dění na Benešovsku vytratily. Nakonec však musíme zmínit hnutí podnikatele Andreje Babiše ANO 2011. Z původně marginální strany se podařilo v těchto volbách získat více než 20 % hlasů, což byl velký

⁷² Důvodem pro strmou ztrátu podpory byl pád vlády Petra Nečase, jež byla provázena mnoha skandály.

volební úspěch. Můžeme konstatovat, že hnutí ANO 2011, které se v těchto volbách profilovalo jako pravicové, poprvé nabouralo stranický systém porevolučně vybudovaný. Podařilo se mu vystoupat na absolutní špičku, alespoň v kontextu okresu Benešov i Středočeského kraje

Tabulka 8 - Výsledky voleb do PS PČR 2017 – porovnání

Volební strana	Okres Benešov	Středočeský kraj
	Platné hlasy v %	
ANO 2011	32,25 %	28,66 %
Česká pirátská strana	10,58 %	12,08 %
ODS	10,47 %	12,92 %
SPD	8,75 %	9,00 %
STAN	8,67 %	8,07 %
KSČM	7,55 %	7,21 %
ČSSD	7,43 %	6,63 %
TOP 09	4,54 %	6,33 %
KDU-ČSL	4,49 %	3,01 %
Strana svobodných občanů	1,30 %	1,61 %
SZ	1,12 %	1,42 %
ROZUMNÍ-stop migraci, diktátu EU	0,67 %	0,76 %
REALISTÉ	0,59 %	0,64 %
DSSS	0,23 %	0,18 %
SPORTOVCI	0,21 %	0,17 %
SPO	0,20 %	0,24 %
SPR-RSČ M. Sládka	0,20 %	0,18 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Volby roku 2017 potvrdily hegemonii hnutí ANO 2011. Zatímco však v roce 2013 odborná veřejnost považovala toto hnutí spíše za pravicové, které bude přebírat voliče od upadající ODS, za čtyři následující roky se ANO 2011 posunulo na pomyslné škále směrem doleva. Odborná veřejnost a předvolební průzkumy pak jasně predikovaly přebírání levicových voličů zejména od ČSSD, což tyto volby potvrdily. Úpadek volebních preferencí zaznamenává ČSSD i v okrese Benešov.

Ačkoliv má v tomto okrese sociální demokracie opět o něco více hlasů než ve Středočeském kraji, rozdíl není tak vysoký. Vyšší zisk hlasů v okrese Benešov získalo hnutí ANO 2011, oproti krajským ziskům mělo v okrese o téměř čtyři procentní body více.⁷³ Naopak zde vidíme mírný návrat podpory pro ODS, stejně tak jako úspěšné volby pro Pirátskou stranu, která prvně vstoupila do Poslanecké sněmovny. Neopomenutelný je také výsledek hnutí STAN, které se také poprvé probojovalo do sněmovny. Hnutí STAN se v těchto volbách mohlo opřít o výsledky práce komunálních politiků, jakožto regionální strana. KDU-ČSL si v okrese Benešov opět udrželo vyšší podporu než byla celková podpora ve Středočeském kraji, a to o necelý 1,5 procentního bodu. Nakonec jmenujme TOP 09, jejíž volební výsledky jsou oproti roku 2013 nižší cca o šest procentních bodů.

Celkové souhrnné výsledky za okres Benešov a Středočeský kraj nám ukázaly, že voliči na Benešovsku volí spíše strany centristické a levicové na rozdíl od celkových preferencí voličů ve Středočeském kraji, kteří spíše volí středové a pravicové strany.⁷⁴ Tento jev může být ovlivněn mnoha faktory, jako jsou historické zkušenosti občanů, blízkost center, zaměstnanost v jednotlivých částech kraje či medián mezd. Práce si neklade za cíl přinést hlubší analýzu kauzálních vztahů voličů na Benešovsku vůči zbytku kraje a České republice, proto pouze zmiňuje lehce levicovější pozici voličů v tomto okrese. V okrese Benešov ale nedochází ve volbách k výrazným odchylkám, a tak patří mezi okresy, které svým hlasováním patří mezi průměrné.

⁷³ Procentuálně vyšší zisky v okrese Benešov pro hnutí ANO 2011 a ODS by mohly deklarovat odklon voličů od ČSSD a z části od KSČM právě k hnutí ANO 2011. Vyšší zisky ODS naopak ukazují, že část voličů hnutí ANO 2011 se vrátila k původně volené ODS, případně nově volila Piráty.

⁷⁴ Toto tvrzení se zakládá na porovnání výsledků voleb do PS PČR z okresu Benešov a Středočeského kraje. Nejedná se tedy o apriorní soud, který by byl založen na analýze celkových výsledků voleb ze všech částí a krajů České republiky.

4 Analytická část – případové studie měst

4.1 Město Benešov

Městské zastupitelstvo má aktuálně 23 zastupitelů, v letech 2002 až 2018 jich bylo 27, v roce 1998 bylo zaznamenáno 21členné zastupitelstvo. Poslední snížení počtu členů zastupitelstva je dle respondentů účelové. Původní vládnoucí koalice⁷⁵ v Benešově se obávala ztráty většiny, proto snížila celkový počet členů zastupitelstva. Vzhledem k faktu, že strany koalice měly velmi nízké volební zisky, nastala paradoxní situace, kdy koalice ubrala mandáty sama sobě.⁷⁶

4.1.1 Strany ve městě

Historicky byly v Benešově etablovány všechny parlamentní a některé mimoparlamentní strany. V Benešově i v současnosti nalezneme početné portfolio aktivních politických stran, a to zejména proto, že se jedná o velké město, kde jsou politické strany nejjednodušší možností ke kandidatuře v komunálních volbách. Navíc obecně platí, že politická angažovanost obyvatel větších měst v politických stranách bývá vyšší v porovnání s obcemi nebo menšími městy.

Aktuálně můžeme v Benešově najít místní organizace téměř všech parlamentních stran. Místní organizace zde má po celou dobu zkoumaného období ODS, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL a SZ. KDU-ČSL navíc dlouhodobě skládá koaliční kandidátní listiny v komunálních volbách, a tak se dá předpokládat, že by tato strana nebyla pravděpodobně schopna vygenerovat dostatečný počet kandidátů stejně tak, jako Strana zelených, která buď nekandiduje nebo s nějakou jinou politickou stranou v koalici. Místní organizace těchto stran jsou početné,⁷⁷ všechny se pohybují v řádu desítek členů, avšak všechny tyto strany upozorňují na postupný úbytek členské základny v celém sledovaném období.⁷⁸ Při zhodnocení ukotvenosti stran podle vzniku místních organizací, dojdeme k zajímavému závěru. KSČM, ČSSD i KDU-ČSL navazují svými organizacemi na původní strany Národní fronty. Místní sdružení ODS vzniká již v roce 1991 spolu se založením strany.

⁷⁵ ANO 2011, ČSSD, KSČM a TOP 09.

⁷⁶ Což ale nemohla vědět, zjevně totiž koalice počítala s podobnými volebními zisky jako v roce 2014.

⁷⁷ Vyjma KDU-ČSL.

⁷⁸ I přesto, že někteří předsedové uvedli, že v průběhu sledovaného období došlo k nárůstu počtu členů, shodně tvrdí, že se jednalo především o dobu, kdy se dané straně dařilo a dosahovala vysokých celostátních volebních zisků. Kupříkladu ODS takový nárůst zaznamenává v roce 2006, ČSSD v roce 2002.

Dále existují v místním stranickém systému nové místní organizace politických stran, které počaly svou existenci až v průběhu sledovaného období. Nejnověji se do stranického systému zapojili Piráti, jejichž místní organizace vznikla v roce 2018 a to zejména z důvodu zájmu kandidovat za Pirátskou stranu v komunálních volbách. Svě místní sdružení má v Benešově i hnutí ANO 2011, to spoluzakládala aktuální hejtmanka Středočeského kraje Ing. Jaroslava Pokorná Jermanová⁷⁹ mezi lety 2011 a 2012. V případě SPD panují jisté nejasnosti. Dle informací neutilizuje SPD klasickou strukturu místní organizace – okresní organizace – krajská organizace, nýbrž soustavu v zásadě celostátní.⁸⁰ SPD v Benešově má své členy, kteří by měli spadat do gesce svého koordinátora. Poslední novou stranou zapojenou do stranického systému je Nový Impuls, která eviduje dva členy, nicméně tato strana je malá a nemá ani krajskou organizaci.

V benešovských komunálních volbách také kandidují strany, které nemají žádnou členskou základnu a slouží pouze jako „zaštit'ovací“ subjekt pro kandidátní listinu. Takovým případem může být SNK-ED⁸¹, STAN⁸², NEZÁVISLÍ, VPM nebo TOP 09⁸³.

V neposlední řadě je také potřeba připomenout strany, které v Benešově dříve působily, ale z nějakých důvodů ukončily svoji činnost. Z nedávných případů proto můžeme jmenovat TOP 09⁸⁴ nebo Věci veřejné.⁸⁵ Dále se místním šetřením a analýzou kandidátních listin podařilo zjistit, že ještě v roce 2010 kandidoval člen US-DEU v komunálních volbách na kandidátní listině VV. Bylo zjištěno, že místní organizace US-DEU Benešov existovala, mívala okolo 5 členů. Bohužel se nepodařilo zjistit, kdy zanikla místní organizace strany.⁸⁶ O ostatních zaniklých stranách nejsou k dispozici žádné informace a jejich bývalé kandidáty se nepodařilo kontaktovat.⁸⁷

⁷⁹ Původně členka ODS.

⁸⁰ Ta funguje tak, že v kraji působí jeden nebo několik „koordinátorů“, kteří mají na starost členskou základnu daného kraje.

⁸¹ Která mj. zrušila strukturu místních organizací a nyní využívá jen krajskou.

⁸² Taktéž se rozděluje pouze na oblastní a krajské organizace.

⁸³ TOP 09 je anomálním případem v místním stranickém systému. Ještě v roce 2014 měla místní organizace několik členů, v průběhu volebního období ovšem zanikla. Její bývalí členové sestavili kandidátku TOP 09 opětovně i v roce 2018, avšak pouze z bezpartijních kandidátů.

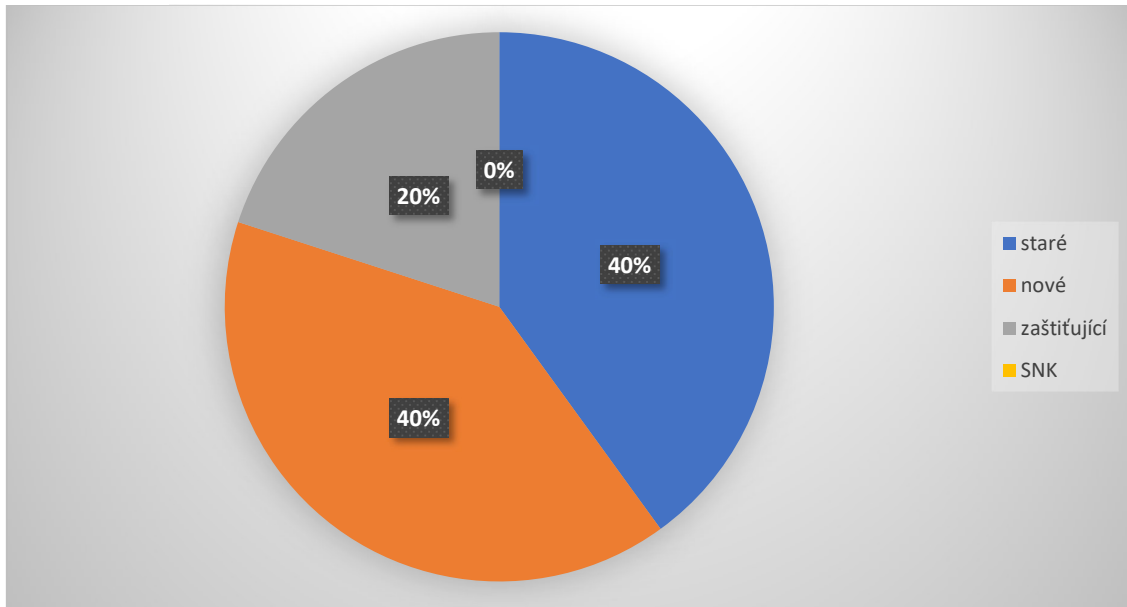
⁸⁴ Činnost ukončena z důvodu odchodu členů ze strany.

⁸⁵ Činnost ukončena se zánikem strany.

⁸⁶ Pravděpodobně ještě před zánikem samotné strany.

⁸⁷ Jedná se o strany ODA, SPR-RSČ a SŽJ.

Graf 3 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018

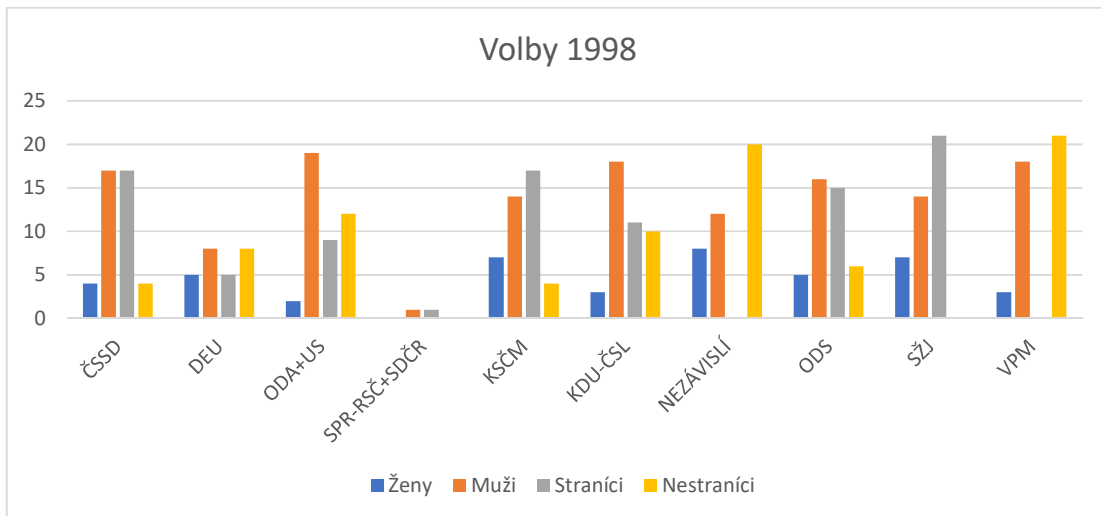

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

4.1.2 Analýza kandidátních listin

V roce 1998 kandiduje v komunálních volbách v Benešově celkově vysoký počet volebních stran, celkem 10. Toto číslo je odrazem tehdejších politických nálad, kdy v témže roce došlo k pádu vlády a předčasným volbám do PS PČR.

Graf 4 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998

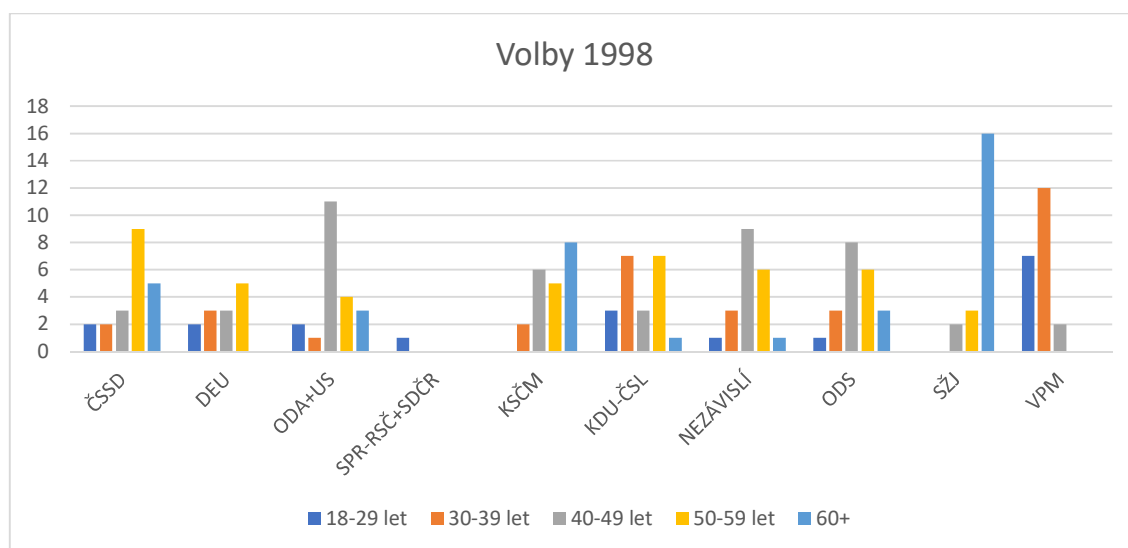

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V tomto roce nejvíce žen do svých řad zařadila kandidátka NEZÁVISLÍ, následovaná KSČM, jejich kandidátní listina měla o jednu ženu méně než NEZÁVISLÍ. Naopak žádnou ženu na kandidátce neměla koalice SPR-RSČ+SDČR,⁸⁸ druhá kandidátní listina s nejmenším počtem žen byla koalice ODA+US. Průměrný počet žen na kandidátce jsou, po zaokrouhlení, čtyři.

Co se týče počtu členů stran vyslaných do voleb, nejúspěšnější v tomto ohledu byla kandidátka Strany za životní jistoty. Její kandidátní listina byla tvořena pouze členy strany, což je v komunálních volbách i v okresním městě velmi nestandardní. V tomto ohledu jí konkurují shodně ČSSD a KSČM, které v tomto roce zařadily na své kandidátky shodně po 17 členech a 4 bezpartijní. Na druhé straně se ocitají NEZÁVISLÍ a Volba pro město, kteří na svých kandidátních listinách neměli žádné členy strany, čímž zejména NEZÁVISLÍ jasně podtrhli svoji nezávislost. Stejně tak VPM ukazuje, že ačkoli je to kandidátní listina za politickou stranu, VPM byla čistě „univerzálně-komunální“ stranou dle popisu Petra Jüptnera.

Graf 5 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

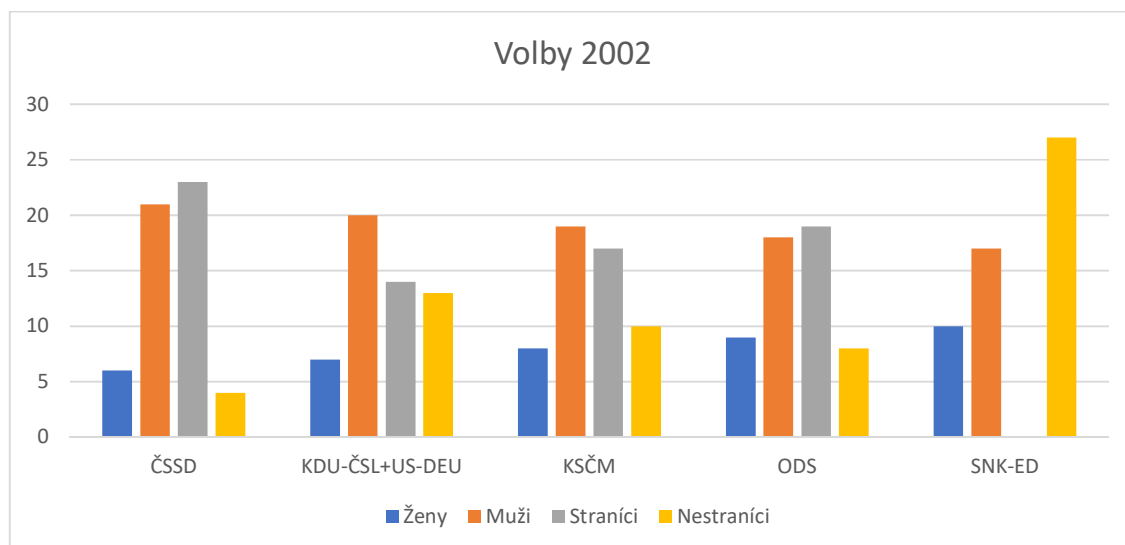
Dalším sledovaným aspektem je zastoupení jednotlivých věkových skupin obyvatelstva na kandidátkách. V tomto ohledu je potřeba konstatovat, že strany v tomto roce na vyrovnanost věkových skupin příliš při sestavování kandidátek nedaly. Některé politické strany vynechaly určité věkové skupiny zcela.⁸⁹

⁸⁸ Tato kandidátní listina byla složena pouze z jediného kandidáta.

⁸⁹ K tomu dochází např. u SŽJ. Tato strana byla zaměřena na důchodce a jejich potřeby, a tak je to u tohoto typu strany logické.

V komunálních volbách 2002 dochází k vysokému úbytku kandidujících stran, jejich počet se snížil o polovinu. I toto je odrazem předčasných voleb do PS PČR z roku 1998, kdy mnoho stran, které kandidovaly i v komunálních volbách 1998, neuspělo v celostátních volbách a je znatelný jejich zánik či odklon voličů a vystoupení členů z těchto stran.

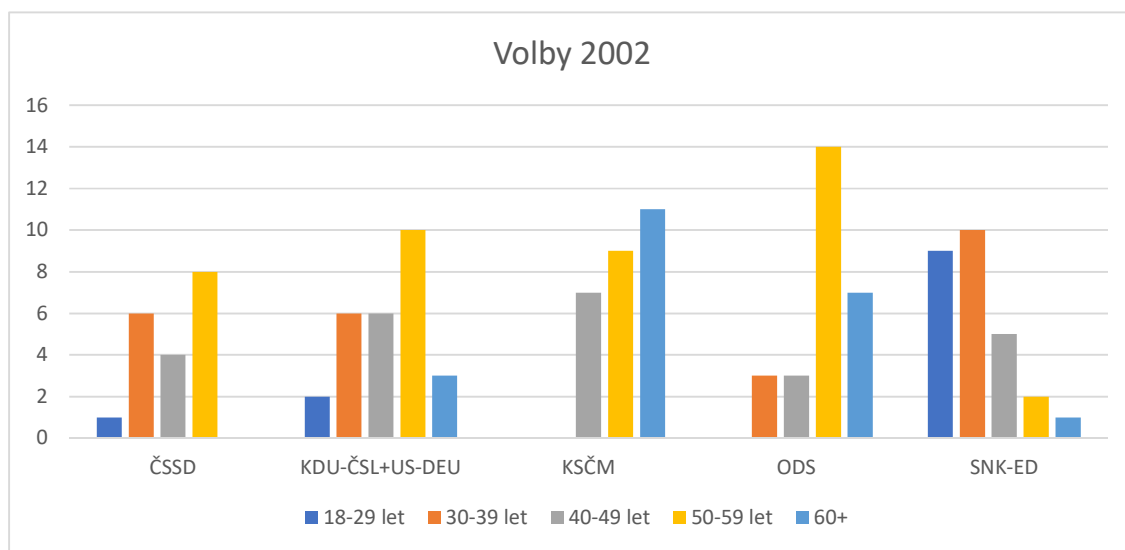
Graf 6 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2002

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Tyto volby opět ukazují nízkou angažovanost žen ve volbách. Nejvyšší podíl žen má na kandidátce SNK-ED, kterou následuje ODS. Je zajímavé, že oproti roku 1998 se podíl žen snížil, a to zejména u levicových stran. Na druhou stranu, vyjma SNK-ED, struktura kandidátních listin v těchto volbách ukazuje na vysoké procento stranických kandidátů a tím i početné členské základny v místních organizacích stran. V tomto ohledu drží prim ČSSD, které se podařilo sestavit kandidátní listinu téměř pouze se straníky. Nejvyváženější poměr straníků a nestraníků má koaliční kandidátka KDU-ČSL+US-DEU.

Graf 7 - Kandidáti dle věku

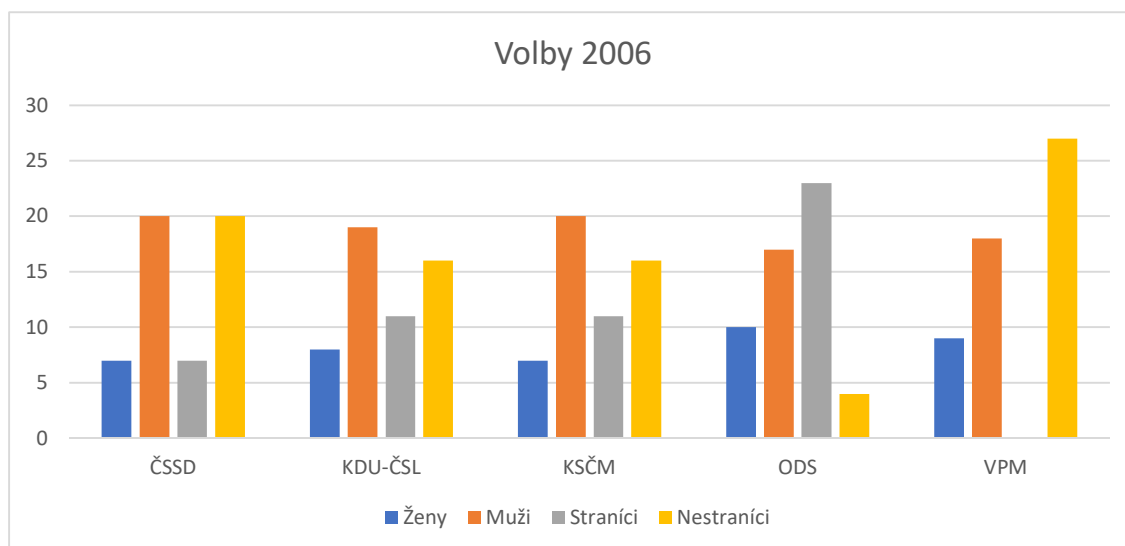

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Při analýze struktury věkových skupin bylo zjištěno, že strany se snaží z každé věkové skupiny získat určitý počet kandidátů. Velmi „mladou“ kandidátní listinu sestavilo SNK-ED, naopak „nejstarší“ kandidátní listinu sestavila KSČM a ODS. Tyto dvě strany spolu s ČSSD neměly zastoupeny všechny věkové skupiny.

V roce 2006 se účastnilo voleb pět volebních subjektů. Došlo k malým změnám. Místo kandidátky SNK-ED byla znovuobnovena kandidátka VPM, která na posledy kandidovala v roce 1998. Dále pak došlo k „rozpadu“ koalice KDU-ČSL a US-DEU, tedy bývalé celostátní „Koalice“. Zbytek stran zůstává stejný.

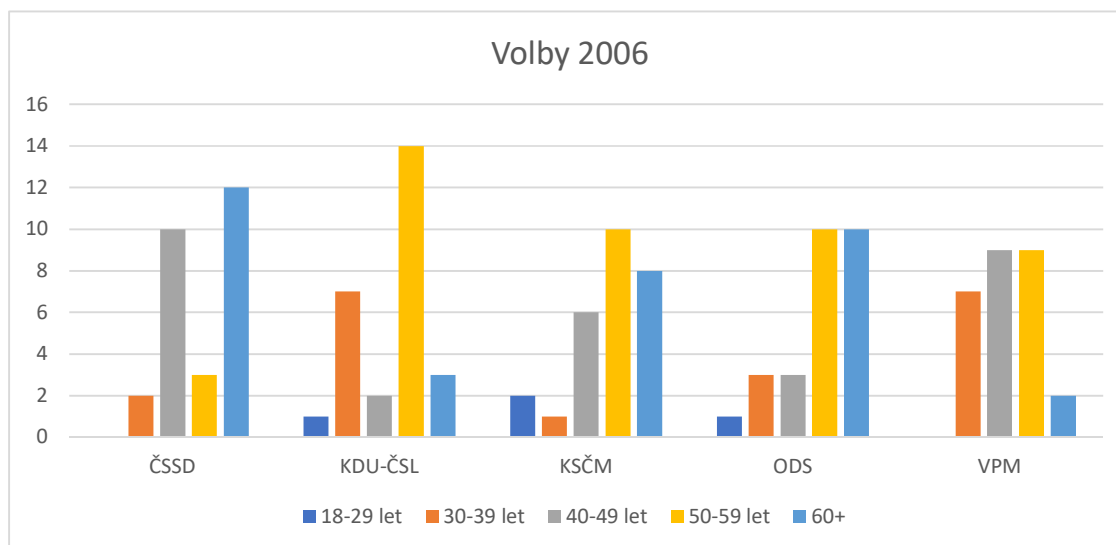
Graf 8 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2006

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Tento volební rok přinesl jisté změny ve struktuře kandidátních listin. Ženy zůstávají opět podprezentovány stejně jako v minulých letech a to více u levicových stran. Zajímavějším a změněným ukazatelem je počet straníků na kandidátkách. Vysoký úbytek zaznamenala ČSSD, kde se z téměř „stranické“ kandidátky stala spíše kandidátka s nezávislymi. ODS se podařilo složit kandidátku téměř jen z členů strany, počet členů strany se na této kandidátce zvýšil ve srovnání s předchozími lety.⁹⁰

Graf 9 - Kandidáti dle věku

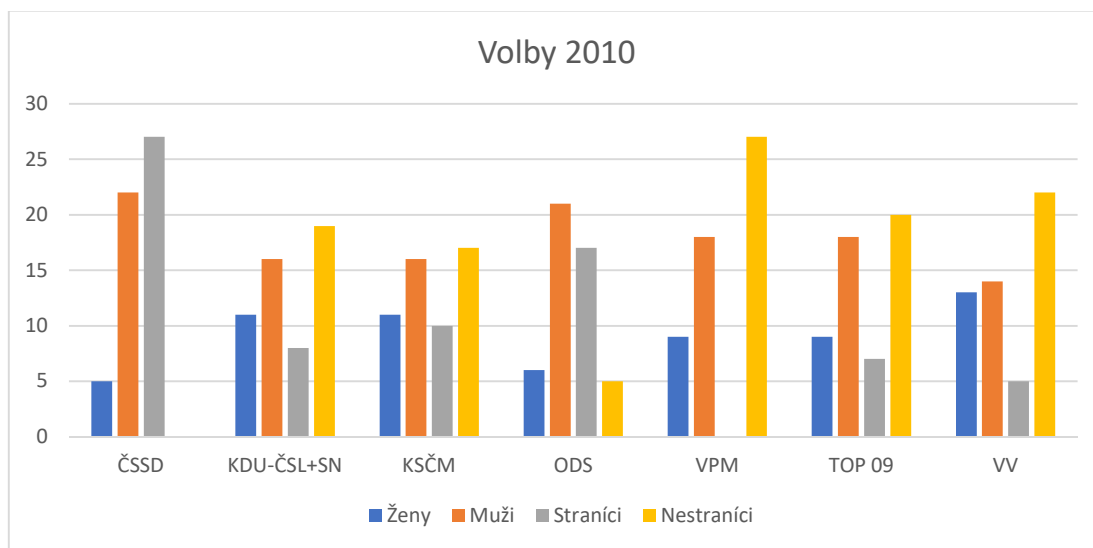
Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Volební rok 2006 přinesl význačnou proměnu ve věkových kategoriích. S klesajícími kandidujícími členy u ČSSD strmě stoupl počet kandidátů ve věkové skupině 60+. ČSSD neangažovala nikoho ve skupině nejmladších, stejná neangažovanost mladých je u VPM. Stejný trend se projevil u ODS, jejíž kandidátka také o něco „zestárla“. Podařilo se angažovat všechny věkové skupiny. Naopak kandidáti KSČM jsou nyní především ve skupině 50-59 let, ve stejné skupině je ochotno kandidovat u KDU-ČSL nejvíce kandidátů. O kandidátce VPM z tohoto roku můžeme tvrdit, že je to v zásadě kandidátka ekonomicky aktivních lidí.

V roce 2010 přibývají do benešovského stranického systému dvě nové strany – TOP 09 a VV, jež k sobě na kandidátní listinu přidala i jednoho člena US-DEU. Kandidatura obou těchto stran v komunálních volbách 2010 byla předpokládána, jednalo se o nové strany, které se taktéž dostaly do PS PČR. Původní politické strany zůstávají, KDU-ČSL kandiduje opět v koalici, tentokrát se Sdružením nestraníků.

⁹⁰ Odpovídá to tehdejší vysoké popularitě ODS a celkovému zvýšenému počtu členů této strany.

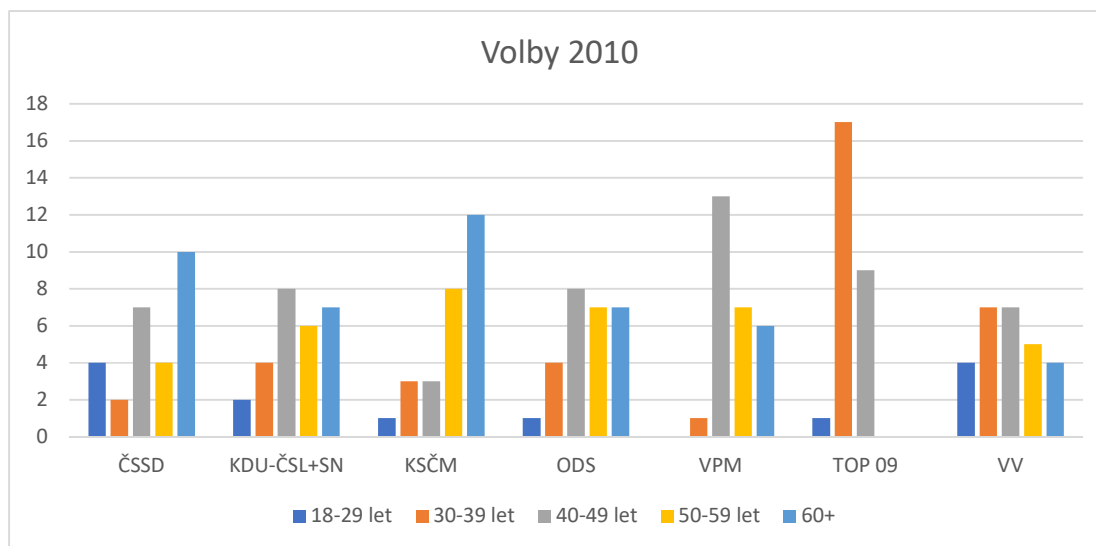
Graf 10 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Tento volební rok přinesl pozitivní změnu v reprezentaci žen, a to na kandidátce VV, kde počet žen byl téměř vyrovnán počtu mužů. V nižším počtu pak byly reprezentovány ženy na kandidátce KDU-ČSL+SN a KSČM. Nejnižší reprezentaci žen měla ČSSD. Po dvanácti letech se podařilo v Benešově složit kandidátku pouze z členů strany ČSSD.⁹¹ ODS si v tomto případě zachovala status quo. Počty straníků TOP 09 a KDU-ČSL jsou téměř totožné. VPM opět skládá nezanickou kandidátku.

Graf 11 - Kandidáti dle věku

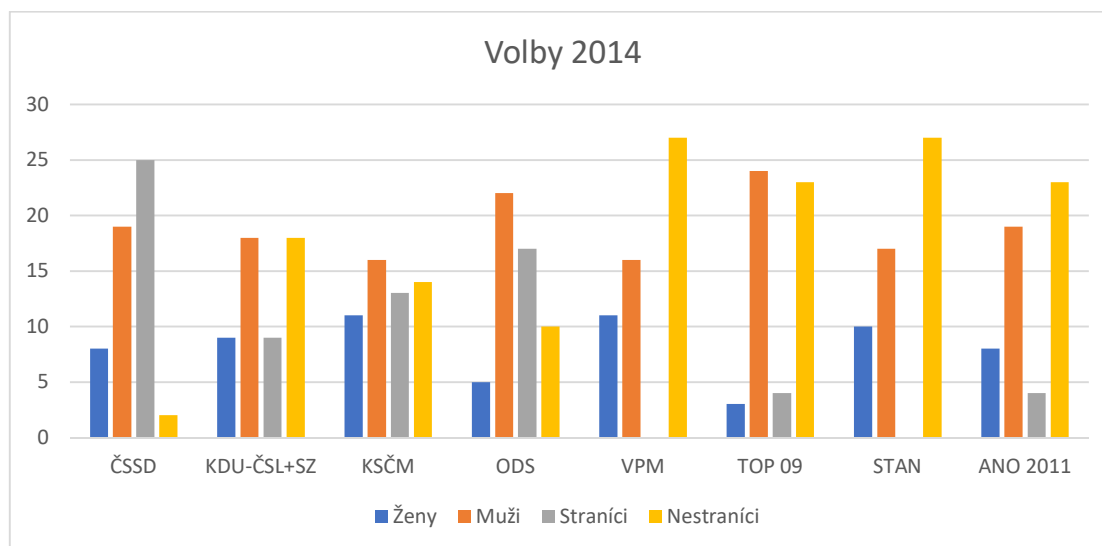
Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

⁹¹ Naposled měla takovou kandidátku Strana za životní jistoty.

Ani tyto volby nebyly změnou v nízké reprezentaci nejnižší věkové skupiny. VPM se znovu nepodařilo nikoho z této skupiny angažovat. I nadále si udržuje VPM status kandidátky především s ekonomicky aktivními občany, ačkoliv se navýšil počet kandidátů z věkové skupiny 60+ a silně na tento status zaútočila TOP 09. Nejvyváženější kandidátkou v tomto směru je kandidátka VV. O něco více také přibylo ve skupině 60+ u KSČM. Taktéž kandidátka KDU-ČSL má více kandidátů z této věkové skupiny.

V roce 2014 se kandidující strany obměnily, avšak jádro stran zůstalo bez změny. Po rozpadu VV se objevuje v Benešově hnutí ANO 2011, které v roce 2013 zaznamenalo úspěch ve volbách do PS PČR. Nově také kandiduje hnutí STAN. KDU-ČSL uzavírá volební koalici se Stranou zelených. Po neúspěšném roce 2013 je složena i kandidátka ODS. Svědčí to o její etablovanosti v místním stranickém systému.

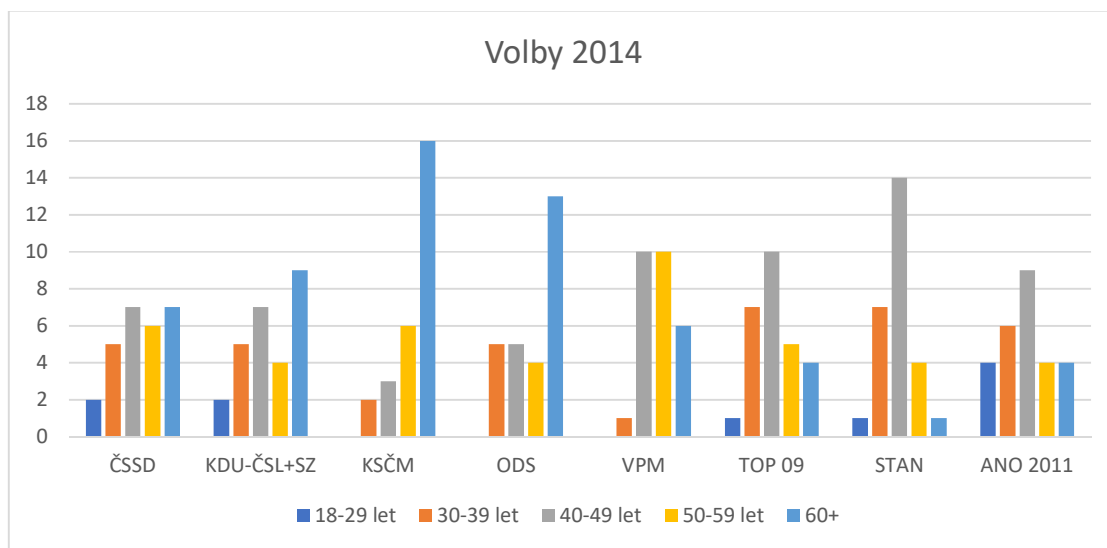
Graf 12 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2014

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Ani v roce 2014 se nepodařilo složit kandidátku, na které by bylo více žen, dokonce jsou méně reprezentovány než v předchozích volbách. Tentokrát ale reprezentovanost žen u levicových stran je vyšší než u pravicových nebo středových. ČSSD opět sestavuje téměř celou kandidátku ze svých členů, stejně tak je vysoká angažovanost členů i u ODS. KSČM drží nejlepší balanc mezi straníky a nestraníky. TOP 09 i KDU-ČSL+SZ kandidují s přibližně stejným počtem straníků, nový volební subjekt ANO 2011 má podobně stejný počet straníků na kandidátce jako v roce 2010 VV. K bezstranické VPM se nově přidalo hnutí STAN.

Graf 13 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

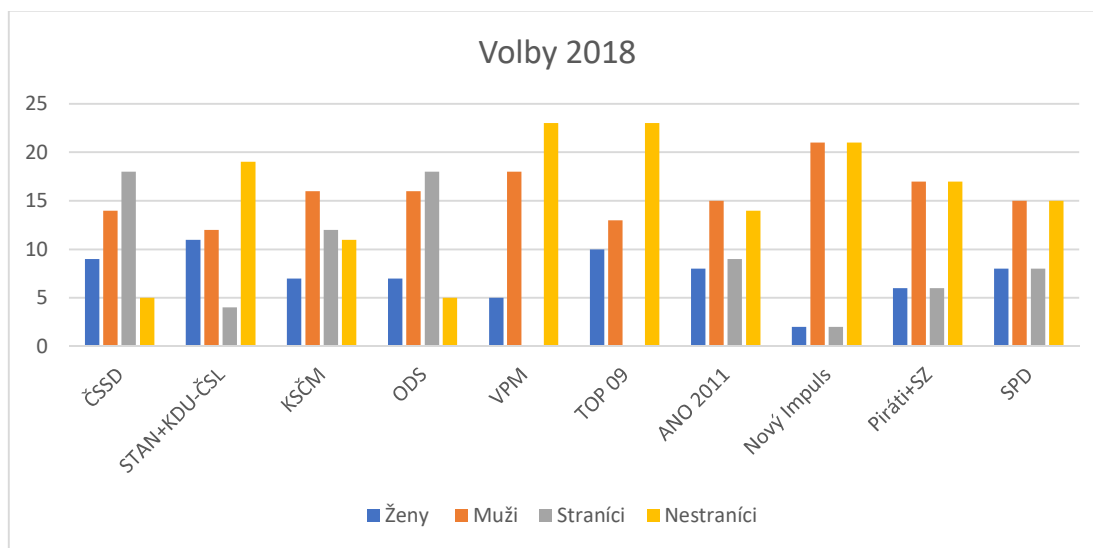
Věková struktura kandidátních listin v tomto roce ukazuje pomalé stárnutí kandidátů, kteří se objevují na kandidátce KSČM. Této straně se nepodařilo angažovat občany z nejmladší věkové skupiny. To samé platí i pro ODS, která má však více kandidátů v ostatních skupinách. Ani VPM se třetí volební období nepodařilo zařadit na svou kandidátku někoho z nejmladší skupiny. Kandidátka hnutí STAN ukazuje, že se jí podařilo přebrat VPM status kandidátky ekonomicky aktivních obyvatel. Nejvíce mladých se angažuje na kandidátce ANO 2011. Za relativně vyváženou můžeme považovat kandidátní listinu ČSSD.

Po odvolání starosty a rady města v roce 2016 dostalo více občanů chuť angažovat se ve prospěch města. To také vysvětluje zvýšený zájem o komunální volby v roce 2018 a sestavení deseti kandidátek. Jádrem volebních stran zůstává stejné, ale přibývá nově koalice Pirátů a SZ⁹², strana Nový Impuls a SPD. STAN uzavírá volební koalici s KDU-ČSL. Strany Piráti i SPD⁹³ zaznamenaly úspěch ve volbách do PS PČR v roce 2017 a to je zřejmě příčinou jejich kandidatury i v komunálních volbách.

⁹² Dle předsedkyně benešovských Pirátů spolu se SZ našli nejvíce průsečíků ve volebním programu.

⁹³ Pokud budeme spojovat SPD a dřívější Úsvit, je paradoxní, že Úsvit nekandidoval v komunálních volbách 2013.

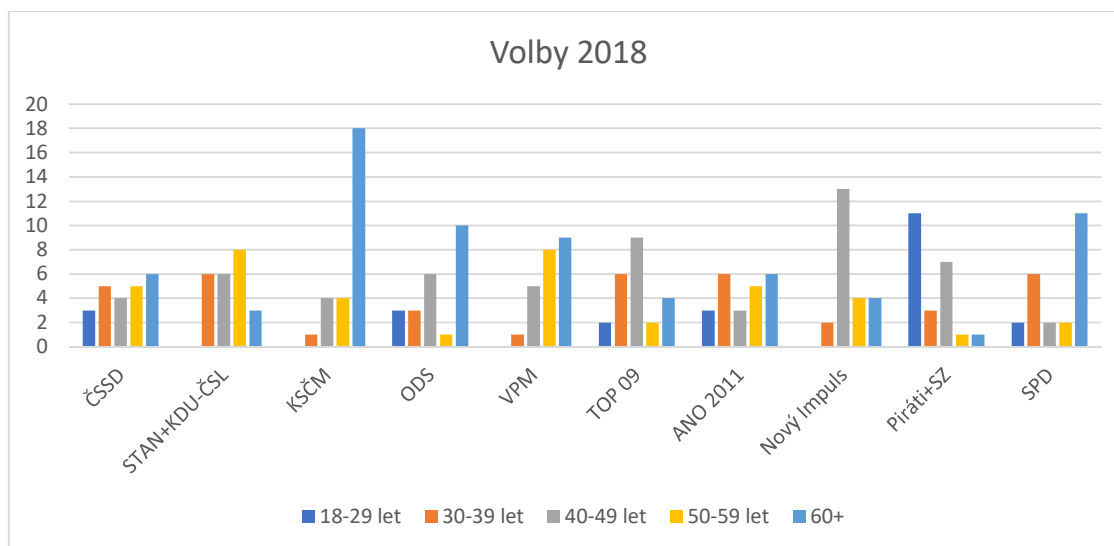
Graf 14 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2018

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V těchto komunálních volbách se reprezentovanost žen poněkud zlepšila. Nejlépe je na tom v tomto ohledu volební koalice STAN a KDU-ČSL, kde jsou ženy zastoupeny téměř stejně jako muži. Podobný balanc je vidět i u TOP 09, která však přišla o všechny své stranické kandidáty. Strany ČSSD a ODS mají opět na svých kandidátkách nejvíce straniců, téměř vyrovnaný počet je na kandidátce KSCM. Ostatní strany mají kandidátky složeny více z nestraničnických kandidátů.

Graf 15 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Potvrzujícím se trendem je „stárnutí“ kandidátů KSČM, jejichž rozložení ve věkových skupinách se limitně blíží kandidátní listině SŽJ z roku 1998. Tuto věkovou kategorii má ve většině také kandidátka SPD. Více starších kandidátů má neměně i ODS. ČSSD má velmi vyrovnanou kandidátku co se věkových kategorií týče. Výrazně dokázala mladé lidi angažovat koalice Pirátské strany a SZ, v benešovských volbách nadprůměrně.

4.1.3 Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018

Níže uvedená tabulka je souhrnnou informací o procentuálním zisku kandidujících stran. Zpracována je za celé sledované období. Pokud volební strana v daných volbách nekandidovala, její volební zisk je označen písmenem X. Koalice stran mají své vlastní řádky.

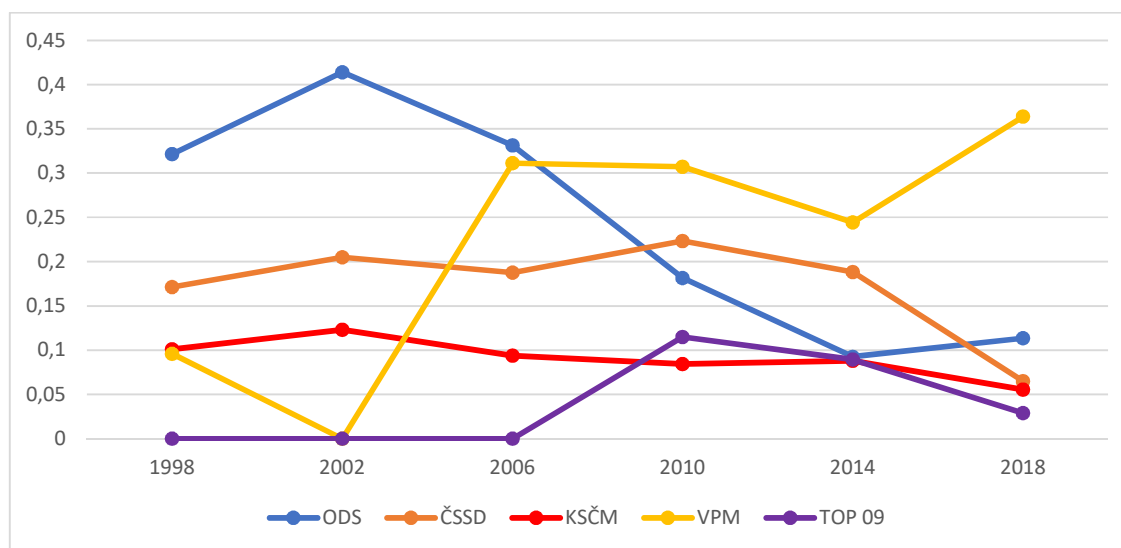
Tabulka 9 - Výsledky voleb v Benešově 1998-2018

Volební strana	1998	2002	2006	2010	2014	2018
ODS	32,13 %	41,40 %	33,14 %	18,14 %	9,26 %	11,35 %
ČSSD	17,13 %	20,50 %	18,75 %	22,33 %	18,84 %	6,50 %
KSČM	10,09 %	12,31 %	9,38 %	8,44 %	8,79 %	5,54 %
KDU-ČSL	9,79 %	X	7,60 %	X	X	X
VPM	9,58 %	X	31,13 %	30,73 %	24,42 %	36,38 %
ODA+US	8,55 %	X	X	X	X	X
DEU	1,91 %	X	X	X	X	X
SPR-RSČ+SDČR	0,10 %	X	X	X	X	X
NEZÁVISLÍ	8,64 %	X	X	X	X	X
SŽJ	2,09 %	X	X	X	X	X
KDU-ČSL+US-DEU	X	14,30 %	X	X	X	X
Sdružení nezávislých	X	11,49 %	X	X	X	X
KDU-ČSL+SN	X	X	X	4,38 %	X	X
TOP 09	X	X	X	11,49 %	8,93 %	2,90 %
Věci veřejné	X	X	X	4,50 %	X	X
KDU-ČSL+SZ	X	X	X	X	4,97 %	X
ANO 2011	X	X	X	X	15,59 %	11,82 %
STAN+NK	X	X	X	X	9,18 %	X
Piráti+SZ	X	X	X	X	X	7,45 %
SPD	X	X	X	X	X	3,98 %
Nový Impuls pro Benešov	X	X	X	X	X	4,35 %
STAN+KDU-ČSL	X	X	X	X	X	9,74 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že benešovský komunální systém má několik stálých stran. Těch je celkem pět, ODS, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL⁹⁴ a VPM. Nejčastějším partnerem pro sestavení koaliční kandidátní listiny je KDU-ČSL, která kandidovala čtyřikrát v koalici, nejprve v roce 2002 s US-DEU,⁹⁵ poté v roce 2010 s nezávislymi kandidáty, v roce 2014 se Stranou zelených⁹⁶ a naposledy v roce 2018 s hnutím STAN. Úspěchu však dosahovala KDU-ČSL při samostatné kandidatuře, a to ve 100 % případech. Koaliční kandidatury se jí vyplatily pouze v 50 % procentech případů,⁹⁷ úspěšnější byla koalice s US-DEU. Zatím žádnou z koalic KDU-ČSL „nezkusila“ znovu, a tak nemůžeme přesně určit, zda voliči preferují spíše KDU-ČSL nebo danou koaliční stranu.

Graf 16 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Při bližší analýze výsledků můžeme nalézt několik zajímavých faktů. Nejviditelnějším faktem postupný přerod ODS z hegemonní strany benešovského zastupitelstva, kdy strana dosahovala výsledků přes 30 % a 40 % hlasů, po stranu s průměrnými výsledky. Takto prudký sestup nenalezneme u jiné politické strany.

ČSSD si udržovala lepší průměrné výsledky až do roku 2018, kdy ji voliči příliš nepodpořili, zjevně kvůli provedenému „radničnímu puči“ z roku 2016.⁹⁸ Podobně jsou na tom komunisté, kteří prodělali menší, ale také citelnou ztrátu a balancovali na hraně volební

⁹⁴ Nejčastěji s jinou koaliční stranou.

⁹⁵ V rámci celostátní koalice.

⁹⁶ Strana zelených nikdy v Benešově nekandidovala sama, v posledních volbách v roce 2018 kandidovala spolu s Piráty.

⁹⁷ Do zastupitelstva se dostala koalice KDU-ČSL+US-DEU a STAN+KDU-ČSL.

⁹⁸ Viz kapitola 4.1.4.

klauzule, zjevně ze stejného důvodu jako ČSSD. Nejhuře dopadla TOP 09, která nepřekročila ani 3 % získaných hlasů a do zastupitelstva se nedostala vůbec. Poslední z „pučistických“ stran je ANO 2011, kterému taktéž ubyly hlasy, nikoliv však drasticky. KSČM v celém sledovaném období podpora klesá.

Volba pro město, nyní volební strana, ze které pochází starosta již třetí volební období, dosahuje konstantních výsledků od roku 2006, vyjma odchylek z roku 1998⁹⁹ a 2014.¹⁰⁰ Dá se tedy považovat za dlouhodobě nejsilnější volební stranu benešovského zastupitelstva, což tato strana potvrdila v komunálních volbách v roce 2018, kdy v benešovském zastupitelstvu získala téměř většinu.

V zásadě trendem v kandidaturách do benešovského zastupitelstva je neopakování kandidatury při neúspěchu kandidátky v předchozích volbách. Žádná z kandidujících stran, která se ve volbách nedostala do zastupitelstva, svou kandidaturu v dalších volbách neopakovala. Bude zajímavé, zda tento trend v roce 2022 potvrdí TOP 09, SPD a Nový Impuls pro Benešov.

Dle výsledků voleb a jednotlivých zvolených stran můžeme řadit do několika možných stranických systémů ukotvených Sartorim. V roce 1998 se jedná o umírněný pluralismus hraničící s extrémním pluralismem, v roce 2002 o systém s predominantní stranou, následně v roce 2006 o systém téměř bipartijní, avšak stále umírněný pluralismus, v roce 2010 zpět do systému umírněného pluralismu, přičemž rok 2014 i rok 2018 spadá ziskem VPM opět do systému umírněného pluralismu, který však silně hraničí s atomizovaným systémem. Celkově tedy můžeme benešovský stranický systém shrnout tak, že se jedná o systém, který od umírněného pluralismu přechází v systém atomizovaný.

4.1.4 Soutěživost a interakce mezi stranami

Koalice v okresním městě je z hlediska teorie předpokládána a snadněji detekovatelná než v menších sídlech. Koalice v Benešově vznikají a to po celé zkoumané období. Vznikají na základě dlouhodobé spolupráce zastupitelů, přičemž již před volbami je zřejmé, které subjekty by mohly tvořit budoucí koalice.¹⁰¹ Koalice se příliš nemění, mění se jen počty zastupitelů za různé strany v těchto koalicích. Půdorysně jsou koalice založeny na ODS a Volbě pro město s dalšími menšími koaličními partnery. Nově se do utvořené koalice v roce

⁹⁹ Tato kandidátka však byla sestavena s naprosto odlišnými osobnostmi, než byla sestavována po roce 2006.

¹⁰⁰ Voliči se nejspíš přiklonili k alternativám v podobě hnutí ANO 2011 a koalici STAN+NK.

¹⁰¹ Zejména spolupracují ty volební strany, které již v koalicích figurovaly.

2018 přidala Česká pirátská strana s podporou Zelených.¹⁰² Trendem od roku 2010 je uzavírat široké koalice¹⁰³ pravicových stran. Koalice je od roku 2014 stvrzena písemně, v letech 2010 – 2014 byla ústní a v letech 2006 – 2010 byla Volba pro město v opozici.

Co se týká vztahů mezi jednotlivými kandidátkami, respondenti se shodují na tom, že zastupitelstvo je výrazně rozděleno na koalici a opozici.¹⁰⁴ Výhledově do budoucna se nepředpokládá zlepšení situace. Rivalita je tedy stálá a předpokládaná v průběhu celého volebního období. VPM vnímá rivalitu jako výraznou a probíhající neustále, zatímco Piráti otázku rivality vnímají spíše jako tendenční a občasnou.

Zajímavou událostí jsou volby starosty. Od roku 1998 byl starostou Ing. Mojmír Chromý z ODS, který byl označen respondenty za „velmi super starostu“. Ten byl nucen rezignovat v roce 2005 a byl nahrazen Ing. Petrem Koubou z ODS. Petr Kouba ve volbách v roce 2006 obhájil post starosty a byl jím až do roku 2010¹⁰⁵, kdy ve volbách neobhájil mandát zastupitele.¹⁰⁶ Od roku 2010 zastává post starosty Jaroslav Hlavnička z VPM. Starosta města tedy vždy vzešel z vítězné strany. Výjimkou je v tomto „puč“ provedený v roce 2016. V tomto roce došlo k rozpadu křehké koalice VPM, ODS, STAN a TOP 09, kdy zastupitelé za TOP 09 vytvořili novou koalici s hnutím ANO 2011, KSČM a ČSSD. Personálně byla radnice obsazena ANO 2011 a ČSSD, přičemž tichou podporou byla právě KSČM a TOP 09.¹⁰⁷ Starostou se tak v letech 2016 – 2018 stal Ing. Petr Hostek, MBA z ČSSD. Důvodem „převratu“ měly být osobní ambice zastupitelů za tyto čtyři strany a také prohlášení, že „chtějí být na radnici“.

¹⁰² Piráti hledali programové průniky téměř se všemi zvolenými stranami, aby vyhledali nejlepšího koaličního partnera.

¹⁰³ V benešovském zastupitelstvu jsou zvoleni kandidáti sedmi volebních stran, koalici tvoří čtyři. Mimo koalici stojí ANO2011, ČSSD a KSČM.

¹⁰⁴ Zejména díky událostem z volebního období 2014-2018, viz dále.

¹⁰⁵ Díky tehdejší koalici ODS a ČSSD.

¹⁰⁶ Kandidoval až z 5. místa. ODS v těchto volbách zaznamenala propad preferencí.

¹⁰⁷ Tento „převrat“ ohodnotili voliči v roce 2018, kdy oproti roku 2014 ANO2011 získalo 3 mandáty z původních 5, ČSSD 1 mandát z původních 6, KSČM 1 mandát z 2 a TOP 09 se do zastupitelstva nedostala vůbec, původně měla 2 mandáty.

Tabulka 10 - Přehled starostů Benešova od roku 1998

Roky	Starosta	Strana
1998-2005	Ing. Mojmír Chromý	ODS
2005-2010	Ing. Petr Kouba	ODS
2010-2016	Ing. Jaroslav Hlavnička	VPM
2016-2018	Ing. Petr Hostek, MBA	ČSSD
od 2018	Ing. Jaroslav Hlavnička	VPM

Zdroj: Autor na základě vlastního výzkumu

Rada města byla zřízena po celou dobu sledovaného období, obsahuje celkem sedm radních. Zastoupení v radě mají tyto volební strany: čtyři radní za Volbu pro město, jeden radní za ODS, jeden radní za STAN a jeden radní za Piráty (Rada města Benešov, www.benesov-city.cz).

Na stránkách města Benešov je možné získat informace i o radách města zpětně, a to až do roku 2002. Složení rad je jednou ze zkoumaných oblastí předkládané práce, a proto na dalších řádcích uvádím složení rad v jednotlivých volebních obdobích.

2016¹⁰⁸ -2018: 4 radní za ČSSD, 3 radní za ANO2011

2014-2016: 4 radní za VPM, 2 radní za ODS, 2 radní za STAN a 1 radní za TOP 09

2010-2014: 5 radních za VPM, 3 radní za ODS a 1 radní za TOP 09

2006-2010: 5 radních za ODS, 2 radní za ČSSD, 1 radní za KDU-ČSL a
1 radní za VPM

2002-2006: 6 radních za ODS, 1 radní za US-DEU, 1 radní za KDU-ČSL a 1 radní za SNK-ED.

Na historickém složení rad je vidět postupný pokles podpory Občanské demokratické strany mezi voliči v Benešově. ODS v Benešově v každém volebním období přichází minimálně o jednoho radního. Na její úkor získává mandáty v radě VPM, která neustále své postavení posiluje. Významným rokem se pro VPM stal rok 2010, kdy v radě zpětínásobila své postavení. Zůstává však stálíci benešovských rad, stejně tak jako VPM od roku 2006. Naopak naprosto se z rad ztratila KDU-ČSL a TOP 09 a logicky i US-DEU.

¹⁰⁸ V roce 2016 došlo k změně koalice v Benešově, odvolání starosty a změně Rady města. Více níže v rozhovorech.

4.2 Město Vlašim

Vlašimské zastupitelstvo si po celou dobu uchovává stejný počet zastupitelů, od roku 1998 je to 21 členů zastupitelstva. Vzhledem k velikosti zastupitelstva a samotného města, Vlašim zřizuje radu.

4.2.1 Strany ve městě

Vlašim je druhým největším městem v okrese Benešov. I zde, stejně jako v Benešově, platí, že nejjednodušší strategií kandidatury je politická strana. Sbírat podpisy pro založení SNK by ve Vlašimi bylo velmi náročné a časově dlouhé, nemuselo by se povést vůbec. O tom svědčí také neúčast jakéhokoli SNK ve sledovaném období.

Po celé zkoumané období ve Vlašimi působí a mají místní organizaci strany, které působí také na celostátní úrovni. Těmito stranami jsou ČSSD, ODS, KSČM a KDU-ČSL. Zřejmě největší stranou v tomto ohledu je ČSSD. Podle informací předsedkyně místní organizace ČSSD můžeme vznik organizace datovat do roku 1989. Aktuálně má organizace 126 členů nicméně počty členů klesají.¹⁰⁹ Místní sdružení ODS se ve srovnání s ČSSD může zdát jako marginální strana. Její místní sdružení má nyní 17 členů, v dobách svého vrcholu mívalo okolo 40 členů.¹¹⁰ Místní sdružení vzniká, stejně jako v Benešově, v roce 1991. KSČM a KDU-ČSL navazují na své období z působnosti Národní fronty. Jejich místní organizace čítají v případě KSČM okolo 20 členů, v případě KDU-ČSL do deseti. Zejména u KDU-ČSL je znatelný propad ve velikosti členské základny.

Je zvláštností, a v zásadě to svědčí o jakési „zamrzlosti“ vlašimského stranického systému, že politické strany, které vznikaly v průběhu sledovaného období, se voleb téměř neúčastnily.¹¹¹ V úspěšných časech stran jako bývala TOP 09, VV nebo SZ se tyto strany nepokusily složit kandidátku. Jedinými stranami, které nově složily kandidátku, bylo SPD a ANO 2011. Výrazným způsobem však do stranického systému nezasáhly. Místní organizací zde disponuje hnutí ANO 2011, které zde má cca 4 členy a vzniklo po volbách 2014.

V místním systému politických stran mají své místo také tzv. strany zaštit'ovací. Mezi tyto strany se řadí dlouhodobě populární Volba pro město, jež zde až do svého celostátního zániku měla několik málo členů, dále SNK-ED bez členské základny a hnutí NESTRANÍCI

¹⁰⁹ O síle a ukotvenosti ČSSD se zmiňoval i předseda místního sdružení ODS, který považuje ČSSD ve Vlašimi za silnou a oblíbenou volební stranu, ne však příliš v komunálních volbách.

¹¹⁰ Cca v roce 2005 až 2006.

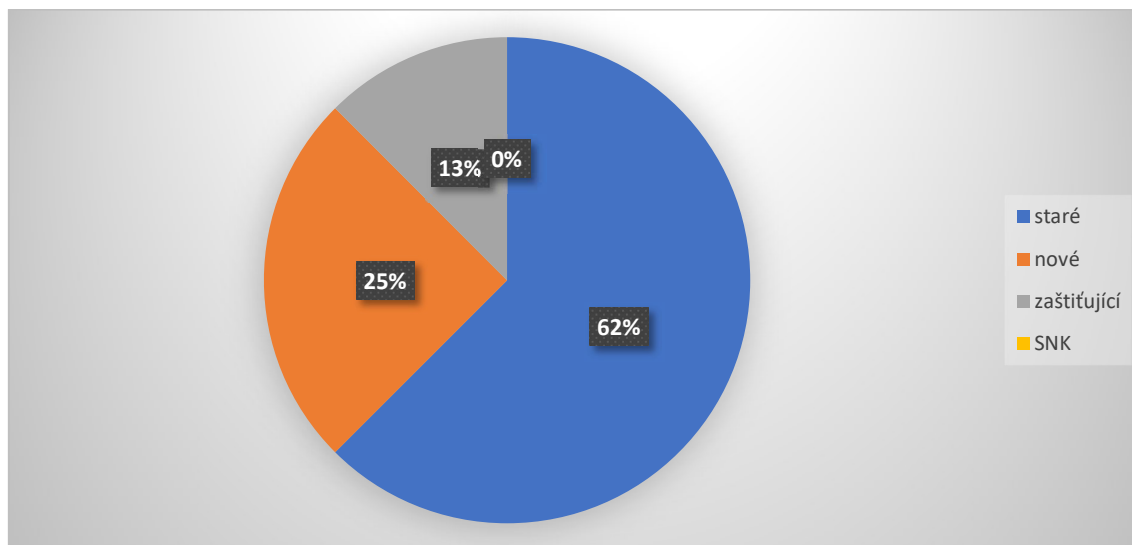
¹¹¹ Vysvětlením může být to, že vlašimští voliči jsou konzervativní a dlouhodobě preferují strany, které působí ve Vlašimi dlouhodobě. Druhým faktem může být to, že voliči jsou spokojeni s vedením města a neshledávají v nových stranách alternativu.

taktéž bez členské základny. Po zániku volby pro město si tato kandidátka z tradice ponechala své jméno a nyní je zaštiťována hnutím STAN.

Poslední kategorií působících stran ve Vlašimi jsou ty, které zde působit přestaly nebo zanikly. Zde se velmi zajímavě objevuje Česká strana národně sociální, která ve Vlašimi působila ještě v roce 2006. Její místní sdružení vzniklo po roce 1989 a mělo okolo 6 členů, ačkoliv členská strana se zmenšovala. Nejzásadnějším bodem pro ČSNS ve Vlašimi bylo působení jejího člena v letech 1990-1998 Ing. Josefa Volence na postu starosty města. Toto svědčí o akceschopnosti celé místní strany. Velmi početnou zde byla na poměry okresu Benešov také SPR-RSČ, jejíž členskou základnu tvořilo okolo 10 členů a taktéž Svaz důchodců České republiky, jež zde disponovala sedmi členy. Obě tyto strany zanikají ve Vlašimi do roku 2002. Konkurenční stranou pro SDČR zde byla velmi početná organizace SŽJ, jejímiž členy bylo okolo 20 osob, strana působila ještě ve volbách 2002 a poté již nekandidovala. Po roce 2002 také zaniká působení US-DEU, která však disponovala pouze marginální členskou základnou.

Nejúkrotvenějšími a nejdéle působícími stranami jsou ve Vlašimi celostátně působící strany ODS, ČSSD, KDU-ČSL a KSČM. Ve Vlašimi v minulosti působilo několik jiných politických stran, jejich místní organizace však zanikly. Nově vznikla až organizace hnutí ANO 2011. Prognóza vývoje je zatím taková, že se neočekává vznik nové místní organizace politické strany.

Graf 17 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018

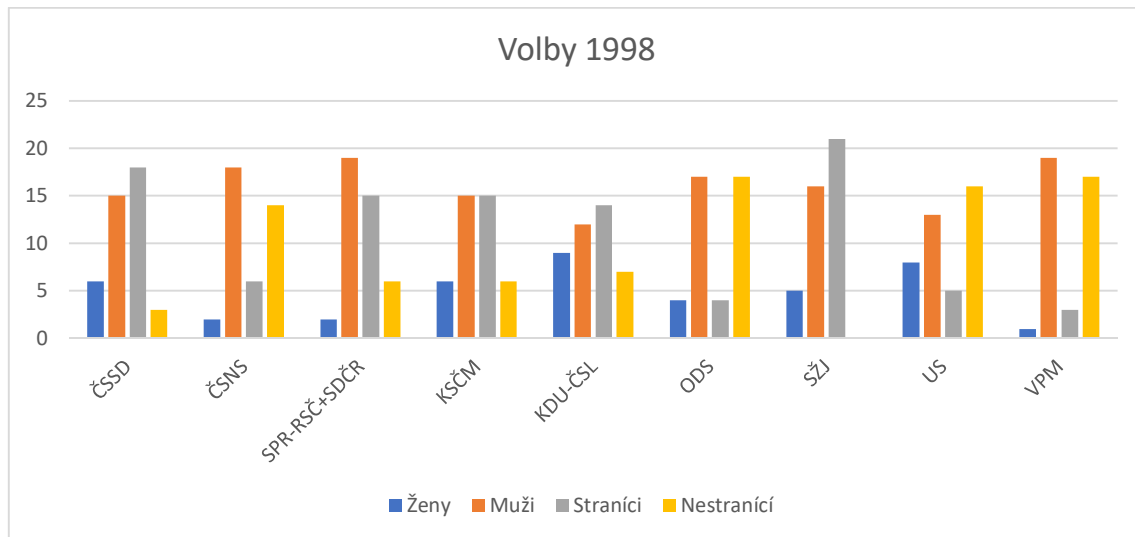

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

4.2.2 Analýza kandidátních listin

V komunálních volbách 1998 kandidovalo celkem devět volebních subjektů z toho jedna volební koalice, která vznikla mezi SPR-RSČ a SDČR. Stejná koalice kandidovala i v Benešově. Ne všem volebním stranám se podařilo složit úplnou kandidátku, týkalo se to Volby pro město a ČSNS. Tyto dvě strany vyslaly do voleb o jednoho kandidáta méně, než byl počet obsazovaných mandátů.

Graf 18 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 1998

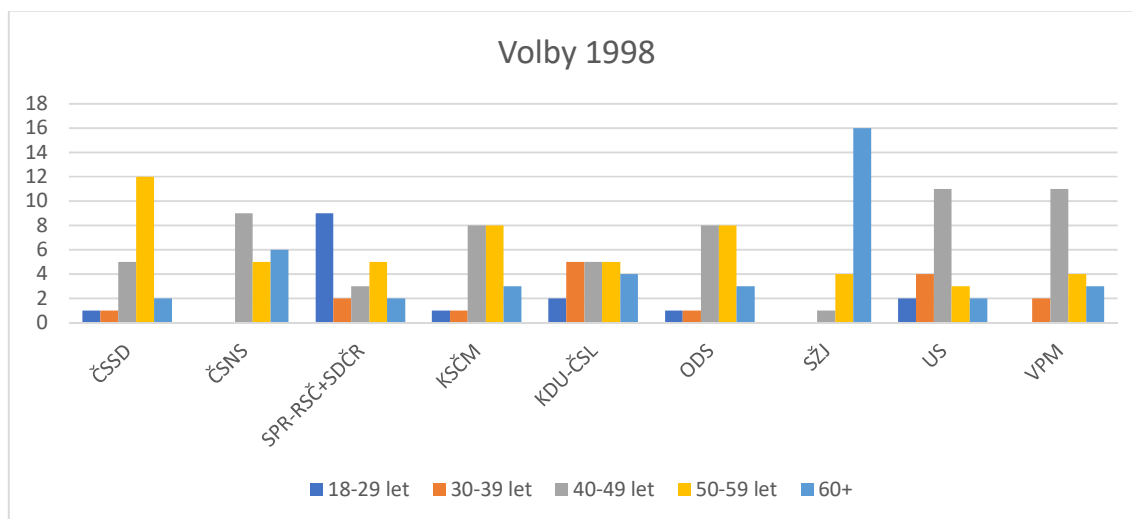
Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Ve Vlašimi dochází ke stejnému problému jako v Benešově, kdy kandiduje obecně menší počet žen než mužů. To se podepisuje i na struktuře kandidátek. Všechny kandidátky angažovaly určitý počet žen. Nejlépe si v tomto ohledu vedla KDU-ČSL následovaná Uníí svobody. Obě strany dosáhly vysokého počtu žen na svých kandidátkách, KDU-ČSL dosáhla téměř balancu. Nejhůře skončila VPM, jež měla na kandidátce pouze jednu ženu. Následuje ji ČSNS a koalice SPR-RSČ+SDČR, které shodně měly dvě ženy na kandidátní listině.

Čistě nestraničskou kandidátní listinu sestavila žádná ze stran. Čistě stranickou kandidátku, stejně jako v Benešově, složila SŽJ. O něco méně členů na své listině má ČSSD, která je ovšem počtem členů strany schopna sestavit taktéž čistě stranickou kandidátní listinu. Nejmenší počet členů na své kandidátce měla VPM následovaná ODS. Za povšimnutí stojí, že v těchto volbách má Unie svobody na kandidátní listině více vlastních členů než ODS.

Celkově mají vlašimští voliči k výběru široké portfolio stran, které zastávají pozice jak na celé ose pravo-levého štěpení, tak i na ose věkové.

Graf 19 - Kandidáti dle věku

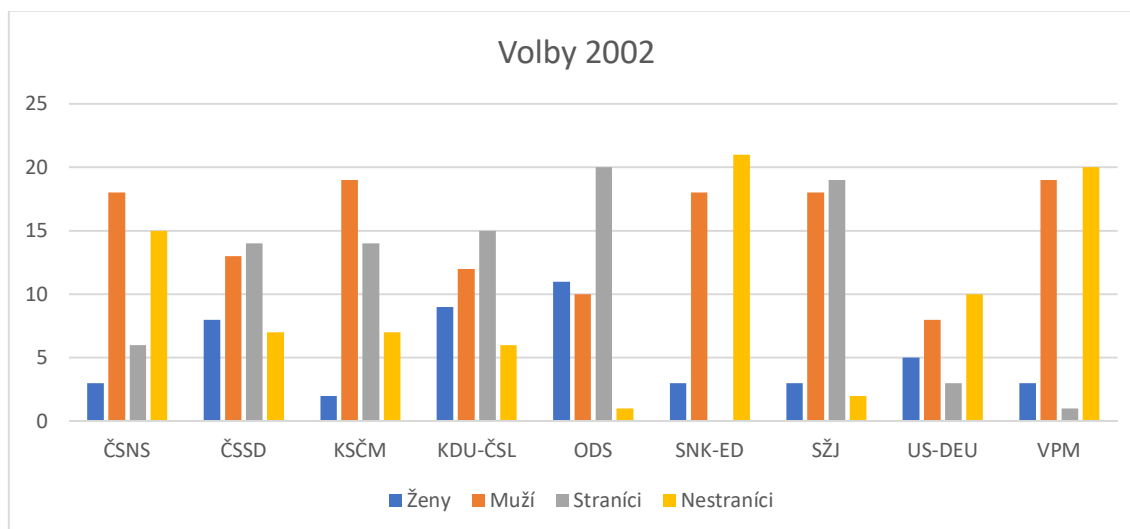

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Rozložení do věkových kategorií se u každé z volebních stran značně liší. Nejstarší kandidáty zařadila SŽJ, u které je to jejím zaměřením na problémy důchodců logické, proto na kandidátce chybí také lidé od 18-39 let. Stejná neangažovanost mladých platí pro ČSNS a VPM. Naopak nejmladší kandidáty má na své kandidátce SPR-RSČ+SDČR i přesto, že koalici tvoří se Svazem důchodců ČR. Při detailním pohledu však můžeme konstatovat, že v těchto volbách, napříč všemi kandidátkami, kandidovala především ekonomicky aktivní vrstva občanů. V roce 2002 opět kandiduje devět volebních stran. V tomto roce již nekandiduje koalice SPR-RSČ+SDČR. Odpadá volební subjekt zastávající krajní pravici. Nově je ustanovena kandidátka SNK-ED. V těchto volbách ve Vlašimi nevzniká žádná koalice. Všechny volební strany skládají úplné kandidátky, výjimku tvoří US-DEU, za kterou kandiduje pouze 13 osob.¹¹²

¹¹² Za zmínku stojí fakt, že v tomto roce KDU-ČSL a US-DEU tvořily na celostátní úrovni volební spojení s názvem „Koalice“. Ve Vlašimi tyto strany kandidují rozděleně.

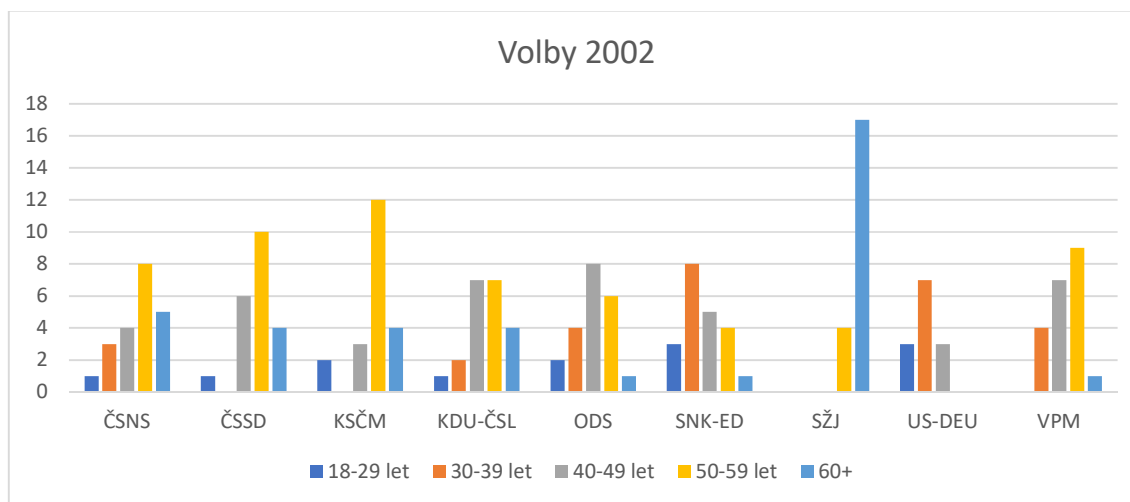
Graf 20 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2002

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

S reprezentací žen je to v těchto volbách lepší než ve volbách předešlých. Překvapivá může být kandidátka ODS, která měla v minulých volbách reprezentaci žen mizivou, avšak v těchto volbách počet žen předčil počet mužů. Takto není sestavena žádná jiná kandidátka z roku 2002. Nárůst kandidujících žen je znát u ČSSD, KDU-ČSL setrvává na své pozici, naopak u US-DEU a KSČM ženy ubyly. Co se týče počtů straníků na kandidátních listinách, výraznou změnu v tomto ohledu zaznamenává opět ODS, která v podstatě skládá stranickou kandidátku s jedním bezpartijním. SŽJ již neopakuje čistě stranickou kandidátku a přibírá na svou listinu také bezpartijní. Téměř nestranickou kandidátní listinu má Volba pro město a kandidátka složená pouze z bezpartijních je v tomto roce pouze za SNK-ED. Stejně počty straníků, tedy okolo 15, si na svých kandidátkách udrží ČSSD, KSČM i KDU-ČSL.

Graf 21 - Kandidáti dle věku

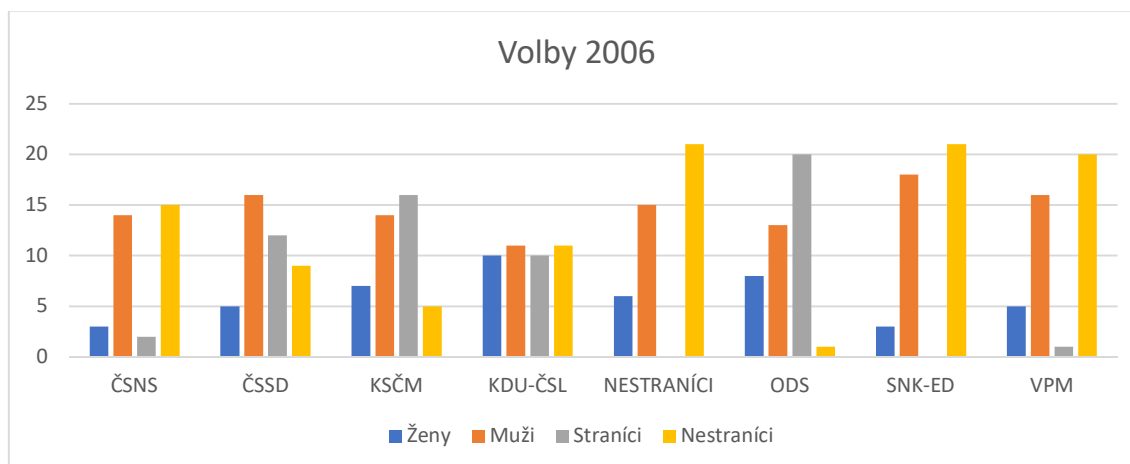
Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Nejstarší kandidáty má na své kandidátce opět SŽJ. V tomto ohledu jí konkuruje snad pouze KSČM, která má v mladší kategorii 50-59 let taktéž mnoho kandidátů. Nejvíce mladých má na své kandidátce SNK-ED a následně US-DEU.¹¹³ Některé kandidátní listiny neangažovaly kategorie 30-39 let, jedná se o ČSSD a KSČM, Volba pro město opětovně neangažuje nejmladší skupinu.

V roce 2006 ubývá ve Vlašimi volebních subjektů a také dochází k jejich obměně. Jádrem kandidujících stran zůstává stejné, kandidáty již nestaví SŽJ a US-DEU. Tímto dochází v podstatě ke zneaktivnění těchto stran. Nově přichází hnutí Nestraníků. Tyto volby jsou třetími ve sledovaném období a již nyní můžeme pozorovat postupné nahrazování celostátních stran stranami regionálními a komunálními, které ve svém názvu zdůrazňují svou nestrannost. Opět nevzniká žádná volební koalice stran. Úplné kandidátní listiny mají všechny volební strany, výjimkou je pouze ČSNS.

¹¹³ Výsledek je však ovlivněn a zkreslen tím, že US-DEU nemá úplnou kandidátku.

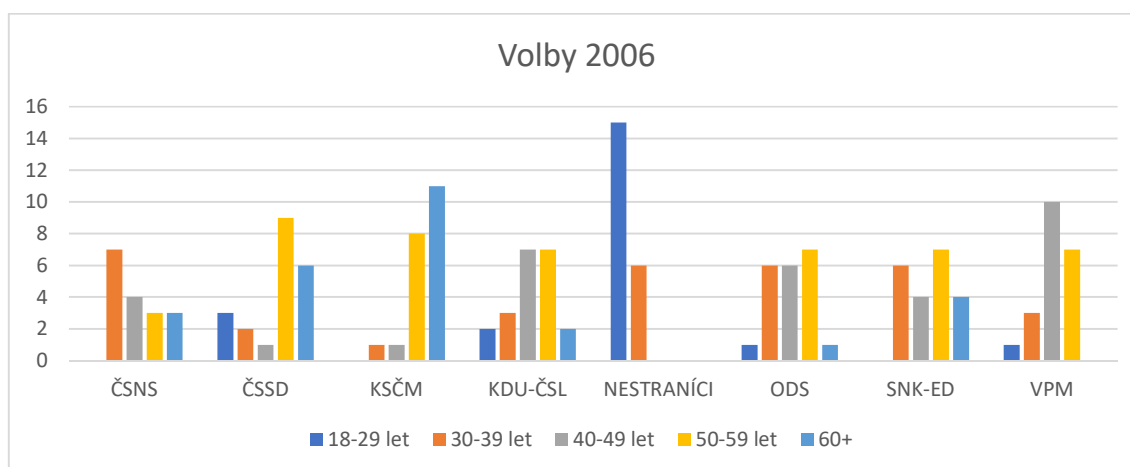
Graf 22 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2006

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

ODS již neopakuje vysokou reprezentaci žen a vrací se ke klasickému trendu „více mužů“ na kandidátce. Nejvíce žen na kandidátní listině má opět KDU-ČSL, kde je počet žen a mužů téměř srovnán, následovaná právě ODS. Naopak nejméně jsou ženy na kandidátce SNK-ED a ČSNS. V počtu straníků opět vítězí ODS s téměř plně stranickou kandidátní listinou. Podobné množství straníků má KSČM. Téměř vyrovnaný počet straníků a nestráníků má opět KDU-ČSL, která tak v obou kategoriích má nejproporčnější zastoupení, avšak za cenu významného úbytku kandidujících straníků. S jedním straníkem kandiduje Volba pro město, čistě nestraničské kandidátky mají opět SNK-ED a Nestráníci.

Graf 23 - Kandidáti dle věku

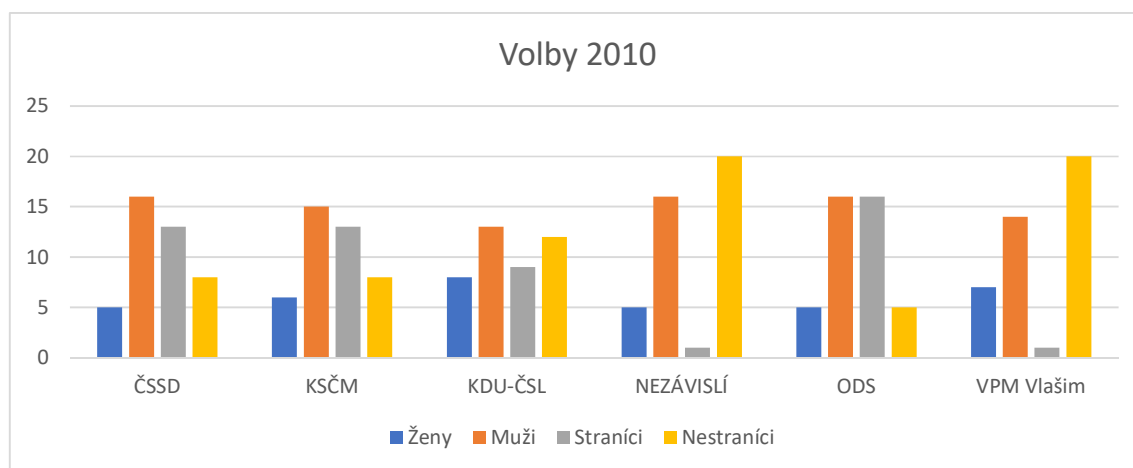
Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Po zániku kandidátní listiny SŽJ je v těchto volbách KSČM stranou, za níž kandiduje nejvíce kandidátů z kategorie 60+. VPM stejně jako Nestráníci tuto kategorii ignorují.

Kandidátka Nestraníků je o to zajímavější, že za ní kandiduje drtivá většina lidí mladších 30 let. Naopak ČSNS, KSČM a SNK-ED tuto kategorii neangažují. Opět se potvrzuji trend, že do vlašimského zastupitelstva kandidují především ekonomicky aktivní lidé.

V komunálních volbách v roce 2010 dochází k úbytku volebních stran. Jednak již nekandiduje ČSNS a kandidátku nestaví ani SNK-ED. Vlašimské komunální volby tak přicházejí o další stranu, jež byla v 90. letech stranou vládnoucí. Trendem, který se začíná potvrzovat, je neochota tvořit předvolební koalice. Všechny kandidátní listiny jsou úplné.

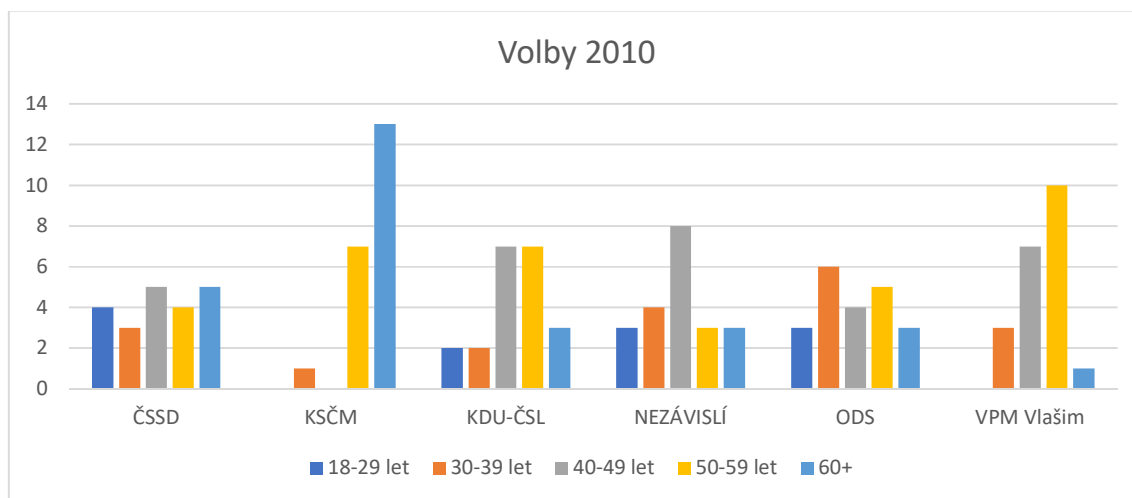
Graf 24 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2010

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Zastoupení žen oproti mužům je opět nižší, u KDU-ČSL se počet žen snížil, u ODS se počet žen taktéž snížil a byl pod úroveň KSČM i VPM. Můžeme konstatovat, že víceméně mají volební strany podobné počty kandidujících žen. Zajímavějším je v roce 2010 ukazatel straníků na kandidátkách. ODS opět zaznamenává mírný úbytek ve prospěch bezpartijních, KDU-ČSL se nepodařilo zastavit strmý úbytek straníků. Za Nezávislé kandiduje jeden člen Strany zelených, taktéž za VPM jeden jejich člen. Po 12 letech žádná z volebních stran nestaví čistě nestranickou kandidátku.

Graf 25 - Kandidáti dle věku

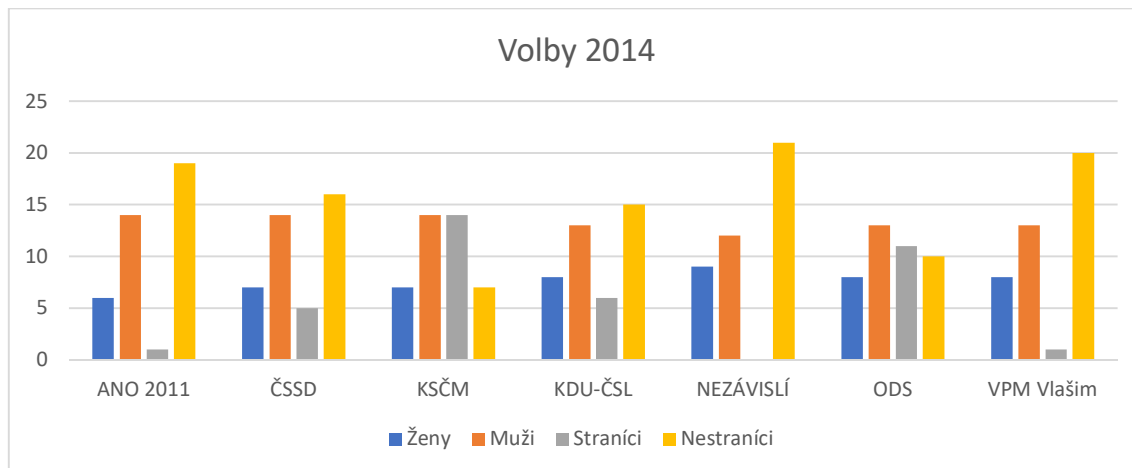

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Mezi nejvyváženější kandidátní listiny dle věku patří kandidátky ČSSD a ODS, můžeme k nim řadit taktéž Nezávislé. Tyto tři kandidátky byly schopny integrovat všechny věkové skupiny a tím nabídnout všem vrstvám voličů možnost vybírat. Za KDU-ČSL v tomto roce kandiduje především střední generace, stejně tak za kandidátku VPM. U KSČM se začíná projevovat stárnutí kandidátů, a tak je téměř většina kandidátů v kategorii 60+.

Volby v roce 2014 přinesly do stranického systému pouze kosmetickou změnu ve formě kandidatury hnutí ANO 2011, které složilo neúplnou kandidátku. Ostatní strany složily plné kandidátky. Jako v předešlých letech žádná ze stran nesložila volební koalici.

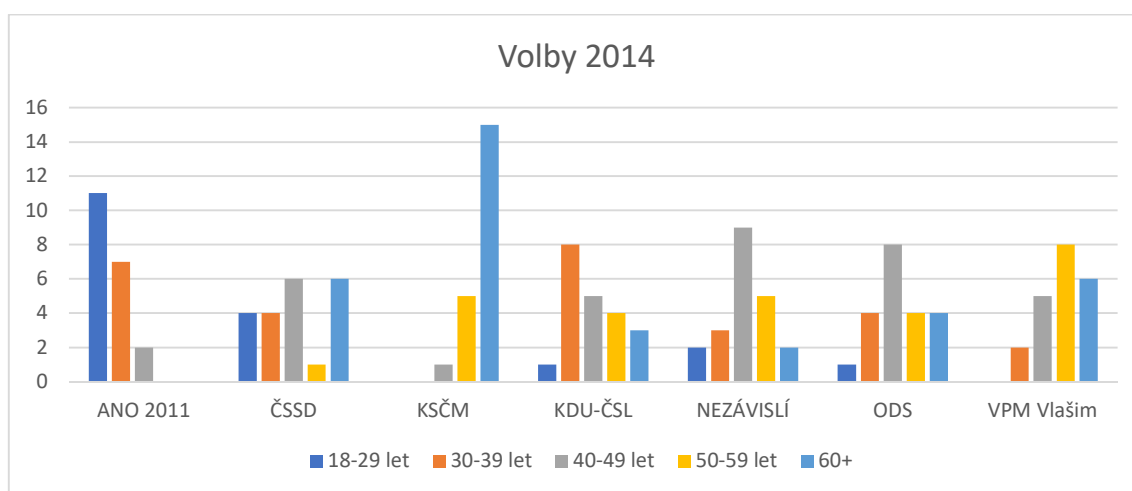
Graf 26 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2014

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V těchto volbách není reprezentovanost žen na kandidátkách nejnižší, nicméně žádná z kandidátek není většinově ženská. Nejvíce žen mají Nezávislí, následovaní shodným počtem žen u KDU-ČSL, ODS a VPM. Na pomyslném chvostu je, podle počtu žen, kandidátka ANO 2011. Zmiňme, že levicové strany jsou zvyklé dávat na základě různých kvót více prostoru ženám než strany pravicové. U kandidátních listin ve Vlašimi se ukazuje, že ženy obsazují na kandidátky pravicové strany nebo strany středu. Nejvíce straníků má na své kandidátce KSČM, ODS má téměř vyrovnaný počet straníků a nestraníků. KDU-ČSL opět nějaké straníky ztratila. Za povšimnutí taktéž stojí kandidátka ČSSD, jež kdysi bývala téměř stranickou, v těchto volbách je naopak více nestranická. VPM a ANO 2011 mají na svých kandidátkách pouze jednoho člena strany a Nezávislí mají opět čistě nestranickou kandidátku.

Graf 27 - Kandidáti dle věku

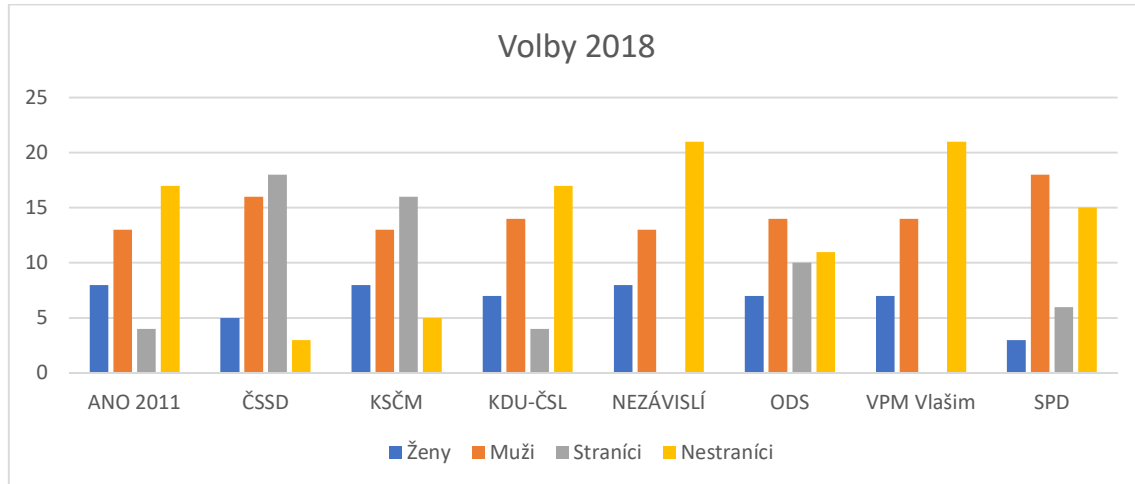
Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Zatímco v roce 2006 měli Nestraníci mnoho mladých na kandidátce, v roce 2014 tuto pozici zaujalo hnutí ANO 2011, které postavilo kandidátku pouze ze tří nejmladších skupin. Přesným opakem je kandidátka KSČM, která opět o něco „zestárla“ a nyní je již většina kandidátů v kategorii 60+. VPM potvrzuje svou praxi a neangažuje nikoho z nejmladší skupiny, stejně tak u ostatních kandidátek je znatelný pokles mladých kandidátů. Co se potvrzuje během několik volebních let je fakt, že navzdory kandidátkám, které většinově obsazují kandidáty ze dvou nejstarších kategorií, stále nejvíce kandidátů ve Vlašimi pochází z kategorií ekonomicky aktivních obyvatel.

Ani poslední volby v roce 2018 nijak neotřáslы volebními stranami. Přibylo pouze hnutí SPD, které má ve Vlašimi své členy, avšak dle zjištěné struktury tohoto hnutí nezřizuje místní

organizace, pouze oblastní kluby. Opět neexistuje žádná volební koalice a tentokrát jsou již všechny kandidátní listiny úplné.

Graf 28 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2018

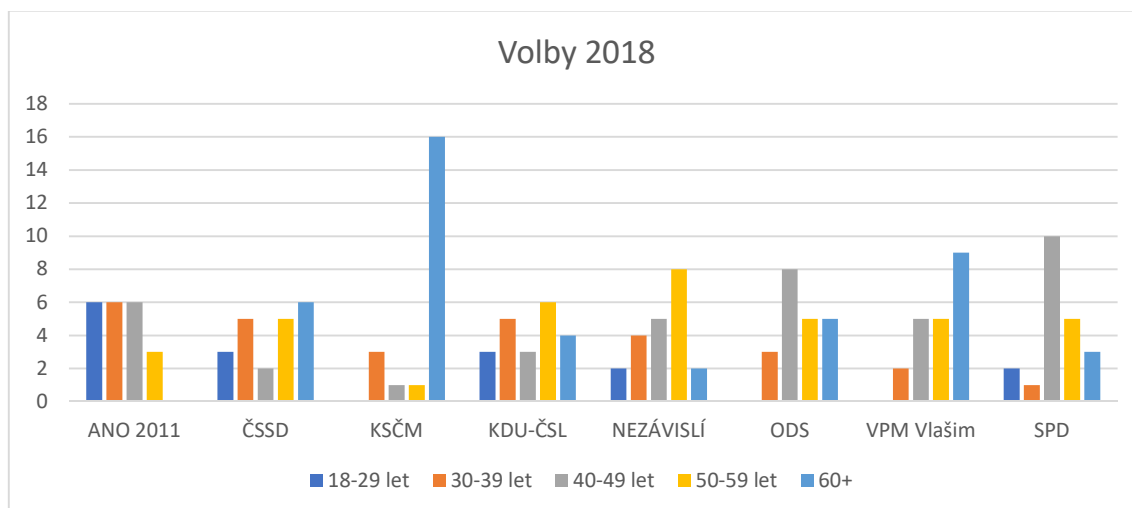

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Reprezentovanost žen je v těchto volbách přibližně stejná jako v minulých letech. Nárůst počtu žen můžeme zaznamenat u hnutí ANO 2011 a KSČM. Prim v tomto ohledu drží tři volební strany, a to ANO 2011, KSČM a Nezávislí. Nejméně žen se objevuje na kandidátce SPD. Při pohledu na stranické kandidáty, největší nárůst poměru je u ČSSD, na jejíž kandidátce nyní kandiduje opět drtivá většina straníků, KSČM taktéž navýšila počty stranických kandidátů. Poměr u ODS se přehoupł v těchto volbách ve prospěch bezpartijních, KDU-ČSL je již ze své většiny kandidátkou nestranickou. ANO 2011 angažovalo o tři straníky více. Nezávislí si udrželi punc nestranické kandidátky, nově je zcela nestranickou také VPM.¹¹⁴

¹¹⁴ Předtím došlo k zániku VPM jako politické strany. V roce 2018 již byla kandidátka plně zaštitěna hnutím STAN. Tradiční jméno „Volba pro město“ si však kandidátka ponechala.

Graf 29 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Hnutí ANO 2011 opět potvrzuje své dominantní postavení na straně mladých kandidátů, ačkoliv zaznamenalo přesun části kandidátů z nejmladší kategorie do kategorie 30-39 let. VPM si udržuje svůj postoj k neangažování mladých lidí, nově tuto kategorii neangažuje ani ODS. Kandidátka KSČM opět prodělala zestárnutí a v podstatě integrálně nahrazuje kdysi kandidující SŽJ. U VPM je také znatelný postupný přesun kandidátů do kategorie 60+. Za nejvyváženější kandidátku v tomto ohledu můžeme považovat skladbu kandidátů za KDU-ČSL. Avšak opět se setkáváme s drtivou většinou ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Celkově tak z kandidátek vychází nejen silná neochota nebo nezájem žen kandidovat do zastupitelstev, zároveň také neochota mladých lidí kandidovat, ačkoliv občas vznikne kandidátní listině složena zejména z těchto osob. Velmi aktivní jsou lidé v produktivním věku, za ochotné kandidovat mohou být považováni i důchodci. Za zkoumaných dvacet let je však znatelné, že lidé jsou ochotni kandidovat za politickou stranu, ale nemají příliš zájem do těchto stran vstupovat. Proto i bezpartijní jsou umístěováni na vyšší místa kandidátek.

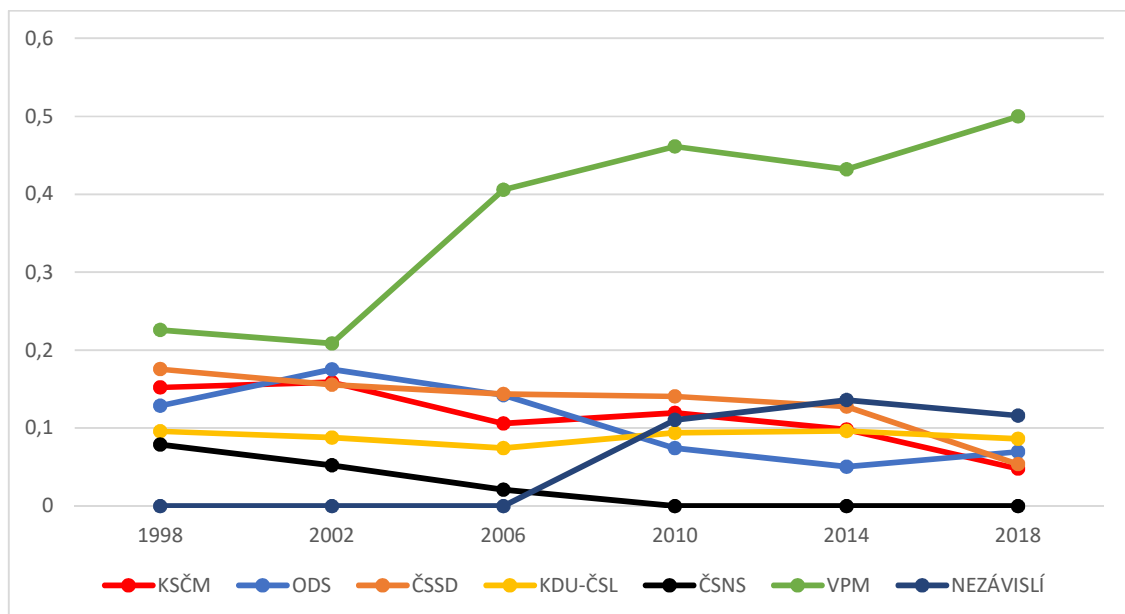
4.2.3 Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018

Tabulka 11 - Souhrnné výsledky komunálních voleb ve Vlašimi

Volební strana	1998	2002	2006	2010	2014	2018
KSČM	15,21 %	15,89 %	10,59 %	11,94 %	9,82 %	4,80 %
SPR-RSČ+SDČR	1,57 %	X	X	X	X	X
ODS	12,87 %	17,54 %	14,21 %	7,45 %	5,05 %	6,95 %
ČSSD	17,56 %	15,59 %	14,36 %	14,05 %	12,74 %	5,38 %
US	8,02 %	X	X	X	X	X
KDU-ČSL	9,58 %	8,79 %	7,44 %	9,38 %	9,63 %	8,64 %
SŽJ	4,72 %	2,29 %	X	X	X	X
ČSNS	7,90 %	5,25 %	2,10 %	X	X	X
VPM	22,58 %	20,87 %	40,58 %	46,13 %	43,19 %	49,98 %
US-DEU	X	3,43 %	X	X	X	X
SN	X	10,43 %	X	X	X	X
NESTRANÍCI	X	X	3,22 %	X	X	X
SNK-ED	X	X	7,49 %	X	X	X
NEZÁVISLÍ	X	X	X	11,05 %	13,60 %	11,59 %
ANO 2011	X	X	X	X	5,97 %	8,10 %
SPD	X	X	X	X	X	4,56 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Graf 30 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Vlašimský stranický systém má své jádro ve formě pěti volebních stran – ODS, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL a VPM. Tyto strany kandidují v každém volebním období a mají své zástupce v zastupitelstvu.¹¹⁵ U stran ODS, ČSSD a KSČM je pozorovatelný postupný pokles volebních preferencí až k hranici 5 %, KDU-ČSL si udržuje stabilní volební podporu okolo průměru 9 %. Za absolutního hegemonu vlašimských voleb můžeme oprávněně považovat Volbu pro město, která se zpočátku držela okolo 20 % hlasů, avšak od roku 2006 jsou její volební preference nad 40 %, v roce 2018 těsně dosáhla na 50 %.

Na základě výsledků voleb určíme stranický vývoj podle typologie Sartoriho. V roce 1998 zasedá ve vlašimském zastupitelstvu 8 různých volebních stran. Systém je atomizovaný. Od roku 2002 můžeme systém, i díky zavedení 5 % volební klauzule, považovat za systém omezeného pluralismu, což se ovšem začíná měnit po volbách v roce 2006, kdy dosahuje VPM více jak 40 % hlasů a ke koalici jí stačí pouze jeden zastupitel. V roce 2010 již má VPM většinu 11 zastupitelů, v roce 2014 většinu ztrácí, avšak v roce 2018 ji opět nabývá. Podle Sartoriho by se tak stranický systém ve Vlašimi pohyboval někde mezi omezeným pluralismem a systémem s predominantní stranou. Taková klasifikace není v tomto případě úplně přesná, a tak by se pro klasifikaci stranického systému od roku 2006 hodila spíše kategorie od Jeana Blondela a to multipartismus s dominující stranou.

Prognóza je, dle informací respondentů, taková, že VPM bude nadále pokračovat ve volebních úspěších a ostatní strany budou utlumeny. Je otázkou, zda v příštích volbách, pokud se situace nezmění, budou opět kandidovat strany nové, jako SPD a ANO 2011, pro úplnost zařadíme ještě Nezávislé. A také, zda se tyto strany dokáží lépe ukotvit v stranickém systému.

4.2.4 Soutěživost a interakce mezi stranami

Všichni respondenti se shodují na tom, že kampaň se vede férově, ačkoliv dochází k drobným sporům před volbami a v průběhu volebního období. Postoj menších stran je takový, že je velmi obtížné cokoliv kritizovat, protože VPM je ve Vlašimi velmi silná a jejich hlas v zastupitelstvu není tolik slyšet. Síla VPM a její většina je pravděpodobně příčinou poklidných zasedání zastupitelstva bez velkých konfliktů.

Podle rozhovoru provedeného s respondenty jsou koalice velmi podobné. V roce 1998 byl starostou Vlašimi zvolen Ing. Vladislav Novotný z ODS. Velmi pravděpodobnou, avšak nepotvrzenou koalici v tomto případě musela být ODS+VPM+US+KDU-ČSL, tedy koalice nadměrná ideově propojená. Je velmi nepravděpodobné, že by ČSSD a KSČM neměly

¹¹⁵ Vyjma KSČM, která nepřekročila v roce 2018 volební klauzuli.

vlastního kandidáta na starostu. V roce 2002 vzniká koalice VPM+ODS+SN+KDU-ČSL¹¹⁶, která společně navrhla Mgr. Lud'ka Jeništu Ten byl také za tuto koalici zvolen starostou, místostarostou byl zvolen Karel Kroupa z KDU-ČSL, jakožto společný kandidát této koalice.

Změna koalice přichází v roce 2006, kdy VPM získává velmi silný mandát od voličů a disponuje 10 mandáty v zastupitelstvu. Vytváří se koalice VPM+KDU-ČSL+SNK-ED, která taktéž odpovídá modelu nadměrné ideově propojené koalice. Tato koalice znovuzvolí Lud'ka Jeništu a Karla Kroupu.

Rok 2010 nebyl změnou a byla utvořena koalice VPM+KDU-ČSL+Nezávislí. Podotkneme, že VPM nemusela skládat žádnou koalici, protože v zastupitelstvu disponovala křehkou většinou 11 mandátů. Koalice však vznikla a znovuzvoleni byli Jeništa a Kroupa. Koalice v této podobě přetrvala i po volbách v roce 2014 a 2018 se stejnými kandidáty na post starosty a místostarosty. Ostatní strany jsou buď opoziční nebo zaujímají dlouhodobý neutrální postoj, jako např. ODS.

V případě Vlašimi má městská rada sedm členů. Zastoupení jednotlivých volebních stran je následující: 4 radní za Volbu pro město Vlašim¹¹⁷ a 1 radní za Nezávislé (Rada města, www.mesto-vlasim.cz). Volba pro město Vlašim je z dlouhodobého hlediska absolutním hegemonem vlašimské politické scény, a tak její majoritní zastoupení v radě je logickým důsledkem volebních zisků této volební strany. Její složení z roku 2002 odpovídá tehdejší koalici s jednou výjimkou: 2 radní za ODS, 1 radní za SN, 1 radní za VPM a 1 radní z ČSNS.¹¹⁸ V roce 2006 doznala proměn i rada, která se utvořila z příslušníků nové koalice dle volebních výsledků: 4 radní za VPM a 1 radní za SNK-ED. V roce 2010 nedošlo k zásadním změnám v radě města: 4 radní za VPM a 1 radní za Nezávislé.¹¹⁹ Takováto rada přetrvává i po volbách v roce 2014 a 2018 ve stejném stranickém složení.

Ve Vlašimi můžeme pozorovat dlouhodobou kontinuálnost vládnoucí koalice, která aktuálně vládne 13. rokem v nezměněné podobě. VPM se v tomto zjevně snaží vyhovět tradiční spolupráci s KDU-ČSL a Nezávislými ve vedení města.¹²⁰ Tato dlouhodobá spolupráce tří stran odpovídá na otázku, proč ve Vlašimi nevzniká příliš mnoho nových kandidátek a stranický systém je v tomto ohledu tvořen jádrem klasických stran.

¹¹⁶ Tato koalice disponovala 113 mandáty z 21, jedná se tedy o nadměrnou ideově propojenou koalici.

¹¹⁷ Společná kandidátka hnutí STAN a nezávislých kandidátů.

¹¹⁸ ČSNS měla zástupce v radě, ačkoli nebyla účastna v koalici. Bližším zkoumáním nebyly zjištěny okolnosti.

¹¹⁹ Dříve působili jako SNK-ED.

¹²⁰ Můžeme si pokládat otázku, do jaké míry je tato nadměrná spolupráce od VPM „pojistka“ pro případ, že by nezískala ve volbách většinu a hledala koaličního partnera.

4.3 Město Votice

Votice měly v letech 1998-2002 patnáct členů zastupitelstva. Od roku 2002 zvyšují své zastupitelstvo na 19tičlenné. Rada je zřízena po celé sledované období.

4.3.1 Strany ve městě

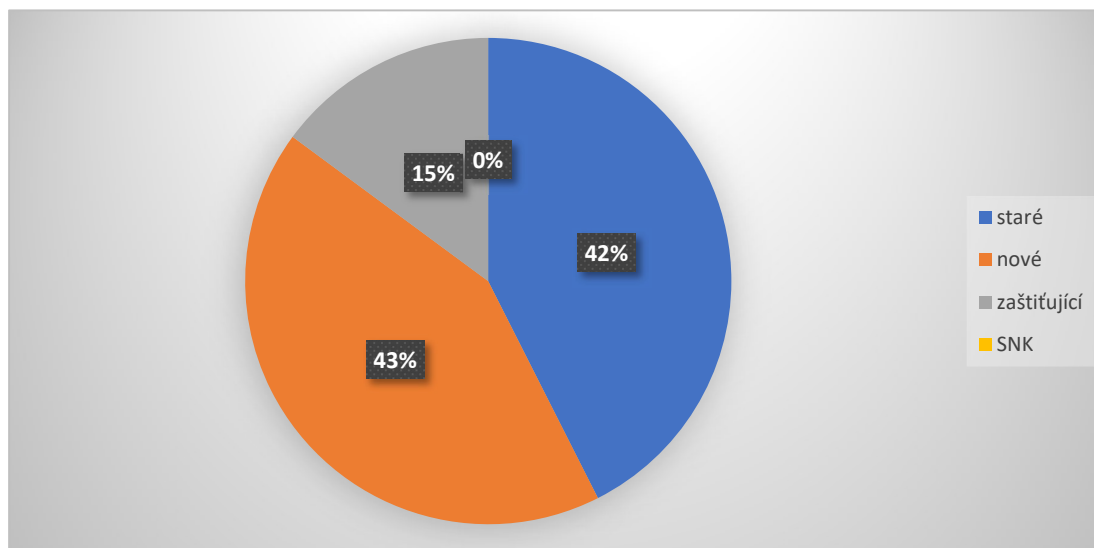
Ve Voticích funguje několik místních organizací politických stran. Dlouhodobě funkční je místní organizace ČSSD, jejíž organizace vznikla v 90. letech a její členská základna čítá okolo 15 členů. Stejně tak navazuje na svou existenci již před rokem 1989 místní organizace KSČM, která má okolo 20 členů a její členská základna se snižuje. Občanská demokratická strana zde funguje od 90. let. Ačkoliv pro každé volby je kandidátka ODS sestavena, došlo i k odebrání licence místnímu sdružení, které bylo následně obnoveno s novými členy v roce 2011. Ve svém nejpobulárnějším období mívala místní ODS 30 členů, aktuálně jich je 8.

Novými stranami ve Voticích je ANO 2011 a SPD. ANO 2011 místní organizaci nemá a její dva členové jsou organizováni v Benešově. SPD zde má okolo 10 členů, kteří jsou organizováni v oblastní organizaci Benešov.

Zaštit'ujícími stranami byly a jsou ve Voticích například Nestraníci, VPM, SN, Občané.cz či SNK-ED. Žádná z těchto stran neměla ve Voticích svou místní organizaci, a tak nebyly jakkoliv ukotveny v rámci systému politických stran.

Ve Voticích v minulosti působilo několik politických stran, které zde měly členskou základnu a místní organizace. Jakkoliv byly tyto strany aktivní, dnes již nejsou, a to buď kvůli odchodu členů ze strany nebo kvůli rozpuštění dané strany. Svou členskou základnu zde měla např. KDU-ČSL, která se již ve volbách 2010 stala pouze stranou zaštit'ující, Strana zelených kandidovala pouze v roce 2006, stejně jako VV kandidovaly pouze v roce 2010. Místní organizace US-DEU zaniká do roku 2006. Nedávno zaniklou místní organizací je organizace TOP 09, která zaniká z důvodu nedostatku členů a zbylí členové jsou převedeni pod oblast Benešov.

Graf 31 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018

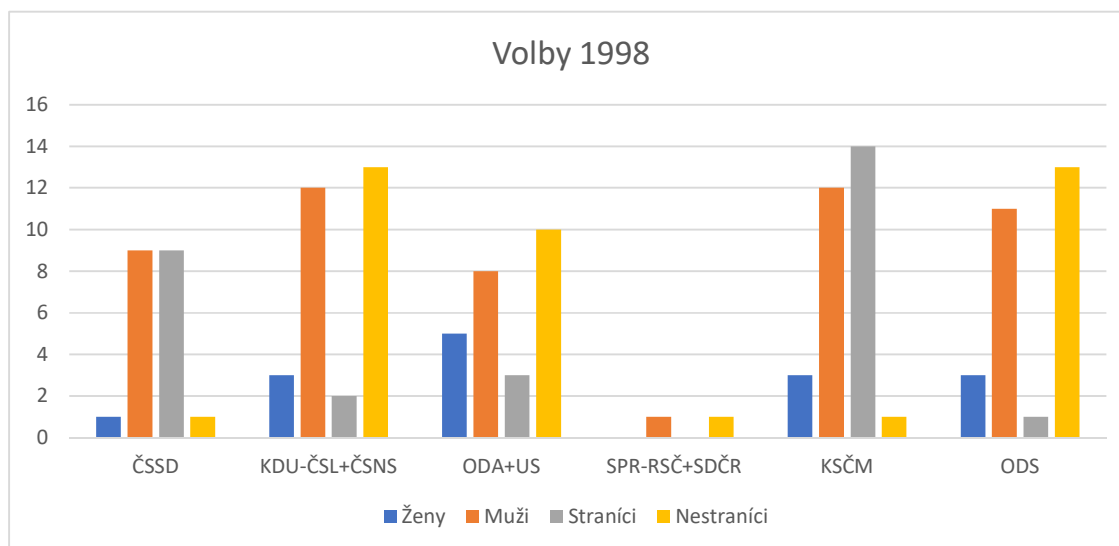

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

4.3.2 Analýza kandidátních listin

V roce 1998 kandidovalo ve Voticích šest volebních subjektů. V podstatě kandidovaly pouze politické strany působící v PS PČR. Jedinou kandidující stranou mimo poslaneckou sněmovnu byla SPR-RSČ v koalici se SDČR. Ostatní nesněmovní strany kandidovaly se stranami sněmovními. Do voleb vznikají tři volební koalice. Úplné kandidátky do voleb staví pouze KDU-ČSL+ČSNS a KSČM. Pouze jednoho nestranického kandidáta posílá do voleb koalice SPR-RSČ+SDČR.

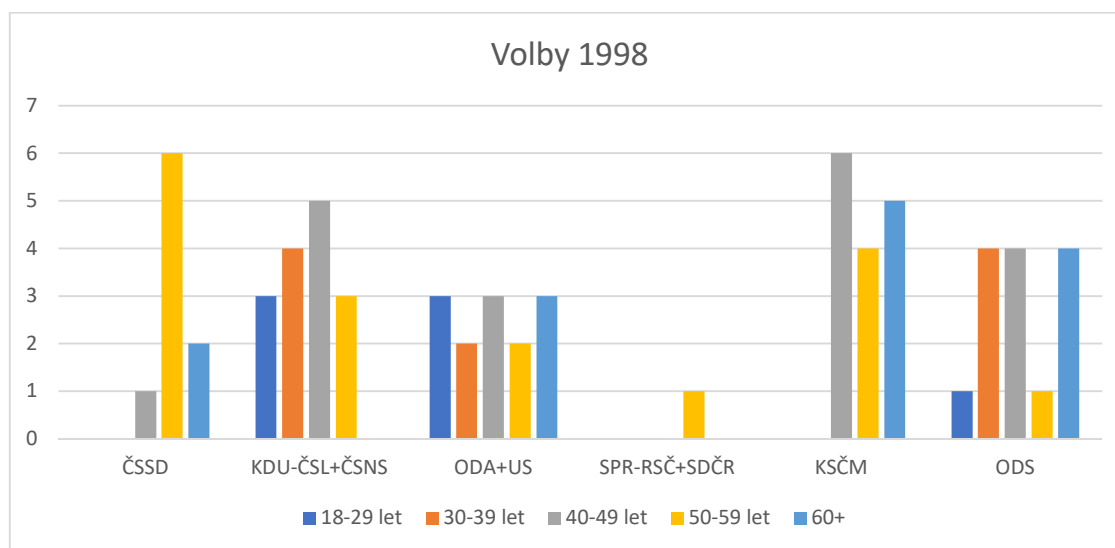
Graf 32 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 1998

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Nízká reprezentace žen na kandidátních listinách je viditelná i ve Voticích. Všechny volební strany ženy na kandidátní listiny¹²¹ obsazují, nejvíce žen zapojuje koalice ODA+US¹²², nejméně žen na kandidátní listině, a to pouze jednu, zařazuje na kandidátku ČSSD. Počty straníků jsou vyšší. Zejména kandidátka KSČM je, kromě jednoho bezpartijního kandidáta, složena ze straníků. V tomto ohledu nemá KSČM konkurenci, snad pouze u ČSSD, ale ta kandiduje s neúplnou kandidátkou. Nejmenší počet straníků kandiduje za ODS. Taktéž kandidátní listina KDU-ČSL+ČSNS je téměř nestraničká, tvoří ji z hlediska stranickosti pouze jeden člen KDU-ČSL a jeden člen ČSNS. Koalice ODA+US angažuje své straníky pouze ze strany ODA, US žádné straníky nenominuje.

Graf 33 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Věková struktura kandidátních listin je vyvážená. Všechny věkové skupiny jsou alespoň na některých kandidátkách zastoupeny. V tomto ohledu můžeme považovat za velmi vyváženou kandidátní listinu koalice ODA+US, kde jsou podobně zastoupeny všechny věkové kategorie. Zajímavé je poměrně velké zastoupení mladých kandidátů na kandidátce KDU-ČSL+ČSNS, stejně tak jsou mladí v tomto roce ochotni kandidovat za ODA+US. Vysoké zastoupení kategorie 60+ je na kandidátní listině KSČM, o jednoho kandidáta méně má v této kategorii ODS. ČSSD reprezentuje především lidi v produktivním věku v kategorii 50-59 let.

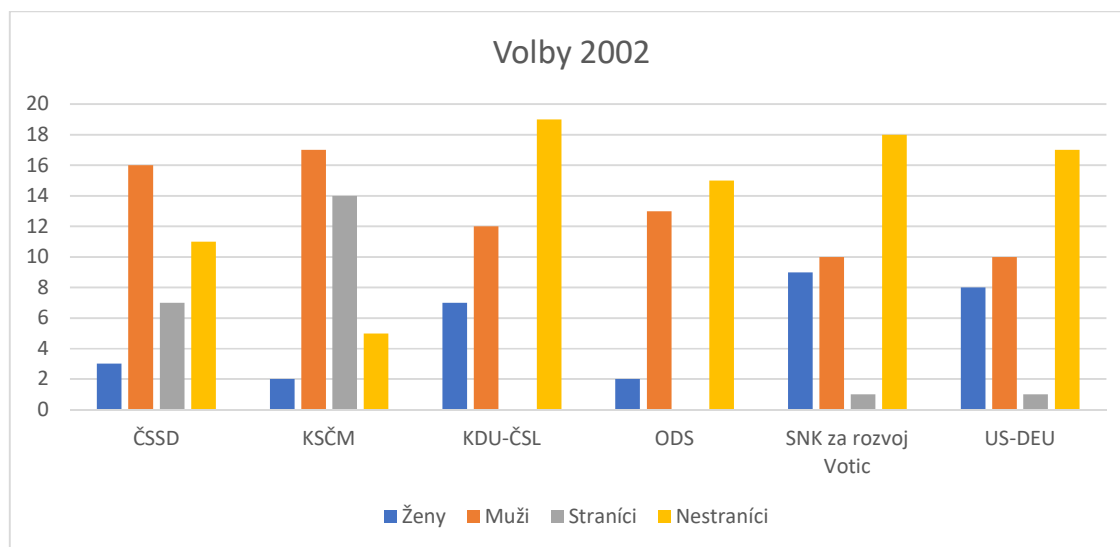
Volební rok 2002 přináší několik změn u kandidatur politických stran. Zůstává stejný počet kandidujících stran. Zcela zmizela kandidátka SPR-RSČ+SDČR. Taktéž zanikly volební

¹²¹ Kromě kandidátní listiny SPR-RSČ+SDČR, kde kandiduje pouze jeden kandidát – muž.

¹²² US zapojovala mnoho žen, např. ve Vlášimi.

koalice KDU-ČSL+ČSNS a ODA+US. Po těchto koalicích zůstaly pouze samostatně kandidující strany KDU-ČSL a US-DEU. Přibylo nové SNK za rozvoj Votic. Na této kandidátní listině kandiduje člen ČSSD. Toto SNK nejspíš vzniká po nějakém blíže nezjištěném rozkolu v místní ČSSD.¹²³ Volební strany zpolovic nesestavily úplné kandidátky. To se týká ODS, US-DEU a ČSSD. Ostatní strany mají úplné kandidátky.

Graf 34 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2002

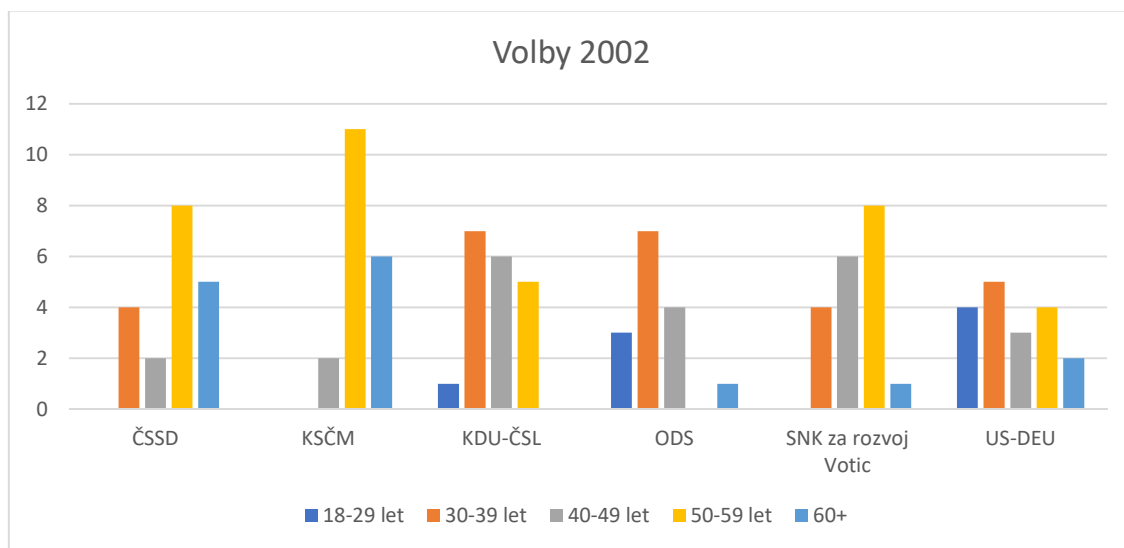
Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Na některých kandidátkách jsou ženy vysoce reprezentovány, jinde je nadále opomíjí. US-DEU standardně angažuje mnoho žen, jejich počty se vyrovnávají mužům. V reprezentovanosti žen je na tom lépe už jen SNK za rozvoj Votic. Výrazně mužské jsou kandidátní listiny ODS a KSČM. U stranických kandidátů vidíme neochotu členů ODS a KDU-ČSL¹²⁴ kandidovat za své strany. Tyto kandidátky jsou tak čistě nestranické. Pokles kandidujících členů je u KSČM, stále je ale vyšší počet straníků. Obecně se počet kandidujících členů stran v tomto roce snížil.

¹²³ Je nepravděpodobné, že by toto SNK fungovalo jako pomyslná „běčko“ kandidátka, právě kvůli kandidatuře jednoho z členů ČSSD, čímž by se skrytost „bé“ kandidátky odkryla.

¹²⁴ KDU-ČSL ve Voticích neměla ve sledovaném období početnou členskou základnu.

Graf 35 - Kandidáti dle věku

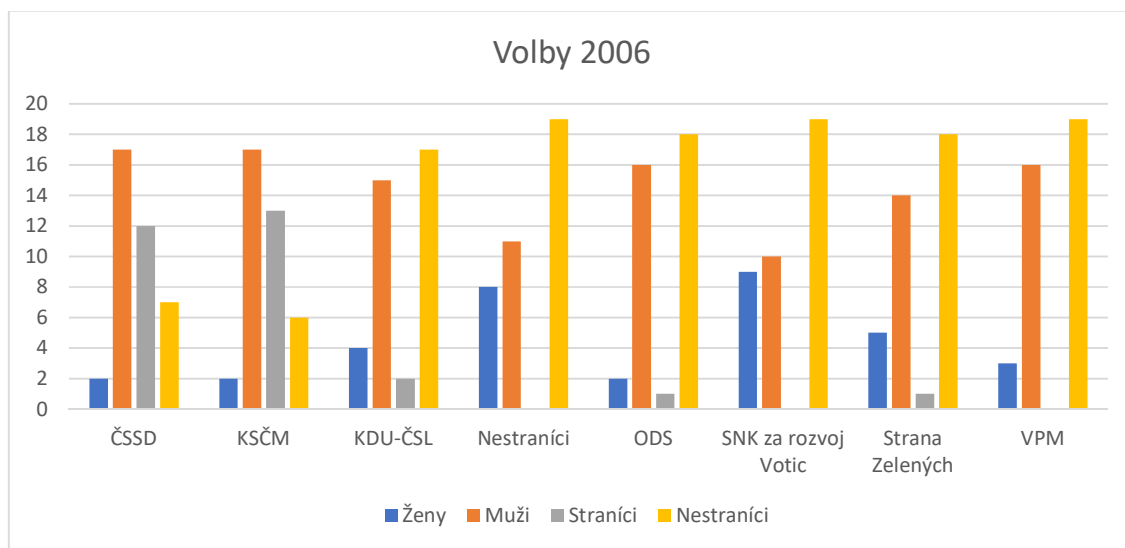

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

US-DEU opět sestavuje velmi vyváženou kandidátku s vysokým podílem mladých kandidátů. Mnoho mladých má na své kandidátce také ODS. Naopak KSČM reprezentuje spíše starší kategorie od 50 let. SNK za rozvoj Votic je kandidátní listinou reprezentující osoby v produktivním věku, stejně jako kandidátní listina KDU-ČSL, u které je znatelný pokles nejmladších kandidátů.

Volby v roce 2006 přináší několik nových volebních stran. Znovu neobhájí místa v zastupitelstvu US-DEU. Naopak vzniká nová kandidátní listina za stranu Neustraníci, Stranu zelených a Volbu pro město. Volební strany se již naučily skládat úplné kandidátní listiny, kromě ODS, která do 19 členného zastupitelstva kandiduje s 18 člennou kandidátkou.

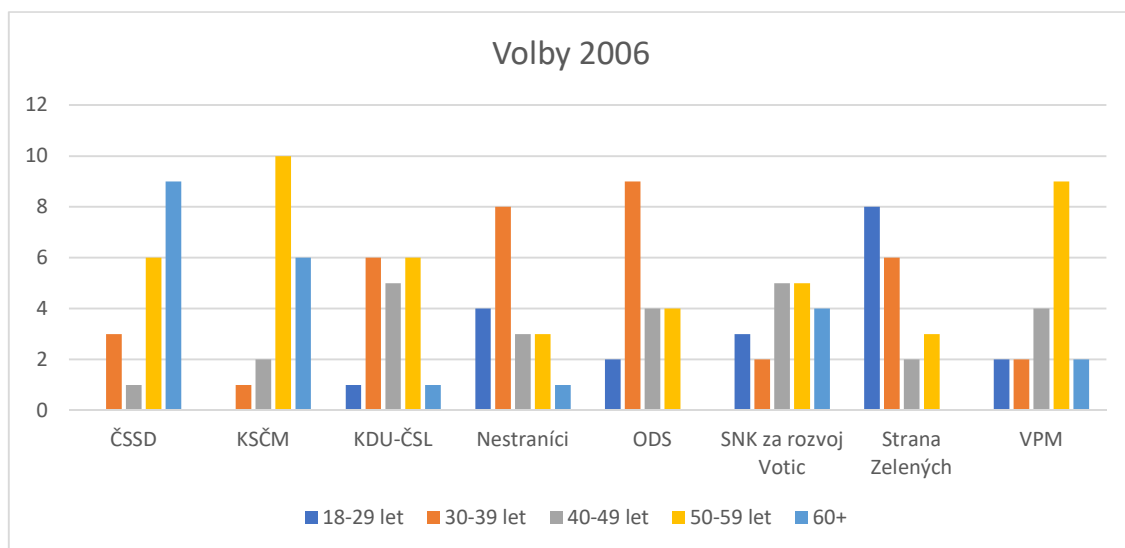
Graf 36 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2006

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Nejvyšší zastoupení žen je na kandidátní listině SNK za rozvoj Votic a kandidátce Nezaníků. Naopak klasické parlamentní politické strany mnoho žen neangažují. Levicové strany, ČSSD a KSČM, angažují velké množství svých vlastních členů. Za KDU-ČSL nově kandidují dva členové, ODS taktéž angažuje jednoho člena, stejně jako Strana zelených. U SNK za rozvoj Votic již nekandiduje žádný člen politické strany. VPM a Nezaníci taktéž sestavují čistě nezanické kandidátky. Obecně je tedy ve Voticích vysoký počet straníků v levicových stranách, naopak pravicové a středové strany příliš kandidujících členů nemají.

Graf 37 - Kandidáti dle věku

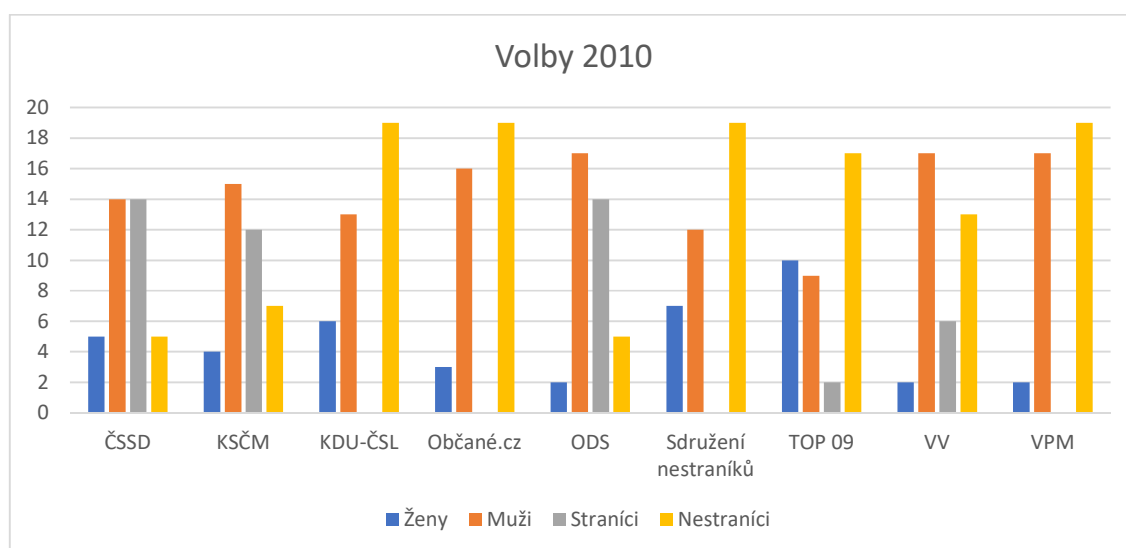

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Při zkoumání grafu s věkovými kategoriemi nejvyváženější kandidátní listinu má SNK za rozvoj Votic, která přibližně stejně zastupuje všechny věkové kategorie. Zástupci nejstarší věkové kategorie nejvíce v tomto roce kandidují za ČSSD a KSČM. Za Stranu zelených se rozhodlo v tomto roce kandidovat nejvíce mladých kandidátů, na této kandidátce pak zcela chybí zástupci kategorie 60+. To samé platí pro ODS, kde kandidují nejvíce lidé z kategorie 30-39 let. KDU-ČSL je kandidátní listinou zejména pro ekonomicky aktivní lidi.

Ve volebním roce 2010 kandiduje do té doby nejvíce volebních stran, a to devět. Svoji činnost ukončují SNK za rozvoj Votic, Nezaníci a Strana zelených. Kandidátní listinu skládají dvě nové strany, TOP 09 a VV. Mezi nováčky taktéž patří politická strana Sdružení neznaníků a Občané.cz. Všechny kandidátní listiny jsou úplné, nebudou tedy ztrácet hlasy za chybějící kandidáty.

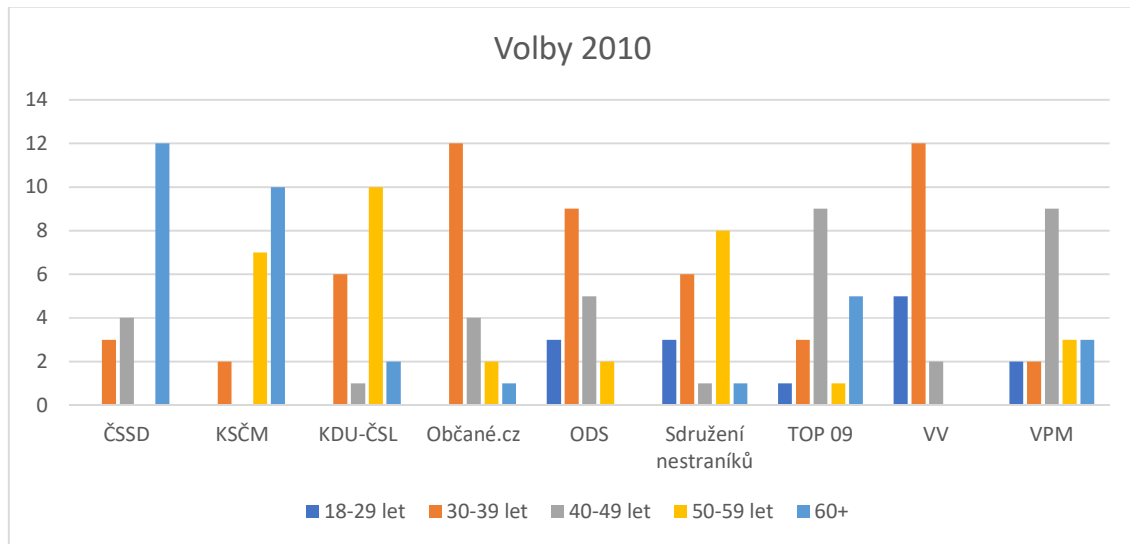
Graf 38 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2010

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Ve Voticích poprvé vzniká většinově ženská kandidátní listina za TOP 09. Silně jsou také ženy zastoupeny na kandidátce Sdružení neznaníků. V reprezentaci žen se také zlepšily levicové strany, ODS zůstává ve stejném postoji jako v roce 2006. V počtu straníků na kandidátce je nejlepší ODS, která několik volebních období spíše v počtu straníků pokulhávala. Stejným počtem obsazuje straníky i ČSSD. Mírný úbytek členů zaznamenává KSČM. Vcelku vysoký počet straníků má na své kandidátce nová strana Věci veřejné. KDU-ČSL zůstává zcela neznanická stejně jako VPM, SN a Občané.cz.

Graf 39 - Kandidáti dle věku

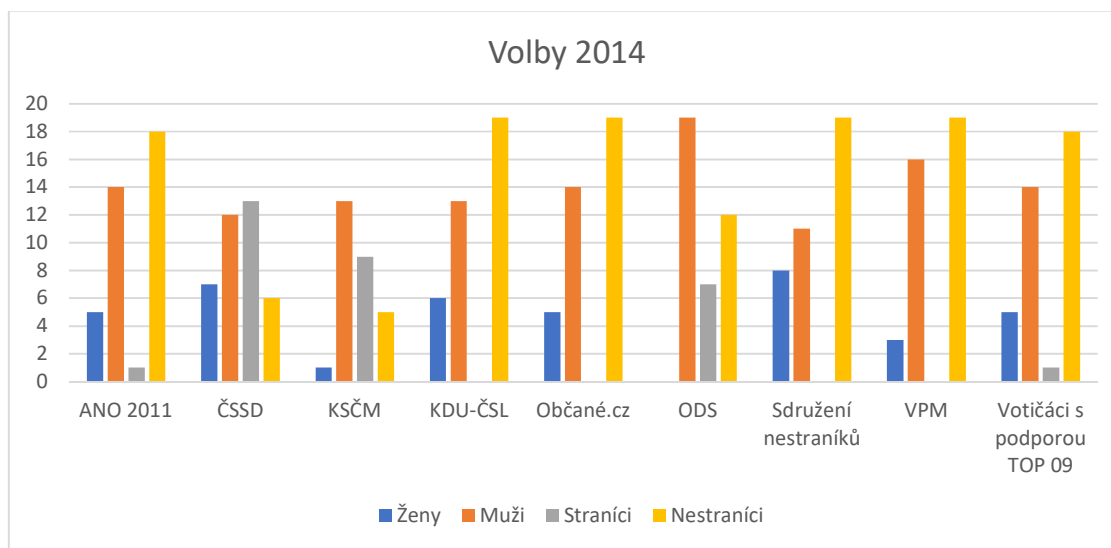

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V tomto roce většinově kandidují osoby, které se nachází v kategoriích 30-49 let. Počty osob kandidujících za nejmladší a nejstarší jsou velmi nízké. V tomto ohledu nejvíce mladých angažují Věci veřejné. V zásadě žádnou z kandidátních listin nelze označit za vyváženou ve věkovém ukazateli. Nejstarší kandidátkou jsou opět kandidátky ČSSD a KSČM. Občané.cz, VV a ODS jsou kandidátkami s nejsilnější skupinou 30-39 let.

Ve volebním roce 2014 ve Votičích opět kandiduje devět volebních stran, takový počet se již opakovat v dalších volbách nebude. V portfoliu kandidujících stran dochází pouze k jedné obměně, a to nově kandidujícím hnutím ANO 2011. Věci veřejné již kandidátní listinu navzdory početné členské základně nesloží. Nevzniká žádná volební koalice, TOP 09 nyní nekandiduje jako samostatná politická strana, ale podporuje nestranické Votičáky. Kromě KSČM, která nesložila úplnou kandidátku a kandiduje pouze se 14 kandidáty, je zbytek kandidátních listin úplný.

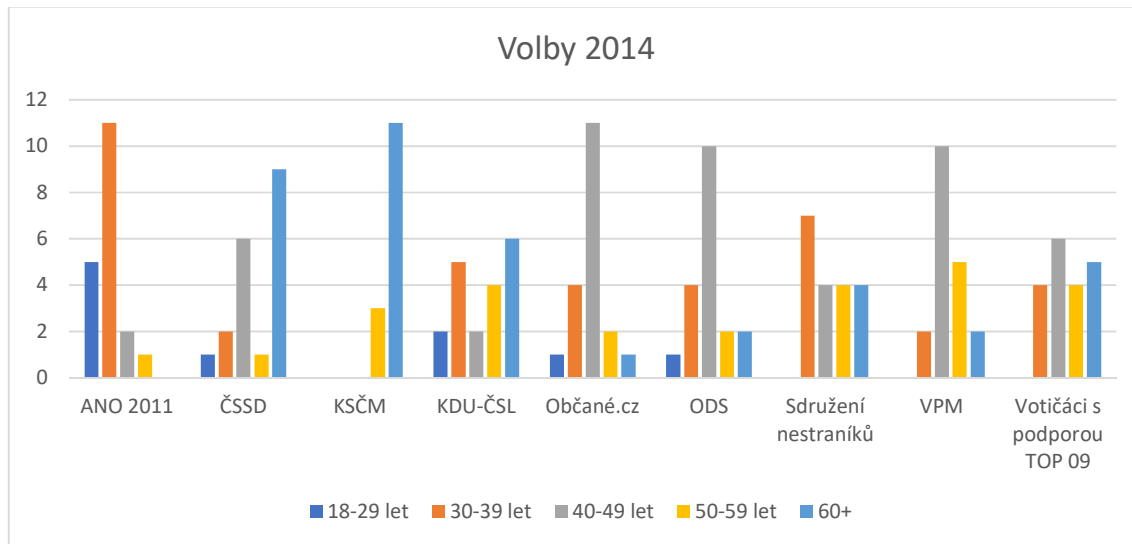
Graf 40 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2014

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Nejvyšší zastoupení žen můžeme najít na kandidátní listině Sdružení nezaníků a ČSSD. Ostatní volební strany angažují ženy v menším počtu nebo dokonce nemají na kandidátce žádnou ženu jako ODS. Votíči s podporou TOP 09, budeme-li tuto volební stranu chápat jako nástupnickou po TOP 09, ztrácí většinu žen na kandidátní listině. V počtu straníků je na tom nejlépe ČSSD, kde kandiduje většina straníků, stejná situace je u KSČM, která však nemá úplnou kandidátku a zřejmě není schopna generovat tolik straníků, aby jimi obsadila celou kandidátku a nedaří se jí přesvědčit dostatečný počet bezpartijních, aby spojili své jméno s touto stranou. U ODS je v tomto roce znatelný úbytek stranických kandidátů, za TOP 09 kandiduje již jen jeden člověk. Čistě nestranické kandidátky jsou opět za KDU-ČSL, Občané.cz, VPM a SN.

Graf 41 - Kandidáti dle věku

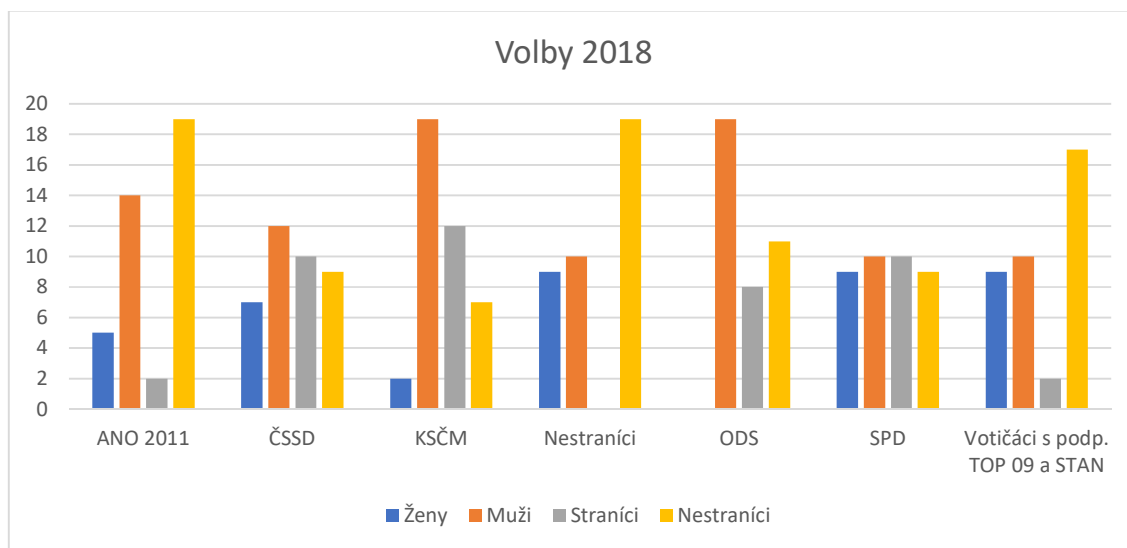

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Z hlediska věku je v tomto volebním roce nejčastěji kandidující skupinou 40-49 let. Opět mnoho nejmladších kandidujících osob je za novou kandidátku hnutí ANO 2011. Relativně vyváženou kandidátkou je KDU-ČSL, ne však zcela rovnoměrně reprezentuje všechny kategorie. Nejstarší kandidátkou a také kandidátkou, jež ignoruje osoby mladší 50 let, je kandidátka KSČM, kde drtivá většina kandidátů spadá do kategorie 60+. V tomto ohledu patří mezi starší kandidátky také kandidátní listina ČSSD.

V roce 2018 došlo k úbytku kandidujících volebních stran o dvě strany. Svou kandidaturu již nepodaly Sdružení nezaníků, KDU-ČSL, Občané.cz a VPM. Naopak se obnovuje kandidátní listina Nezaníků a vzniká zcela nová kandidátní listina SPD. Votiáči nyní kandidují nejen s podporou TOP 09, ale i hnutí STAN. Zbytek volebních stran zůstává stejný. Všechny kandidátní listiny jsou úplné.

Graf 42 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti

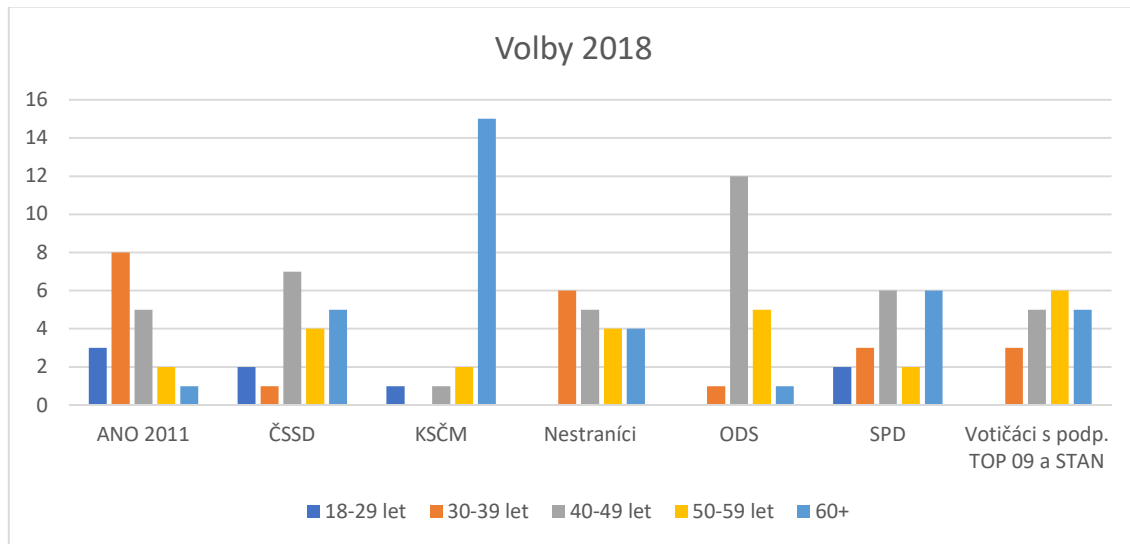

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Reprezentace žen je v tomto roce při porovnání s předchozími volbami celkově vysoká. Všechny kandidátní listiny ženy angažují, výjimkou zůstává opět ODS, která je čistě mužskou kandidátní listinou. Některé kandidátky jsou v tomto ohledu téměř vyrovnané a mají stejné zastoupení žen jako mužů. Jedná se o kandidátní listiny Nezaní, Votíák s podporou TOP 09 a STAN a překvapivě i SPD. Vyšší počet žen je také na kandidátní listině ČSSD. KSČM angažuje minimum žen. Průměrně je na tom také hnutí ANO 2011. V angažovanosti straníků je na tom nejlépe KSČM, kde přibyli jak kandidující straníci, tak bezpartijní. ČSSD si udržuje vyrovnaný poměr, SPD má stejný počet straníků.¹²⁵ ODS zachovává status quo. Navýšení straníků na kandidátce je i u hnutí ANO 2011 a Votíáků s podporou TOP 09 a STAN, oba kandidáti jsou členy TOP 09.

¹²⁵ Pro zcela novou stranu v systému stran je to úspěch SPD.

Graf 43 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Podle grafu věkových skupin můžeme tvrdit, že kandidátní listina KSČM za posledních let velmi „zestárla“. Ochota kandidovat je u nejmladší kategorie v těchto volbách minimální. Nejvíce mladých kandiduje za hnutí ANO 2011, i tak je jejich počet zanedbatelný. Opět nejvíce kandidátů se nachází ve věkové kategorii 40-49 let. Početná je i díky KSČM kategorie 60+. U ČSSD se věkový průměr o něco snížil, kandiduje za ní nyní více osob v produktivním věku. Celkově za všechny volby ve Votcích kandiduje nejvíce lidí v produktivním věku mezi 30-49 lety.

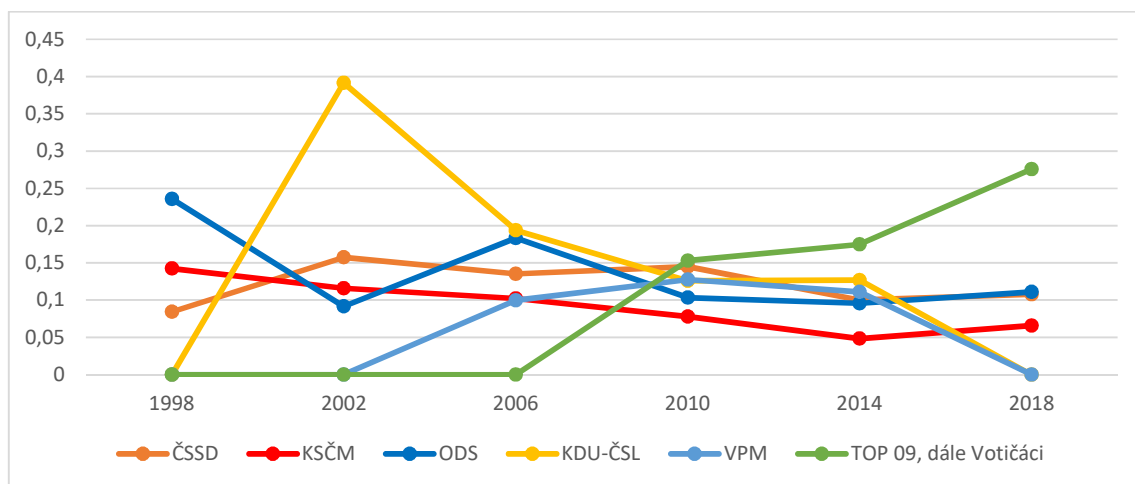
4.3.3 Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018

Tabulka 12 - Souhrnné výsledky komunálních voleb ve Voticích

Volební strana	1998	2002	2006	2010	2014	2018
ČSSD	8,43 %	15,73 %	13,54 %	14,48 %	10,03 %	10,77 %
KSČM	14,23 %	11,59 %	10,22 %	7,80 %	4,83 %	6,56 %
ODS	23,57 %	9,16 %	18,33 %	10,34 %	9,57 %	11,10 %
ODA+US	12,30 %	X	X	X	X	X
SPR-RSČ+SDČR	1,01 %	X	X	X	X	X
KDU-ČSL+ČSNS	40,46 %	X	X	X	X	X
KDU-ČSL	X	39,14 %	19,38 %	12,58 %	12,68 %	X
US-DEU	X	13,13 %	X	X	X	X
SNK Za rozvoj Votic	X	11,25 %	6,64 %	X	X	X
Nestraníci	X	X	7,73 %	X	X	11,75 %
Strana zelených	X	X	14,20 %	X	X	X
VPM	X	X	9,96 %	12,74 %	11,11 %	X
SN	X	X	X	8,07 %	9,44 %	X
OBČANÉ.CZ	X	X	X	15,14 %	10,91 %	X
VV	X	X	X	3,55 %	X	X
TOP 09, dále Votičáci	X	X	X	15,30 %	17,47 %	27,58 %
ANO 2011	X	X	X	X	13,96 %	26,89 %
SPD	X	X	X	X	X	5,34 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Graf 44 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Jádrem stranického systému jsou strany ČSSD, KSČM a ODS. KDU-ČSL se účastnila pěti voleb, v roce 1998 a 2002 s vysokou podporou, nyní je neaktivní. Výsledky ČSSD oscilují mezi 10-15 % hlasů a drží si stabilní charakter. KSČM a její výsledky jsou také průměrné, nicméně v každém volebním období podpora této strany klesá. Podpora ODS po dobrém volebním výsledku v roce 1998 spíše upadá a strana si od roku 2002 udržuje stabilní výsledky s lepším rokem 2006. Obecně byly kandidátní listiny za „nezávislé“ méně podporovány voliči, a tak dlouhodobě žádná z těchto kandidátních listin nepůsobí. Podpora TOP 09 je stoupající, stejně tak hnutí ANO 2011 má jednu tolik lepší volební výsledek než v roce 2014.

Při klasifikaci votického stranického systému jsou využity pouze dvě kategorie. Do roku 2006 můžeme ve Voticích hovořit o multipartismu s dominantní stranou, tedy kategorií Jeana Blondela. Vzhledem k tomu, že od roku 2006 se nachází ve Votickém zastupitelstvu osm volebních stran, od roku 2018 sedm, které dosahují volebních zisků mezi 5-30 %, celý stranický systém spadá do atomizovaného stranického systému Giovanniho Sartorih.

4.3.4 Soutěživost a interakce mezi stranami

Ve Voticích vzniká mezi stranami jistá míra rivality. Respondenti se shodli, že po volbách 2018 je situace relativně klidná, předchozí volební období však byla míra rivality a politické soutěže vyšší. Zejména ve volebním roce 2014 se téměř všichni respondenti shodli na tom, že příchodem hnutí ANO 2011 se začalo v zastupitelstvu „politikařit“ a panovalo zatím největší rozdělení na opozici a koalici, zejména pak po odchodu hnutí ANO 2011 z radniční koalice. Respondenti shodně tvrdí, že zastupitelé za hnutí ANO 2011 vnímají zastupitelstvo stejně jako Poslaneckou sněmovnu a neuvědomují si rozdíly a úskalí práce v zastupitelstvu. Díky míře interakce a historické nespolehlivosti některých koaličních partnerů dochází každé volební období k podpisům koaliční smlouvy nebo programového prohlášení.

Aktuální koalicí jsou ve Voticích Votičáci s podporou TOP 09 a STAN, ODS, Nestraníci a tichou podporou je ČSSD, která připojila své podpisy k programovému prohlášení, ačkoliv nezískala místo v radě. Koalice je zařaditelná do kategorie nadměrné ideově nepropojené koalice, pokud by se ČSSD neřadila do koalice, jednalo by se o koalici minimální vítězná, ideově propojená. Koalice mezi Votičáky a ODS byla známa již předem, protože tyto dva subjekty jsou si blízké ideově i předchozí spoluprací z volebních období. Podle výsledku pak tyto dvě strany hledaly další koaliční partnery. Mezi historické koalice se řadí dlouhodobá koalice mezi KDU-ČSL, ČSSD, VPM a Občané.cz, kteří zvolili starostkou města Janu Kocurovou z KDU-ČSL. Tato strana ovšem nebyla vítěznou stranou. Tento případ je také jediný, kdy starosta města nebyl z vítězné strany.

Rada města je také zřízena v nejmenším zákonném počtu pěti členů. Ve Voticích můžeme hovořit o rozmanité městské radě, ale tendence je, díky dřívějším zkušenostem, zapojovat do rady města co nejméně subjektů. Složení rady je následující: dva radní za TOP 09, jeden radní za ODS, jeden radní za Nezaníci a jeden radní za nezávislé kandidáty (Rada města, www.mesto-votice.cz).¹²⁶ V čele města stojí Jiří Slavík z TOP 09 a místostarostou je Jan Kučera z ODS.

¹²⁶ Tato radní spolu s radními za TOP 09 byla zvolena na společné kandidátce „Votičáci s podporou TOP 09 a STAN.“

4.4 Město Sázava

Město Sázava mělo ve sledovaném období od roku 1998 do roku 2018 17 členů zastupitelstva, v roce 2018 došlo ke snížení na 15. Rada města je zřízena po celé sledované období.

4.4.1 Strany ve městě

Aktivních místních organizací politických stran v Sázavě příliš mnoho není. Strany působící v Sázavě jsou spíše levicové díky přítomnosti velkého sklářského podniku Kavalier Sázava.¹²⁷ Mezi aktivní místní organizace patří místní organizace ČSSD, která byla založena již v roce 1985 jako ČSS, tehdy s devíti členy. Dnes čítá místní organizace 15 členů. Prognózou je další úbytek členů. Dále zde existuje organizace KSČM, která navazuje na KSČ a její aktuální členská základna je okolo 10 členů, ve svém vrcholu dosahovala výše okolo 20 členů.

Aktuálně v Sázavě působí z nových stran pouze hnutí STAN, které zde eviduje jednoho člena, který byl starostou Sázavy od roku 2010 do roku 2018. Tento člen je organizován v Kolíně. Místní organizace STAN v Sázavě nikdy nevznikla.

Mnoho stran v Sázavě působilo jako strany zaštit'ovací pro různé kandidátní listiny. Nejsilnější takovou politickou stranou je v současném zastupitelstvu PRO Sport a Zdraví, která nemá žádné členy v Sázavě. Původně tato strana fungovala jako SNK – Sport a zdraví Sázavy, ale její kandidáti se rozhodli pro další kandidatury za tuto stranu kvůli sběru podpisů. Dalšími zaštit'ujícími stranami byly KDU-ČSL a SNK-ED.

V Sázavě jsou i další strany, které fungovaly, jejich aktivita však ustala. Mezi největší zaniklé organizace patří ODS, jejíž místní organizace existovala od roku 1991. Zanikla z důvodu nedostatku členů. Na vrcholu své působnosti měla místní organizace okolo 10 členů. Místní ODS zanikla v roce 2015, po neúspěšných komunálních volbách. Další zaniklou stranou je Masarykova demokratická strana, která v Sázavě měla okolo pěti členů. Naposledy její člen kandidoval v roce 2014, ale již za SNK-ED. Svou členskou základnou zde disponovala i US-DEU a ČSNS.¹²⁸ Člen US-DEU kandidoval ještě v roce 2006 za MDS. ČSNS a její členská základna zaniká do roku 2006.

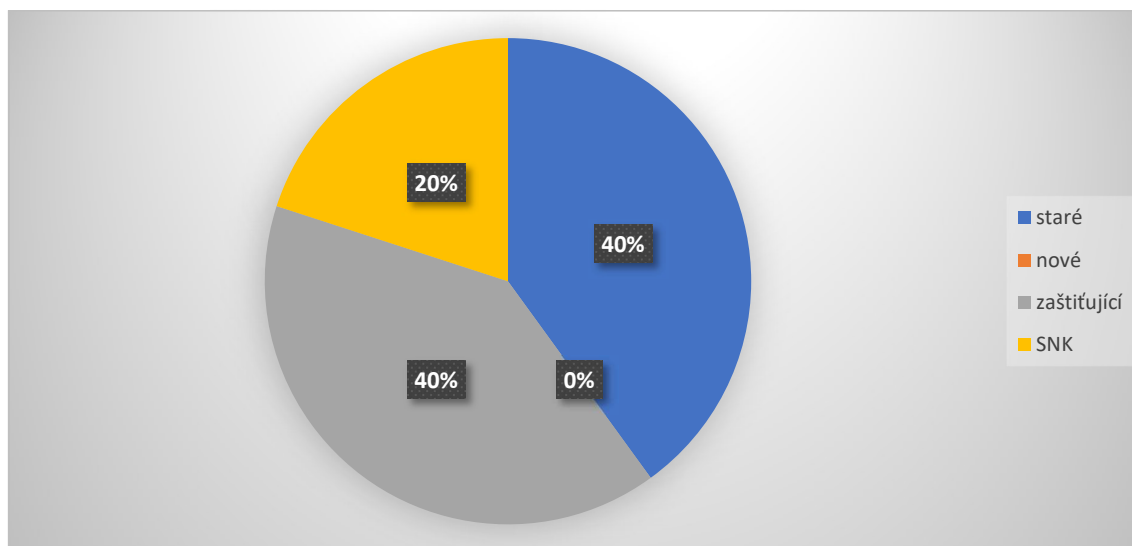
Absolutními nestraníky je kandidátní listina FK pro rozvoj Sázavy, která aktuálně drží několik míst v radě a post starosty. Tato kandidátní listina není ukotveným volebním subjektem a vznikla z kandidátů ČSSD a ANO 2011. Její název říká, že má napojení na místní sportovní

¹²⁷ Podobně silné jsou levicové strany ve Vlašimi, díky vlašimské zbrojovce.

¹²⁸ ČSNS se podařilo získat počátkem 90. let i post starosty.

organizaci. Toto SNK však vážně zvažuje, že založí lokálně-komunální politickou stranu stejného názvu, která by působila jen v Sázavě. Důvodem je zjednodušení podávání kandidátní listiny. Toto SNK, prognózou politická strana, by se mohla stát vůdčí silou v Sázavě.

Graf 45 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018

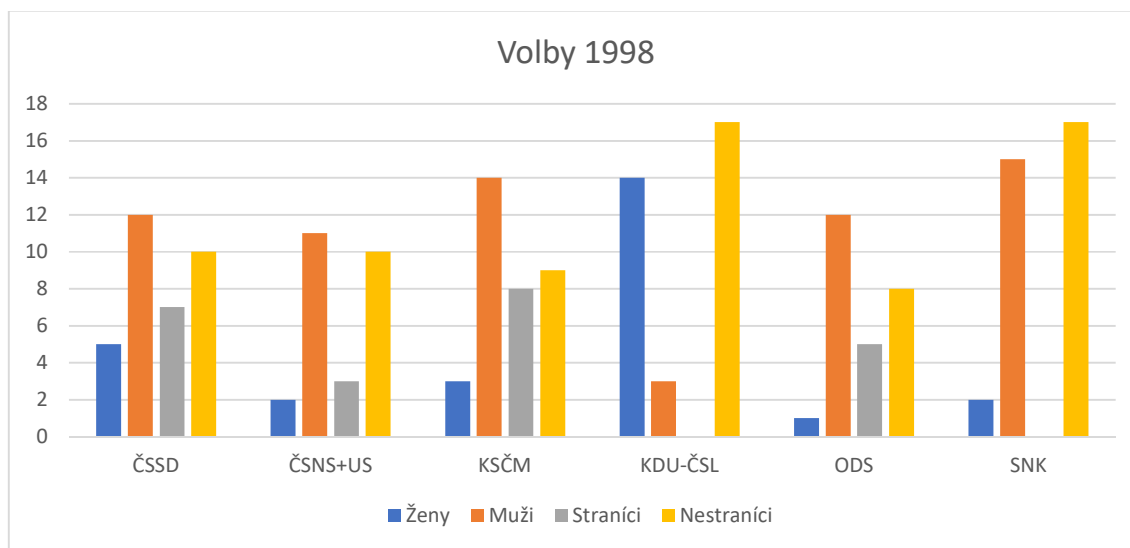

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

4.4.2 Analýza kandidátních listin

V roce 1998 kandiduje v Sázavě šest volebních stran, z čehož je jedna z volebních stran SNK a dvě strany utvořily předvolební koalici. Sázava je menším městem, proto je výskyt SNK již běžnou součástí kandidujících stran. Sběrání podpisů v takovém městě je jednodušší než třeba ve Vlašimi nebo Benešově, kde se kandidátní listiny SNK vůbec nevyskytují. Kandidátní listiny jsou úplné, kromě kandidátky ODS, která kandiduje bez čtyř kandidátů do úplnosti.

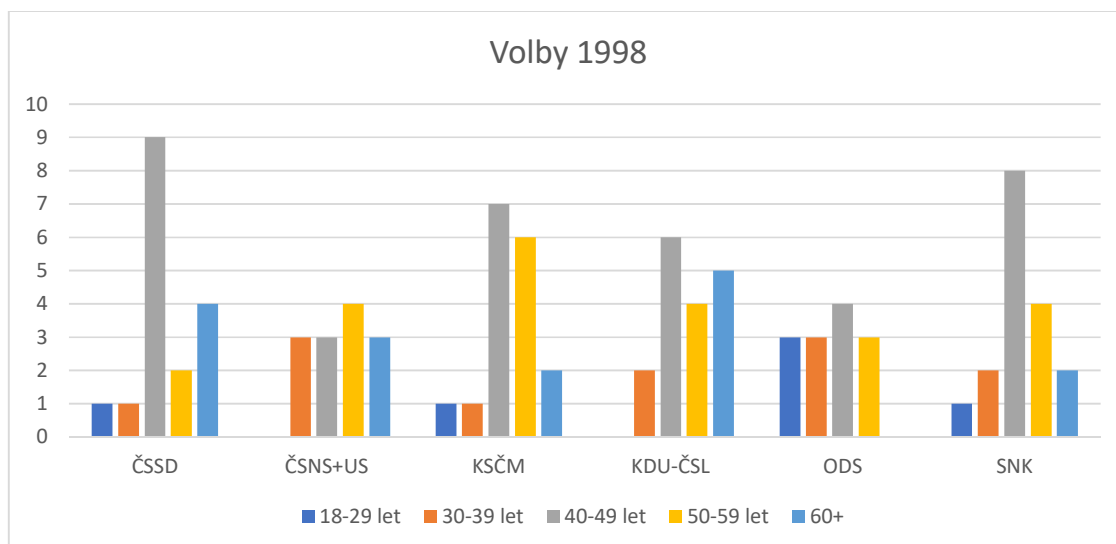
Graf 46 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 1998

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Reprezentace žen je na kandidátkách nízká. Absolutní výjimkou je v tomto roce kandidátní listina KDU-ČSL, kde je 14 míst ze 17 obsazeno ženami, a tak se KDU-ČSL řadí mezi většinově ženskou kandidátní listinu. Nejnižší reprezentace žen je u ODS, pouze jedna. Nejvyšší stranické zastoupení je u KSČM následované ČSSD, která však na svou kandidátní listinu přizvala i kandidáty SŽJ. ODS je stranicky slabší. Zcela nestranickou kandidátní listinou je SNK.

Graf 47 - Kandidáti dle věku

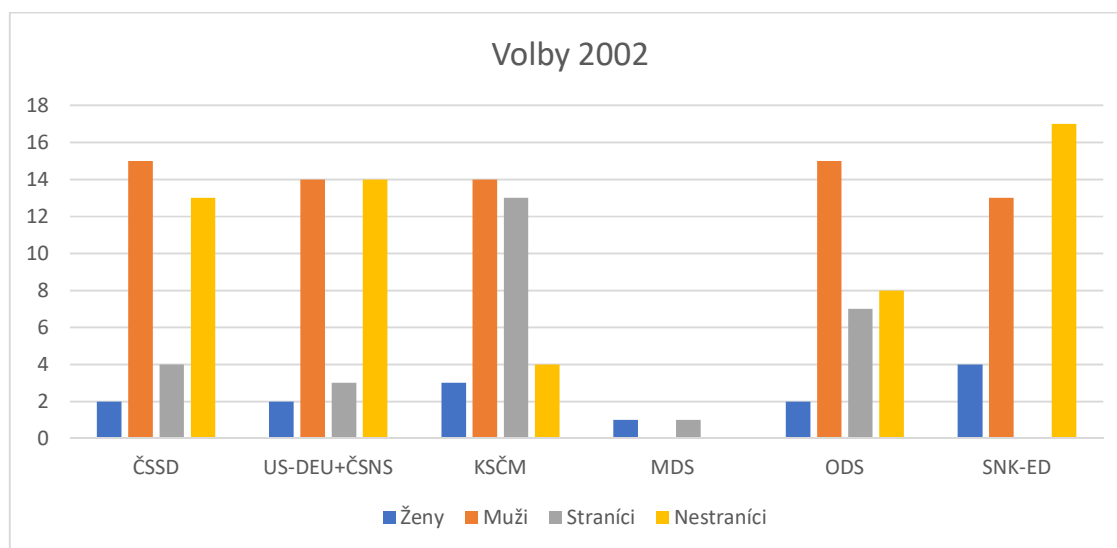

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Nejvíce zastoupenou věkovou kategorií na kandidátních listinách jsou osoby ve věkové skupině od 40-49 let. Nedostatečně jsou zastoupeni kandidáti z nejmladší skupiny, v tomto ohledu je nejlépe zastupuje ODS, která však zcela opomíjí kategorii 60+. Ostatní kandidátní listiny buď kandidáty v kategorii 18-29 let vůbec nemají nebo kandiduje pouze jeden. Žádná z kandidátek není příliš vyvážená, buď některá z kategorií chybí nebo kategorie výrazně převyšuje ostatní. Kandidátní listiny KDU-ČSL a KSČM zastupují vrstvu od 50 let a starší. SNK a ČSSD jsou orientovány na voliče ve středním věku.

V roce 2002 dochází k zániku kandidátky za KDU-ČSL. Nová kandidátní listina je za Masarykovou demokratickou stranu, za kterou však kandiduje pouze jeden kandidát. Původní kandidátka SNK je nyní zaštitěna stranou SNK-ED. I nadále pokračuje volební koalice ČSNS s Unií svobody, která se ve volebním období 1998-2002 sloučila s Demokratickou unií. Zbytek stran zůstává totožný. Kromě MDS a ODS skládají všechny strany úplné kandidátky.

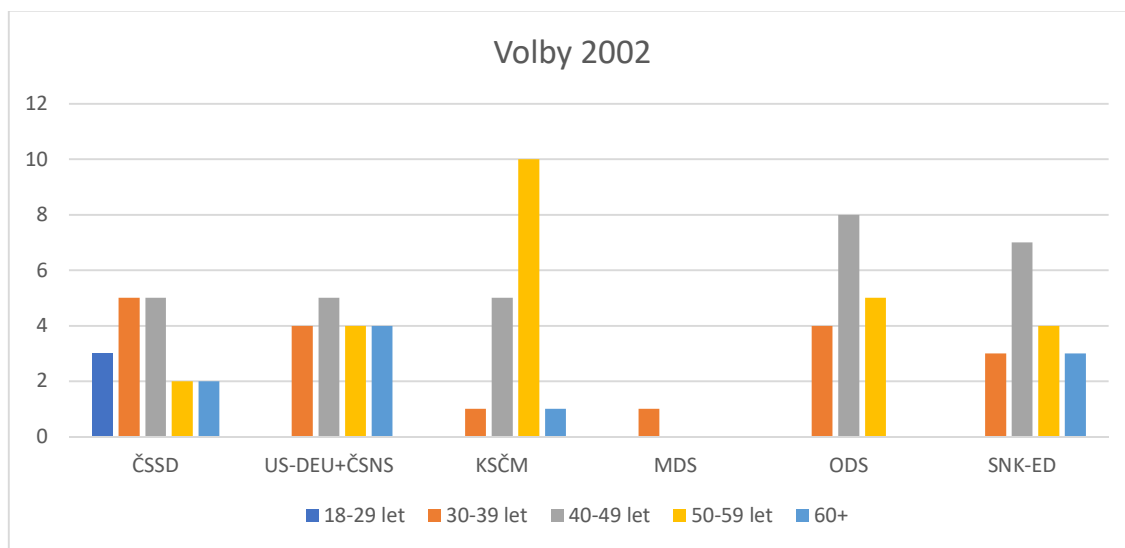
Graf 48 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2002

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

I v roce 2002 je reprezentace žen velmi nízká, po zániku kandidátní listiny KDU-ČSL již není žádná většinově ženská kandidátní listina, a tak nejvíce ženy reprezentuje kandidátní listina SNK-ED. Za MDS kandiduje jeden kandidát a to žena. Ostatní strany jsou většinově mužské. Ze stranického hlediska je nejvíce straníků na kandidátce KSČM v poměru 13:4. V pořadí druhou stranou je ODS se sedmi straníky. Čistě nestraničtí tak zůstávají pouze SNK-ED.

Graf 49 - Kandidáti dle věku

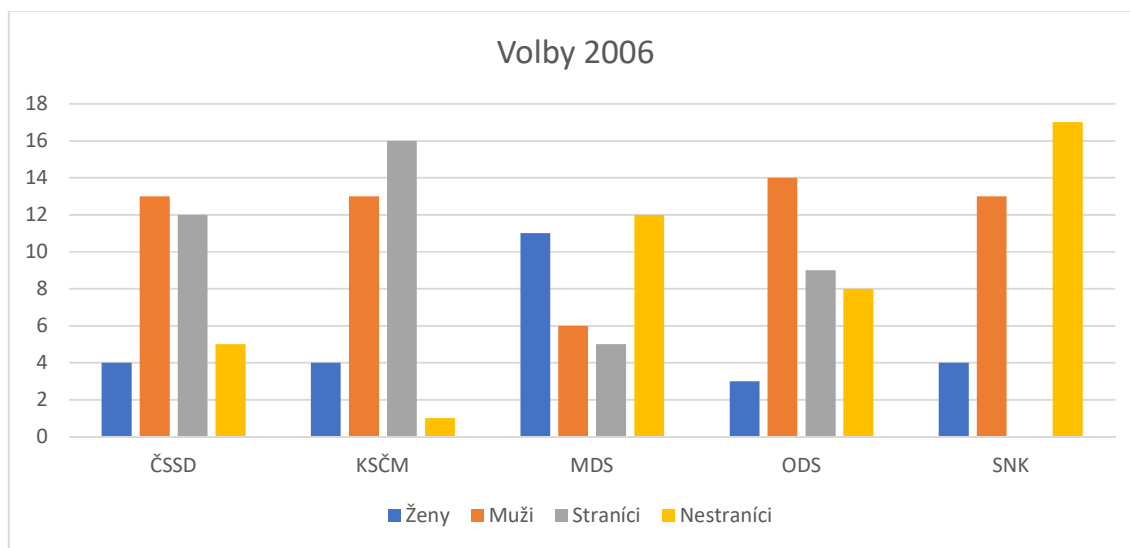

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Velmi vyváženou kandidátní listinou reprezentující všechny věkové kategorie, je kandidátka ČSSD. Je to také jediná kandidátní listina reprezentující věkovou kategorii 18-29 let. Ostatní kandidátní listiny reprezentují většinou obyvatel v produktivním věku, kandidátní listina ODS především.

V roce 2006 ubývá jeden z volebních subjektů, a to volební koalice US-DEU+ČSNS. Není nahrazena žádným nástupnickým sdružením. Stejně tak nekandiduje SNK-ED, protože se tato strana přeměnila v pouhé SNK. Zbytek volebních stran zůstává stejný, a tak dosavadním jádrem volebních stran jsou v Sázavě ČSSD, KSČM a ODS. Všechny kandidátní listiny jsou podány jako úplné.

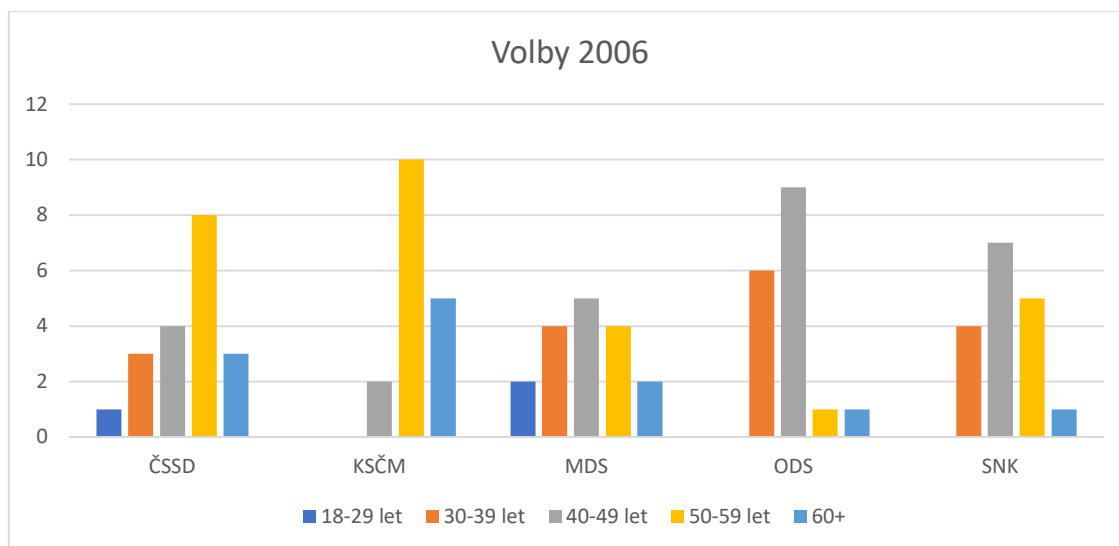
Graf 50 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V roce 2006 opět vzniká většinově ženská kandidátní listina, tentokrát za Masarykovu demokratickou stranu. Ženy zde kandidují v poměru 2:3 proti mužům. Jinak je reprezentace ženského pohlaví na kandidátních listinách nízká až průměrná. V počtu straníků došlo ke změnám oproti roku 2002. ODS angažuje o dva straníky více, ČSSD angažuje o osm straníků více a KSČM skládá téměř čistě stranickou kandidátku. Za MDS kandiduje jeden člen US-DEU. Jediným nestraničským subjektem je místní SNK.

Graf 51 - Kandidáti dle věku

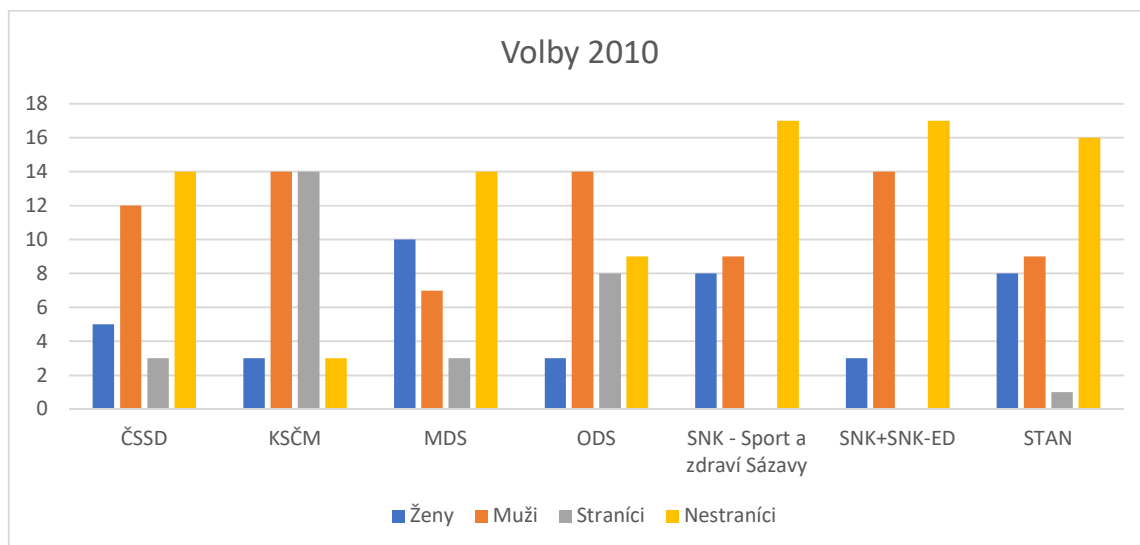

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V Sázavě opět dochází k minimální reprezentaci obyvatel z kategorie 18-29 let, kdy tyto obyvatele zařazuje pouze MDS a ČSSD. O něco vyšší, ale taktéž malá, je reprezentace obyvatel z kategorie 60+, nejvyšší je tradičně u KSČM. Nejvyváženější kandidátní listina je za MDS. Celkově kandidátní listina reprezentují obyvatele v kategoriích 40-59 let.

Volební rok 2010 přináší větší portfolio volebních stran. Jádro volebních stran zůstává stejné jako v předchozích letech. Nově přibývá SNK – Sport a zdraví Sázavy, STAN a k SNK se přidává opět SNK-ED, které v roce 2006 nekandidovalo. Všechny strany si uvědomují úskalí volebního systému a své kandidátka naplňují do velikosti zastupitelstva, aby nebyly ochuzovány o hlasy voličů.

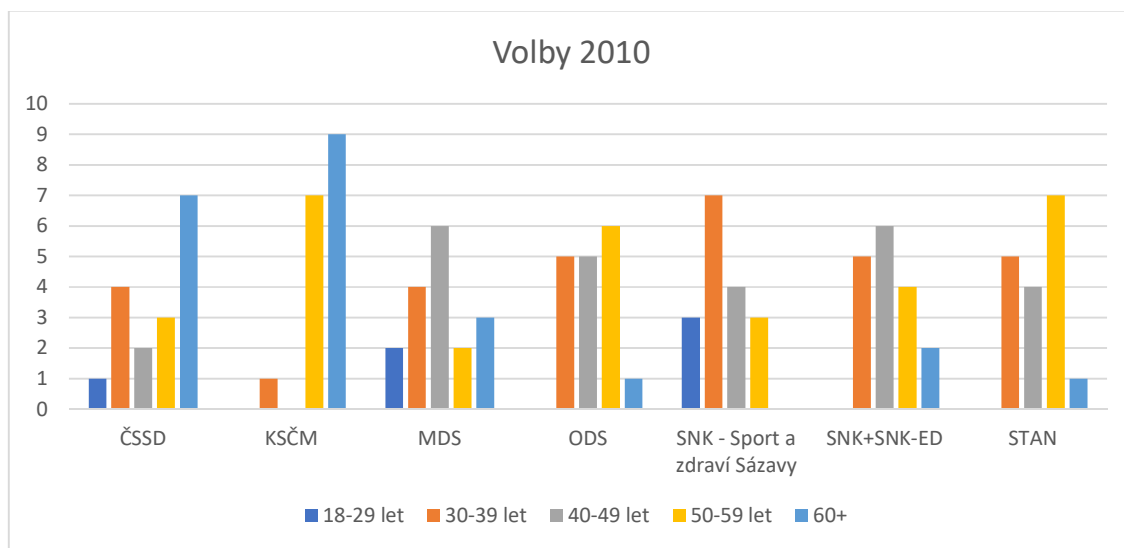
Graf 52 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2010

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

MDS opakuje svou kandidátní listinu složenou z většiny žen a je opět jedinou takovou kandidátní listinou. Nově vzniklé kandidátní listiny STAN a SNK-Sport a zdraví Sázavy taktéž angažují vysoké množství žen. Standardní politické strany angažují nízký počet žen. Z hlediska počtu straníků opět vede KSČM, kde sice ubyli straníci, avšak jinak je počet straníků většinový. Jiné strany kandidují s menšinou straníků, v tomto ohledu drží ODS rovnováhu. Dvě kandidátní listiny jsou nestranické, obě za SNK a SNK-ED.

Graf 53 - Kandidáti dle věku

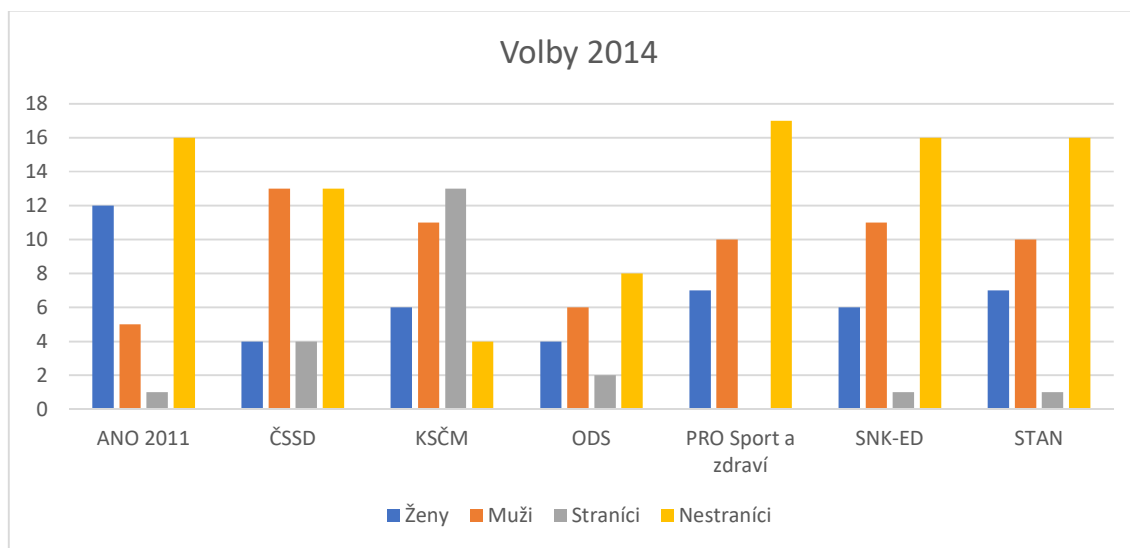

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V Sázavě se ukazuje, že ochota mladých kandidovat do zastupitelstva je mizivá. Nejvíce takových kandidátů je za SNK – Sport a zdraví Sázavy, MDS a ČSSD. Ostatní strany tuto skupinu zcela ignorují. U KSČM dochází k výraznému zestárnutí kandidátů, kdy kromě jednoho kandidáta jsou všichni starší 50 let, v kategorii 60+ je většina kandidátů. Vysoký podíl má také kategorie 60+ u ČSSD. Zbytek kandidátních listin spíše nominuje osoby v produktivním věku.

V roce 2014 nedochází v počtu kandidujících stran k žádné změně. Změny jsou však v politických stranách samotných. MDS již nekandiduje, poslední její člen nyní kandiduje za SNK-ED a ta neobnovuje volební koalici s SNK. Nově kandiduje hnutí ANO 2011 a politická strana PRO Sport a Zdraví, která zaštiťuje bývalé SNK – Sport a zdraví Sázavy. Všechny kandidátní listiny jsou úplné kromě ODS, která kandiduje pouze s 10 členy.

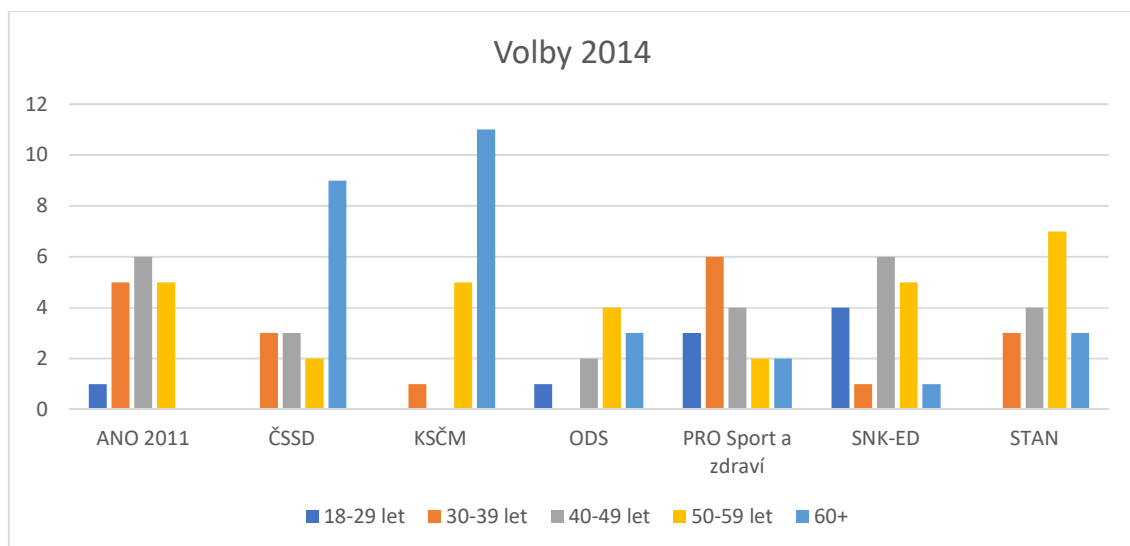
Graf 54 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2014

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V počtu žen na kandidátní listině nahradilo hnutí ANO 2011 kandidátní listiny MDS. Hnutí ANO 2011 skládá většinou ženskou kandidátní listinu, ostatní volební strany takové procento žen na kandidátních listinách nemají. Celkově se počet kandidujících žen zvýšil. Z hlediska straníků jich opět nejvíce má tradičně KSČM, ostatní strany zaznamenávají spíše úbytek straníků na svých kandidátkách. I přes snížení celkového počtu straníků na kandidátkách je jedinou čistě nestranickou kandidátní listinou PRO Sport a Zdraví.

Graf 55 Kandidáti dle věku

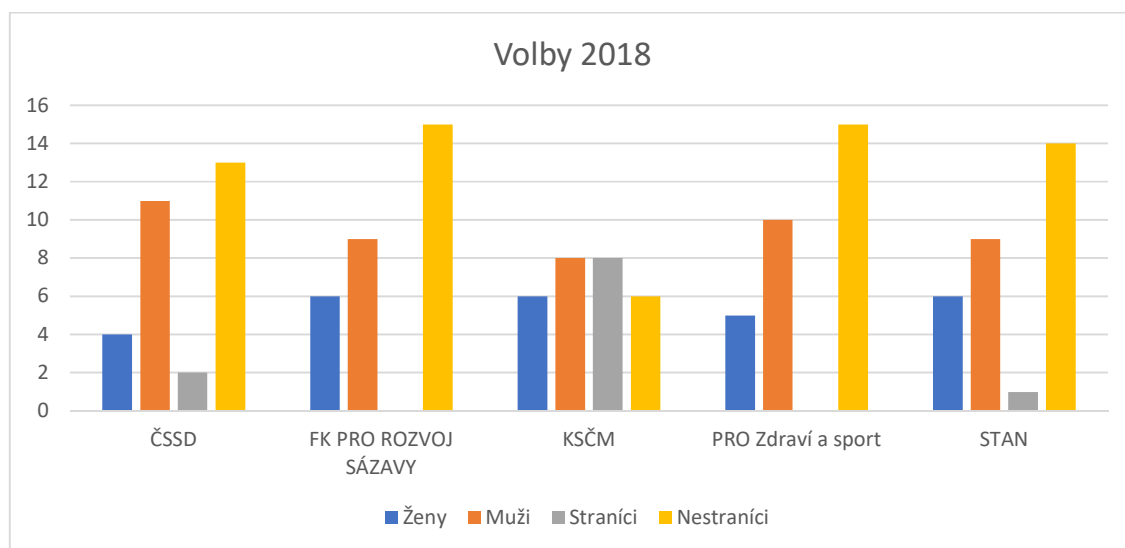

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

I v tomto roce se potvrzuje trend nízkých kandidatur mladých Sázavanů. Nejochotnější jsou kandidovat za politické strany, které však deklarují svou nezávislost a pouze zaštiťují místní kandidátky. Po jednom kandidátovi z této kategorie kandiduje i za ANO 2011 a ODS. Ostatní strany tyto kandidáty zcela ignorují. Naproti tomu výraznými reprezentanty nejstarší kategorie 60+ jsou KSČM a ČSSD, a to obě většinou svých kandidátů. Ostatní kategorie jsou na kandidátních listinách zastoupeny obecně podobnými počty.

Volební rok 2018 doznal četných změn. Hnutí ANO 2011 nesestavuje znovu kandidátní listinu. Část jejích bývalých kandidátů přechází pod FK Pro rozvoj Sázavy. Zároveň v roce 2015 zaniká místní sdružení ODS, pokusy o její obnovu jsou neúspěšné, a tak v roce 2018 již nevzniká její kandidátní listina. Znovu nekandiduje ani SNK-ED a tím končí i působení MDS v Sázavě. Zbytek volebních stran zůstává stejný. Jedinou neúplnou kandidátní listinu podává KSČM, kde chybí jeden kandidát. Ostatní strany mají kandidátní listiny úplné.

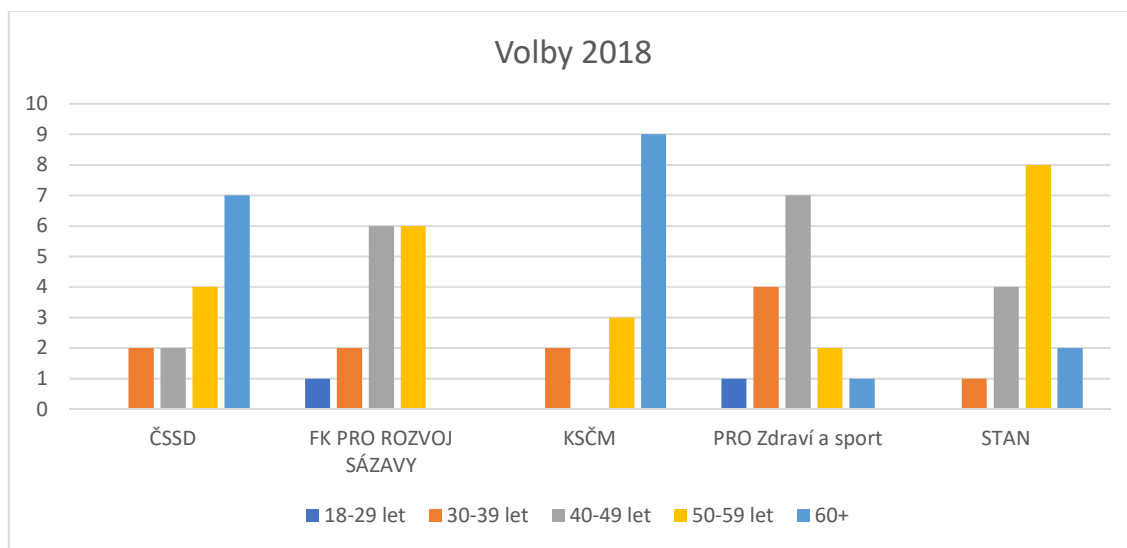
Graf 56 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2018

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V roce 2018 již není obnovena kandidátní listina hnutí ANO 2011, a tak není ani žádná kandidátka většinou sestavena z žen. Avšak celkové počty ukazují zlepšení počtu kandidujících žen. FK pro rozvoj Sázavy, KSČM s STAN mají shodně 6 žen, nejméně žen kandiduje za ČSSD, a to čtyři. Výrazný úbytek je v rovině straníků. Nejvíce se snížil počet straníků u KSČM, za ČSSD nyní kandidují pouze dva straníci a za STAN jeden. Nestraníky jsou dvě kandidátky, PRO Sport a Zdraví a FK pro rozvoj Sázavy.

Graf 57 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Při posledních zkoumaných volbách je potvrzen trend neangažovanosti kandidátů v kategorii 18-29 let. Ti kandidují pouze za nestranické kandidátky, které také, s hnutím STAN, plně reprezentují voliče ve středním věku. Především KSČM i v těchto volbách zastupuje kategorii 60+ a ČSSD v zásadě obyvatele od 50 let.

Celkově tak z analýzy kandidátních listin je patrné, že zastoupení žen na kandidátních listinách se zlepšuje. Naopak padají počty kandidujících členů stran a obecně kandidátní listiny parlamentních politických stran a přesun kandidátů spíše k nezávislým. Nejvíce v Sázavě kandidují lidé od 40-59 let, hojně jsou zastoupeni také kandidáti 30-39 a 60+ let. Naopak velmi nezastoupenou a nekandidující je kategorie 18-29 let.

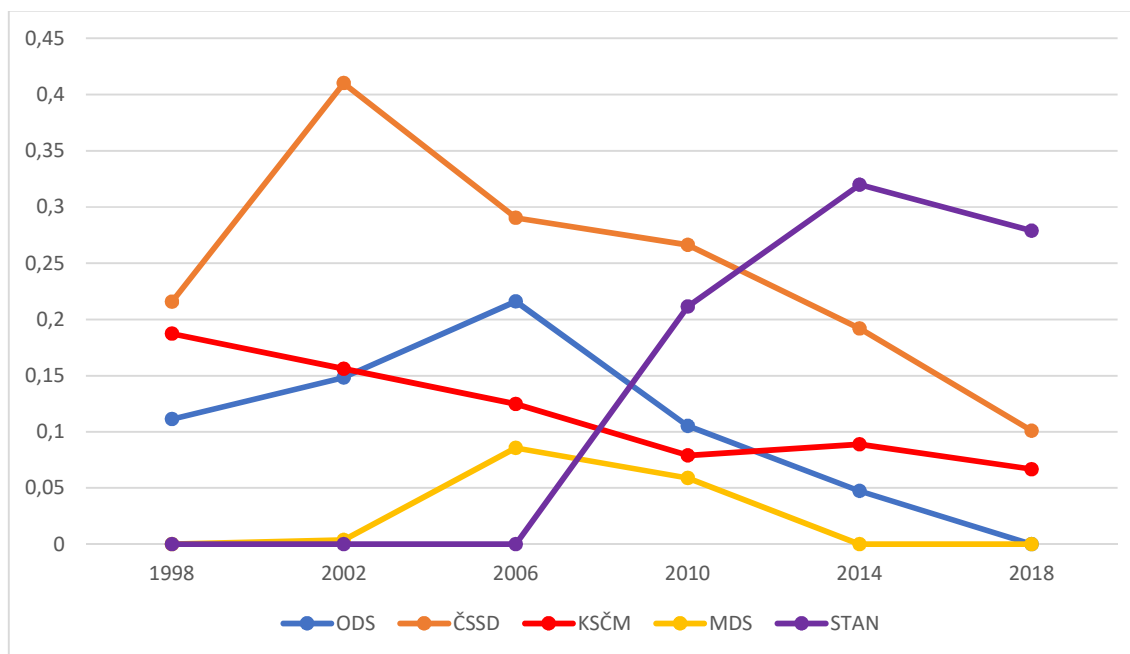
4.4.3 Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018

Tabulka 13 - Souhrnné výsledky voleb 1998-2018

Volební strana	1998	2002	2006	2010	2014	2018
ODS	11,14 %	14,82 %	21,60 %	10,52 %	4,74 %	X
ČSSD	21,56 %	41,01 %	29,04 %	26,62 %	19,20 %	10,10 %
KSČM	18,73 %	15,60 %	12,48 %	7,90 %	8,90 %	6,68 %
KDU-ČSL	6,70 %	X	X	X	X	X
US+ČSNS (US-DEU)	11,24 %	9,11 %	X	X	X	X
SNK	30,62 %	19,08 %	X	X	X	X
MDS	X	0,38 %	8,57 %	5,89 %	X	X
SNK Pro Sázavu	X	X	28,31 %	X	X	X
SNK Sport a zdraví Sázavy	X	X	X	13,96 %	X	X
STAN	X	X	X	21,15 %	31,98%	27,89 %
SNK-ED+NK (SNK-ED)	X	X	X	13,97 %	10,39 %	X
ANO 2011	X	X	X	X	12,78 %	X
PRO Sport a Zdraví	X	X	X	X	12,02 %	18,12 %
FK pro rozvoj Sázavy	X	X	X	X	X	37,21 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Graf 58 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

K dlouhodobě kandidujícím stranám patří v Sázavě ČSSD a KSČM. Díky existenci jejich místních organizací jsou také nejukotvenější v lokálním stranickém systému. Dlouhodobě kandidovala také ODS, která již v roce 2018 znovu nekandidovala. U všech tří těchto stran vidíme postupný úbytek hlasů. Oblíbenými volebními stranami jsou různá sdružení nezávislých kandidátů či politické strany, které jsou univerzálně komunální. Ostatní strany nejsou příliš komparovatelné, poněvadž kandidovaly pouze jednou.

Klasifikace sázavského stranického systému je v zásadě jednoduchá. V letech 2002 byla velmi silnou stranou ČSSD, měla přes 40 % hlasů, a tak je systém zařaditelný do kategorie multipartismu s dominantní stranou. V roce 1998 a následně od roku 2006 již ostatní strany nejsou tak silné, a tak sázavský stranický systém nejlépe zapadá do kategorie omezeného pluralismu, ačkoliv v roce 2010 hraničil s atomizovaným systémem.

4.4.4 Soutěživost a interakce mezi stranami

V otázce rivality padla jasná odpověď, rivalita je stálá, zejména po posledních volbách, kdy původní vítězná strana neobhájila své mandáty. Vyhledka na zlepšení situace je v tomto volebním období mizivá. Jisté formy spojenectví nebo koalice v zastupitelstvu vznikají, jsou určeny pro dlouhodobou spolupráci, ale v různých volebních obdobích se mění. Před volbami se jednotlivé kandidátky bavily o možných formách spolupráce, ale všechny čekaly na konečný

výsledek voleb. „FK za rozvoj Sázavy“ jako vítěz plánoval do koalice zapojit všechny, nicméně někteří zastupitelé se odmítli zapojit a někteří se rozhodli zůstat neutrálními. Koalice je založena na ústní dohodě mezi zastupiteli, jsou dohodnuty společné volební priority, které pochází zčásti již z minulých volebních období. Ve zkoumaném volebním období nedošlo k rozpadu koalice ani odvolání starosty. Neformálně by šlo pojmenovat místní koalici jako „koalici sportovců“.

Stranické složení rady města je následující: dva radní za FK pro rozvoj Sázavy, dva radní za PRO Zdraví a sport a jeden radní za ČSSD (Rada města, www.mestosazava.cz).

V roce 1998 byl starostou Ing. Josef Viewegh, který byl zvolen za SNK. V roce 2002 vyhrává volby ČSSD a starostou se stává její člen Josef Fiala. Ten byl starostou až do roku 2010, kdy se starostenského místa ujímá Petr Šibrava, člen STAN a lídr této kandidátky. V roce 2018 se stává starostou Ing. Ivan Koldcsiter z uskupení FK pro rozvoj Sázavy. Podle výzkumu starosta není vždy zvolen z vítězné strany, podle respondentů se po volbách hledá osoba, která má o starostenský post skutečný zájem.

4.5 Město Týnec nad Sázavou

Město Týnec nad Sázavou má po celé volební období 17tičlenné zastupitelstvo. Taktéž zřizuje radu města.

4.5.1 Strany ve městě

Týnec nad Sázavou je ve výzkumu středně velké město, přesto je zde mnoho politických stran aktivních v současnosti, případně působily v minulosti. Mezi stále aktivní a relativně početné strany patří ČSSD, která byla v Týnci založena v roce 1978 jako ČSS, tehdy sedmi zakládajícími členy místního Jednotného zemědělského družstva Týnec. Po roce 1989 se obnovují jako ČSSD, kontinuálně tato strana v Týnci nad Sázavou působí přes 40 let. Členové jí v čase ubývají, aktuálně jich je kolem 17, někteří ale nemají zájem se stranicky angažovat. Dle slov místního předsedy jsou úzce spjati s SDH v Peceradech, které spadají pod Týnec nad Sázavou. Další aktivní stranou je KSČM, která je však na silném ústupu, zejména díky vnitrostranickým problémům. Historicky navazuje na KSČ, aktuálně má místní organizace do 10 členů. V neposlední řadě zde má početnou členskou základnu DSSS, která spadá pod místní organizaci v Benešově, její předsedkyní je obyvatelka Týnce nad Sázavou. Tito členové vstupují do DSSS někdy kolem roku 2014, v roce 2018 kandidují na společné kandidátce s členem SPR-RSČ M. Sládka.

Nové strany a hnutí mají nepočtené členské základny v tomto městě, avšak nedisponují místními organizacemi. Jedná se o hnutí Otevřená radnice nebo právě SPR-RSČ M. Sládka. Tyto strany kandidují, případně jejich členové kandidují na jiných kandidátkách. Mimo volby tyto strany neprojevují žádnou aktivitu.

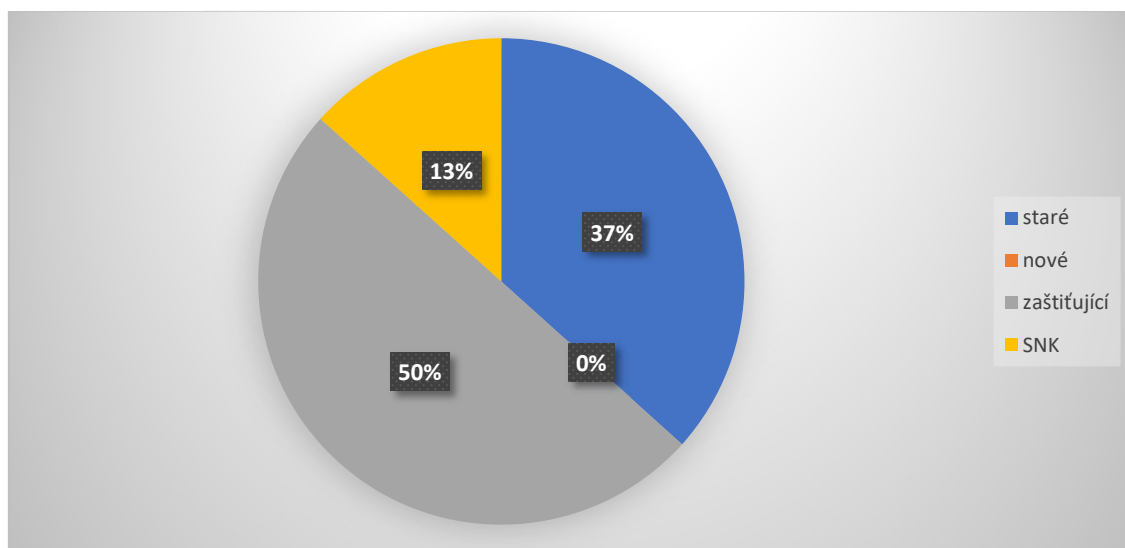
V Týnci nad Sázavou působilo několik stran jako strany zaštiťující, tedy kandidátní listina za jejich stranu existuje, ale tyto strany nemají žádnou členskou základnu. Mezi takové patří z minulosti Unie svobody, SNK-ED a KDU-ČSL. Mezi novější strany patří VPM,¹²⁹ HNHROM nebo Nezávislí. Aktuálně působí také jako zaštiťující strana ODS.

V Týnci v minulosti působilo několik politických stran. Největší zaniklou stranou je ODS, jejíž místní sdružení zaniklo k 14.10.2014, kvůli nedostatku členů a neúčasti na volbách. Její členové nebyli přeregistrováni jinam. Díky volebnímu úspěchu je prognóza taková, že by v budoucnu mohlo být místní sdružení opět obnoveno. Mezi zaniklé strany také patří TOP 09, která zaniká před rokem 2014, taktéž VV končí, stejně tak jako před rokem 2018 končí hnutí ANO 2011. Dlužno dodat, že tyto politické strany nedisponovaly v Týnci nad Sázavou místními organizacemi.

Místní sdružení nezávislých kandidátů jsou spíše sdruženími občanů, kteří jsou nespokojení nebo mají zájem participovat na vedení města. Nelze hledat přímá spojení SNK a nepolitických subjektů. Výjimkou jsou SNK Rybáři městu, kteří z názvu mají návaznost na místní rybáře, mnoho z jejich kandidátů se k rybářům řadí a navíc jsou v Týnci nad Sázavou rybáři populární.

¹²⁹ Tuto kandidátku nyní zaštiťuje hnutí STAN.

Graf 59 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018

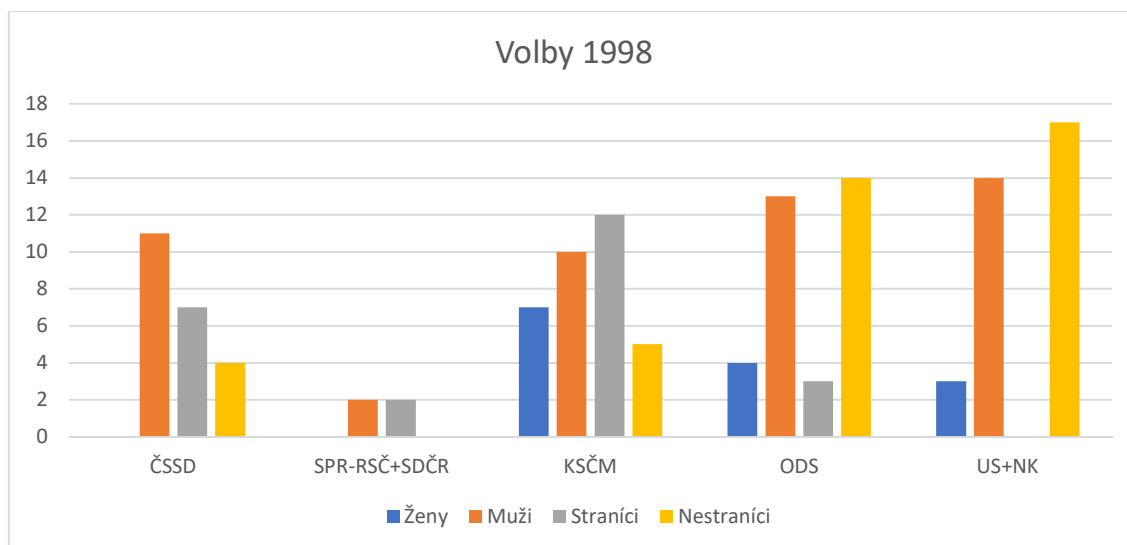

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

4.5.2 Analýza kandidátních listin

V roce 1998 kandiduje v Týnci nad Sázavou pět volebních stran. Všechny kandidátní listiny jsou podány za politické strany, výjimkou je jen koaliční kandidátní listina Unie svobody a nezávislých kandidátů. Druhou koaliční kandidátkou je SPR-RSČ+SDČR. Neúplnou kandidátní listinu podávají SPR-RSČ+SDČR a ČSSD. Ostatní kandidátní listiny složily kandidátky o sedmnácti členech.

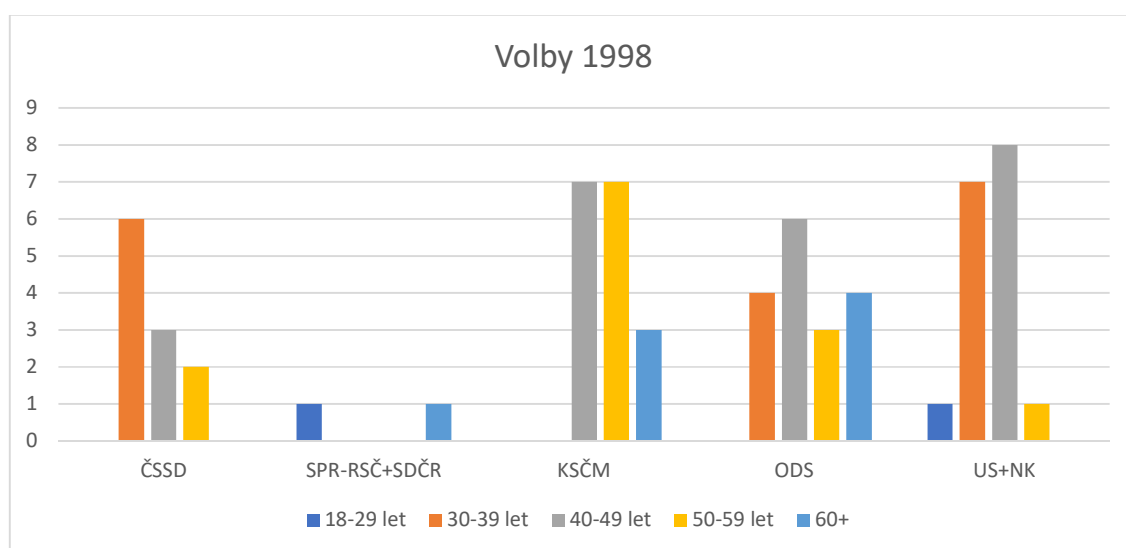
Graf 60 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Z hlediska zastoupení kandidujících žen je to v roce 1998 v Týnci nad Sázavou průměrné. ČSSD neobsazuje na kandidátní listinu žádné ženy. V tomto ohledu je na tom nejlépe KSČM, za kterou kandiduje sedm žen. ODS a koalice US+NK jsou v obsazenosti žen průměrné. Stejně jako vysoký podíl žen, má KSČM i vysoký podíl členů strany na kandidátce. Circa 2/3 kandidátů jsou členy KSČM. Výrazně méně straníků kandiduje za ČSSD, avšak jejich počet převyšuje počet bezpartijních. Za ODS kandidují tři členové strany. Kandidátní listina SPR-RSČ+SDČR je ze 100 % tvořena členy strany.¹³⁰ Jedinou ryze nestraničkou kandidátkou je koalice US+NK.

Graf 61 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

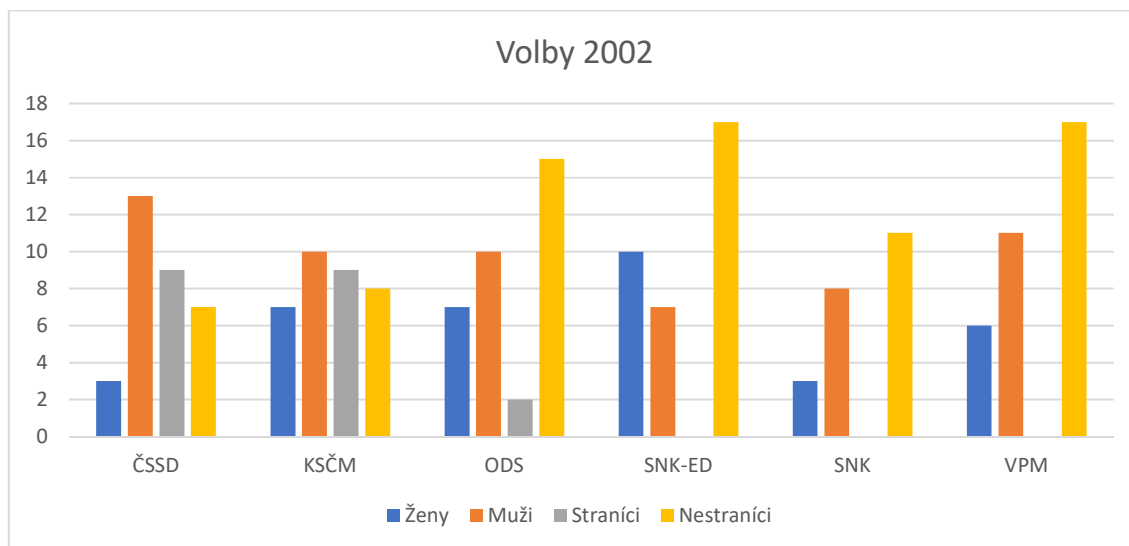
V roce 1998 kandiduje nejméně mladých osob v kategorii 18-29 let. Tato skupina je po jednom zástupci přítomna na kandidátkách SPR-RSČ a US+NK. Koalice US+NK reprezentuje především osoby od 30-49 let. O kategorie výše kandidují lidé za KSČM a to především ve věkovém intervalu od 40-59 let. Vyjma nejmladší kategorie je v tomto ohledu vyvážená kandidátní listina ODS. Kandidátku ČSSD tvoří především lidé z kategorie 30-39 let. Obecně platí, že nejsilnější kategorií v těchto volbách je kategorie 40-49 let, následně kategorie 30-39 let.

V roce 2002 přibývají a mění se volební strany. Tradiční trio politických stran, tedy ODS, ČSSD a KSČM, zůstává stejné. Mimo to mizí obě koalice, SPR-RSČ a US+NK. Nově

¹³⁰ Dlužno dodat, že tato kandidátka je tvořena pouze dvěma kandidujícími.

se objevuje kandidátka politických stran SNK-ED a Volba pro město.¹³¹ Taktéž se ustavuje první SNK. Neúplné kandidátní listiny podávají opět ČSSD a SNK.

Graf 62 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2002

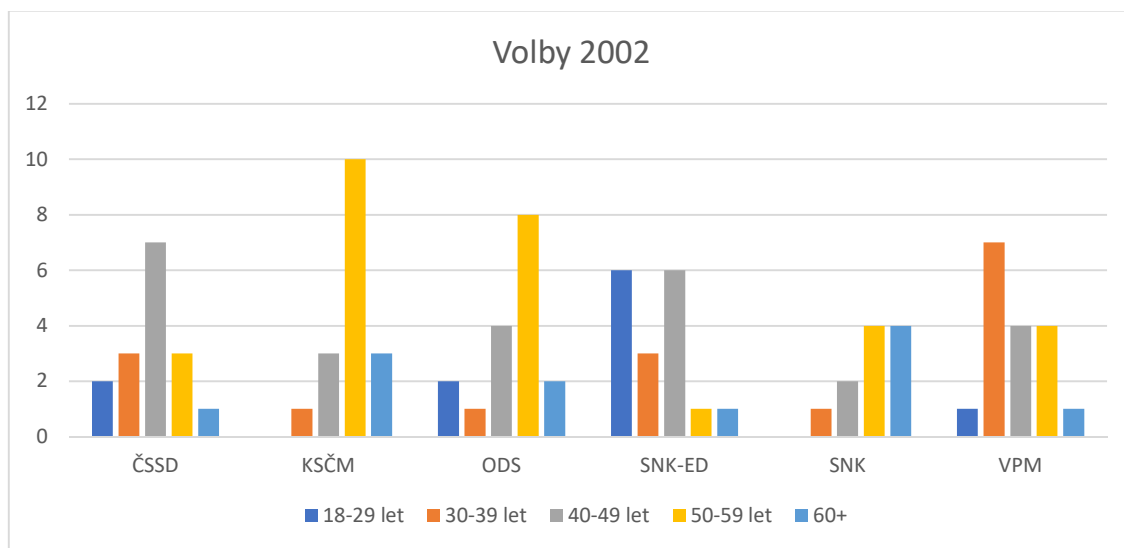

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V roce 2002 je zastoupení žen na týneckých kandidátních listinách vyšší než v roce 1998. Za KSČM kandiduje stejný počet žen, nárůst vidíme u ČSSD i ODS, nástupnická strana VPM po US+NK taktéž navyšuje počty žen. SNK-ED je jedinou stranou, která skládá většinou ženskou kandidátní listinu. Úbytky jsou u stranických kandidátů. Za ODS kandiduje o jednoho člena strany méně, za KSČM pak o tři členy strany méně. Nárůst kandidujících členů strany je tak pouze u ČSSD, kde kandidují dva členové navíc. SNK-ED, SNK a VPM jsou čistě nestraničské kandidátní listiny.

¹³¹ Za Volbu pro město kandidují původní kandidáti koalice US+NK.

Graf 63 - Kandidáti dle věku

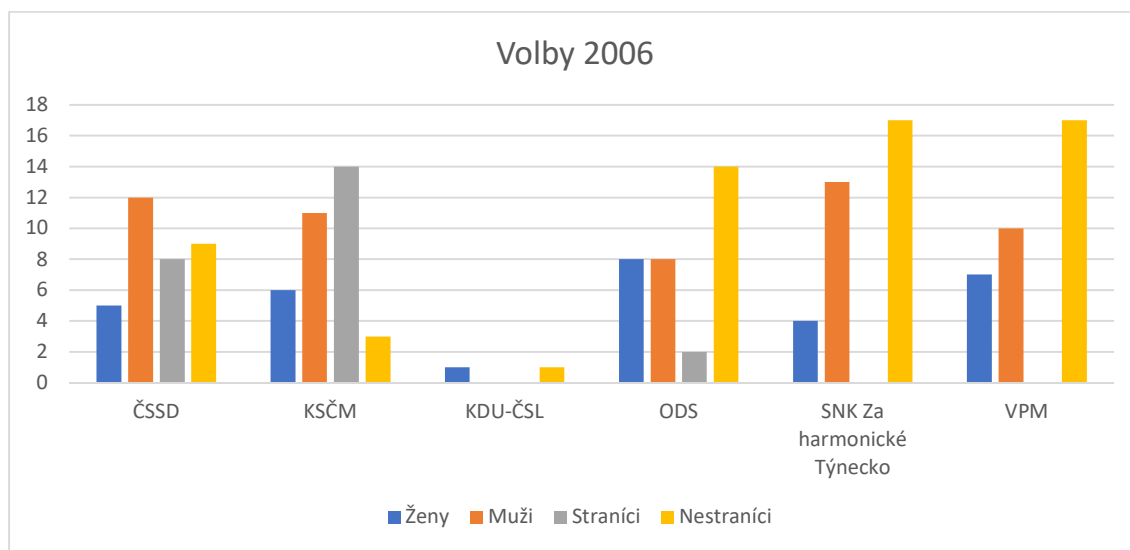

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V zastoupení nejmladší kategorie je to v těchto volbách lepší, než v předešlých. Kromě SNK a KSČM mají zástupce této kategorie všechny volební strany. Zejména však kandidátní listina SNK-ED je, nejen co do počtu žen, ale i co do počtu zástupců nejmladší kategorie, výjimečná. U KSČM a ODS je vyšší sloupec s kandidáty v kategorii 50-59 let. Tyto dvě strany zaznamenávají „zestárnutí“ kandidátů oproti volbám předchozím. Nejvyšší počet osob z kategorie 60+ kandiduje za SNK. Kandidátky VPM a ČSSD, kde u první jmenované je vyšší počet zástupců z kategorie 30-39 let a u druhé 40-49 let, jsou tyto kandidátky v zásadě vyrovnané.

V roce 2006 doznává výběr mezi kandidátními listinami drobných změn. Zcela skončila kandidátní listina SNK-ED. Původní SNK nyní kandiduje jako SNK Za harmonické Týnecko. Novou kandidátní listinou je kandidátka KDU-ČSL, která čítá jen jednoho člena, je tedy neúplná, stejně jako kandidátka ODS, které naopak do úplnosti jeden kandidát schází. Žádná ze stran ne vytvořila volební koalici.

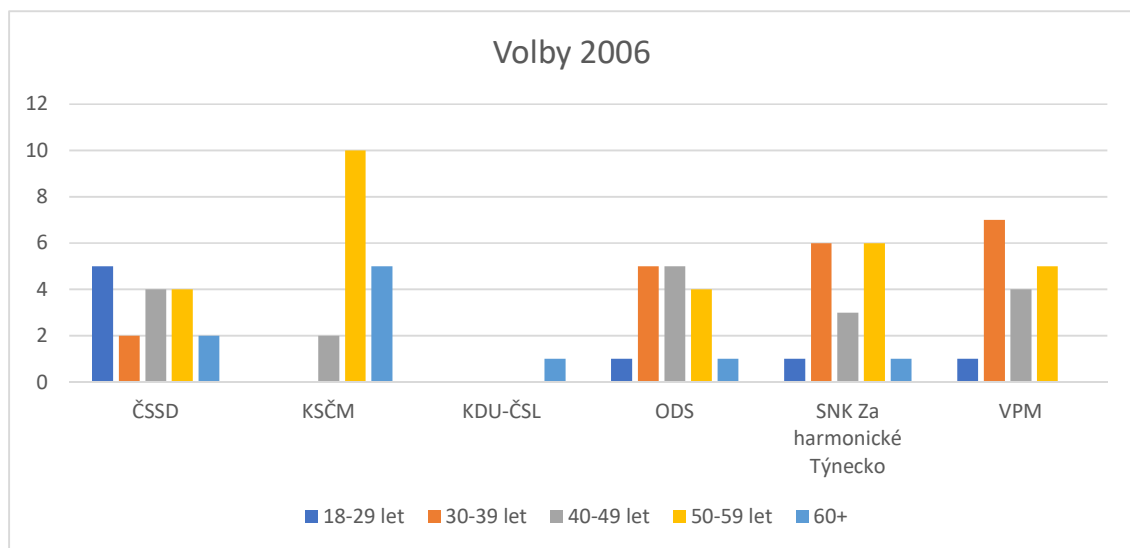
Graf 64 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2006

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Ženy jsou nyní velmi zastoupeny na kandidátních listinách. Za KDU-ČSL kandiduje jedna žena. Nárůst žen je u ODS, jejíž kandidátní listina disponuje stejným počtem žen jako mužů. Stejně tak je navýšení počtu žen i u ČSSD, SNK za harmonické Týnecko i VPM, naopak u KSČM jedna žena ubývá. Počet straníků na kandidátkách se taktéž změnil. Nárůst straníků je u KSČM, a to o pět straníků. O dva straníky více kandiduje i za ČSSD. Za ODS kandiduje stejný počet členů strany. Ostatní kandidátní listiny jsou přísně nestranické.

Graf 65 - Kandidáti dle věku

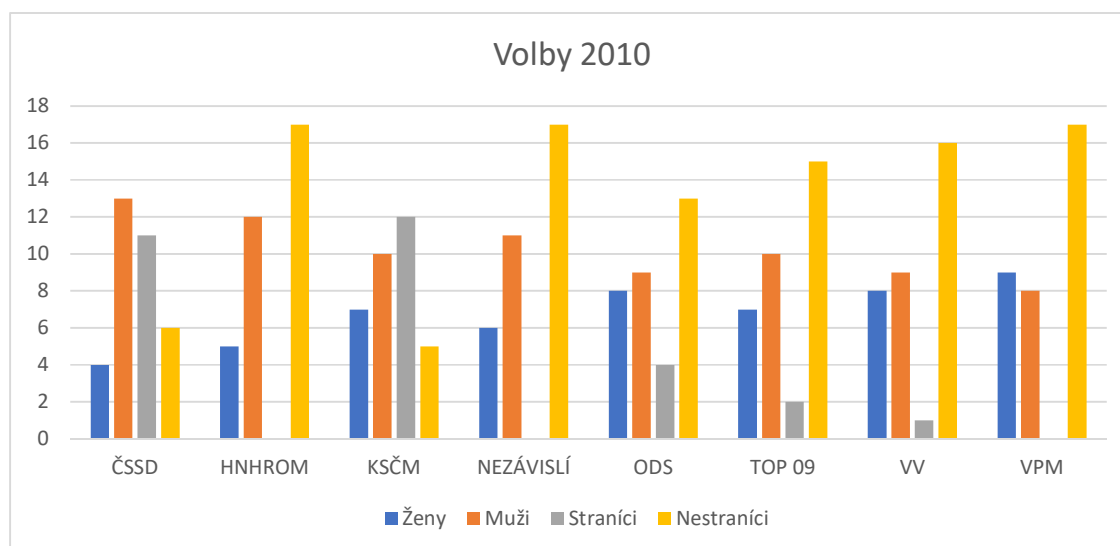
Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Rok 2006 je ve věkovém rozložení velmi zajímavý. Opět dochází k nízké reprezentaci nejmladší skupiny 18-29 let. Nejvíce těchto kandidátů kandiduje za ČSSD. Velmi nízká je také

zastoupenost kategorie 60+, která se počtem zástupců blíží právě nejmladší kategorii, což nebývá zvykem, protože tato kategorie je zpravidla ve srovnání průměrně nebo nadprůměrně zastoupena. Nejvíce kandidátů z kategorie 60+ je nominováno za KSČM. Stejně tak nejvíce je za KSČM nominováno osob z kategorie 50-59 let. Ostatní kandidátní listiny většinou reprezentují kandidáty v produktivním věku. Věkově je nejvyváženější kandidátní listina ČSSD.

V roce 2010 přibývá kandidátních listin, nyní již pouze politických stran. Hnutí nezávislých za harmonický rozvoj měst a obcí nyní zaštiťuje původní SNK za harmonické Týnecko. Vzniká nová kandidátní listina za VV, TOP 09 a Nezávislé. Znovu neopakuje svou kandidaturu kandidátka KDU-ČSL. Všechny kandidátní listiny taktéž skládají úplně kandidátní listiny a nevzniká žádná volební koalice.

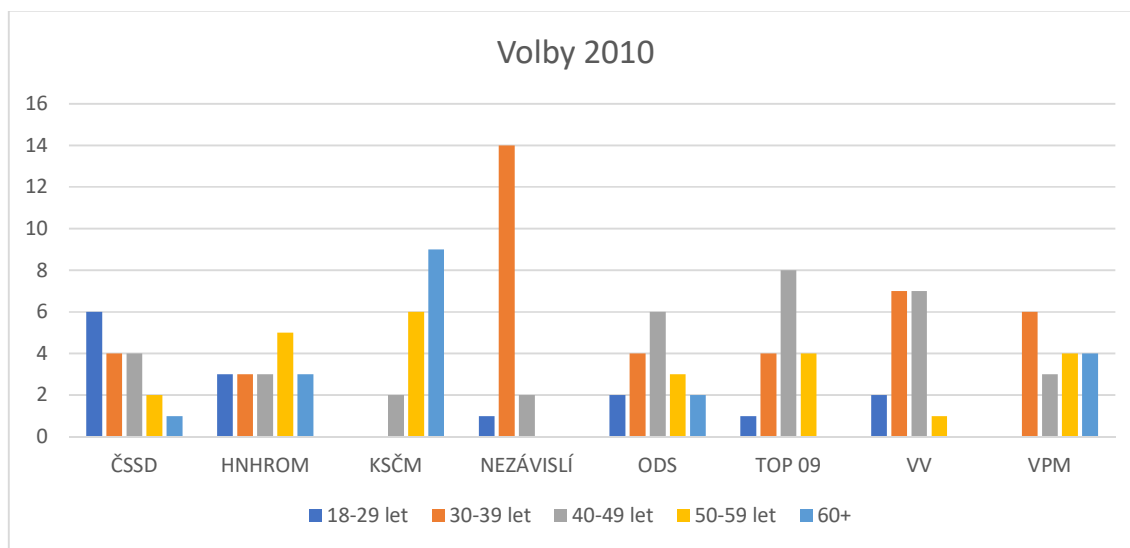
Graf 66 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Velmi zajímavým ukazatelem je počet žen na kandidátních listinách, protože jejich zastoupení v Týnci nad Sázavou se každými volbami zvyšuje a výjimkou nejsou ani většinou ženské kandidátky. Takovou listinou je v těchto volbách listina VPM, kde kandiduje o jednu ženu více než mužů. Opačný poměr je u kandidátek VV a ODS. Naopak nejnižší zastoupení žen je u ČSSD, kterou následuje HNHROM. Počet kandidátů s členstvím v politické straně celkově stoupl. Zejména u ČSSD narostl počet kandidujících straníků, stejně tak u ODS. KSČM angažuje o dva straníky méně. Za nově vzniklé strany, TOP 09 a VV, kandidují 2 a 1 jejich straníky. VPM si od počátku své existence udržuje nestrannost, stejně tak Nezávislí a HNHROM.

Graf 67 - Kandidáti dle věku

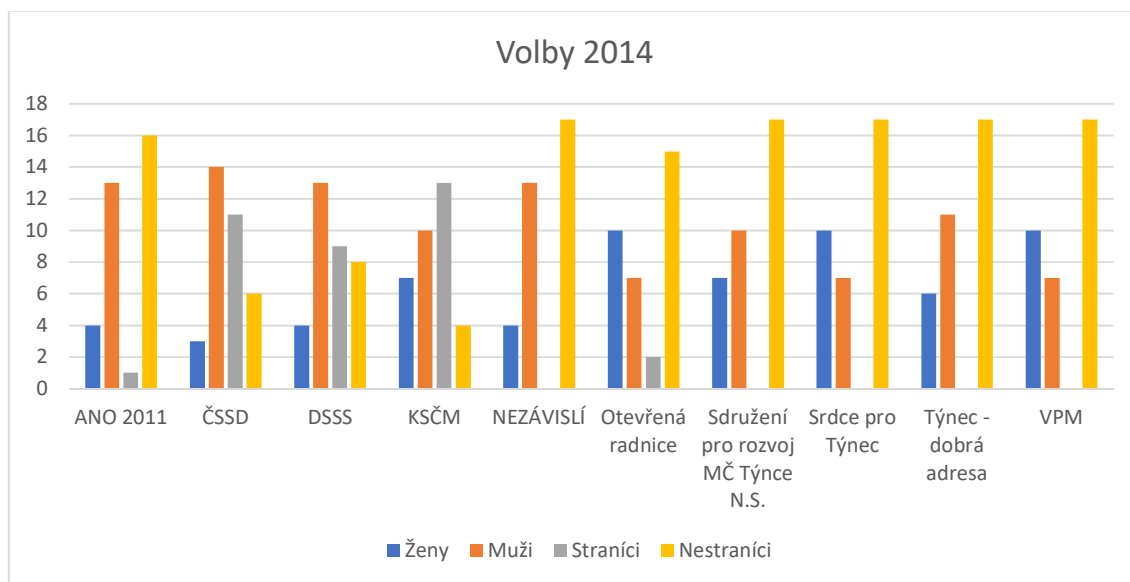

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Vyšší zastoupení zaznamenávají věkové skupiny 18-29 let a také 60+. Vysoký počet mladých kandidátů si uchovává místní ČSSD. Stoupl také počet kandidátů 60+ na kandidátce KSČM. Nezávislí většinou zastupují pouze kategorii 30-39 let. Tato skupina a skupina 40-49 let je hojně zastupována všemi kandidátkami. Nejvyváženější kandidátkou je HNHROM, která rovnoměrně reprezentuje všechny věkové kategorie.

Rok 2014 přináší rekordní počet volebních stran v novodobé historii Týnce nad Sázavou. Velkou změnou je zánik kandidátní listiny ODS. Její bývalí kandidáti nyní kandidují za Týnec – dobrá adresa, Sdružení pro rozvoj místních částí Týnce n. S. a Srdce pro Týnec. Nezávislí se spojují s HNHROM a pokračují nadále jako Nezávislí. Další zaniklou kandidátkou jsou Věci veřejné, jejíž kandidáti nyní kandidují za hnutí Otevřená radnice. Zcela zaniká kandidátní listina TOP 09. Nově se objevuje kandidátka hnutí ANO 2011 a DSSS. Nevzniká žádná volební koalice a všechny volební strany podávají své kandidátní listiny úplně.

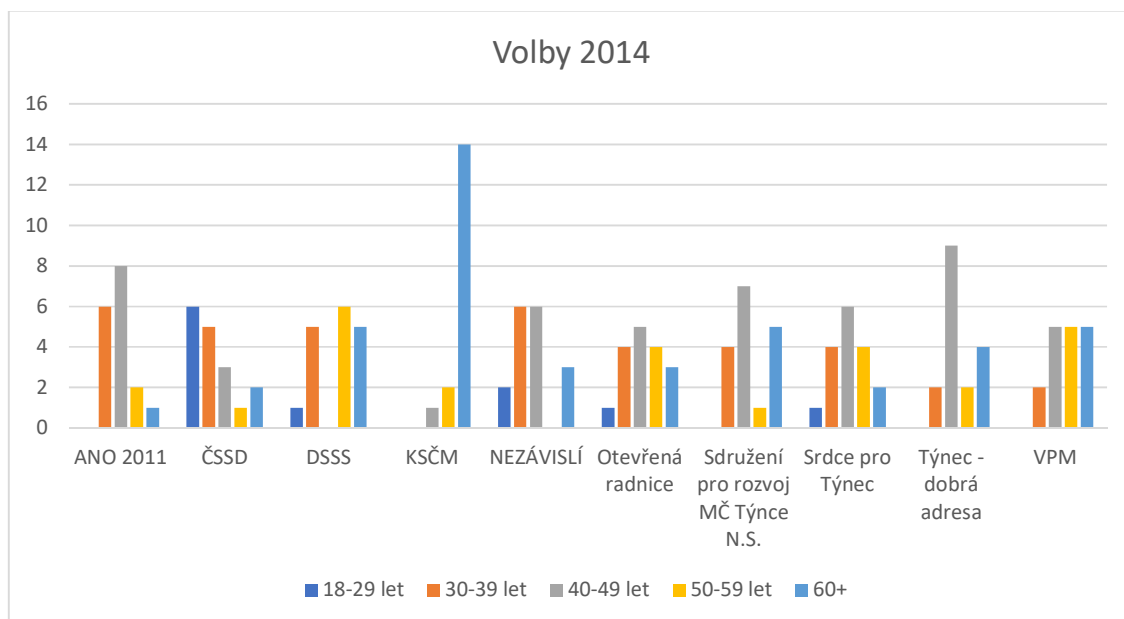
Graf 68 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2014

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V tomto roce obecně velmi stoupá angažovanost týneckých žen v komunální politice. Z devíti kandidátních listin jsou na všech ženy zastoupeny, navíc tři kandidátky jsou většinově sestaveny z žen. Jedná se o VPM, která již v minulosti sestavovala většinově ženské kandidátky, dále Srdce pro Týnce a hnutí Otevřená radnice. Nejnižší počet žen na kandidátní listině mají opět ČSSD, kterou následuje se stejnými počty DSSS, ANO 2011 a Nezávislí. Ze stranického hlediska se počty straníků nenavyšují. Nejvíce kandidují členové ČSSD a KSČM. Tyto kandidátky historicky nasazují nejvyšší počty straníků. Dále mají silné zastoupení členové strany DSSS. Dva kandidáti jsou členy hnutí Otevřená radnice a jeden člen je z hnutí ANO 2011.

Graf 69 - Kandidáti dle věku

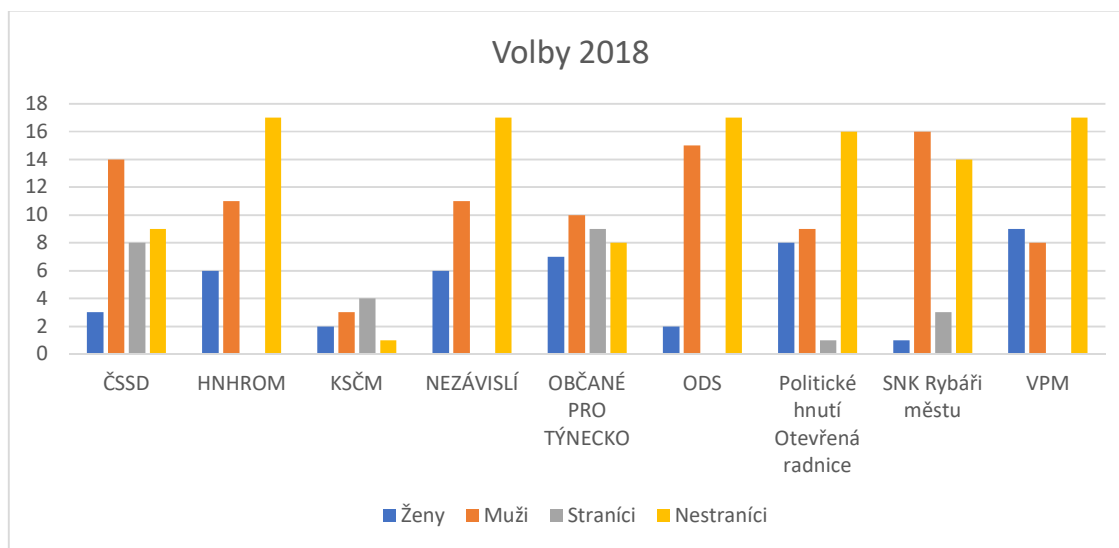

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Nejvíce kandidátů z nejstarší kategorie 60+ kandiduje za KSČM. Tato kandidátka je složena zejména z těchto kandidátů. Nejvíce mladých kandiduje opět za ČSSD. Žádná z kandidátek není příliš vyrovnaná, nicméně drtivá většina kandidátek reprezentuje zejména kategorie 30-39 let a 40-49 let.

V roce 2018 kandiduje velké množství volebních uskupení, ačkoliv je to o jedno méně nežli v roce 2014. Obnovuje se kandidátní listina ODS. Dochází k rozkolu v KSČM a část členů KSČM zakládá SNK Rybáři městu, za které kandidují. Zanikají sdružení z roku 2014 jako Sdružení pro rozvoj místních částí Týnce n. S., Srdce pro Týnce, Týnce – dobrá adresa. Z politických stran zanikají kandidátky hnutí ANO 2011 i DSSS, která se přejmenovává na Občané pro Týnecko. Jako v předchozích volbách nevzniká žádná volební koalice a všechny kandidátky jsou úplné, vyjma KSČM, za kterou kandiduje pouze pět kandidátů.

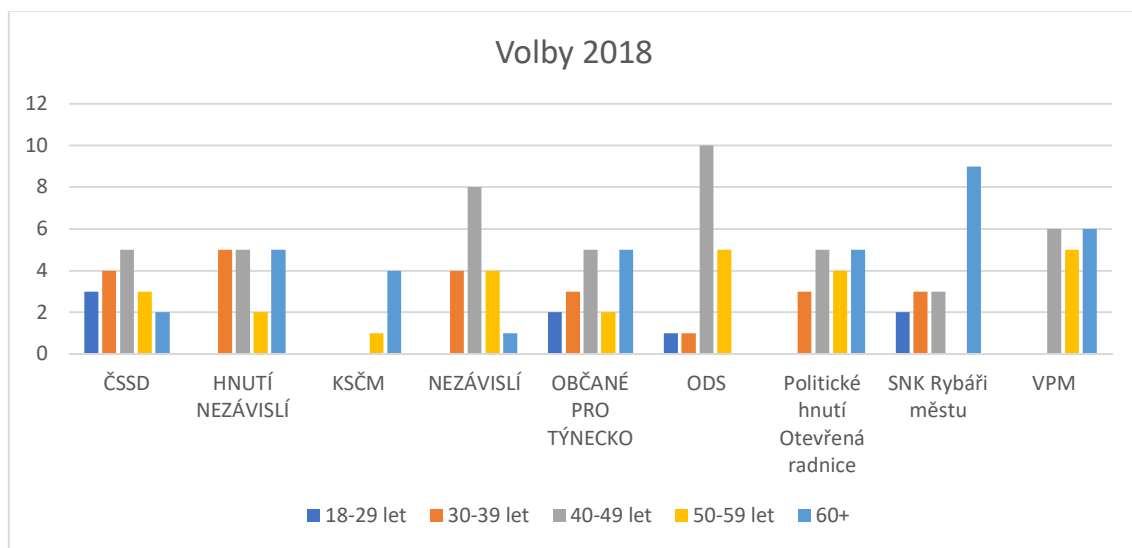
Graf 70 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2018

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Částečně dochází ke snížení participace žen ve volbách. VPM je opět většinově ženskou kandidátní listinou, velmi vyváжено je v tomto ohledu hnutí Otevřená radnice. Nejméně žen je tentokrát zastoupeno na kandidátce SNK Rybáři městu, o jednu ženu více kandiduje za ODS a KSČM. Málo žen je dlouhodobě zastoupeno na kandidátce ČSSD. Po rozkolu v KSČM rapidně ubylo kandidujících, kteří zčásti přešli k SNK Rybáři městu. Méně straníků kandiduje také za ČSSD. Členové DSSS pojmenovávají svou kandidátku Občané pro Týnecko a mají nejvyšší zastoupení kandidujících členů strany a jejich kandidátka je většinově stranická. Na kandidátce hnutí Otevřená radnice je o jednoho člena hnutí méně. Nezaníckými kandidátkami jsou nyní VPM, ODS, Nezávislí a HNHROM.

Graf 71 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Přeliv členů KSČM k SNK Rybáři městu je viditelný na reprezentaci kategorie 60+, kdy toto SNK přebírá od KSČM právě nejstarší kategorii, ačkoliv i tato kategorie zůstává velmi zastoupena právě na kandidátce KSČM. Dochází k nízké participaci kategorie 18-29 let, opět nejvíce kandidátů kandiduje za ČSSD, následně Občané pro Týnecko a SNK Rybáři městu. Jednoho zástupce deleguje ODS. Ta také nominuje nejvíce kandidátů z kategorie 40-49 let. O něco méně kandiduje v této kategorii za Nezávislé. Za relativně vyrovnanou kandidátku lze považovat ČSSD.

Jádrem celého systému stran je ČSSD, KSČM a VPM. Dlouhodobě v systému působila i ODS, která nyní nově obnovuje svou kandidátní listinu. Počty stranických kandidátů jsou průměrné až nízké. Ve sledovaném období spíše ubývají. Ženy v Týnci nebyly příliš aktivní, avšak v posledních třech volbách se aktivizovaly a vznikají často většinově ženské kandidátky. Věkové skupiny od 30-59 let jsou silně participující, 60+ participují zejména u KSČM, velmi málo kandidují kandidáti z kategorie 18-29 let.

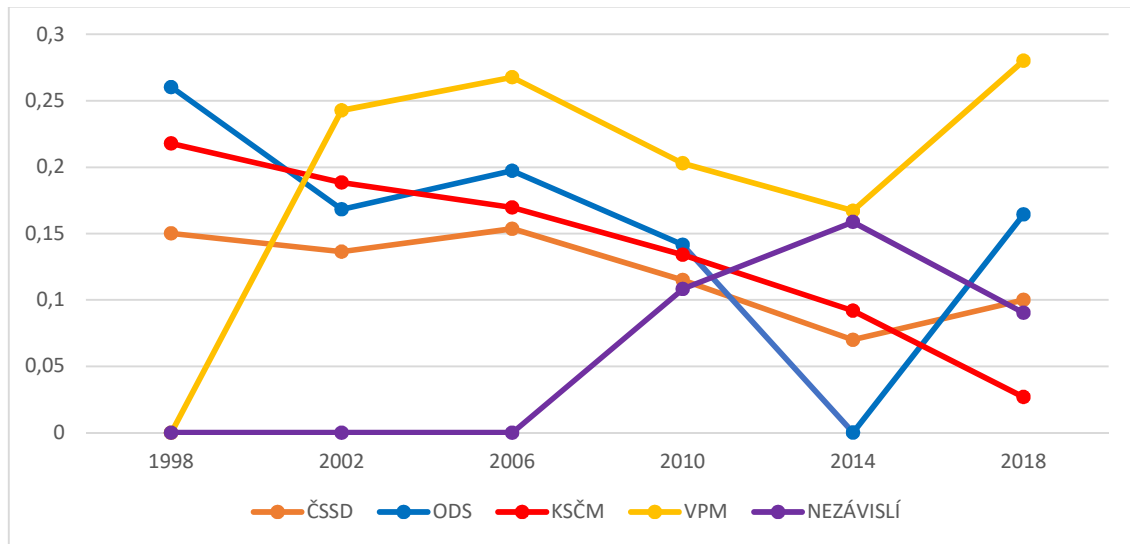
4.5.3 Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018

Tabulka 14 - Souhrnné výsledky voleb 1998-2018

Volební strana	1998	2002	2006	2010	2014	2018
ČSSD	15,02 %	13,62 %	15,36 %	11,50 %	7,00 %	10,00 %
ODS	26,03 %	16,82 %	19,72 %	14,16 %	X	16,43 %
KSČM	21,79 %	18,83 %	16,97 %	13,40 %	9,20 %	2,68 %
US+NK	36,75 %	X	X	X	X	X
SPR-RSČ+SDČR	0,42 %	X	X	X	X	X
VPM	X	24,27 %	26,76 %	20,30 %	16,72 %	28,01 %
SN	X	16,76 %	X	X	X	X
SNK	X	9,70 %	X	X	X	X
KDU-ČSL	X	X	0,18 %	X	X	X
SNK Za harmonické Týnecko	X	X	21,02 %	X	X	X
TOP 09	X	X	X	12,48 %	X	X
VV	X	X	X	7,30 %	X	X
HNHROM	X	X	X	10,05 %	X	10,49 %
NEZÁVISLÍ	X	X	X	10,81 %	15,87 %	9,04 %
Týnec - dobrá adresa	X	X	X	X	6,21 %	X
DSSS	X	X	X	X	2,77 %	X
Srdce pro Týnec	X	X	X	X	9,56 %	X
ANO 2011	X	X	X	X	9,00 %	X
Otevřená radnice	X	X	X	X	14,96 %	13,22 %
Sdružení pro rozvoj míst. částí	X	X	X	X	8,70 %	X
Občané pro Týnecko	X	X	X	X	X	3,62 %
SNK Rybáři městu	X	X	X	X	X	6,51 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Graf 72 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Při zkoumání tabulky se souhrnnými výsledky voleb v Týnci nad Sázavou je patrné, že místní občané jsou velmi angažovaní a zejména od roku 2010 přibývá různých kandidujících uskupení. Mezi strany, které dlouhodobě tvoří místní stranický systém je ČSSD, KSČM, VPM a ODS, která je od roku 2018 opět součástí zastupitelstva. K extrémnímu pravému spektru můžeme řadit i DSSS s početnou členskou základnou, nicméně tato strana se nikdy nedostala do zastupitelstva. Trendem je také vznik SNK a různých alternativních komunálních hnutí.

ODS si ve volbách udržovala podobné volební výsledky a to i po svém obnovení. Podobně se chovají výsledky ČSSD, které se v roce 2014 snížily, ale v roce 2018 se vrací na předchozí úroveň. KSČM získává ve volbách stále menší počet hlasů. VPM po postupném propadu hlasů navýšila počet hlasů a dosáhla nejvyššího volebního zisku v historii, pokud nezahrneme výsledek US+NK, která VPM předcházela. Ostatní volební strany se pohybují buď pod volební klauzulí nebo mezi 10-20 %.

Při klasifikaci místního stranického systému vidíme přerod v počtu kandidujících stran, ale i v počtu stran, které se dostanou do zastupitelstva. Od roku 1998 do roku 2010 můžeme místní stranický systém klasifikovat jako omezený multipartismus. Do roku 2010 zasedalo v místním zastupitelstvu 4-6 stran. V roce 2010 se situace mění a do zastupitelstva usedá osm stran, v roce 2014 jich bylo devět a v roce 2018 sedm. Takový systém můžeme považovat za atomizovaný. Prognózou je opětovné snížení počtu politických stran v týneckém zastupitelstvu.

4.5.4 Soutěživost a interakce mezi stranami

Rivalita v zastupitelstvu byla respondenty označena jako stálá, což je pochopitelné vzhledem k silné roztržiténosti místního zastupitelstva. Zastupitelstvo se od roku 1998 členilo na koalici a opozici. Uzavírání koalic je v Týnci nad Sázavou nezbytné, tyto koalice jsou založeny na dlouhodobé spolupráci zastupitelů¹³², tudíž tyto koalice nevznikají pouze pro ustavující zastupitelstvo. Koalice v aktuálním i minulém volebním období vykazuje tendence zapojit co nejvíce subjektů kvůli lepší dohodě a spolupráci, historicky však byly koalice spíše z minimálního počtu subjektů potřebných k získání většiny. Koalice je vždy dojednána ústně, zastupitelé a jejich strany nepodepisují koaliční smlouvu. Týnecké koalice utrpěly několik přeskupení¹³³ ve zkoumaném období, avšak nikdy nedošlo k odvolání starosty. Od roku 2010 je starostou pan Kadrožka, který nahradil předchozího starostu Březinu,¹³⁴ který již nechtěl nadále tento post vykonávat. Starosta byl vždy zvolen z vítězné strany.

Trend koalice je takový, že je zájem tvořit koalici širokou, tedy zapojením maximálního možného počtu stran. Jádrem koalice je VPM, která k sobě hledá maximální počet dalších koaličních partnerů. Aktuální koalici je VPM, ODS, HNHROM, Nezávislí a SNK Rybáři městu. Jedná se o koalici nadměrnou, ideově nepropojenou.¹³⁵

Rada města je zřízena, zasedá v ní pět radních. Každý z pěti radních je z jiné volební strany, rada města by se dala nazvat „duhovou“ radou. Zastoupení v radě města má: Volba pro město, Občanská demokratická strana, Hnutí nezávislých za harmonický rozvoj obcí a měst, Nezávislí a SNK Rybáři městu (Složení rady města, www.mestotytec.cz).¹³⁶ Složení týnecké rady dokládá tvrzení starosty a místostarosty o tendenci zapojit do vedení města co nejvíce volebních stran.¹³⁷

4.6 Město Neveklov

Město Neveklov od roku 1998 po celé sledované období zřizuje 15tičlenné zastupitelstvo. Rada města je taktéž zřízena.

¹³² Ti se údajně „naštěstí moc nemění“

¹³³ Jednalo se spíše o tzv. přeběhlíky, z koalice nikdy neodešel celý subjekt

¹³⁴ V roce 1998 zvolen za US+NK, od roku 2002 za VPM.

¹³⁵ Kvůli výskytu zastupitelů ODS a KSČM ve stejné koalici.

¹³⁶ Radní za SNK Rybáři městu má politickou příslušnost ke KSČM.

¹³⁷ Viz níže.

4.6.1 Strany ve městě

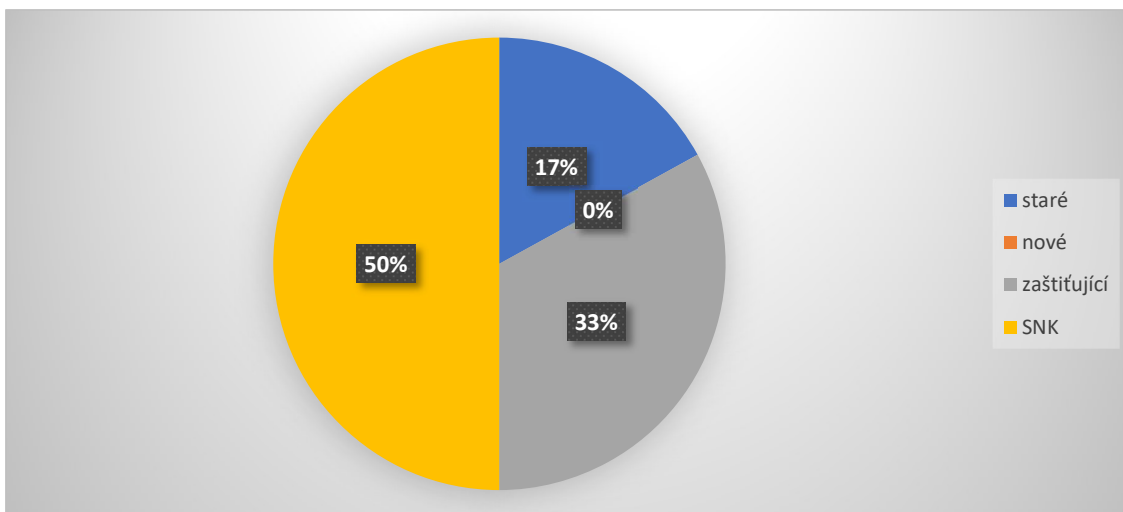
V Neveklově k roku 2019 fungují dvě politické strany. Místní sdružení zde má Občanská demokratická strana od roku 1991. Ta byla aktivní především v době působení bývalého senátora Karla Šebka, který byl v letech 2000-2010 starostou města. V té době se místní sdružení nacházelo na vrcholu počtu členů, ten byl okolo deseti. Po úmrtí Karla Šebka však dochází k útlumu činnosti ODS v Neveklově a místní sdružení má nyní tři členy. V roce 2018 již sestavilo kandidátní listinu. Dle slov místopředsdkyně místního sdružení je prognóza taková, že pokud se nenajde silná osobnost, která by místní sdružení opět pozvedla, dojde pravděpodobně k jeho zániku. Další působící stranou se svou vlastní členskou základnou je KDU-ČSL. Ta má v Neveklově čtyři členy. Původně zde existovala také místní organizace, ta však byla zrušena a členové jsou nyní organizováni v Benešově. KDU-ČSL v Neveklově působí přes 20 let.

Žádná nová politická strana v Neveklově nevznikla a nepůsobí. Působí zde strany zaštitující. Těmi je hnutí STAN a TOP 09, aktuálně působící pod jinými názvy, než je název strany. Tyto strany zde nemají a ani neměly členskou základnu.

Mezi zaniklé strany v Neveklově patří ČSSD. Tato strana původně v roce 2006 kandidovala jako strana zaštitující. Od roku 2010 již kandiduje s vlastní členskou základnou i místní organizací strany. V této době má pět členů. V roce 2014 již kandiduje pouze se třemi členy. Do roku 2018 činnost místní ČSSD ustává a zaniká i její místní organizace. V posledních volbách již nekandidují ani její členové, dle výzkumu již v Neveklově členové ČSSD nejsou.

V Neveklově také působí různá SNK. Od roku 1998 kandidují SNK Hasiči venkova, kteří mají úzkou vazbu s místním SDH. Vznikají také různá občanská SNK, která ale nemají návaznost na žádný nepolitický subjekt.

Graf 73 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998

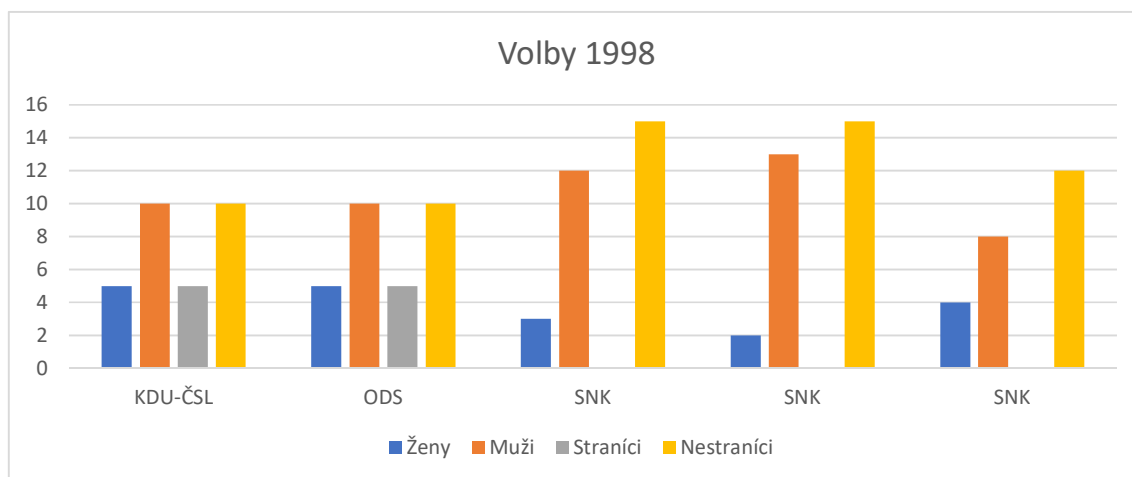

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

4.6.2 Analýza kandidátních listin

V Neveklově v roce 1998 kandidují dvě politické strany a tři sdružení nezávislých kandidátů. Kromě jedné kandidátní listiny SNK jsou všechny kandidátní listiny podány jako úplné. Nevzniká žádná volební koalice.

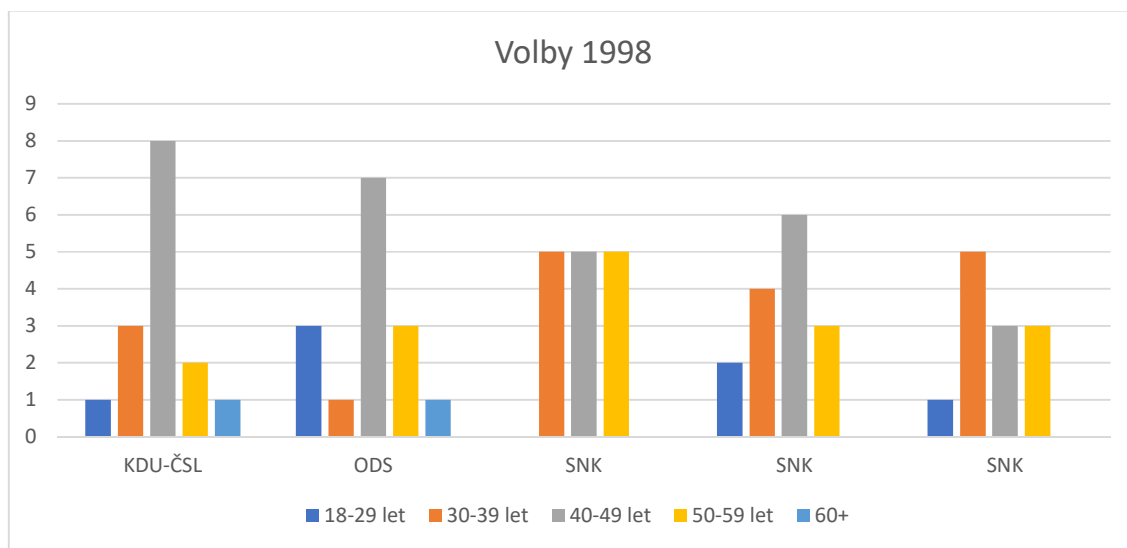
Graf 74 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V těchto volbách všechny kandidátní listiny obsazují ženy na své kandidátky. Za politické strany je to pět žen shodně, SNK mají od dvou do čtyř žen. Tato SNK jsou také zcela nezanícká, naopak KDU-ČSL i ODS má shodný počet členů a to pět. Členové stran obsazují obě kandidátky z 1/3.

Graf 75 - Kandidáti dle věku

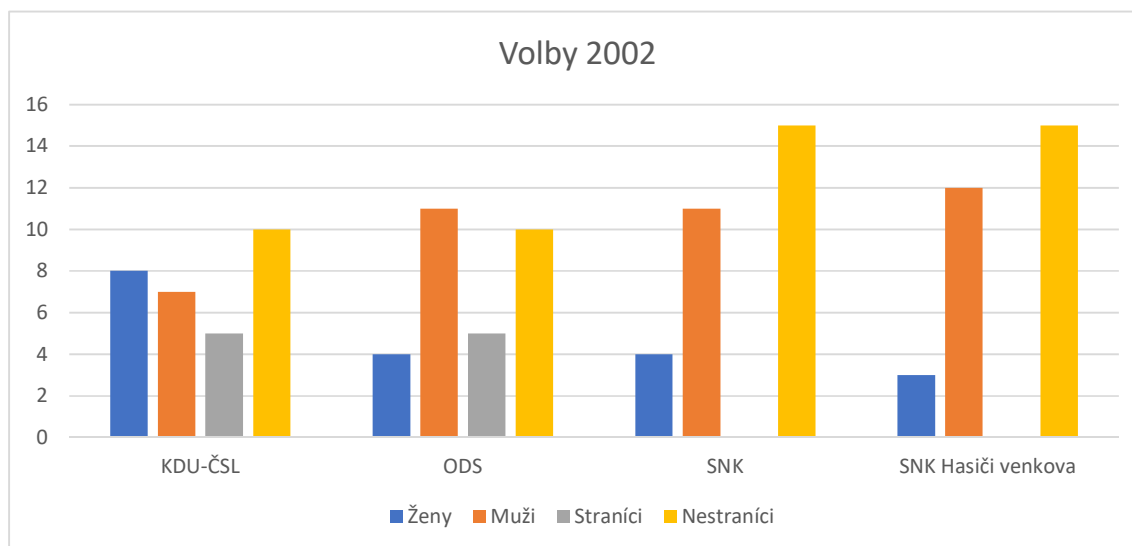

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Z věkového hlediska je v roce 1998 v Neveklově nejméně reprezentovanou skupinou kategorie 60+, což není příliš obvyklé. Tuto kategorii obsazuje po jednom kandidátu pouze ODS a KDU-ČSL. Vysoká je participace kandidátů z kategorie 18-29 let. Nejvíce jsou na kandidátních listinách zastoupeni kandidáti ze skupiny 40-49 let.

V roce 2002 ubývá jedna kandidátní listina SNK. Zůstává jedno SNK, druhé SNK se přejmenovává na SNK Hasiči venkova. Obě kandidátní listiny politických stran zůstávají. Nevzniká žádná předvolební koalice a kandidátní listiny jsou podány jako úplné.

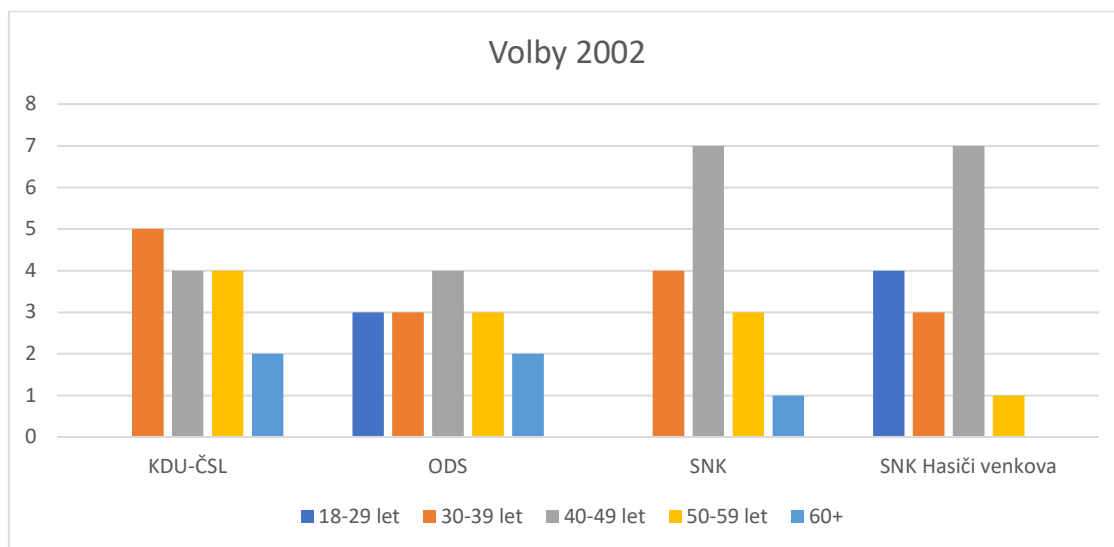
Graf 76 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2002

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Reprezentace žen na kandidátních listinách v roce 2002 stoupla. Ačkoliv u ODS je o jednu ženu méně, obě SNK mají stejný počet žen. KDU-ČSL se stává většinou ženskou kandidátní listinou, když počet žen stoupne z původních pěti na osm. Z hlediska počtu straníků jsou na tom obě kandidátní listiny politických stran stejně jako v předchozích volbách, taktéž SNK jsou čistě nestranická.

Graf 77 - Kandidáti dle věku

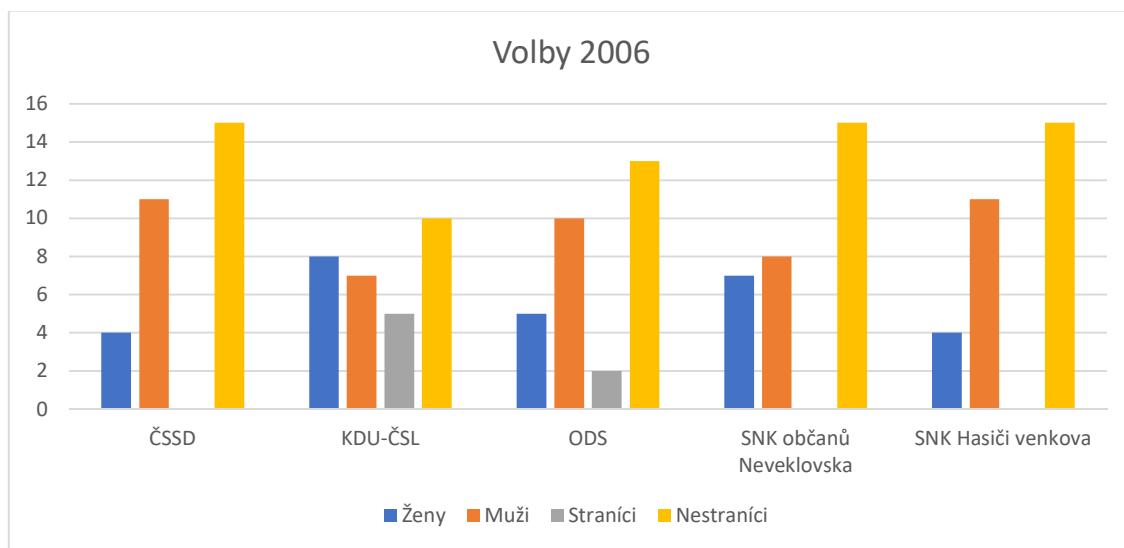

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Věková struktura kandidátních listin ukazuje, že dochází k vyššímu zastoupení kategorie 60+, a to shodně na kandidátkách KDU-ČSL i ODS. Nejvíce mladých kandidátů nabízí kandidátka SNK Hasiči venkova, o jednoho méně pak ODS. Naopak SNK a KDU-ČSL v této kategorii nemají žádného kandidáta. Opět platí, že nejvíce kandidátů je z kategorie 40-49 let, následováno kategorií 30-39 let.

V roce 2006 přibývá mezi stávající volební subjekty nová politická strana. Tou je kandidátní listina ČSSD. Původní SNK získává přídomek „občanů Neveklovska“. Celkově zůstává struktura volebních stran stejná již třetí volební období. Nedochází ke vzniku žádné předvolební koalice a všechny kandidátní listiny jsou stejné.

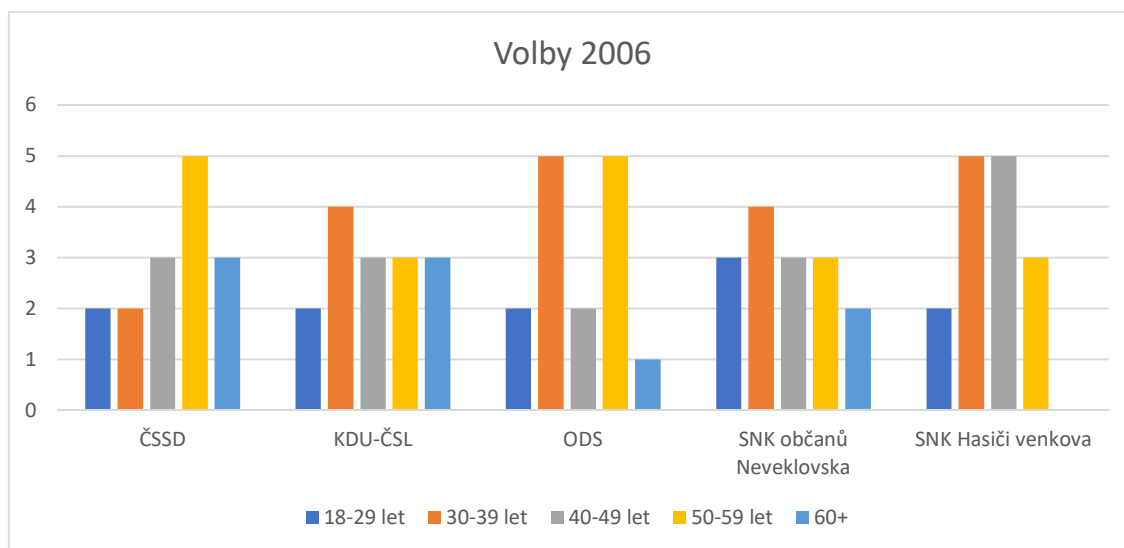
Graf 78 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2006

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Angažovanost žen je v tomto roce vyšší než v předchozích letech. KDU-ČSL zachovává vyšší množství žen na kandidátce než mužů. O jednu ženu méně má na kandidátce SNK občanů Neveklovska. Nejnížší počty žen mají mezi sebou SNK Hasiči venkova a ČSSD. Počty straníků se od předchozího roku liší. Zatímco u KDU-ČSL počet straníků neklesá ani se nezvyšuje, pokles u ODS je z pěti na dva kandidující členy strany. ČSSD pak evidentně zatím působí jako strana zaštiťující, protože na kandidátní listině není žádný člen strany. Na kandidátkách SNK nekandidují dlouhodobě žádní straníci.

Graf 79 - Kandidáti dle věku

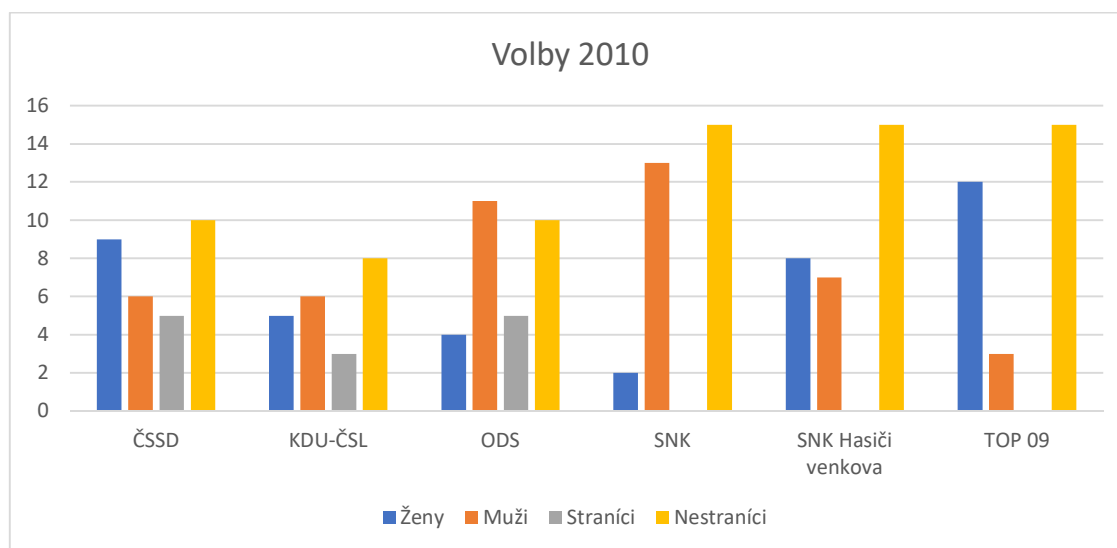

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Věkové struktury se začínají proměňovat. I v roce 2006 dochází k vyšší participaci kandidátů z kategorie 60+, kteří jsou nyní zastoupeni na všech kandidátkách kromě SNK Hasiči venkova. Nejvíce takových kandidátů nabízí shodně KDU-ČSL a ČSSD. Kandidáti z kategorie 18-29 let kandidují za SNK občanů Neveklovska. Nejvyváženějšími kandidátkami jsou KDU-ČSL a SNK občanů Neveklovska.

Ve volebním roce 2010 přibývá jeden volební subjekt. Výběr se obohacuje o TOP 09, která v tomto roce vzniká jako volební strana i v menších městech jako alternativa k ODS. SNK občanů Neveklovska nadále existuje jako SNK. Vyjma těchto změn zůstává struktura stejná. Všechny kandidátní listiny jsou úplné, neúplnou kandidátku skládá pouze KDU-ČSL. Volební koalice nevzniká ani tento rok.

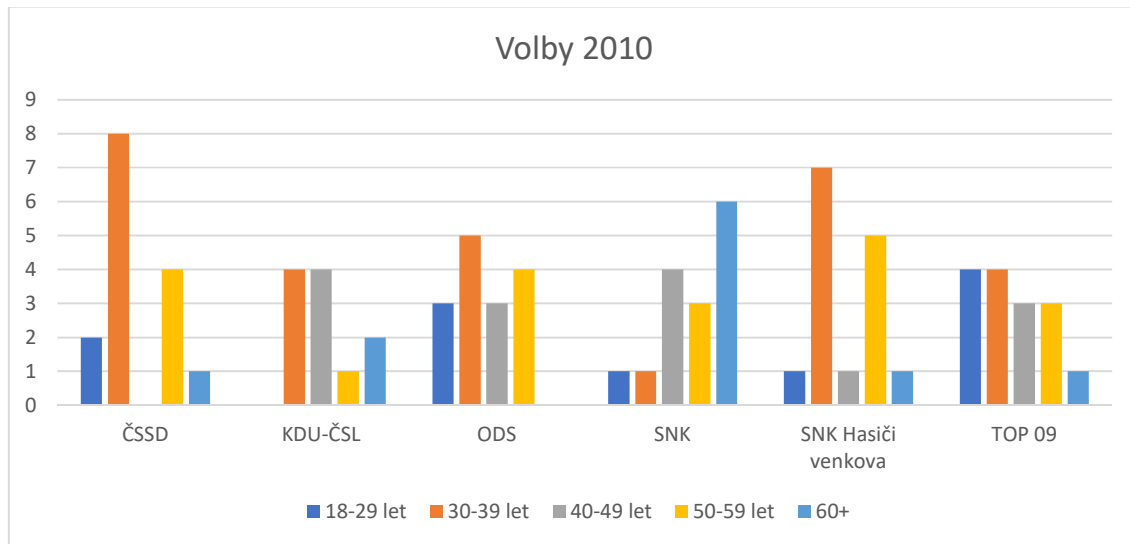
Graf 80 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Tento rok je v porovnání s předchozími velmi zajímavý v počtu žen na kandidátních listinách. Vznikají tři většinově ženské kandidátní listiny. Nejvíce žen kandiduje za TOP 09, další ženskou kandidátkou je ČSSD a téměř vyrovnaný počet žen a mužů je na kandidátce SNK Hasiči venkova. V opačném počtu žen a mužů je vyrovnaná kandidátka KDU-ČSL. Nejméně žen kandiduje za SNK. Počty straníků se opět proměnily. Celkově klesl počet straníků u KDU-ČSL, u ODS se vrátil na původních pět. V roce 2006 fungovala ČSSD jako strana zaštiťující, nyní za ni kandiduje již pět členů strany.

Graf 81 - Kandidáti dle věku

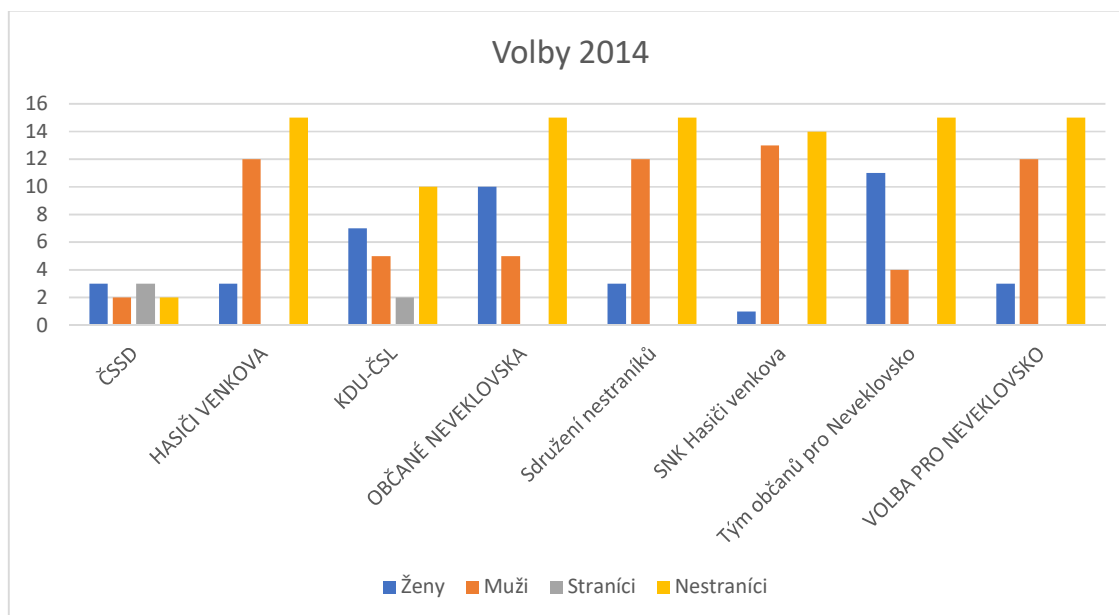
Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V tomto roce se již počet kandidujících z kategorie 18-29 let a 60+ vyrovnal. Nejvíce kandidátů 60+ kandiduje za SNK, nejmladší kandidátkou je pak TOP 09, na které panuje také největší vyrovnanost v počtech kandidátů napříč věkovými kategoriemi. Snižuje se počet kandidujících v kategorii 40-49 let, nyní dominuje věková kategorie 30-39 let.

Volební rok 2014 přináší mnoho změn a nárůst volebních stran. Především není složena kandidátka ODS. Kandidátka TOP 09 funguje v těchto volbách jako nezávislí kandidáti a politická strana pod názvem Tým občanů pro Neveklovsko. Nově vzniká také kandidátní listina pod záštitou Hnutí na podporu dobrovolných hasičů pod názvem Hasiči venkova.¹³⁸ Vzniká také kandidátní listina nezávislých Volba pro Neveklovsko, Občané Neveklovska a Sdružení nestraníků. V tomto roce jsou celkově politické strany v Neveklově na ústupu. KDU-ČSL ani ČSSD neskládají úplnou kandidátku, stejně jako dlouhodobě kandidující SNK Hasiči venkova. Ostatní kandidátky jsou úplné a nevzniká žádná volební koalice dvou a více stran.

¹³⁸ V Neveklově v tomto roce kandidují dvojí Hasiči venkova, jedni jako SNK a druzí jako sdružení politické strany a nezávislých kandidátů.

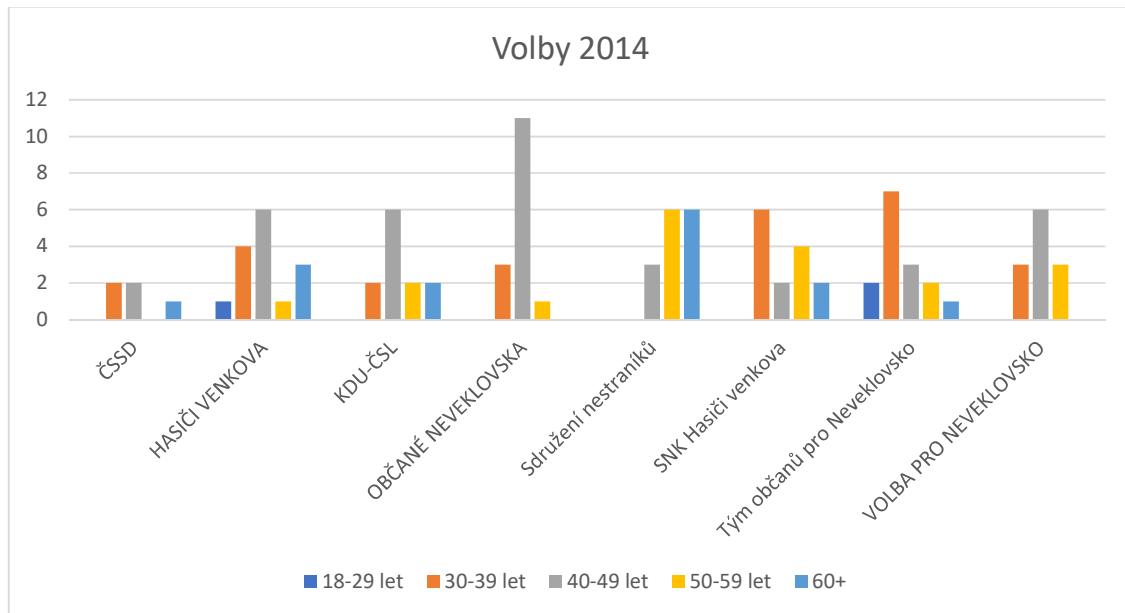
Graf 82 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2014

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V roce 2014 vzniká mnoho nezávislých volebních stran. Ženy kandidují v nadprůměrném množství a opět vzniká několik většinově ženských kandidátek. Zejména úplné kandidátky Tým občanů pro Neveklovsko (dříve jako TOP 09) si zachovává většinu kandidujících žen, Občané Neveklovska a neúplná KDU-ČSL taktéž angažují více žen. Nejméně žen pak kandiduje za SNK Hasiči venkova. Znatelný je vysoký úbytek straníků na kandidátkách. Po zániku kandidátky ODS již kandidují pouze tři členové ČSSD a dva z KDU-ČSL. Zbytek kandidátů nemá členství v žádné politické straně.

Graf 83 - Kandidáti dle věku

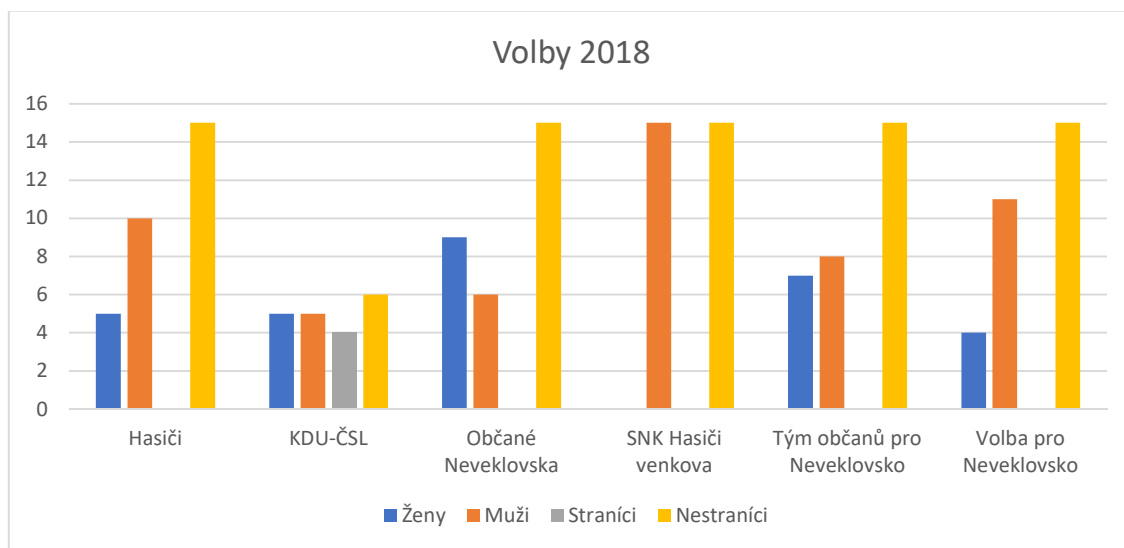

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Na struktuře věkového zastoupení na kandidátkách je znát úbytek nejmladších kandidátů. Ti jsou zastoupeni pouze na dvou kandidátkách z osmi. U kandidátů z kategorie 60+ je zastoupení o něco vyšší. O vyrovnanosti kandidátek se nedá v žádném případě hovořit a kandidátky jsou sestavovány zjevně bez ohledu poměrného zastoupení všech věkových kategorií. Nejvíce kandidátů je z věkových skupin 30-49 let.

Volby v roce 2018 opět přinášejí změny v kandidujících subjektech. Zaniká další z kandidátních listin a to kandidátka ČSSD a Sdružení nestraníků. Taktéž původní kandidátka Hasičů venkova je nyní zaštitěna hnutím STAN namísto Hnutí na podporu dobrovolných hasičů. Poslední kandidující politickou stranou, jejíž kandidátka se ke straně hlásí, je neúplná kandidátka KDU-ČSL. Ostatní kandidátky jsou úplné a ani v tomto roce nevzniká volební koalice.

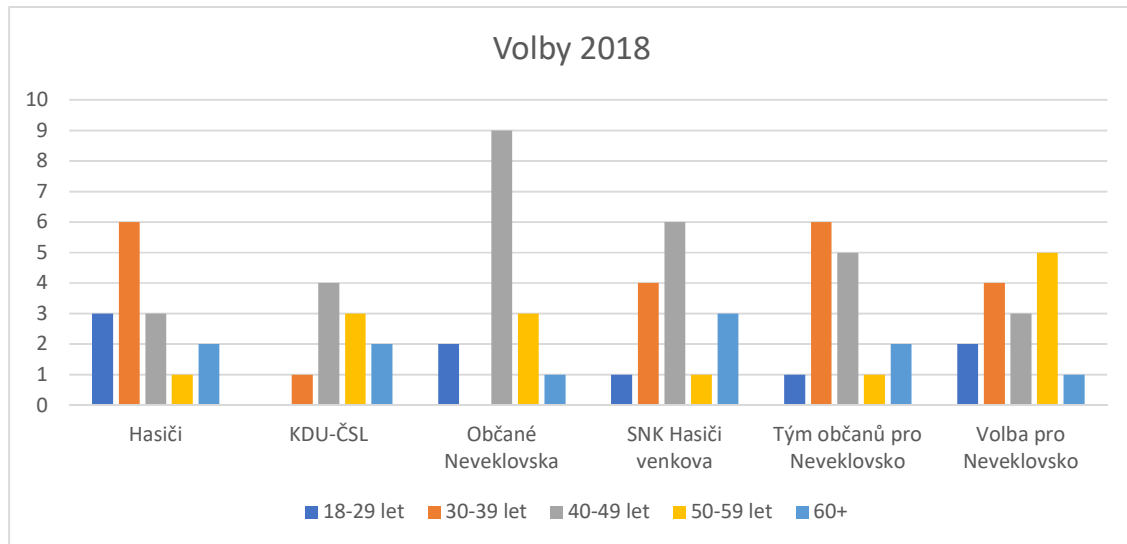
Graf 84 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2018

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Z šesti volebních stran je pouze jedna kandidátka většinově ženská. Jsou jimi Občané Neveklovska, jejichž kandidátka i v předchozích volbách byla většinově složena z žen. Vyrovnaný počet žen a mužů je pak na kandidátce KDU-ČSL. Tým občanů pro Neveklovsko má počet žen téměř vyrovnán počtu mužů. Po dlouhém období pak ani jedna žena nekandiduje za SNK Hasiči venkova. Po zániku kandidátní listiny ČSSD je KDU-ČSL poslední stranou, která disponuje v Neveklově členskou základnou. Ve srovnání s posledními volbami se podařilo počet kandidujících straníků zvýšit o dva na celkové čtyři kandidující členy. Ostatní kandidátní listiny jsou čistě nestranické.

Graf 85 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Počty kandidujících v nejmladší věkové skupině se od roku 2014 opět navýšily, nyní jsou zastoupeni na všech kandidátkách vyjma KDU-ČSL. Taktéž kategorie kandidátů 60+ je rovnoměrně rozdělena mezi všechny kandidátní listiny. Nejvíce kandidujících je opět z kategorie 40-49 let, které následuje kategorie 30-39 let. Při výběru nejvyváženější kandidátky jsou nejrovnoměrěji zastoupeny věkové kategorie na kandidátce Volby pro Neveklovsko.

Zastoupení žen na kandidátkách je vcelku vysoké, vznikají i některé ryze ženské kandidátní listiny. Vzhledem k nízkému zastoupení politických stran není ani počet stranických kandidátů vysoký. Co se týká věku kandidátů, zcela nejvíce jsou zastoupeni kandidáti od 40-49 let, dále pak kandidáti z kategorie 30-39 let. Velmi málo jsou zastoupeni kandidáti z kategorie 60+.

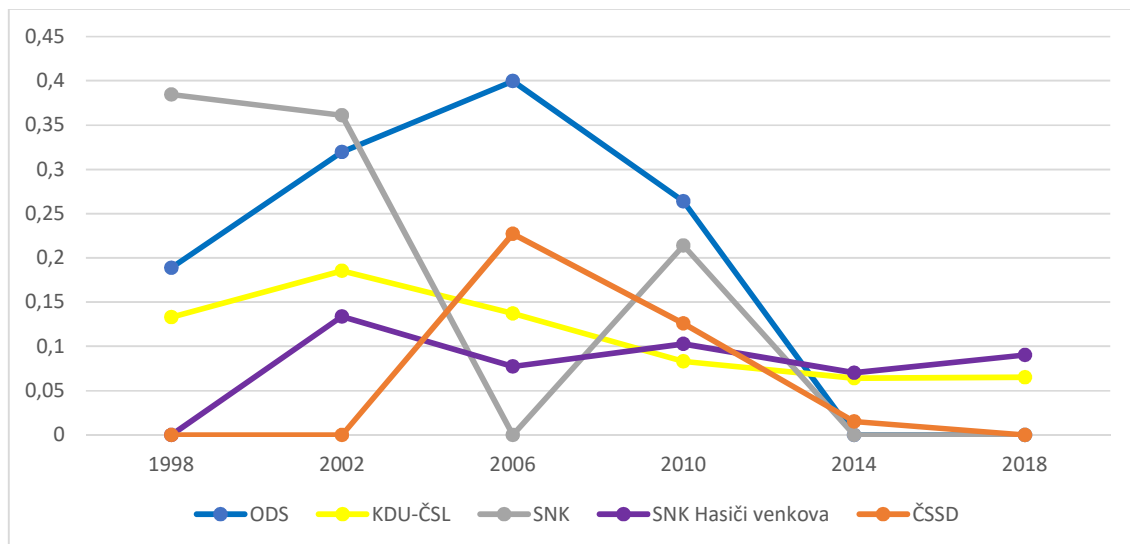
4.6.3 Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018

Tabulka 15 - Souhrnné výsledky voleb 1998-2018

Volební strana	1998	2002	2006	2010	2014	2018
ODS	18,87 %	31,96 %	39,97 %	26,40 %	X	X
KDU-ČSL	13,32 %	18,55 %	13,73 %	8,33 %	6,42 %	6,51 %
SNK	38,46 %	36,11 %	X	21,38 %	X	X
SNK	18,70 %	X	X	X	X	X
SNK	10,65 %	X	X	X	X	X
SNK Hasiči venkova	X	13,38 %	7,73 %	10,27 %	7,03 %	9,02 %
ČSSD	X	X	22,72 %	12,59 %	1,52 %	X
SNK - občanů Neveklovska	X	X	15,85 %	X	X	X
TOP 09	X	X	X	21,02 %	21,95 %	X
HASIČI VENKOVA	X	X	X	X	10,03 %	13,13 %
OBCANÉ NEVEKLOVSKA	X	X	X	X	9,51 %	8,92 %
VOLBA PRO NEVEKLOVSKO	X	X	X	X	19,46 %	33,19 %
SN	X	X	X	X	24,08 %	X
Tým občanů pro Neveklovska	X	X	X	X	X	29,22 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Graf 86 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Jádrem zdejšího stranického systému je KDU-ČSL a SNK Hasiči venkova. Do roku 2010 zasahovala do politického dění ODS, která od roku 2014 není v zastupitelstvu. Výsledky volebních stran v Neveklově záleží především na konkrétních osobách, které za tyto strany kandidují. ODS byla do roku 2010 velmi silnou stranou, kterou ohrožovalo pouze SNK dosahující stejných výsledků. SNK Hasiči venkova dosahují výsledků v zásadě mezi 5-10 %. Od voleb 2002, kdy KDU-ČSL získala téměř 20 % hlasů, její význam upadá a nyní získává okolo 6 % hlasů. Po zániku SNK, ODS a TOP 09 byly tyto strany nahrazeny sdruženími politických stran a nezávislých kandidátů, za které z části kandidují právě bývalí kandidáti zaniklých volebních stran. Volební strany se tedy výrazně obměnily a nyní se ukotvují v systému.

Klasifikace místního stranického systému odpovídá po celou dobu sledovaného období systému omezeného multipartismu, kdy na politické dění má vliv okolo pěti stran. Jedinou výjimkou, kdy tento systém sklouzával k systému atomizovanému, byl rok 2014. Tehdy v zastupitelstvu usedlo sedm volebních stran.

4.6.4 Soutěživost a interakce mezi stranami

V Neveklově se respondenti shodují, že soutěživost mezi stranami je minimální. V průběhu volebních období sice dochází ke konfliktům, jedná se spíše o drobné potyčky mezi jednotlivými zastupiteli. V místním zastupitelstvu také neexistuje formální rozdělení na koalici a opozici, zastupitelé tvoří jeden celek, který funguje bez ohledu na volební stranu. Trendem jsou tedy široké koalice až všeobecní koalice.

Aktuálním starostou města je pan Ladislav Trumpich z Týmu občanů pro Neveklovsko. Místarostové jsou Mgr. Jana Mužíková taktéž z Týmu občanů pro Neveklovsko, navržena TOP 09 a Mgr. Michal Sejk z Volby pro Neveklovsko. Tyto dvě volební strany mají dohromady devět mandátů. Níže popsána rada má jednoho nadměrného člena.

Místní rada města má pět radních. Složení za volební strany je následující: dva radní za Tým občanů pro Neveklovsko,¹³⁹ dva radní za SNK Volba pro Neveklovsko a jeden radní za KDU-ČSL (Zastupitelstvo, www.neveklov.cz).

Starostové ne vždy pocházejí z vítězné strany. Jedná se však o dohodu mezi zastupiteli. Ve sledovaném období došlo k odvolání starosty, a to v roce 2000. Od roku 1998 byla starostkou města Mgr. Věra Kisová z SNK.¹⁴⁰ Po sérii chyb byla zastupitelstvem odvolána a zvolen byl Karel Šebek, který působil na pozici starosty města do roku 2010. V roce 2006 se

¹³⁹ Společná kandidátka TOP 09 a nezávislých kandidátů.

¹⁴⁰ Později aktivní členka ČSSD v Neveklově, angažována i v jiných volbách.

stal Karel Šebek senátorem za obvod č. 41 – Benešov a nechtěl již nadále, z časových důvodů, vykonávat pozici starosty města. Po dohodě se stal v roce 2010 starostou města Ing. Jan Slabý z SNK, který byl starostou do roku 2018, kdy odešel do důchodu.

4.7 Město Bystřice

Město Bystřice mělo v roce 1998 19tičlenné zastupitelstvo, od roku 2002 je zastupitelstvo 17tičlenné. Bystřice zřizuje radu města.

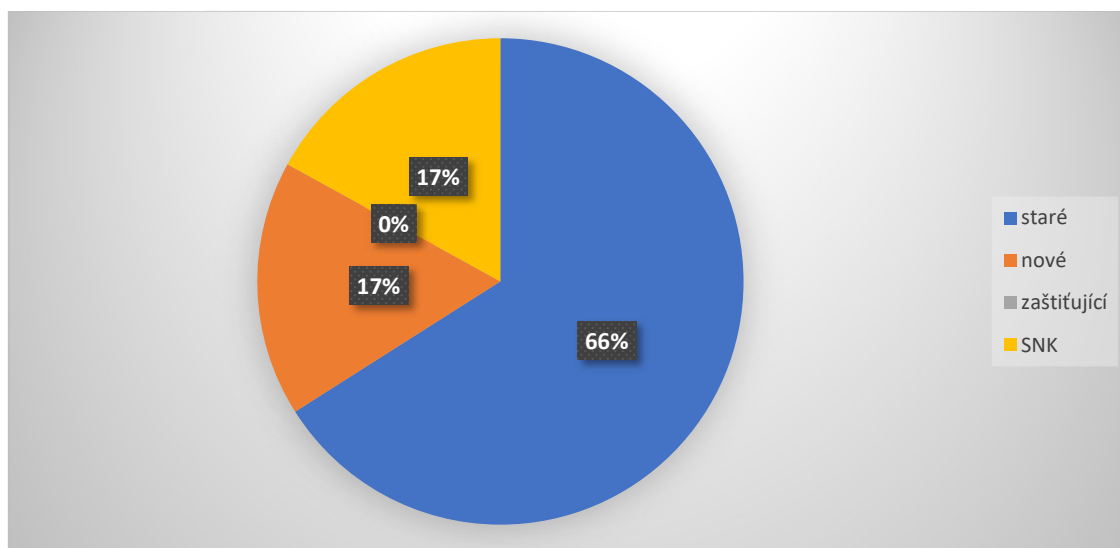
4.7.1 Strany ve městě

V Bystřici funguje poměrně mnoho politických stran. Po celé sledované období existují místní organizace ČSSD, KSČM, KDU-ČSL a ODS. Místní organizace ČSSD vznikla v 90. letech a vždy měla málo členů, těch bylo do deseti, aktuálně má okolo čtyř. Členská základna, podle místního předsedy, odchází na kandidátku hnutí ANO 2011. Situace se navíc vyostřila i po neúspěšných volbách v roce 2018. Předseda místní organizace nepředpokládá, že by se ČSSD v Bystřici pozvedla a spíše předvídá její zánik. Stejný postoj zastává předseda místní organizace KDU-ČSL. Ta vznikla v Bystřici také v 90. letech a mívala okolo 10 členů. Dokonce byla i stranou koaliční. Tato strana dosahuje stabilních výsledků, na druhou stranu její členská základna klesá, nyní je v Bystřici okolo tří členů. Prognózou je taktéž zánik místní organizace. KSČM navazuje na období před rokem 1989 a má místní organizaci. Aktuálně má okolo 10 členů a v každých volbách sestavuje kandidátní listinu. Nejpočetnější místní sdružení má ODS. To vzniká v roce 1991 a existuje dodnes. Aktuálně má 11 členů, avšak zaznamenala i nižší počty. Z dlouhodobého časového horizontu členská základna klesá. V nejlepším období mívala k dvaceti členům. ODS je dlouhodobě vedoucí silou v Bystřici.

Z nových stran zde disponuje členskou základnou hnutí ANO 2011, jejich členové jsou sdružení v místní organizaci Benešov, protože jsou pouze dva. Původně zde byli i členové TOP 09, ti však již vystoupili, místní TOP 09 zanikla a nyní její bývalí členové kandidují za SNK.

V Bystřici působí také strany zaštiťující. Takovými byly SNK-ED, Sdružení nezávislých a dlouhodobě také hnutí Nezávislí.

Graf 87 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018

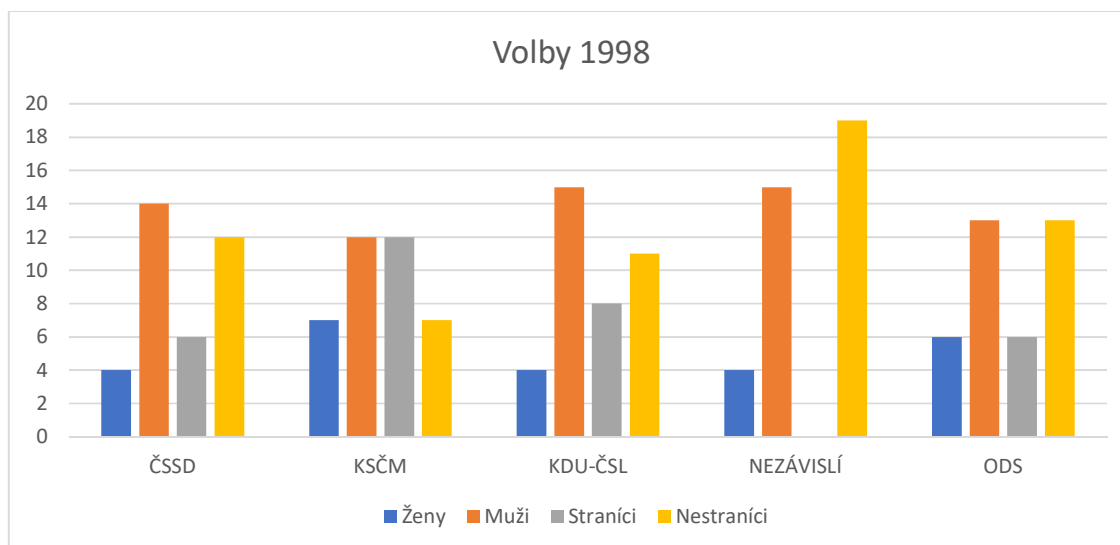

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

4.7.2 Analýza kandidátních listin

V roce 1998 kandidují v Bystřici standardní politické strany ve formě čtyř parlamentních stran, které v té době opanovávaly zcela běžně komunální politiku i v menších městech. K těmto stranám se navíc přidává hnutí Nezávislých. Všechny kandidátní listiny jsou úplné, výjimkou je pouze ČSSD, která kandiduje s 18 kandidáty. V Bystřici se v tomto roce neuzavírá žádná volební koalice.

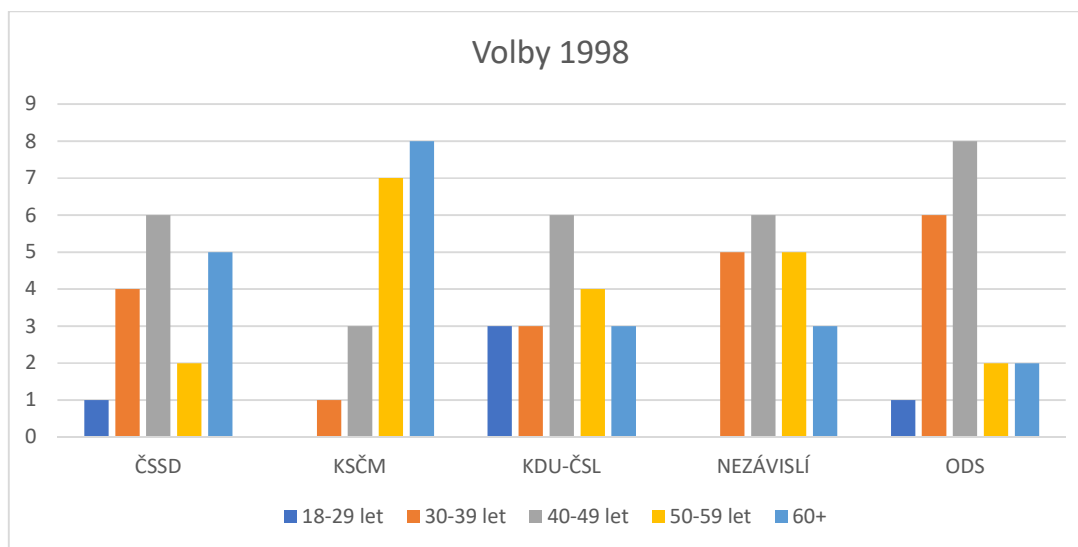
Graf 88 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V roce 1998 jsou ženy zastoupeny na všech kandidátkách, nikoliv ovšem většinou. Nejvíce žen působí na kandidátce KSČM, po čtyřech ženách kandiduje za ČSSD, KDU-ČSL a Nezávislé. V počtu straníků taktéž vede kandidátka KSČM, kde kandiduje dvanáct straníků, shodně pak kandidují po šesti členové ČSSD a ODS. Jedinou čistě nestraničskou kandidátkou jsou Nestraniční.

Graf 89 - Kandidáti dle věku

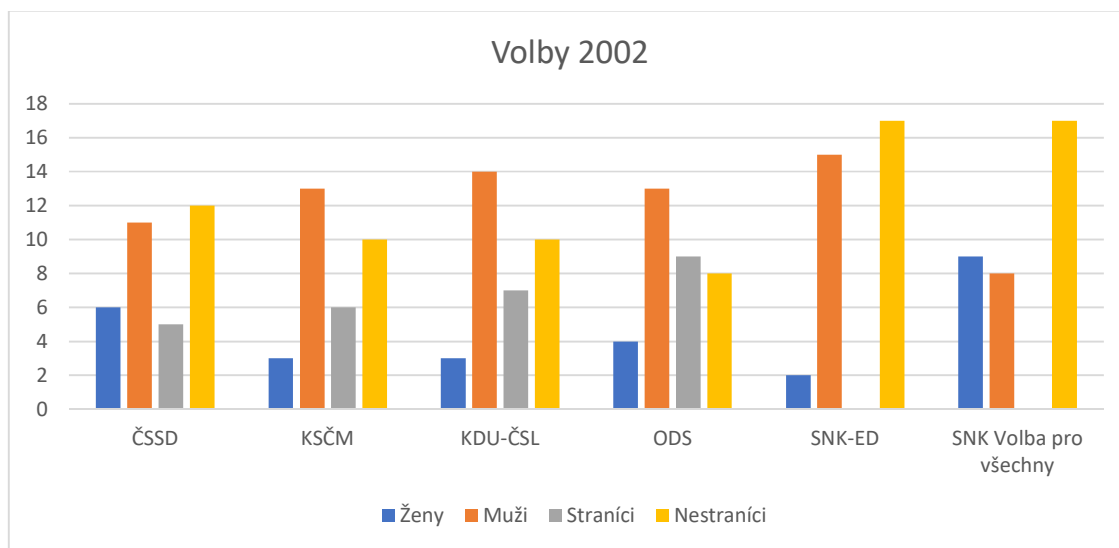

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V Bystřici jsou velmi angažováni kandidáti z kategorie 60+, zejména pak na komunistické kandidátce, kde jsou hojně zastoupeni i kandidáti 50-59 let. Naopak počty kandidátů z kategorie 18-29 let jsou velmi nízké, za ČSSD a ODS pouze jeden, za KDU-ČSL jsou to tři. KSČM ani Nestraniční tyto kandidáty mezi sebou nemají. Stejně jako například v Neveklově i v Bystřici kandiduje většina kandidátů ve věku 40-49 let.

V roce 2002 opět kandidují všechny čtyři kandidátní listiny parlamentních stran. Zaniká kandidátní listina Nezávislých, místo nich je ustanovena kandidátka SNK-ED. Navíc vzniká kandidátka SNK Volba pro všechny. Tuto kandidátní listinu zakládá, jako svou pobočnou kandidátku, ODS, aby maximalizovala zisky a získala koaličního partnera po volbách. Opět jsou všechny kandidátní listiny úplné, výjimku tentokrát tvoří KSČM, které do úplnosti chybí jeden kandidát.

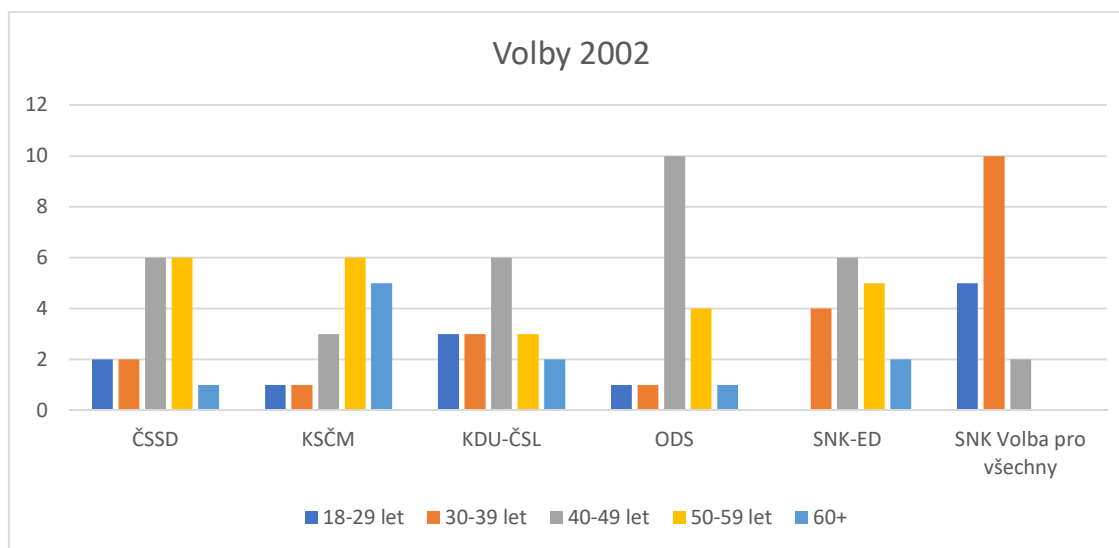
Graf 90 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2002

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Počty kandidujících žen jsou opět nižší než počty mužů. Jedinou výjimkou je většinově ženská SNK Volba pro všechny, která je však počtem svých žen téměř rovna počtu mužů. Nejméně žen tentokrát kandiduje za SNK-ED. Také v počtu kandidujících straníků dochází ke změnám. Velký úbytek straníků zaznamenává KSČM, kterých ubylo o polovinu. ČSSD i KDU-ČSL ubyli straníci o jednoho na každé z kandidátek. Naopak nárůst v počtu straníků má ODS, nicméně pouze o jednoho. Zcela nestranickými tak jsou SNK-ED a SNK Volba pro všechny.

Graf 91 - Kandidáti dle věku

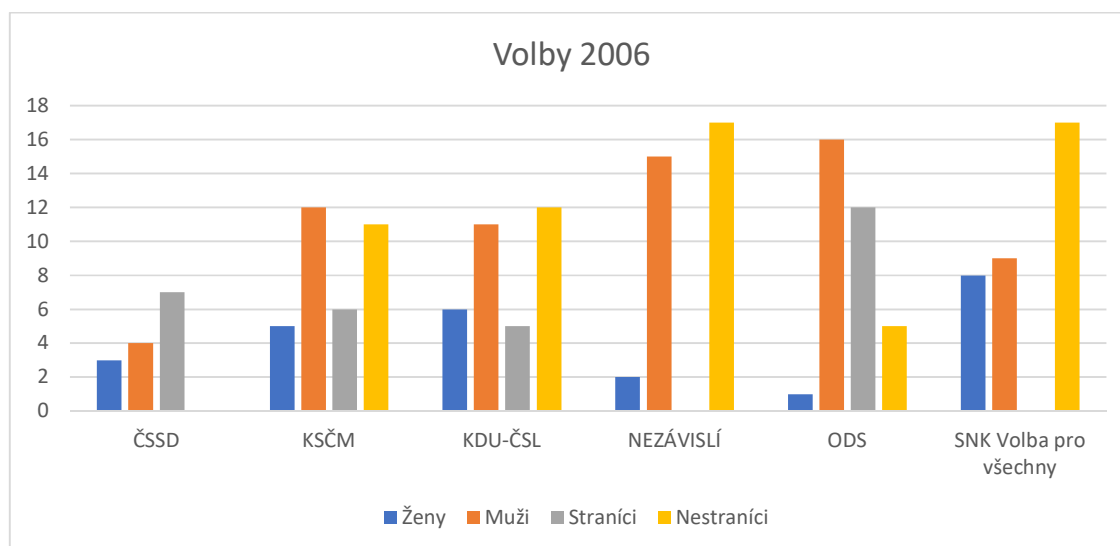

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Zajímavé je sledovat věkové kategorie členů. Při návaznosti kandidátek ODS a SNK Volba pro všechny je jasné, že kandidátka SNK je zcela účelově založena a cílí na jinou věkovou skupinu voličů než tradiční ODS. Tyto dvě kandidátky tak reprezentují naprosto opačné věkové skupiny. Omládnutí kandidátů můžeme sledovat u KSČM. Mezi věkově nejvyrovnanější kandidátní listiny patří KDU-ČSL.

V roce 2006 se v zásadě na struktuře kandidujících stran nic nemění. Dochází pouze k obnově kandidátky Nezávislých, čímž zaniká SNK-ED. Tah ODS se založením pobočného SNK se zdařil, a tak kandiduje tato volební strana znovu. Tentokrát jsou také všechny kandidátní listiny úplné, jedinou neúplnou je kandidátka ČSSD, kde chybí celkem 10 kandidátů. Volební koalice v Bystřici taktéž nevzniká.

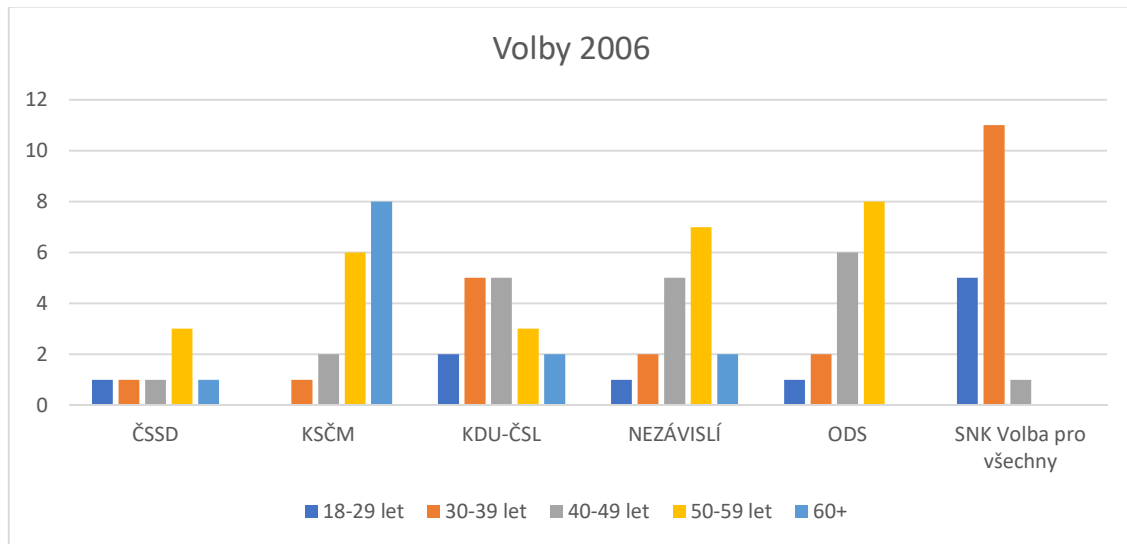
Graf 92 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2006

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Nejvíce žen je znovu zastoupeno na kandidátce SNK Volba pro všechny, ale v tomto roce je již většinově tvořena muži. Naopak zcela nejméně žen kandiduje za ODS. Angažovanost žen ve volbách klesá. Na počet straníků je velmi silná ODS, za kterou kandiduje 12 straníků. Nárůst o dva straníky má také ČSSD. KSČM si udržela svůj počet straníků, KDU-ČSL počet straníků poklesl. Zcela nestranické jsou opět dvě kandidátky, Nezávislí a SNK Volba pro všechny.

Graf 93 - Kandidáti dle věku

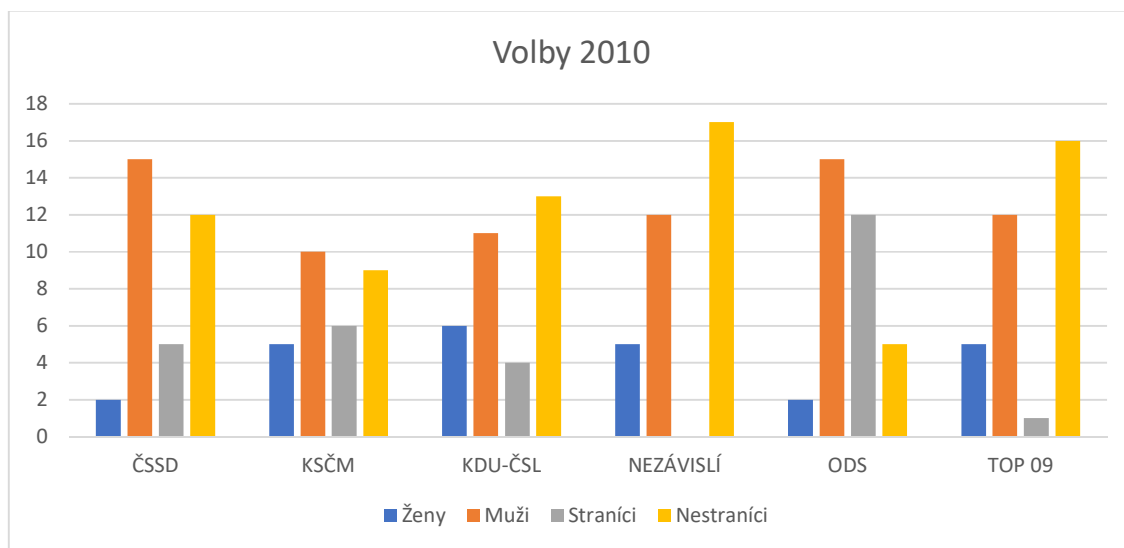

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Věkové složení kandidátek se velmi liší. Znovu je spatřitelný věkový rozdíl mezi kandidátkami ODS a pobočnou kandidátkou SNK Volba pro všechny. Na kandidátce KSČM opět kandidují zejména kandidáti z kategorie 60+. Nejvyváženější je opět kandidátka KDU-ČSL, ČSSD je neúplná, a tak její věková struktura zkresluje. V těchto volbách platí, že nejvíce kandidátů je z kategorie 50-59 let.

V roce 2010, tak jako téměř ve všech městech velikosti Bystřice, vzniká kandidátní listina tehdy nové strany TOP 09. Zaniká pobočná kandidátka ODS SNK Volba pro všechny. Zbytek stran zůstává stejný jako v roce 2006. Střídání ČSSD a KSČM v neúplnosti kandidátek pokračuje, nyní staví neúplnou kandidátku KSČM, které chybí dva kandidáti.

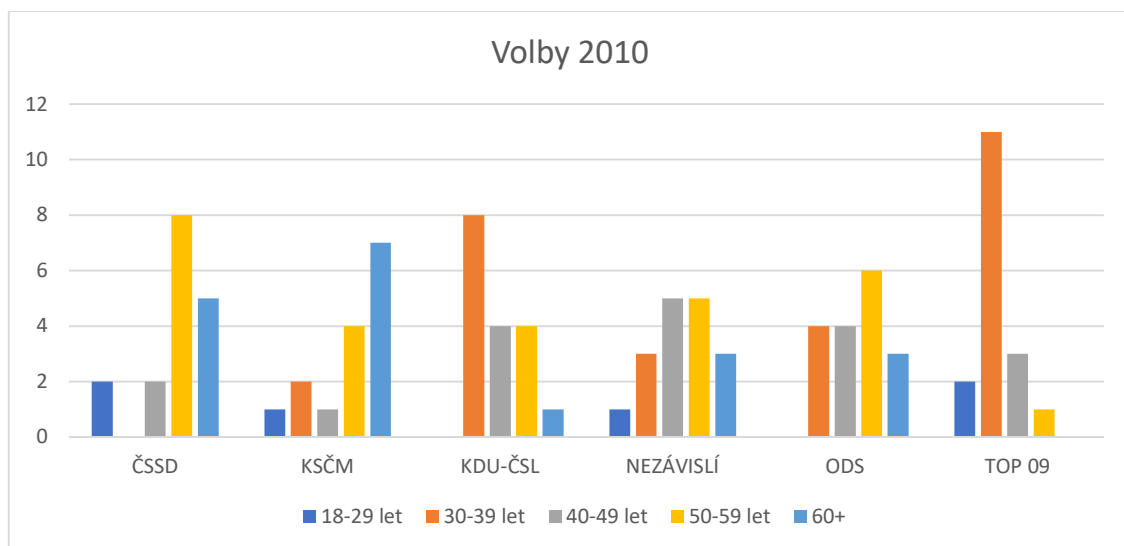
Graf 94 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Po zániku kandidátky SNK Volba pro všechny je nyní v počtu obsazovaných žen nejlepší KDU-ČSL. Nejmenší počty pak mají shodně ČSSD a ODS. Zbytek kandidátek je průměrný. V počtu straníků na kandidátce opět vede ODS se stejným počtem jako v roce 2006. Stejný počet straníků kandiduje i za KSČM. Úbytek členů je na kandidátkách ČSSD a KDU-ČSL. Nová kandidátka TOP 09 kandiduje pouze s jedním straníkem. Jedinou nezaníckou kandidátní listinou je opět hnutí Nezávislí.

Graf 95 - Kandidáti dle věku

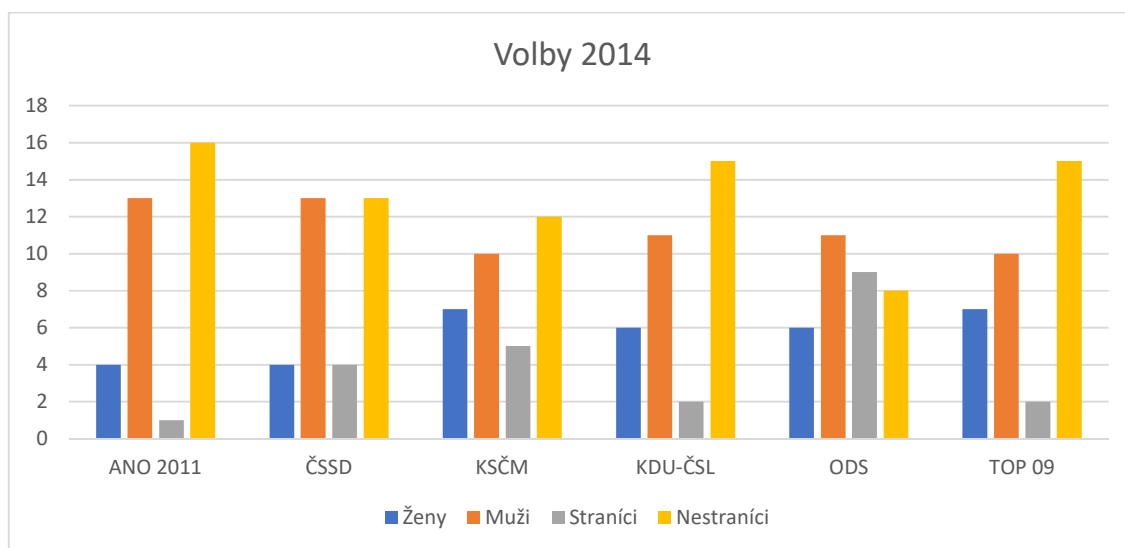

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V roce 2010, stejně jako v předešlých letech, kandiduje malý počet kandidátů ze skupiny 18-29 let. Tato skupina je nejvíce zastoupena u ČSSD a TOP 09, ačkoliv pouze v počtu dvou kandidátů na každé z kandidátek. Zejména u TOP 09 a KDU-ČSL se zvýšil počet kandidujících z kategorie 30-39 let. Stále je však v Bystřici nejvíce kandidujících z kategorie 50-59 let.

Zatímco, např. v Neveklově, dochází k úbytku politických stran a nástupu nezávislých, v Bystřici je situace jiná. V roce 2014 zde dochází k absolutnímu zániku všech nezávislých hnutí a kandidují pouze kandidáti za politické strany. Mezi bystrické politické „matadory“ se nově přidává hnutí ANO 2011. Končí i alternace neúplných kandidátních listin a ty jsou tak u všech politických stran úplné. Stejně tak nevzniká žádná volební koalice.

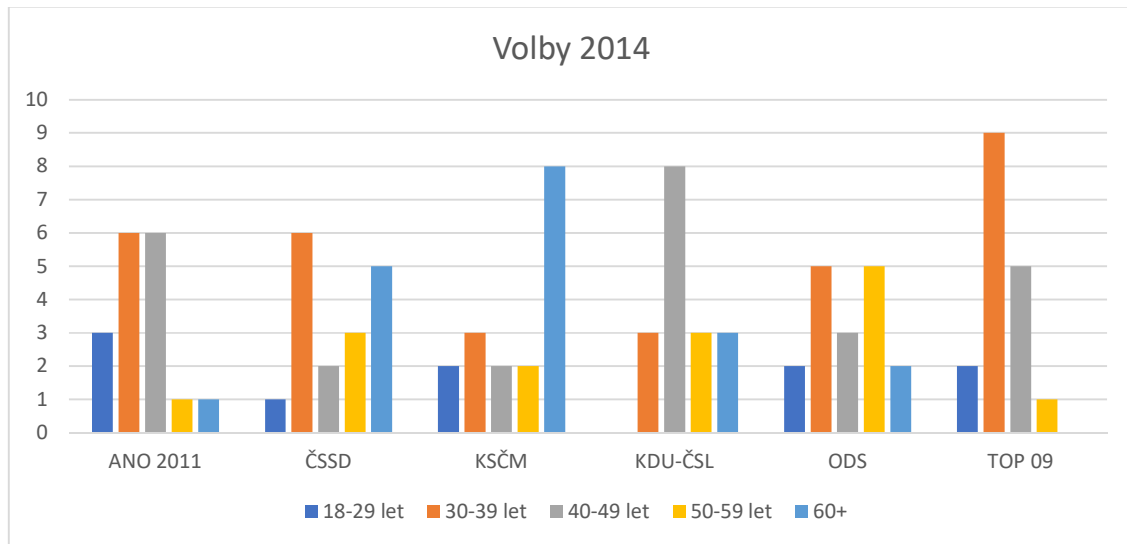
Graf 96 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2014

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Zastoupení žen se celkově zvýšilo, je však stále nižší než mužské zastoupení. Nejvíce žen reprezentují KSČM a TOP 09, nejméně pak ANO 2011 a ČSSD. U všech politických stran dochází k úbytku kandidujících členů, pouze TOP 09 má o jednoho člena strany na kandidátce více. I přesto stále nejvíce straníků figuruje na kandidátce ODS, nejméně pak u nově kandidujícího hnutí ANO 2011.

Graf 97 - Kandidáti dle věku

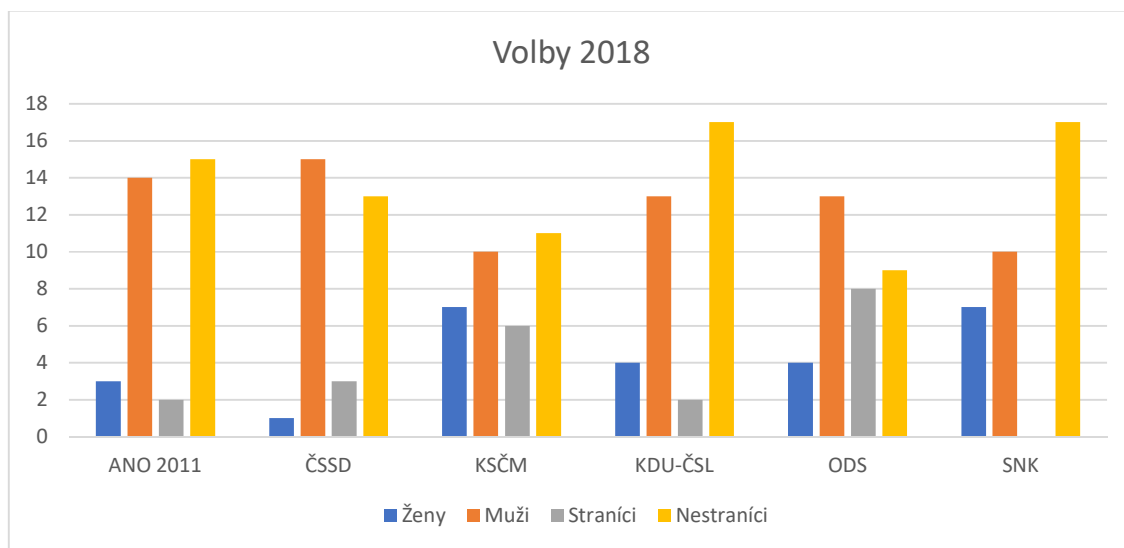

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Obecně se situace s kandidáty, kterým je mezi 18-29 lety, zlepšila. Nejvíce jich kandiduje za hnutí ANO 2011, jediná KDU-ČSL nikoho z této vrstvy nenabízí. I v těchto volbách je kandidátka KSČM zaměřena především na kandidáty z kategorie 60+. Poměr kandidujících se přesunul od kategorie 50-59 let ke kategorii 30-39 let, která je zastoupena především skrze TOP 09.

V roce 2018 nedochází k žádné změně mezi politickými stranami, pouze zaniká kandidátní listina TOP 09. Navrací se také sdružení nezávislých kandidátů, kam přechází původní kandidáti TOP 09. Kandidátní listinu jsou opět úplné, neúplnou kandidátku staví pouze ČSSD.

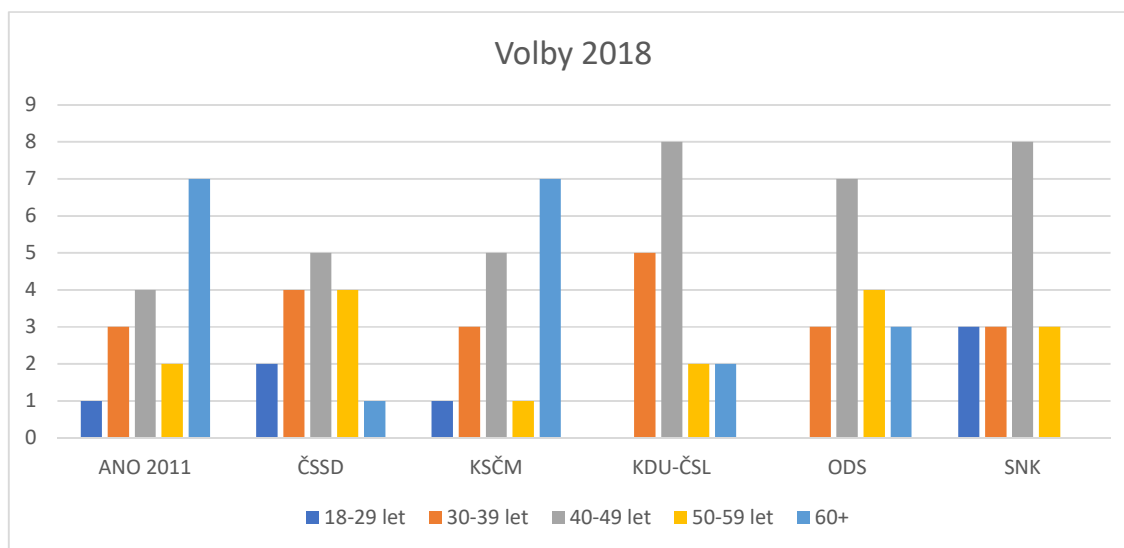
Graf 98 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Zastoupení žen se v těchto volbách opět snižuje. Ženy jsou nejvíce zastoupeny u KSČM a SNK. Nejméně u ČSSD. Co se týče počtu straníků, dlouhodobě nejvíce straníků obsazuje ODS, ačkoliv se jejich počet snižuje a v těchto volbách je již kandidátka většinou nestranická. KSČM si dlouhodobě udržuje šest kandidujících straníků. U KDU-ČSL a ČSSD dochází opět k úbytku straníků. Jediná kandidátka, která navyšuje straníky, je hnutí ANO 2011. Přestoupivší kandidáti TOP 09 k SNK již k roku 2018 nejsou členy TOP 09 a tak je jejich kandidátka v roce 2018 čistě nestranická.

Graf 99 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Zastoupení nejmladší kategorie je v Bystřici dlouhodobě nízké. Nejvíce těchto kandidátů, tři, nabízí kandidátka SNK. V počtu kandidátů z kategorie 60+ nyní dosahují stejného počtu KSČM i ANO 2011. V těchto volbách je nejvíce kandidátů z kategorie 40-49 let.

V Bystřici je nižší zastoupení žen na kandidátních listinách. Přesto se situace ve sledovaném období zlepšila. Počty straníků na kandidátních listinách jsou poměrně vysoké, zejména díky přítomnosti mnoha politických stran. Jejich počty se však snižují, zejména u levicových stran. ODS si po celou dobu zachovává vyšší počet straníků na kandidátce. Věkově dochází k omlazení kandidátů. Z počátku sledovaného období byly silně zastoupeny kategorie 40-59 let, dorůstá však silná generace a nyní jsou kandidáti nejvíce z kategorií 30-49 let. Díky KSČM bývá silné zastoupení kategorie 60+. Tradičně nejméně ochoty kandidovat panuje v kategorii 18-29 let.

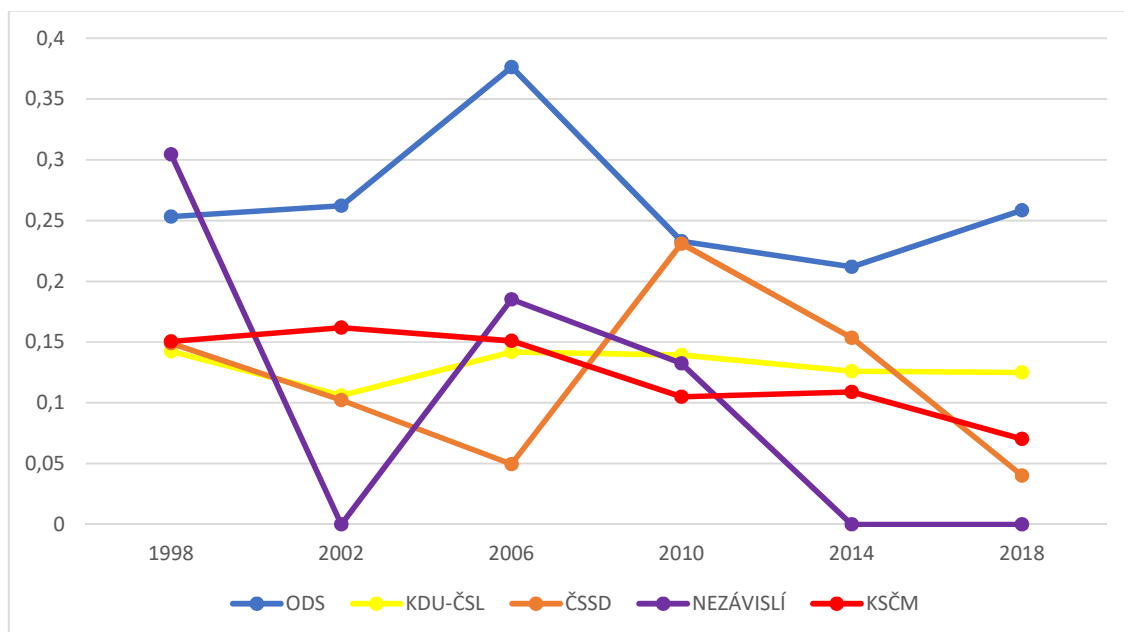
4.7.3 Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018

Tabulka 16 - Souhrnné výsledky voleb 1998-2018

Volební strana	1998	2002	2006	2010	2014	2018
ODS	25,34 %	26,23 %	37,64 %	23,30 %	21,20 %	25,86 %
KDU-ČSL	14,24 %	10,60 %	14,18 %	13,95 %	12,62 %	12,52 %
ČSSD	14,91 %	10,22 %	4,96 %	23,11 %	15,36 %	4,03 %
NEZÁVISLÍ	30,46 %	X	18,52 %	13,26 %	X	X
KSČM	15,05 %	16,19 %	15,12 %	10,50 %	10,91 %	7,04 %
SN	X	18,00 %	X	X	X	X
SNK Volba pro všechny	X	18,76 %	9,58 %	X	X	X
TOP 09	X	X	X	15,89 %	16,67 %	X
ANO 2011	X	X	X	X	23,24 %	22,86 %
SNK	X	X	X	X	X	27,68 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Graf 100 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Dlouhodobě působí v Bystřici několik politických stran, z nichž nejsilnější je ODS. Její volební zisky jsou vyšší než 20 %, v nejsilnějším období dosahovala téměř na 40 % hlasů. Standardním ziskem je pro ODS okolo 25 % hlasů. Další volební stranou se stabilními volebními výsledky je KDU-ČSL, která získává podporu oscilující mezi 10-15 % hlasů. S mnoha výkyvy kandiduje ČSSD, která v roce 2006 a 2018 nezasedla do zastupitelstva, její nejlepší výsledek je 23 %. Sestupný charakter mají volební preference u KSČM. Po vstupu ANO 2011 do volebního souboru dosahuje hnutí na 23 % hlasů. TOP 09 po přechodu na kandidaturu SNK navýšila svůj volební zisk.

Klasifikace bystřického stranického systému je i přes sílu místní ODS kategorie omezeného multipartismu. V zastupitelstvu zasedá okolo 5-6 volebních stran, přičemž žádná z nich nezískává dlouhodobě přes 40 % hlasů. V posledních dvou volbách získávají volební strany podobné množství hlasů a žádná ze stran výrazně nevyhrává.

4.7.4 Soutěživost a interakce mezi stranami

Co se týče rivality, respondenti tuto označili za proměnlivou a nestálou. Dochází ke střetům především v období voleb a k částečným střetům v průběhu volebního období.¹⁴¹

¹⁴¹ Toto volební období je předpoklad, že rivalita bude probíhat v celém období, díky složení zastupitelstva a nevraživosti mezi jednotlivými stranami

Kampaň probíhá v poklidu. Občas však dochází mezi kandidáty k ostrým výpadům. Po volbách se pak situace uklidňuje, ačkoliv zastupitelstvo se vždy rozčleňuje na koalici a opozici.

Koalice je v tomto volebním období křehká¹⁴², tvoří ji zástupci hnutí ANO 2011 a ODS. Jedná se koalici minimální vítěznou, ideově propojenou. Město Bystřice má zřízenou radu města, v které zasedá 5 radních. Stranické složení je následující: dva radní za Občanskou demokratickou stranu a tři radní za hnutí ANO2011 (Rada města Bystřice, www.mestobystrice.cz).¹⁴³

Historicky jsou koalice proměnné, jejím jádrem je vždy ODS. Ve volebním období 2006-2010 tvořila koalici ODS a KDU-ČSL A SNK Volba pro všechny. V období 2010-2014 tvořila koalici opět ODS spolu s KDU-ČSL a TOP09, ve volebním období 2014-2018 to pak byla koalice ve složení ODS, ANO, KDU-ČSL a TOP09. Koalice jsou tedy nadměrné, ideově propojené. Respondenti tvrdí, že do roku 2010 nebyl tak markantní rozdíl a štěpení na koalici versus opozici. V následujících obdobích však dochází k větší fragmentaci zastupitelstva a výraznějšímu štěpení na koaliční a opoziční subjekty. Koalice jsou tvořeny na základě setrvávajících zastupitelů¹⁴⁴, kteří jsou opakovaně zvoleni do zastupitelstva. Před volbami se obrysově tuší, s kým by mohla být koalice uzavřena, vše závisí na výsledku voleb. Kompletní koalice je utvořena na základě výsledků voleb a vzniká především pro ustavující zastupitelstvo. Ne vždy je ovšem starosta zvolen z vítězné strany.¹⁴⁵ Koalice nejsou podloženy opoziční smlouvou. Stalo se tak pouze v roce 2010¹⁴⁶, koalice se nakonec rozpadla¹⁴⁷ v roce 2011 a další smlouva již uzavřena nebyla.

Aktuálním starostou je Michal Hodík a místostarostou Mgr. Daniel Štěpánek, oba z ODS. Daniel Štěpánek býval starostou od roku 2006, před ním ve volebním období 2002-2006 byl starostou Miroslav Rohel z ODS a v letech 1998-2002 byl starostou Pavel Dvořák, taktéž z ODS. Starostové ne vždy pocházejí z vítězné strany v procentech, v mandátech jsou výsledky vítězné strany a ODS srovnatelné.

4.8 Město Trhový Štěpánov

Město Trhový Štěpánov má po celé zkoumané období 15titčlenné zastupitelstvo. Toto zastupitelstvo taktéž zřizuje radu města.

¹⁴² V poměru 9:8 zastupitelům

¹⁴³ Všichni radní za ANO2011 v pozicích člena rady.

¹⁴⁴ Někteří zastupitelé pouze změni volební stranu, proto jsou v koalicích různé subjekty, ale stejní zastupitelé

¹⁴⁵ Například rok 2014 a 2018

¹⁴⁶ Tuto koaliční smlouvu nebylo možné získat k náhledu

¹⁴⁷ Důvodem byla nedůvěra mezi starostou Štěpánkem z ODS a místostarostou z TOP09

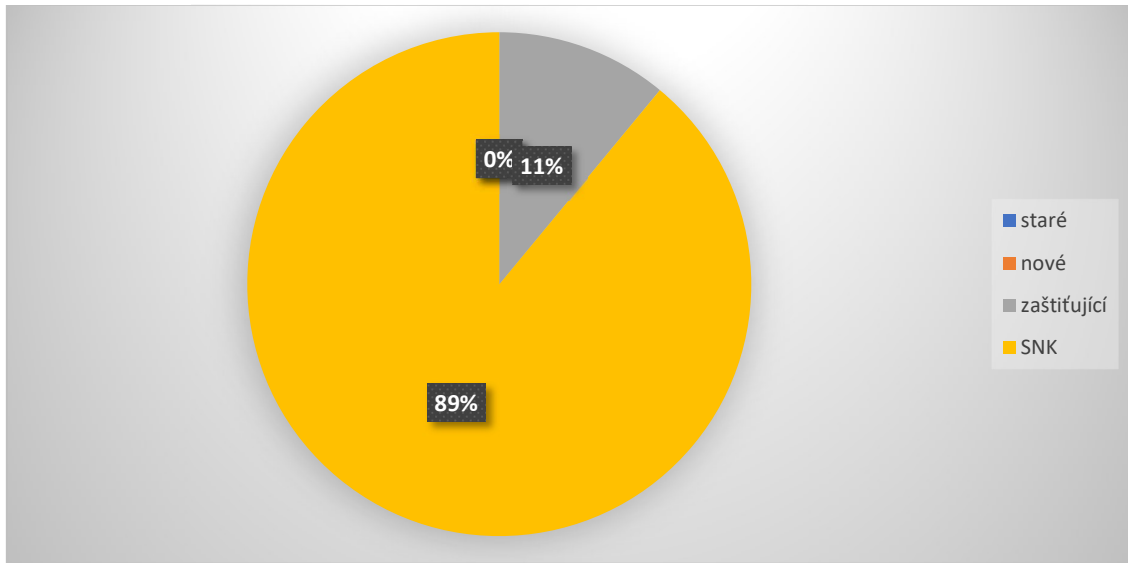
4.8.1 Strany ve městě

Trhový Štěpánov je v celém výzkumu ojedinělý poměrem kandidujících stran a SNK. V tomto městě dochází k depolitizaci zastupitelstva, ať právě minimem kandidujících politických stran nebo kandidujících členů politických stran. Při množství kandidátních listin (okolo 9), které jsou podávány jako úplné, 15tičlenné, je míra participace občanů abnormální. Při několika posledních volbách dosahovala participace obyvatel zhruba 10 % z celkového počtu všech obyvatel. Vztáhl-li by se poměr pouze k počtu voličů, participace občanů by byla vyšší.

Aktivní místní organizace politických stran v Trhovém Štěpánově nejsou. Nevznikají ani žádné nové politické strany, zaštiťující politickou stranou je pouze STAN. Ten má v Trhovém Štěpánově jednoho člena. Historicky existovala místní organizace KDU-ČSL, která vznikla počátkem 90. let. Místní organizace měla okolo 5 členů, na svém vrcholu pak 7. Místní KDU-ČSL pořádala ještě v roce 2013 výroční schůzi, v roce 2014 skládá kandidátní listinu do komunálních voleb se třemi straníky, ale po nízkém volebním výsledku po roce 2014 zaniká a nadále nepůsobí ani jako strana zaštiťující.

Velmi ukotvených je několik SNK. Jedná se především o kandidátní listiny štěpánotrhovských hasičů, místní organizace tělovýchovné jednoty Sokol, sdružení rodičů a přátel školy a také hasičů z přilehlé osady Sedmpány. V průběhu volebních let se také etablovaly jiné SNK, jako například lehce humoristická Organizace 5. prosince, která však má svého zástupce v radě a je tak plnohodnotným volebním subjektem. Dle předsedy této organizace vznikala především za účelem podpory kulturních akcí.

Graf 101 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018

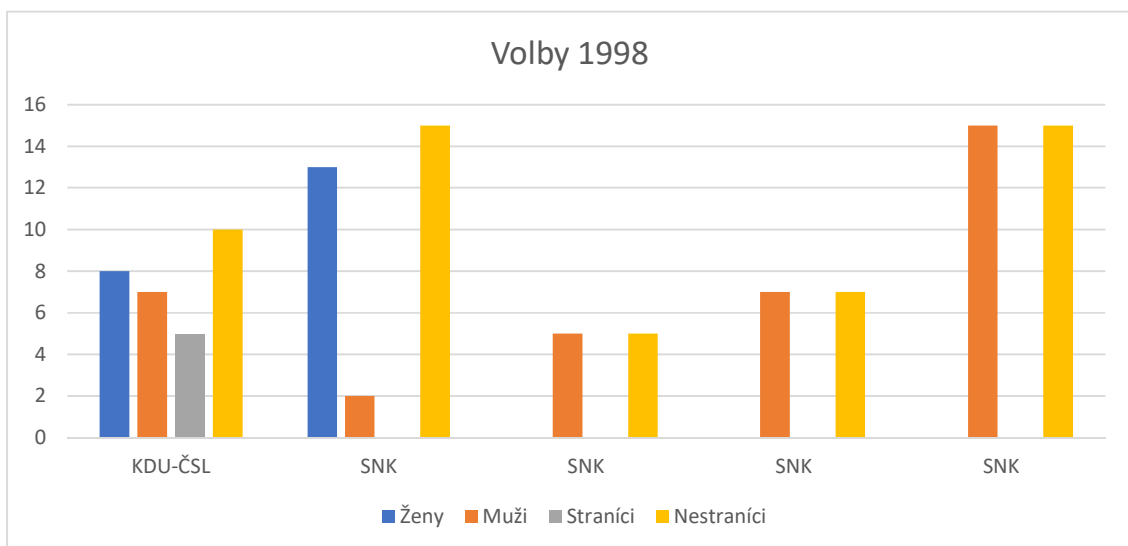

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

4.8.2 Analýza kandidátních listin

V roce 1998 dochází v Trhovém Štěpánově k nezvyklému jevu. V tomto městě kandiduje více SNK než politických stran, a to čtyřnásobně. V tomto roce jsou politické strany ještě mnohonásobně více využívány ke kandidaturám než SNK, protože kandidáti byli ochotnější ztotožnit se s konkrétní politickou stranou. Dvě kandidátky za SNK jsou podány jako neúplné.

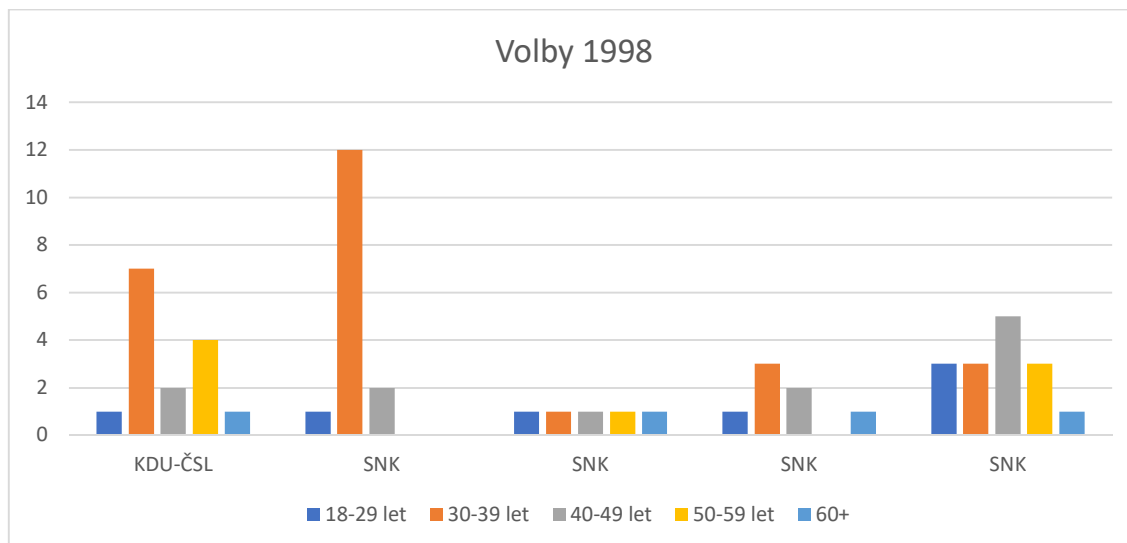
Graf 102 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Nejvíce žen je zastoupeno na kandidátce SNK, které má přímou návaznost na Sdružení rodičů a přátel školy. Dále jsou ženy zastoupeny většinou i na kandidátce KDU-ČSL. Ostatní kandidátky jsou často navázány na místní jednotky SDH a tak spíše angažují muže. Jediní členové strany kandidují za KDU-ČSL. Ostatní kandidátky jsou nestraničné.

Graf 103 - Kandidáti dle věku

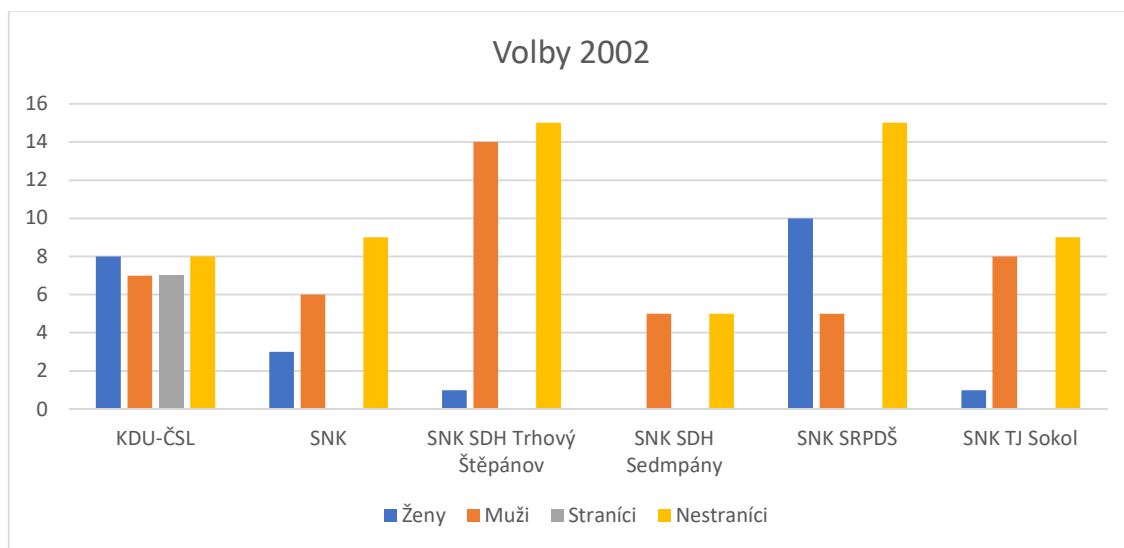

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

SNK s nejvyšším počtem kandidátů z kategorie 30-39 let je úzce spjato se SRPDŠ, a tak věková kategorie odpovídá věku rodičů žáků základní školy. Kandidáti nejmladší skupiny jsou v tom roce zastoupeni více než kandidáti ze skupiny 60+. Nejvíce kandidují právě kandidáti ze skupiny 30-39 let.

V roce 2002 navazují SNK, SNK SDH Trhový Štěpánov, SDH Sedmpány a SRDPŠ na původní čtyři SNK. K těmto SNK navíc vzniká ještě SNK TJ Sokol. Jedinou politickou stranou nadále zůstává KDU-ČSL. SNK, SNK SDH Sedmpány a SNK TJ Sokol skládají neúplné kandidátní listiny.

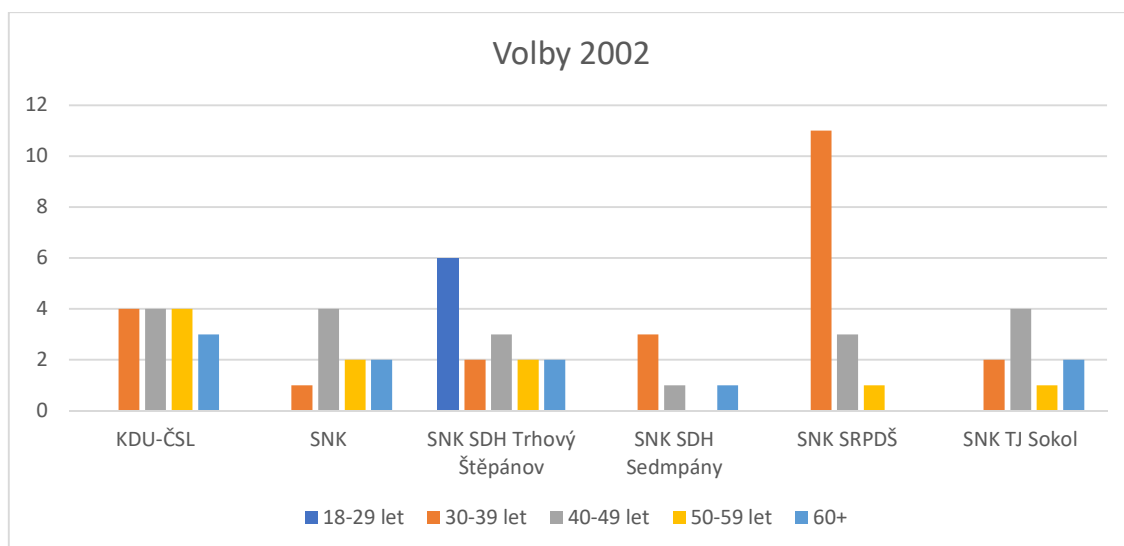
Graf 104 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2002

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V zastoupení žen jsou opět nejlepší SNK SRPDŠ a KDU-ČSL, které jsou většinou ženské. Nicméně i ostatní SNK přibírají na své kandidátky ženy a tak jedinou ryze mužskou kandidátkou je SNK SDH Sedmpán s neúplnou 5tičlennou kandidátkou. Za žádné SNK nekandiduje žádný člen politické strany, jediní straníci jsou na kandidátce KDU-ČSL, kteří jsou v menšině proti bezpartijním. Jejich počet vůči bezpartijním stoupl.

Graf 105 - Kandidáti dle věku

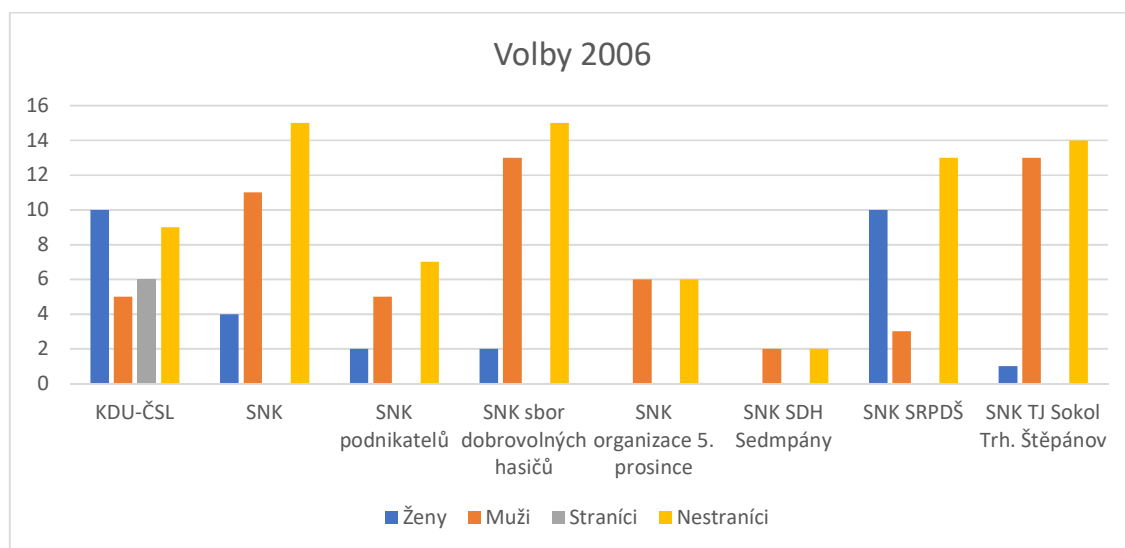

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Jedinou volební stranou, za kterou kandidují nejmladší kandidáti, je SNK SDH Trhový Štěpánov. Tato kandidátka je také jediná, která zastupuje všechny věkové kategorie a je tedy nejproporčnější. Vyrovnaná je také kandidátka KDU-ČSL, kde ale zcela chybí nejmladší kategorie. Za SRPDŠ opět kandidují rodiče, proto je sloupec s kategorií 30-39 let nejvyšší. K nízkému zastoupení také dochází u kategorie 60+.

V roce 2006 dochází k dalšímu rozšíření kandidujících SNK. Vzniká SNK podnikatelů a také SNK organizace 5. prosince.¹⁴⁸ Ostatní SNK dále pokračují, SNK sbor dobrovolných hasičů navazuje na SNK SDH Trhový Štěpánov. Stále jedinou působící stranou je KDU-ČSL. V těchto volbách jsou pouze tři kandidátky úplné, jedná se o KDU-ČSL, SNK sbor dobrovolných hasičů a SNK.

Graf 106 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2006

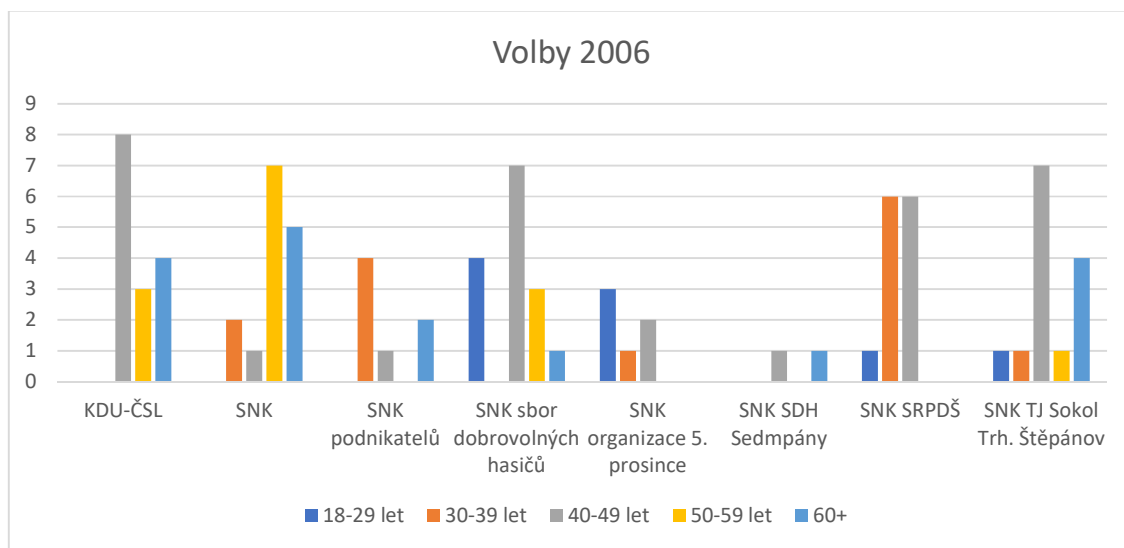

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V roce 2006 navyšuje KDU-ČSL podíl žen na své kandidátce a nyní kandidují ženy v poměru 2:1 proti mužům. Stejný počet žen je na kandidátce SNK SRPDŠ. SNK SDH Sedmpány stále nemá ženy na kandidátce, nové SNK organizace 5. prosince je taktéž bez žen. Opět jedinou kandidátkou, na které kandidují členové strany, je kandidátka KDU-ČSL. Počet straníků se ale o jednoho snížil.

¹⁴⁸ Organizace 5. prosince je skupina lidí, kteří se věnují kulturnímu životu v Trhovém Štěpánově. Původně tato organizace měla v plánu založit a kandidovat jako politická, avšak zakládají pouze SNK. Skupina se pravidelně schází a má vlastní členskou základnu a hierarchii. Pro více informací www.organizace5prosince.com.

Graf 107 - Kandidáti dle věku

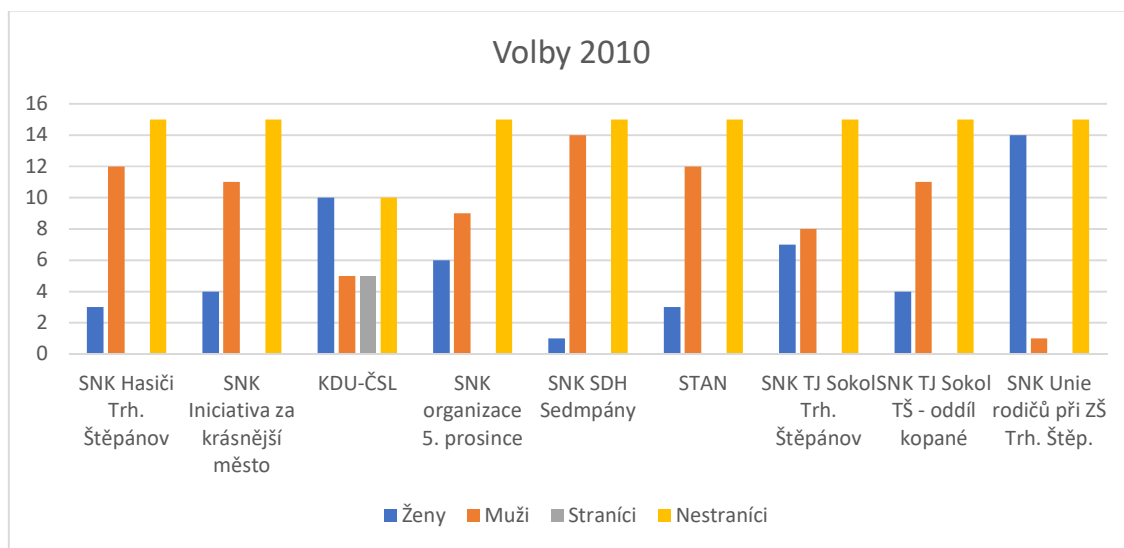

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V těchto volbách se počet nemladších kandidátů závratně nezměnil. Opět neúspěšnější v tomto ohledu je SNK Sbor dobrovolných hasičů následovaný SNK Organizace 5. prosince. V SNK SRPDŠ již není nejvíce kandidátů z kategorie 30-39 let, poměr se vyrovnal s kategorií 40-49 let. V těchto volbách platí, že nejvíce kandidujících je v letech 40-49 let. Zároveň například skupina 50-59 let má méně kandidátů než skupina 60+.

Volební rok 2010 vnáší do volebních stran novou politickou stranu, tou je hnutí STAN, zároveň zůstává zachována kandidátka KDU-ČSL. Zcela zaniká kandidátní listina SNK a SNK podnikatelů. Vznikají dvě nové kandidátní listiny, SNK Iniciativa za krásnější město a SNK TJ Sokol Trhový Štěpánov – oddíl kopané. Tato kandidátní listina je již druhou kandidátkou za místní organizaci Sokola. Dvě kandidátní listiny změnilly svůj název. Z SNK SRPDŠ je nyní SNK Unie rodičů při ZŠ Trhový Štěpánov a SNK sbor dobrovolných hasičů se vrací ke svému původnímu názvu SNK Hasiči Trhový Štěpánov. Všechny kandidátní listiny jsou postaveny jako úplné.

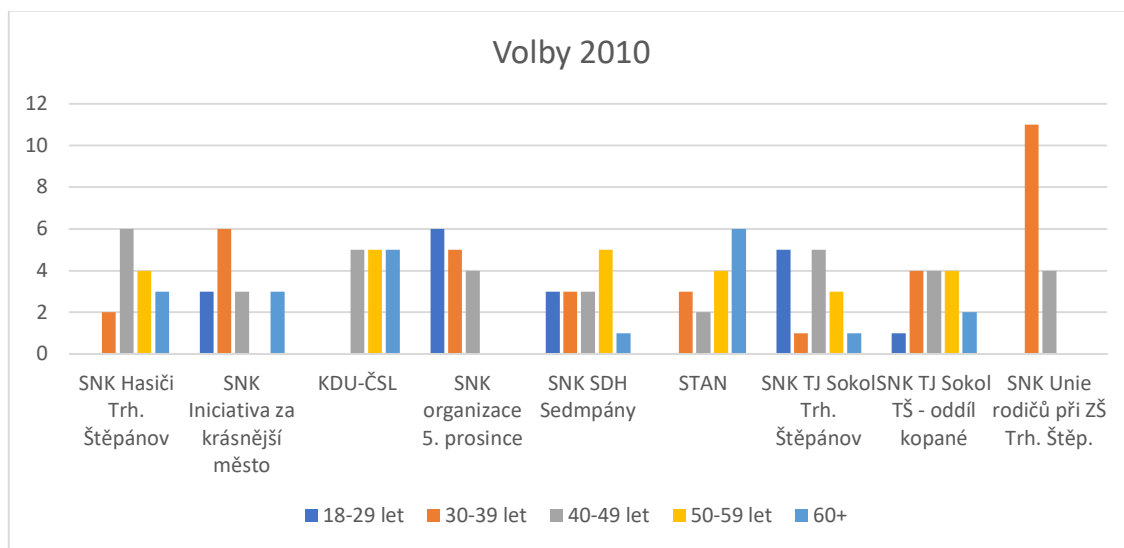
Graf 108 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V roce 2010 jsou již na všech kandidátních listinách ženy. Za SNK SDH Sedmpány původně nekandidovala žádná žena, nyní je na jejich kandidátce jedna. Taktéž SNK Organizace 5. prosince zaznamenává výrazný nárůst kandidujících žen. V SNK TJ Sokol Trhový Štěpánov jsou ženy zastoupeny vyrovnaně s muži. Stejně jako v předchozích volbách kandidují ženy za KDU-ČSL v poměru 2:1. Téměř úplně ženská je kandidátní listina SNK Unie rodičů při ZŠ Trhový Štěpánov, za kterou kandiduje pouze jeden muž. Štěpánotrhovské volby nejsou dlouhodobě opanovány politickými stranami a tak i v tomto roce kandidují členové politické strany jen na kandidátce KDU-ČSL. I v těchto volbách je členů strany o jednoho méně.

Graf 109 - Kandidáti dle věku

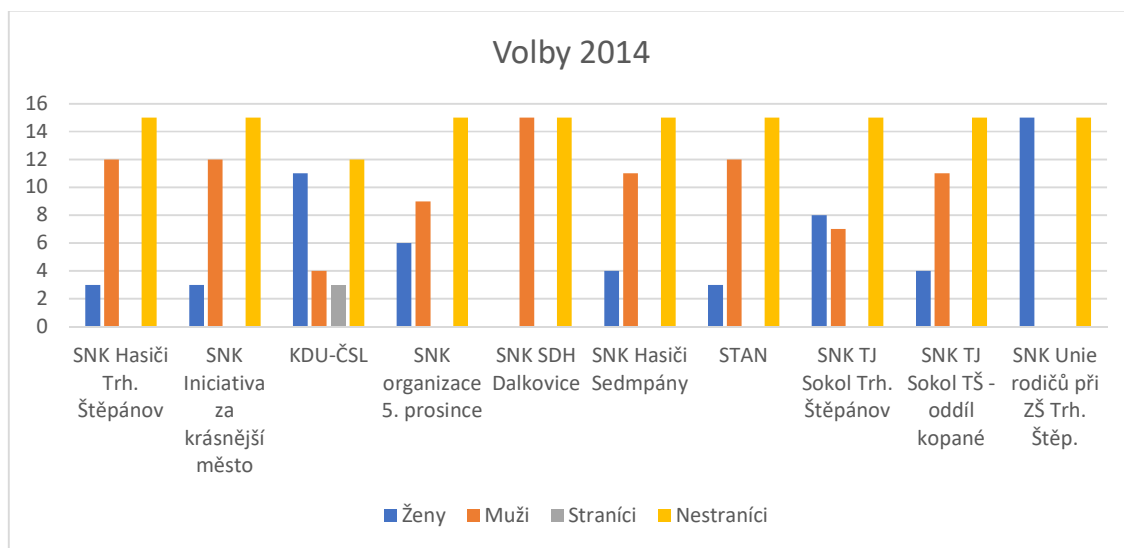

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Věkový faktor hraje na kandidátních listinách roli, ale ne všechny kandidátky jej berou v potaz tak, aby reprezentovaly všechny věkové kategorie. Na kandidátní listině složené z členů Unie rodičů při ZŠ Trhový Štěpánov je opět viditelný standardní věk rodiče žáka ZŠ. Proto je nejčastěji kandidát ve věku 30-39 let, část kandidátů je v kategorii 40-49 let. KDU-ČSL se každé volby posouvá ke starším kategoriím. Vzhledem k množství různých zájmových organizací, především SDH, tak tyto organizace deklarují přibližný věkový průměr členů. Za nejvyrovnanější kandidátní listinu můžeme v roce 2014 považovat SNK SDH Sedmpány.

Komunální volby v Trhovém Štěpánově mají viditelný trend. Tím je nárůst počtu SNK složených ze zájmových organizací. V těchto komunálních volbách nedochází k žádné změně, přibývá pouze nové SNK SDH Dalkovice. Všechny kandidátní listiny jsou úplné.

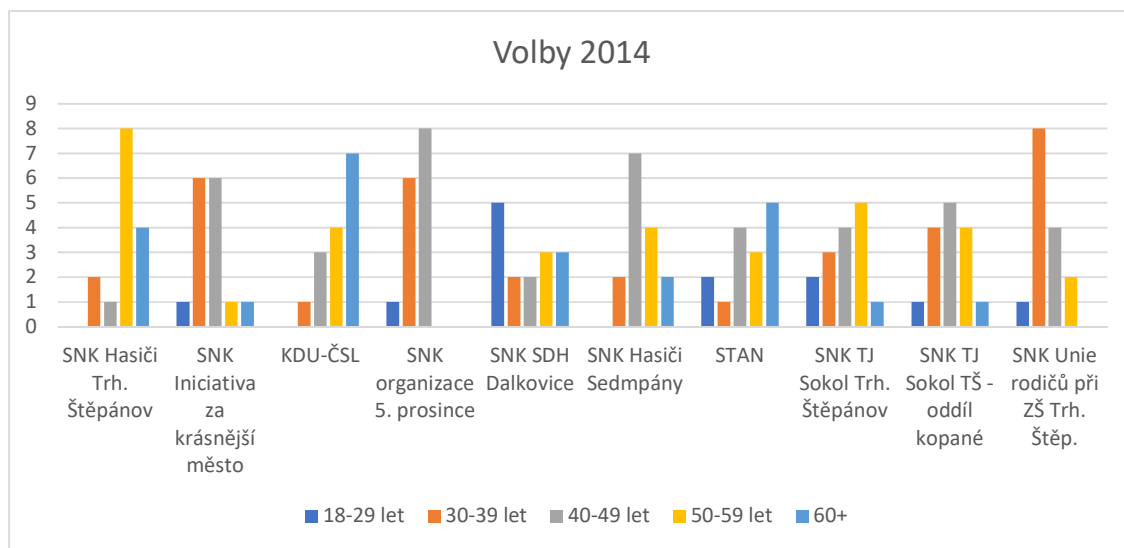
Graf 110 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2014

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V těchto komunálních volbách jsou ženy reprezentovány na všech kandidátních listinách, výjimku tvoří pouze hasičská kandidátka sboru z Dalkovic. Výrazně ženská kandidátka je KDU-ČSL, která tak dlouhodobě drží množství kandidujících žen. Původně vyrovnanou kandidátkou s převahou jednoho mužského kandidáta, SNK TJ Sokol Trhový Štěpánov, je nyní s převahou jedné ženy většinou tvořena právě ženami. Kandidátka Unie rodičů je nyní zcela tvořena ženami a je v tomto ohledu jedinou takovou. Dlouhodobě kandidují členové KDU-ČSL, jiná strana v Trhovém Štěpánově kandidátku nemá. Dochází však ke stálému snižování počtu kandidujících členů KDU-ČSL.

Graf 111 - Kandidáti dle věku

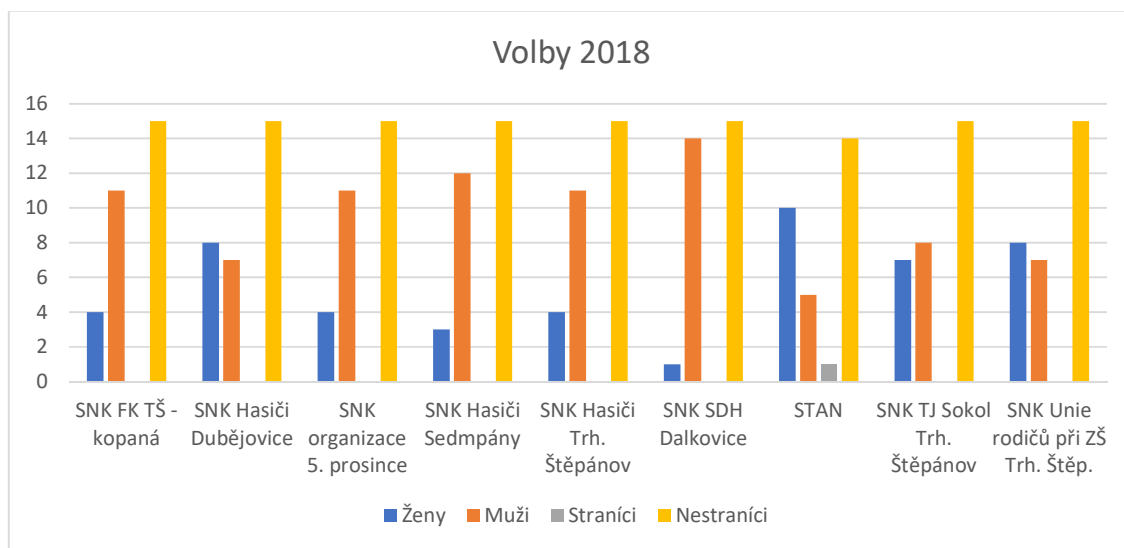

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Věkový graf je v těchto volbách trochu nepřehledný díky množství kandidujících subjektů. Poznat je opětovné zestárnutí kandidátky KDU-ČSL, která nyní nabízí především kandidáty z věkové skupiny 60+. Kandidáti z kategorie 50-59 let se nejvíce nacházejí u SNK Hasiči Trhový Štěpánov. Silné zastoupení kategorie 40-49 let je nově u SNK Organizace 5. prosince. I přes nárůst počtu kandidátů z jiných věkových kategorií v SNK Unie rodičů při ZŠ Trhový Štěpánov je tato kandidátka stále většinou složena z kandidátů ve věku 30-39 let. Dlouhodobě nejméně reprezentovanou skupinou je věková kategorie 18-29 let. Tato skupina nejvíce kandiduje za SNK SDH Dalkovice, na některých kandidátních listinách zcela chybí. Při analýze rovnoměrnosti zastoupení jednotlivých skupin na kandidátních listinách se ukazuje jako nejvyváženější právě kandidátka SNK SDH Dalkovice.

Ve volebním roce 2018 dochází k úbytku volebních stran. Svou kandidátní listinu již nesestavuje KDU-ČSL. V Trhovém Štěpánově tak kandiduje STAN již jako jediná politická strana. Taktéž SNK Iniciativa za krásnější město není znovu sestavena. Vzniká však nové SNK, které sestavují hasiči z Dubějovic. Původní SNK TJ Sokol Trhový Štěpánov – oddíl kopané kandiduje v těchto volbách jako SNK FK Trhový Štěpánov – kopaná. I v tomto roce jsou všechny kandidátní listiny úplné.

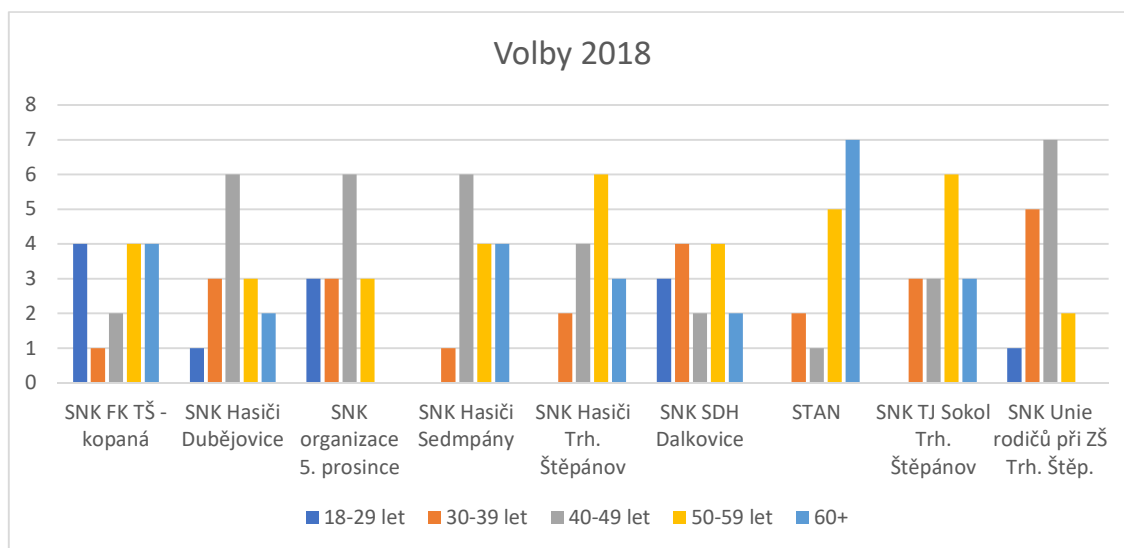
Graf 112 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2018

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Nová kandidátní listiny SNK Hasiči Dubějovice je většinou sestavena z žen, to samé platí i pro původně mužskou kandidátku hnutí STAN, kde nyní převažují ženy. SNK Unie rodičů nesestavuje znovu ryze ženskou kandidátní listinu a vyrovnává se počet mužů počtu žen, avšak i nadále kandiduje většina žen. Většina žen mizí i z kandidátky SNK TJ Sokol Trhový Štěpánov. Po zániku KDU-ČSL, která jako jediná nominovala své členy na kandidátky, byl předpoklad, že již nebude kandidovat žádný člen. Hnutí STAN však přijalo jednoho z kandidátů za členy strany a tak na kandidátce STAN kandiduje jeden člen tohoto hnutí.

Graf 113 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Ve věkové kategorii 60+ byla KDU-ČSL nahrazena hnutím STAN. Mnoho kandidátů také kandiduje ve věkové kategorii 40-49 let, nejvíce za SNK Unie rodičů a shodně poté za SNK Hasiči Dubějovice, Hasiči Sedmpány a Organizace 5. prosince. V SNK Unie rodičů již tradičně kandiduje nejvíce kandidátů v kategorii 30-39 let ve srovnání s ostatními kandidátkami. V nejmladší kategorii jsou kandidáti nejvíce zastoupeni za SNK FK Trhový Štěpánov a ačkoliv se situace s počtem těchto kandidátů zlepšuje, je stále podprůměrně zastoupena na kandidátkách. V kategorii 50-59 let jsou v těchto volbách srovnatelně v počtu kandidátů SNK Hasiči Trhový Štěpánov a SNK TJ Sokol Trhový Štěpánov.

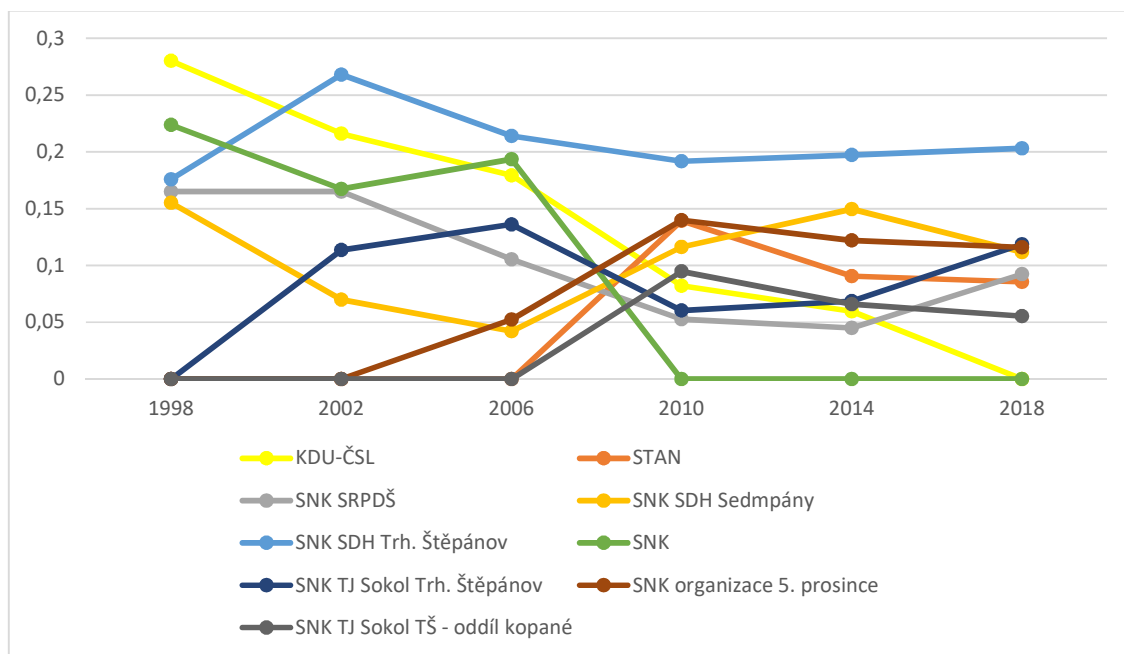
4.8.3 Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018

Tabulka 17 - Souhrnné výsledky voleb 1998-2018

Volební strana	1998	2002	2006	2010	2014	2018
KDU-ČSL	28,01 %	21,60 %	17,93 %	8,20 %	5,95 %	X
STAN	X	X	X	13,94 %	9,05 %	8,55 %
SNK SRPDŠ	16,51 %	16,51 %	10,53 %	5,26 %	4,50 %	9,24 %
SNK SDH Sedmpány	15,51 %	7,00 %	4,21 %	11,62 %	14,97 %	11,19 %
SNK SDH Trh. Štěpánov	17,59 %	26,81 %	21,41 %	19,17 %	19,74 %	20,31 %
SNK	22,38 %	16,73 %	19,37 %	X	X	X
SNK TJ Sokol Trh. Štěpánov	X	11,35 %	13,62 %	6,05 %	6,86 %	11,86 %
SNK Organizace 5. prosince	X	X	5,24 %	13,99 %	12,22 %	11,61 %
SNK - podnikatelů	X	X	7,68 %	X	X	X
Iniciativa za krásnější město TŠ	X	X	X	12,30 %	9,61 %	X
SNK TJ Sokol TŠ - oddíl kopané	X	X	X	9,47 %	6,60 %	5,53 %
SDH Dalkovice	X	X	X	X	10,51 %	9,72 %
HASIČI DUBĚJOVICE	X	X	X	X	X	11,99 %

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Graf 114 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Dlouhodobým jádrem celého systému je SNK SDH Trhový Štěpánov, SNK SDH Sedmpány a SNK „rodičů žáků ZŠ“. SNK SDH Trhový Štěpánov kandiduje nepřetržitě v celém sledovaném období a jeho volební zisky jsou stabilní okolo 20 % hlasů. SNK sestavované rodiči žáků ZŠ a hasiči ze Sedmpán byla zpočátku středně silnými SNK se zisky okolo 15 %, v čase však jejich význam upadal. Hasiči ze Sedmpán nepřekročili volební klauzuli v roce 2006, rodiče pak v roce 2014. Obě kandidátky i po těchto neúspěších byly znovu sestaveny a jejich volební zisky opět stoupají. Velmi silnou stranou byla zpočátku KDU-ČSL, která se v roce 1998 blížila až ke 30 % hlasů, její význam však upadal až k 5 % zisku v roce 2014, následně KDU-ČSL již nesestavuje pro další volby kandidátku. Ostatní kandidátní listiny udržují své volební zisky mezi 5-15 % hlasů.

Celý stranický systém v Trhovém Štěpánově se vyznačuje silným „antistranictvím“ a roztržitostí. Pod městský úřad v Trhovém Štěpánově spadá několik osad, kde působí místní sbory dobrovolných hasičů. Tyto sbory zakládají své kandidátní listiny, aby daná osada měla svou reprezentaci v zastupitelstvu.

Celá klasifikace stranického systému obsahuje dvě kategorie. Vzhledem k počtu stran, které získaly mandát, je systém od roku 1998 do roku 2010 systémem omezeného multipartismu. Již v roce 2006 ale celý systém hraničí se systémem atomizovaným. Od voleb

2010 stranický systém přechází do kategorie systému atomizovaného, protože se v těchto a následujících volbách dostává do zastupitelstva devět stran.

4.8.4 Soutěživost a interakce mezi stranami

Respondenti popisují soutěživost mezi volebními stranami za minimální. Vzhledem k množství osad, kde díky hasičům vznikají SNK, si tyto volební strany dělají kampaň především v příslušné osadě, kde má tato kandidátka své klíčové voliče. Stejně tak ostatní zájmové skupiny jako Sokol nebo Unie rodičů se soustředí především na voliče z této oblasti. Respondenti popisují současné zastupitelstvo, i ta minulá, za poklidné, kde každý ze zastupitelů má zájem, aby se město rozvíjelo. Z tohoto důvodu vznikají široké koalice, některé volební strany nemají zastoupení v radě. Dělení zastupitelstva na koalici a opozici respondenti nepřipouští.

Dlouhodobý vliv na vedení města mají SNK složená hasiči. S trochou nadsázky můžeme hovořit o širokých hasičských koalicích. Aktuální starosta Trhového Štěpánova je Josef Korn z SNK Hasiči Trhový Štěpánov, místostarostkou je Bc. Štěpánka Bézová z SNK Hasiči Sedmpány. Dřívějšími starosty byl Josef Tomaides,¹⁴⁹ taktéž z SNK Hasiči Trhový Štěpánov a Ing. Václav Nekvasil, nyní kandidující za hnutí STAN. Starostové pocházejí z vítězných stran.

Složení rady za volební strany po komunálních volbách v roce 2018 je následující: 2 radní za SNK Hasiči Trhový Štěpánov, 1 radní za SNK Hasiči Sedmpány, 1 radní za SNK Organizace 5. prosince a 1 radní za SNK SDH Dalkovice (Rada, www.trhovystepanov.cz).

4.9 Město Pyšely

Město Pyšely má k roku 2018 devítičlenné zastupitelstvo. Velikost tohoto zastupitelstva byla ve všech volebních obdobích stejná, vyjma volebního období 2014-2018. V tomto období čítalo zastupitelstvo 11 členů. Na zastupitelstvu, které probíhalo před komunálními volbami 2014, byly předloženy i návrhy o 13ti nebo 15tičlenném zastupitelstvu,¹⁵⁰ tyto návrhy zastupitelstvo odmítlo s tím, že nejdříve vyzkouší model s 11ti zastupiteli.¹⁵¹ Tento model se neosvědčil, protože některým zastupitelům nebyl svěřen výbor a v zastupitelstvu zůstali bezprizorní a tak se Pyšely vrátily k modelu devítičlenného zastupitelstva.

¹⁴⁹ Tento starosta v průběhu volebního období zemřel, zastupoval ho místostarosta Nekvasil.

¹⁵⁰ Někteří zastupitelé chtěli po volbách ustanovit radu.

¹⁵¹ Město také nechťelo odměňovat více zastupitelů než je nutné.

4.9.1 Strany ve městě

Jedinou politickou stranou, která má v Pyšelicích místní sdružení je Občanská demokratická strana. Dle dostupných informací neměla ve zkoumaném období jiná politická strana ve městě místní organizaci. Pyšely jsou městem s bohatou politickou soutěží, ale s téměř nulovou existencí místních organizací politických stran.

Místní sdružení ODS vzniklo v září 1998 a od tohoto roku v každých komunálních volbách v Pyšelicích postavilo své kandidáty. Aktuálně má místní sdružení k roku 2019 celkem devět členů, přičemž z toho je pět žen a čtyři muži. V čase je členská základna proměnlivá, vždy však osciluje okolo 7 členů. Nikdy se neuvažovalo o kandidatuře za SNK, jediným zlomovým bodem, kdy se rozhodovalo o tom, zda utvořit kandidátku, byl rok 2014.¹⁵² Návaznost na nepolitický subjekt není, jsou zapojováni lidé různých profesí, zejména pak lidé z podnikatelské sféry. Při sestavování kandidátky nejsou členům strany přidělována vyšší místa na kandidátní listině, ačkoliv lídři kandidátek byli vždy členy strany. Skládání kandidátky se řídí dvěma faktory, zájmem daného kandidáta o výkon volené funkce a reálná šance kandidáta ke zvolení.¹⁵³

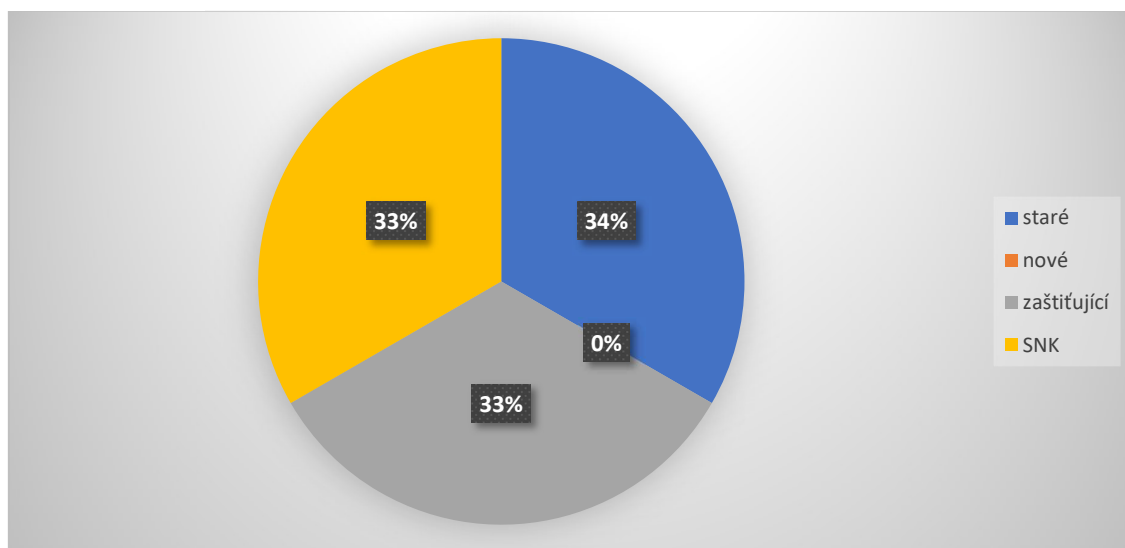
Některé strany v Pyšelicích figurovaly jako strany zaštiťující. První takovou stranou bylo SNK-ED, po dvě volební období. Jedno volební období byla zaštiťující ČSSD. Od roku 2010 pro bývalé SNK-ED zajišťuje tuto službu hnutí STAN. V roce 2014 jednu z kandidátek zaštiťovala TOP 09, na které byl jeden straník. Místní organizace TOP 09 ale v Pyšelicích nikdy nevznikla.

Několik kandidátních listin postavených za SNK buď existuje dodnes nebo zanikly. Jako první je v tomto ohledu SNK v roce 1998, které se posléze od roku 2002 mění na SNK-ED a ještě později, v roce 2010 a dále, jmenuje Starostové a nezávislí. SNK Pro naši obec kandidovalo od roku 2006 do roku 2014. Poté již kandidátka sestavena nebyla. Stálou kandidátní listinu skládá místní SDH pod názvem SNK Hasiči (Pyšely).

¹⁵² První debaty probíhaly v roce 2013. Nebylo jisté, zda do voleb 2014 ODS či MS ODS Pyšely nezanikne. Toto vše na základě dění kolem pádu vlády Petra Nečase a obecně špatné situaci v ODS.

¹⁵³ Viz např. kandidátka 2018, kdy prvních 5 míst obsadili dva straníci (1. a 5. pozice) a 3 bezpartijní (2. – 4. pozice).

Graf 115 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018

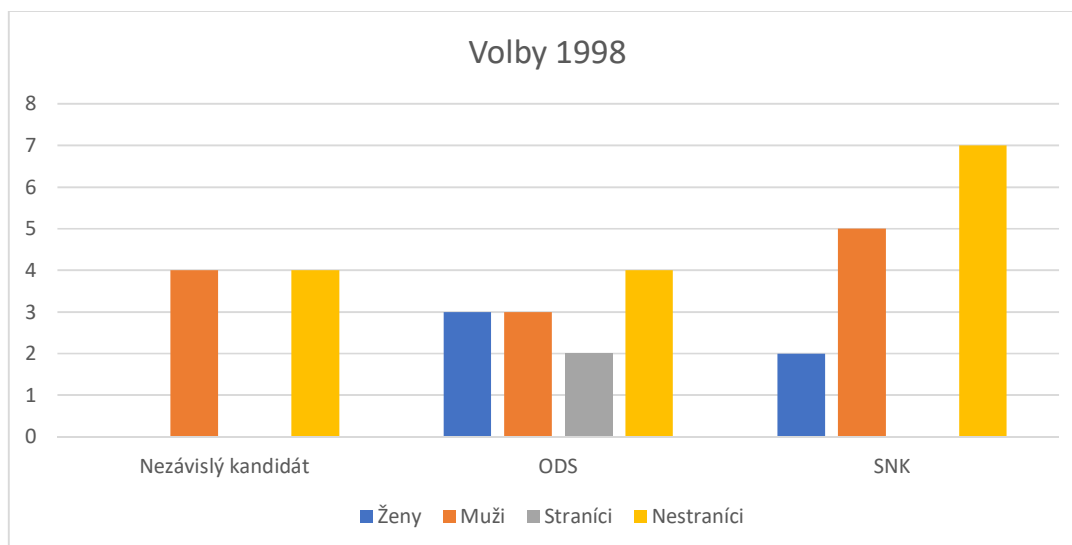

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

4.9.2 Analýza kandidátních listin

V roce 1998 kandidovalo ve městě šest volebních subjektů. Pro zjednodušení a přehlednost jsou v tabulce nezávislí kandidáti uváděni společně. Jedinou politickou stranou s vlastní kandidátkou se stala ODS, jedna kandidátka byla podána jako sdružení nezávislých kandidátů. Obě kandidátní listiny byly neúplné. Pyšely jsou prvním městem v celém výzkumu, kde kandidáti využívali pro svou kandidaturu strategii nezávislého kandidáta.

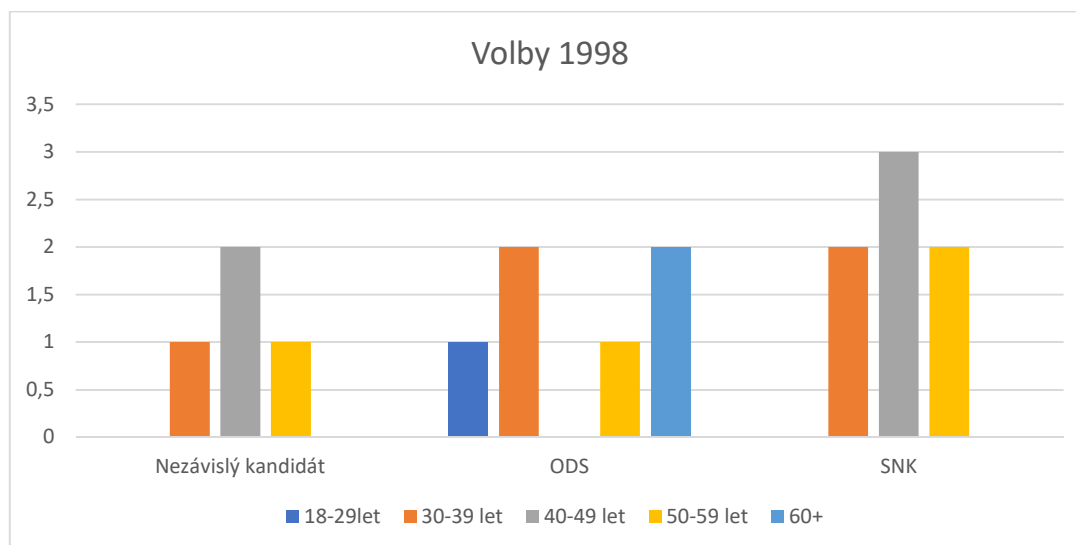
Graf 116 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V těchto volbách kandidují čtyři nezávislí kandidáti, všichni muži a všichni bez stranické příslušnosti. Kandidátka SNK je složena z většiny mužů a je čistě nestraničná. Kandidátní listina je celkově vyvážená. Kandiduje stejný počet žen jako mužů. Kandidátní listina je z 1/3 naplněna straníky, zbytek kandidátů je bezpartijních.

Graf 117 - Kandidáti dle věku

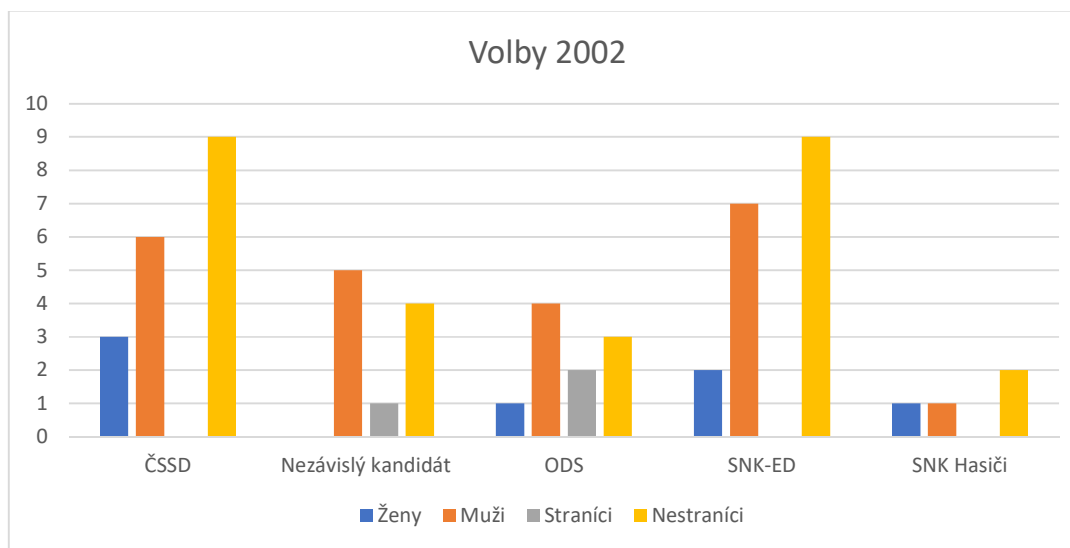

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Co se týče věku kandidátů, jsou to vyjma dvou kandidátů z ODS osoby v produktivním věku. Nejvíce mladých a také nejvíce kandidátů z kategorie 60+ kandiduje za ODS. Střední generaci zastupuje sdružení nezávislých kandidátů. Nezávislí kandidáti reprezentují pouze sami sebe, je tedy dobré poznamenat, že se jedná taktéž o zástupce střední generace a ekonomicky aktivního obyvatelstva.

V roce 2002 již probíhala v Pyšelicích politická soutěž s vícero kandidátkami. Původní SNK se nyní nechalo zaštitit SNK-ED. Nově přibyl SNK Hasiči, kteří dle svého názvu mají jasnou návaznost na místní Sbor dobrovolných hasičů. Další novou politickou stranou je ČSSD. Nesmíme opomenout pět nezávislých kandidátů, jeden nezávislý kandidát přibyl od roku 1998. Kandidátní listiny ČSSD a SNK-ED jsou úplné, naopak ODS a SNK Hasiči staví kandidátky neúplné.

Graf 118 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2002

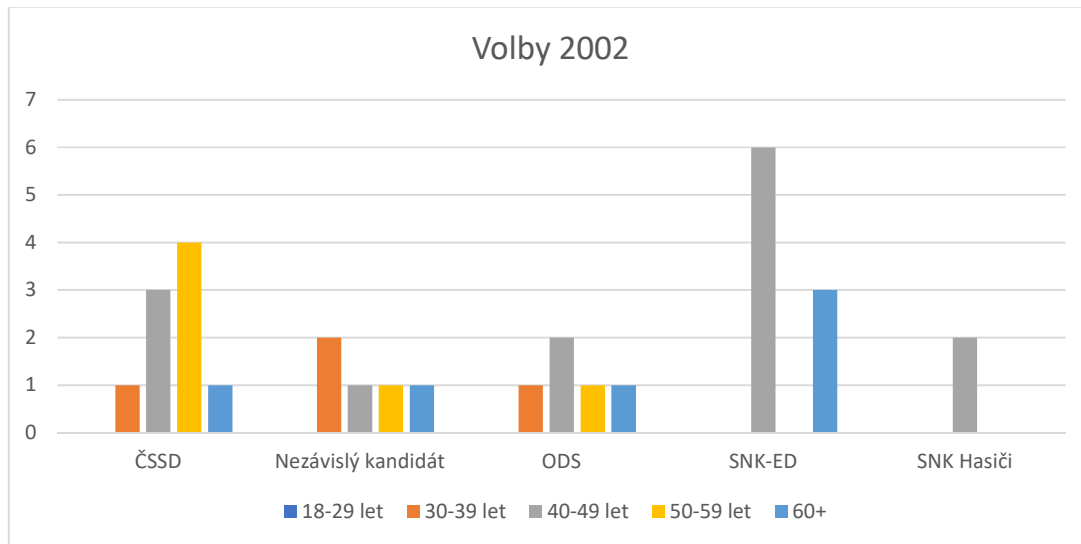

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Ženy nejsou na kandidátkách příliš reprezentovány. Nejvyváženější kandidátku v tomto ohledu má SNK Hasiči, avšak dlužno podotknout, že kandidátka této volební strany je složena pouze ze dvou kandidátů. Kandidátka ČSSD je z 1/3 složena z žen. Mezi nezávislými kandidáty nenalezneme žádnou ženu. Počty straníků jsou v těchto volbách také nízké. Z celkového počtu 30 kandidujících jsou pouze tři členy politické strany, a to pouze ODS. Kandidátní listina ODS je v tomto ohledu v poměru 2:3 ve prospěch bezpartijních. Zajímavostí je, že ačkoliv byla sestavena neúplná kandidátní listina ODS, jeden z nezávislých kandidátů je z ODS taktéž.¹⁵⁴ Ostatní volební strany jsou čistě apolitické.

¹⁵⁴ Podle vlastního výzkumu došlo k rozkolu mezi tehdejšími předsedou místní ODS a členem ODS, který následně kandidoval jako nezávislý.

Graf 119 - Kandidáti dle věku

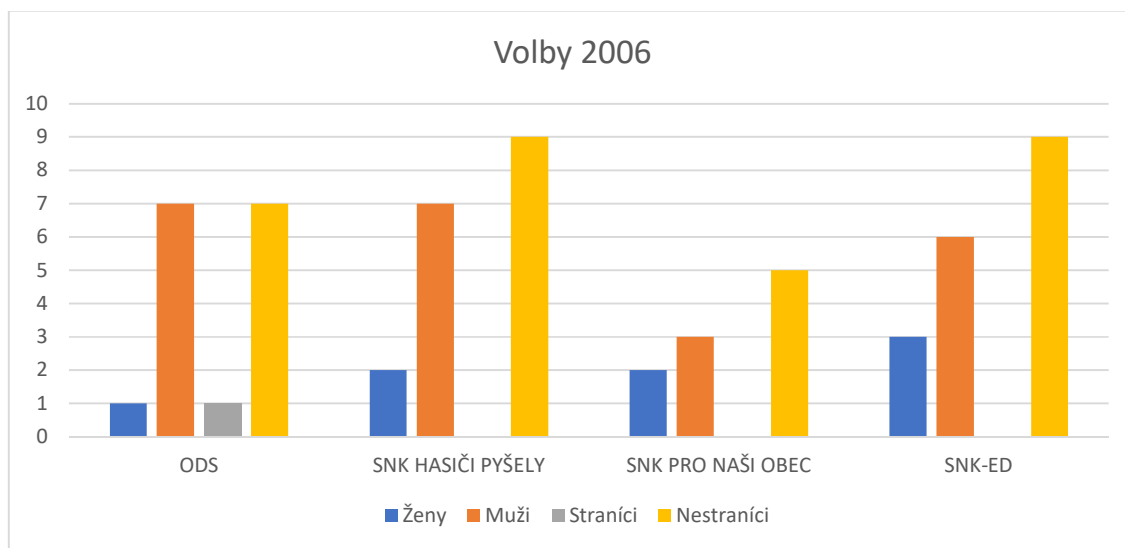

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V roce 2002 byla nedostatečně reprezentována kategorie nejmladších občanů, která neměla zastoupení ani na jedné z kandidátek. SNK-ED dokonce reprezentuje na úplné kandidátce pouze dvě kategorie, SNK Hasiči mají oba kandidáty ve stejné věkové kategorii. Ostatní kandidátky jsou v zásadě vyvážené. Mezi nezávislými kandidáty chybí kandidát z nejmladší kategorie. Souhrnně můžeme konstatovat, že v těchto volbách kandiduje nejvíce kandidátů z kategorie 40-49 let.

Volby v roce 2006 vnesly do komunálního života nové SNK Pro naši obec. Naopak zcela se vytratila kandidátka ČSSD a také zcela zanikla forma kandidatury jako nezávislý kandidát. Kandidátní listiny SNK-ED a SNK Hasiči Pyšely jsou úplné, ODS chybí jeden kandidát do úplnosti a SNK Pro naši obec kandiduje s pěti kandidáty.

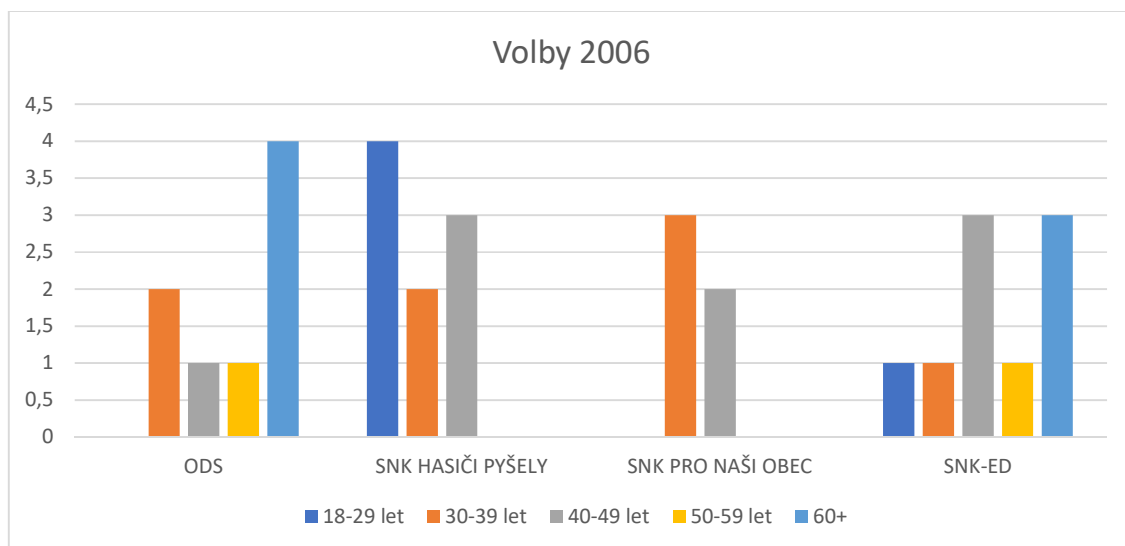
Graf 120 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2006

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Ve volebním roce 2006 kandiduje opět více mužů než žen. Nejvíce jsou ženy angažovány na kandidátní listině SNK-ED, naopak pouze s jednou ženou kandiduje ODS. Díky nízkému počtu kandidátů je vidět dobrý poměr mezi muži a ženami na kandidátce SNK Pro naši obec. V těchto komunálních volbách kandiduje jediný straník, člen ODS, právě na kandidátce ODS. Ostatní kandidátní listiny dostaly svým přídomkům „nezávislých“ a kandidují čistě nestraničné.

Graf 121 - Kandidáti dle věku

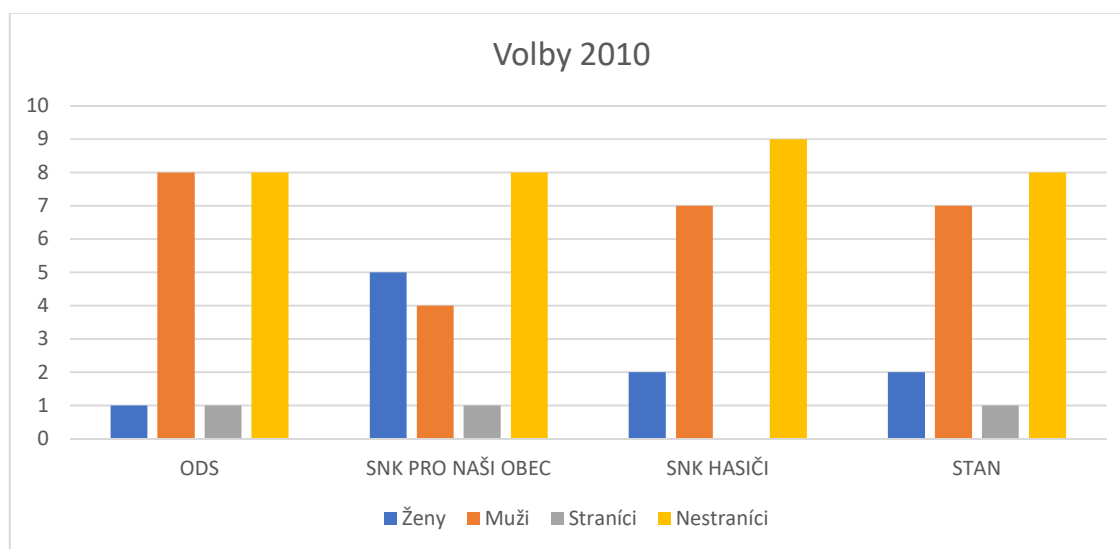

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Ve volebním roce 2006 se na rozdíl od předchozího roku podařilo opět navrátit na kandidátní listiny zástupce z nejmladší skupiny obyvatel. Toto se nejlépe povedlo u SNK Hasiči Pyšely, u nichž kandidují čtyři zástupci z kategorie 19-29 let. Tato kandidátní listina vůbec nezapojuje obyvatele ze dvou nejstarších kategorií. Tyto kategorie jsou zastoupeny na kandidátní listině ODS, zejména kategorie 60+, druhé místo v tomto ohledu drží SNK-ED. SNK Pro naši obec přímo reprezentuje pouze občany v produktivním věku.

Volební rok 2010 nepřináší žádnou změnu do kandidujících subjektů. Kosmetickou změnou je přeměna SNK-ED na STAN. Všechny kandidátní listiny jsou nyní úplné.

Graf 122 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010

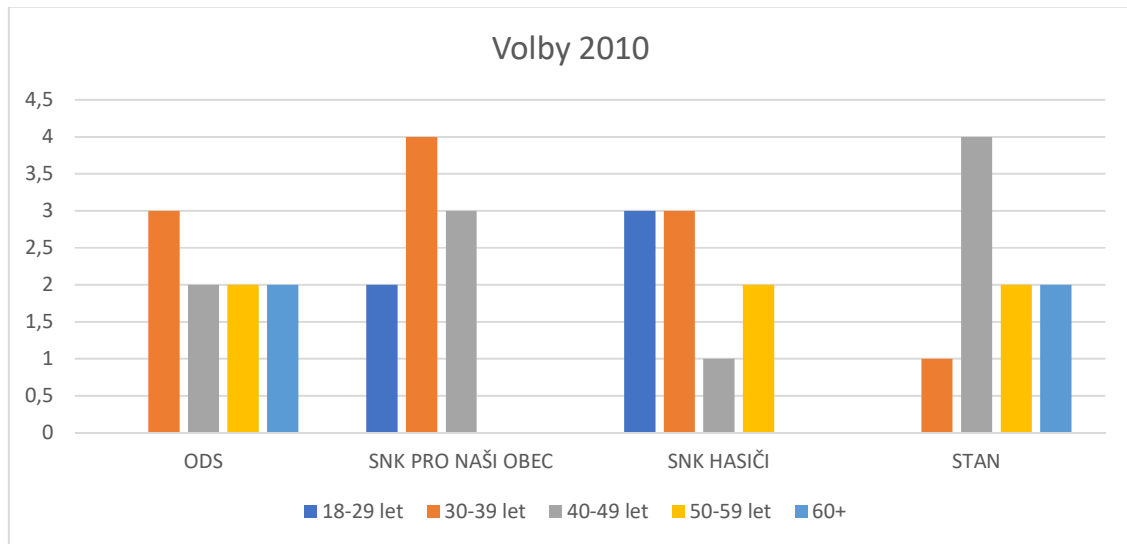

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

První kandidátní listinou ve sledovaném období, která do voleb poslala více žen než mužů, je kandidátní listina SNK Pro naši obec. Úbytek žen na kandidátce zaznamenal STAN (předtím SNK-ED). ODS i SNK Hasiči mají stejný počet žen. Přibýlo ovšem kandidujících straníků. ODS má jednoho kandidujícího straníka, na kandidátní listině STAN kandiduje člen¹⁵⁵ TOP 09 a na kandidátní listině SNK Pro naši obec je jeden kandidát s členstvím v SZ.

¹⁵⁵ Ve volbách v roce 2014 vede tento člen vlastní kandidátku s názvem „Pyšely: Dobrá adresa.“

Graf 123 - Kandidáti dle věku

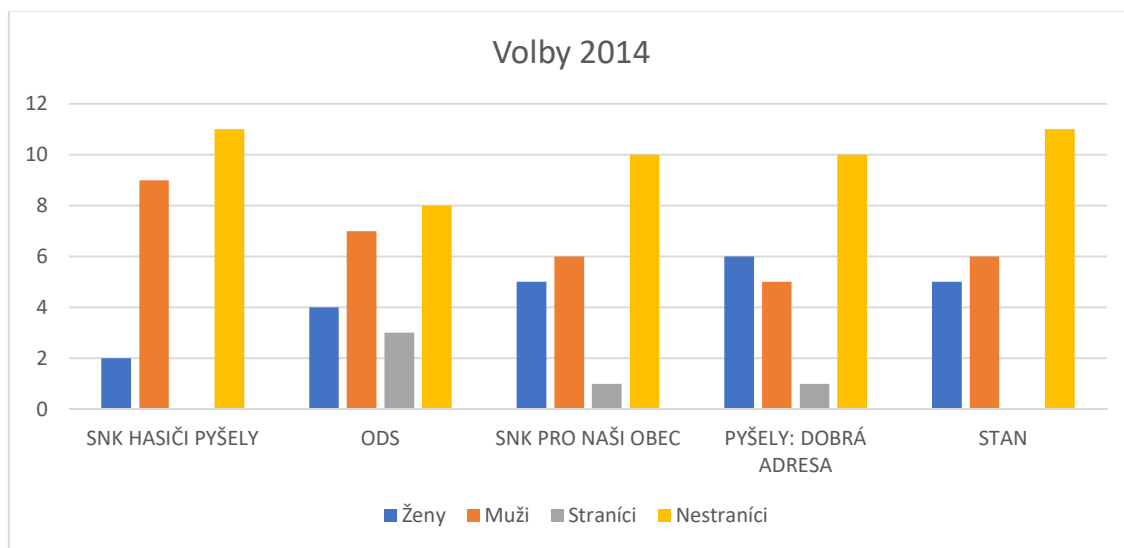

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

SNK Hasiči, stejně jako v předchozích volbách, reprezentují nejvíce občanů z nejmladší kategorie, úbytek můžeme vidět u kategorie 60+. Nejvíce kandidujících je nyní z kategorie 30-39 let. Kandidáti tedy o něco „omládli“. Celkově můžeme říci, že kandidáti jsou z kategorií produktivního věku a v zásadě jsou kandidátní listiny vyvážené, pomineme-li u některých chybějící nejmladší kategorii.

V roce 2014 přibývá do struktury kandidujících volebních stran nové uskupení. Kandidátní listina Pyšely: Dobrá adresa, která je zaštitěna TOP 09. Jinak zůstává opět struktura kandidujících subjektů stejná, od roku 2006 mají ke stávajícím stranám voliči tedy novou alternativu. Všechny kandidátní listiny jsou složeny jako úplné a nově je změněna velikost zastupitelstva z 9 na 11 členů.

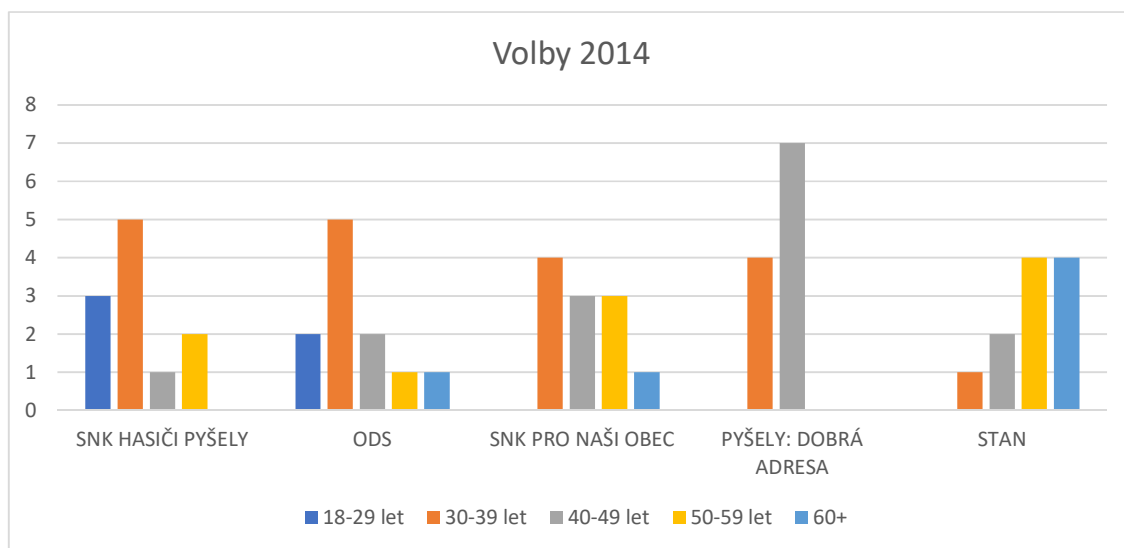
Graf 124 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2014

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V tomto roce je většinou ženskou kandidátní listinou Pyšely: Dobrá adresa. SNK Pro naši obec má o jednoho mužského kandidáta více než je žen. S reprezentací žen se zlepšila i ODS a STAN, SNK Hasiči Pyšely zůstávají na stejném počtu žen. U ODS se také zvýšila ochota členů kandidovat, nyní kandidují tři členové, místo obvyklého jednoho. Bývalý kandidát STAN nyní kandiduje za Pyšely: Dobrá adresa a SNK Pro naši obec opět přizvala člena SZ ke kandidatuře. SNK Hasiči Pyšely si drží svou dlouhodobou nestrannost a nově je apolitická i kandidátní listina STAN.

Graf 125 - Kandidáti dle věku

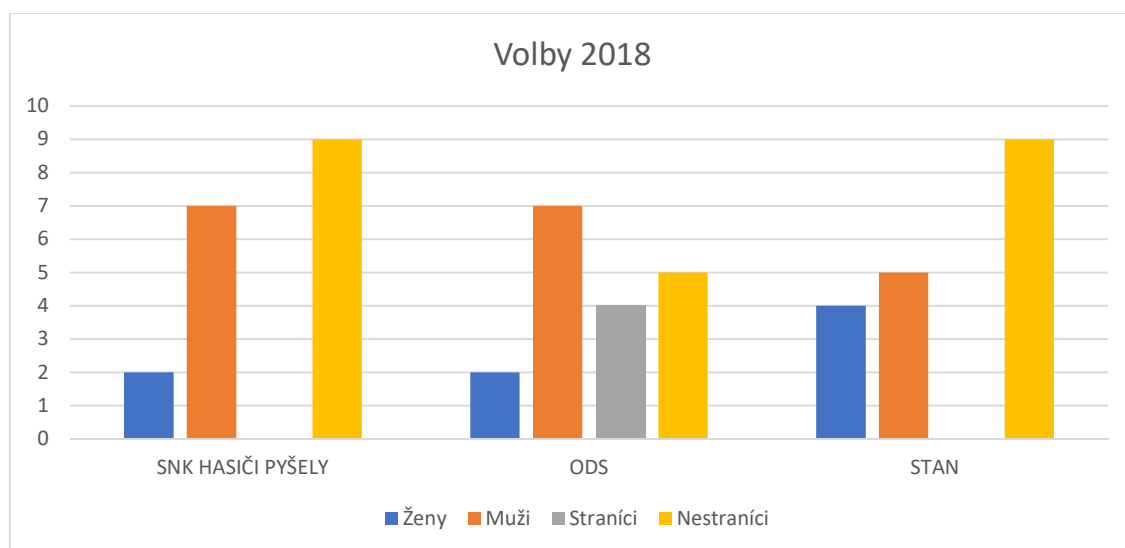

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V roce 2014 opět zaznamenáváme úbytek nejmladších kandidujících. Prim si stále drží SNK Hasiči Pyšely a nově má dva kandidáty z této kategorie i ODS. Naopak od minulých voleb postoupili do vyšší kategorie kandidáti SNK Pro naši obec. Jisté stárnutí je hmatatelné také na kandidátní listině STAN, kde se navýšil počet kandidátů ve skupině 60+. Pyšely: Dobrá adresa reprezentuje pouze dvě kategorie lidí ve středním věku.

Volby v roce 2018 se rozhodlo absolvovat pouze tři volební strany. Z toho dvě politické strany a jedno SNK. Kandidátní listiny všech jsou úplné.

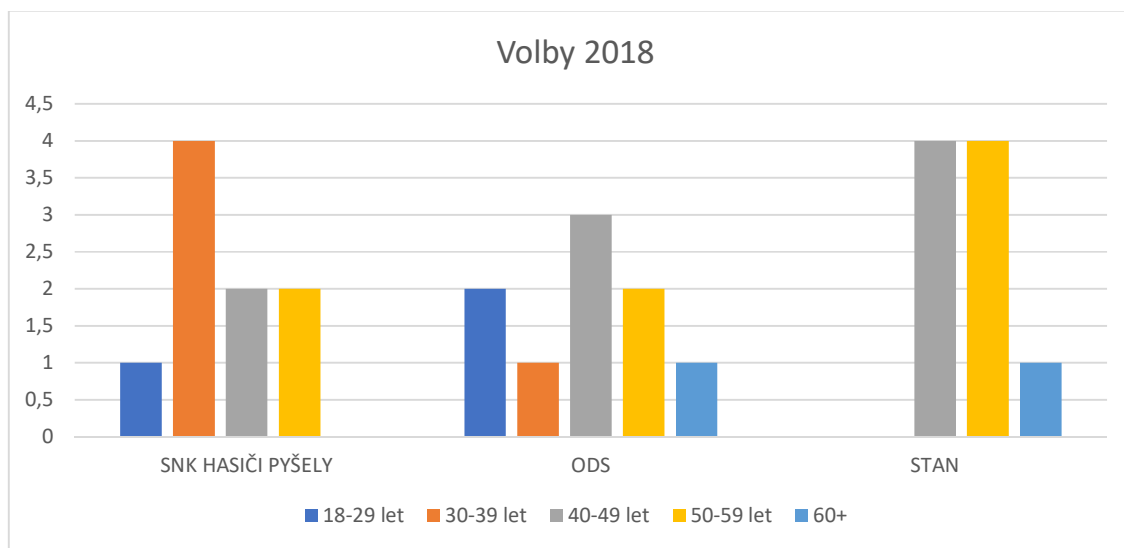
Graf 126 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2018

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Nejvíce žen má na kandidátní listině hnutí STAN, kde jsou obě pohlaví v podstatě vyrovnaná. Shodně žen je na kandidátních listinách ODS a SNK Hasiči Pyšely. U ODS se opět zvýšil počet kandidujících straníků, téměř byla sestavena kandidátní listina většinově stranická. SNK Hasiči Pyšely i hnutí STAN si dále udržuje svou nestrannost.

Graf 127 - Kandidáti dle věku

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

V těchto volbách lze kandidátní listinu ODS označit za nejvyrovnanější. Tato kandidátka nabízí voličům kandidáty ze všech věkových kategorií. Je velmi doporučeni. Posun původních kandidátů ze skupiny 18-29 let do skupiny 30-39 let je znatelný u SNK Hasiči Pyšely, kteří naopak ignorují kategorii 60+. Kandidátní listina s „nejstaršími“ kandidáty je nyní za hnutí STAN, kde jsou nejvíce zastoupeni kandidáti z kategorií v intervalu od 40-59 let.

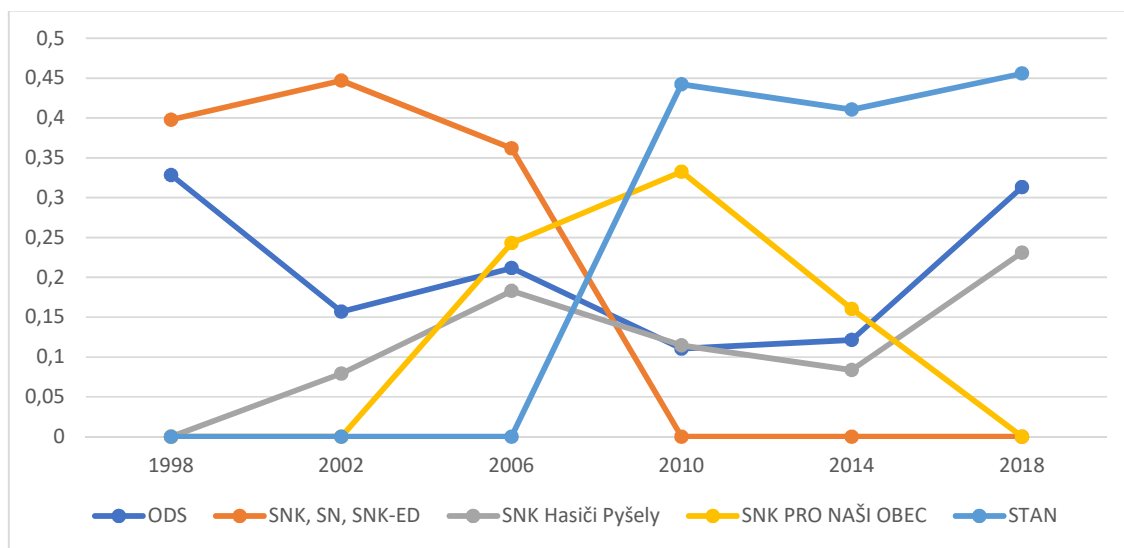
4.9.3 Výsledky komunálních voleb 1998 – 2018

Tabulka 18 - Souhrnné výsledky komunálních voleb v letech 1998-2018

Volební strana	1998	2002	2006	2010	2014	2018
ODS	32,85 %	15,68 %	21,17 %	11,05 %	12,15 %	31,32 %
ČSSD	X	15,58 %	X	X	X	X
SNK, SN, SNK-ED	39,77 %	44,69 %	36,21 %	X	X	X
NK	8,15 %	5,04 %	X	X	X	X
NK	7,65 %	1,82 %	X	X	X	X
NK	5,69 %	3,23 %	X	X	X	X
NK	5,88 %	4,18 %	X	X	X	X
NK	X	1,88 %	X	X	X	X
SNK Hasiči Pyšely	X	7,90 %	18,30 %	11,45 %	8,38 %	23,10 %
SNK PRO NAŠI OBEC	X	X	24,32 %	33,26 %	16,02 %	X
STAN	X	X	X	44,25 %	41,05 %	45,58 %
Pyšely: Dobrá adresa	X	X	X	X	22,40 %	X

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Graf 128 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran

Zdroj: Autor na základě dat Českého statistického úřadu

Volby v roce 2018 v podstatě odhalily jádro ukotvenosti volebních stran. Jedinou kontinuálně kandidující stranou je ODS, která od svého místního vzniku v roce 1998 postavila kandidátku do každých voleb. Pokus o kandidátku ČSSD sice dopadl s celkem dobrým volebním výsledkem, za čtyři roky už ale ČSSD nekandidovala. Další ukotvenou stranou, avšak bez členské základny, je hnutí STAN (SNK-ED, ještě předtím SNK), které kandiduje od roku 2010, resp. 1998. Pyšely postrádají ve volbách ostatní parlamentní strany jako KDU-ČSL nebo KSČM, z novějších pak ANO 2011. Pokus o kandidátní listinu TOP 09, jakkoliv skrytou pod jiným jménem, se znovu neopakoval. Velmi ukotvenou je také kandidátní listina SNK Hasiči Pyšely kandidující od roku 2002. Zvláštním fenoménem byly paralelní kandidatury stran, SNK a nezávislých kandidátů. Právě nezávislí kandidáti se v roce 1998 dostali do zastupitelstva, své kandidatury v roce 2002 zopakovali, ale již se do zastupitelstva dostal pouze jeden. Od roku 2006 již nekandidují.¹⁵⁶

Dominantní stranou je v systému STAN (SNK-ED, SNK). Dlouhodobě získává okolo 40 % hlasů. U ODS vidíme v roce 1998 silný nástup na 32 %, poté útlum pohybující se mezi 10-20 % a v roce 2018 opětovné zvýšení preferencí na 31 %. SNK Hasiči Pyšely dosáhlo nejlepšího výsledku v roce 2018, kdy přesáhli 20 %.

¹⁵⁶ Jako vysvětlení se zde nabízí to, že v roce 1998 byl jiný přepočítání hlasů a neuzákoněná volební klauzule. To nám odpovídá na otázku, proč došlo k jejich volebnímu úspěchu v roce 1998, nikoli pak v roce 2002. Zjevně z nepřesné znalosti nových volebních zákonů nezávisle kandidujícími.

Pyšelský stranický systém není příliš bohatý na ukotvené strany. Vzhledem k dlouhodobým vysokým ziskům v roce 1998 můžeme hovořit o systému dvou a půl strany, v roce 2002 pak o systému multipartijním s dominantní stranou. V roce 2006 lze hovořit o systému omezeného multipartismu. Následně pak opět o systému s dominantní stranou. Toto zařazení je zvoleno proto, že ačkoliv STAN a jeho předchůdci dosahuje často zisků nad 40 %, nezískává většinu v zastupitelstvu a tak musí vyhledávat svého koaličního partnera. Souhrnně můžeme pyšelský stranický systém zařadit mezi systémy s dominantní stranou. Tento systém se opakuje nejčastěji.

4.9.4 Soutěživost a interakce mezi stranami

Město Pyšely je odlišné od ostatních zkoumaných měst. Díky nízkému počtu členů zastupitelstva nemělo a nemá radu. Rivalita mezi kandidátkami probíhá především v předvolebním období, kdy dochází k různým formám kampaně jako jsou předvolební meetingy. Všechny volební strany využívají kampaň formou letáků do schránek. Následná rivalita v zastupitelstvu je spíše interpersonální a nemá co do činění se stranickou příslušností. Tato interpersonální rivalita přetrvává následně v průběhu celého volebního období.

Jistý druh koalice nebo spojení vzniká již před volbami a to pro dlouhodobou spolupráci. Tato spojení však nejsou založena na stranické příslušnosti. Každé volební období se tyto spolupracující zastupitelé obměňují, spojení jsou tedy nestálá. Je tendence mít zapojeno do spojení co nejvíce zastupitelů a stran, tedy nejlépe všeobecní koalice. To se ve sledovaném období příliš dařilo zejména do roku 2006, kdy všichni zastupitelé spolupracovali. Po příchodu SNK Pro naši obec vzniká tichá opozice vůči zbytku zastupitelstva a tvoří se koalice široká. Nejpolarizovanější zastupitelstvo bylo ve volebním období 2014-2018. Zde zaujímaly roli opozice dva volební subjekty, SNK Pro naši obec a Pyšely: Dobrá adresa. Tacitní nadměrnou ideově propojenou koalici byla koalice STAN+ODS+SNK Hasiči Pyšely. Od roku 2018 je opět koalice všeobecní, ačkoli někteří zastupitelé hlasují v některých případech jinak než zbytek zastupitelstva. Celkově však z výzkumu vyplynulo, že se celé zastupitelstvo snaží pracovat ve prospěch města a dělení na koalici versus opozici není příliš znatelné. Starosta ve sledovaném období odvolán nebyl a byl vždy z vítězné strany.¹⁵⁷

¹⁵⁷ Nemusel být lídrem kandidátky, viz 2018, kdy byl lídrem kandidátky STAN Stanislav Vosický, starostkou však zvolena Ing. Štěpánka Bednářová.

Závěr

Stranické systémy na komunální úrovni prochází celkovou proměnou. Za posledních 20 let, zejména v nejmenších městech ubylo kandidujících politických stran s vlastní četnou členskou základnou místními organizacemi. Tyto strany jsou nahrazovány uskupeními zaštiťujícími nebo sdruženími nezávislých kandidátů, kandidatury nezávislých kandidátů jsou zcela opomíjeny. Z analýzy kandidátních listin vyplývá, že kandidátů-straníků ubývá ve prospěch nestraničných kandidátů, žen kandiduje méně než mužů. Celý stranický systém na komunální úrovni spíše tenduje k atomizovaným systémům, případně k systémům s predominantní stranou.

Koaliční vazby mezi jednotlivými uskupeními se sice mění, bývají však velmi často navázány na „jádra“ místních stranických systémů. Zájmem všech měst je zapojovat do koalice co možná nejvíce zvolených stran. Tyto koalice téměř stoprocentně tvoří vítězná strana a pokud není dohodnuto jinak, z vítězné strany pochází i starosta.

První úkol výzkumu:

Zkoumat ukotvenost politických stran v daných městech dle členské základny a délce místního sdružení.

Pokud se u tohoto úkolu zaměříme na časovou ukotvenost politických stran na místní úrovni v délce jejich existence, pak se jako nejukotvenější stranou projeví KSČM. Tato strana totiž navazuje na své původní základní organizace KSČ, které lze datovat do období dlouho před rokem 1989. Tato strana také přebírá z větší části i členskou základnu po KSČ. KSČM však nemá své místní organizace ve všech městech a ani ve všech městech ve sledovaném období nekandidovala, je aktivní politickou stranou v okrese. ČSSD taktéž v některých městech navazuje na původní existenci ČSS, kontinuálnost ale není tak přímá. Místní organizace ČSSD, vyjma několika menších měst, existují po celém okrese, nejsilnější místní organizací je vlašimská. KDU-ČSL je dlouhodobě kandidující strana, opět téměř ve všech městech okresu Benešov. Drtivá většina místních organizací vznikla po roce 1989, zejména pak v 90. letech, avšak stopově lze vysledovat návaznost i na ČSL. ODS je pak stranou, která vyjma jednoho města kandiduje nebo kandidovala všude a také měla místní organizace. Vzhledem k tomu, že ODS vznikla v roce 1991, vznikaly její místní organizace především v tomto roce, některé vznikaly v průběhu 90. let. Strana zelených několikrát v okrese Benešov

kandidovala, nejčastěji v koalici a disponuje pouze nepočetnou základní organizací v Benešově.

Takto ukotvené strany v současné době čelí několika problémům. Z grafů o dlouhodobě kandidujících stranách vyplývá, že tyto strany postupně přichází o svůj elektorát a popularitu a nejčastěji je nahrazují sdružení nezávislých kandidátů nebo tzv. *hidden parties*.¹⁵⁸ To vede k propadům ve volebních ziscích, nezájmu občanů vstupovat do politických stran, v extrémním případě k zániku celé místní organizace.¹⁵⁹ Dalším důvodem je provázanost místní organizace se silnou osobností. V případě, že tato silná osobnost z politické scény odejde a nemá nástupce, zpravidla se utlumí činnost této strany nebo zaniká i místní organizace strany, za kterou tato osobnost kandidovala.¹⁶⁰ Největším problémem místních politických stran je postupný úbytek členů. Ten je zapříčiněn několika faktory. ODS zažívala největší úbytek v době, kdy tato strana čelila několika skandálům okolo jejího bývalého předsedy Petra Nečase. Po tomto úbytku se strana stabilizovala a několik posledních let se jí daří udržovat víceméně konstantní počet členů. KSČM naopak čelí přirozenému úbytku členů, nových členů nepřibývá. ČSSD ubývají členové zejména díky „přeběhlictví“. Bývalí členové často vstupují do hnutí ANO 2011, za které následně kandidují. Zaznamenán je i přechod části členů ČSSD do SPD. Respondenti z ČSSD předpokládají razantní úbytek členské základny a zánik mnoha místních organizací strany. KDU-ČSL ubývají členové taktéž, a to díky přirozenému úbytku a také díky upadajícím preferencím strany. Někteří respondenti z KDU-ČSL sdělili, že jejich místní organizace je prakticky nefunkční, nehodlají nadále kandidovat v komunálních volbách a vážně zvažují rozpuštění místní organizace. Prognóza je tedy taková, že pravděpodobně nejvíce budou zanikat místní organizace KDU-ČSL a ČSSD. KSČM se zatím bude udržovat, protože její členská základna je „věrná“. Neoptimističtější v tomto ohledu byli členové ODS, z nichž nikdo neuvažuje o opuštění strany nebo rozpuštění jejich místní organizace.

Nové strany příliš ukotvené nejsou. Jednak existují krátkou dobu, jednak jejich členská základna není velká. Hnutí ANO 2011 má své organizace pouze v Benešově a Vlašimi, ačkoli nepočetná členská základna je i v některých jiných městech. SPD má pouze oblastní organizaci Benešov, kde je soustředěna celá okresní členská základna. Pirátská strana existuje od roku 2018 pouze v Benešově, avšak předpokládá se založení nových místních organizací. Z nových stran je na tom aktuálně nejhůře TOP 09, která v posledních dvou letech přišla o značnou část své členské základny a s tím spojené zániky místních organizací. Hojně využívaná zaštiťující

¹⁵⁸ Nejčastěji STAN.

¹⁵⁹ Například zánik KDU-ČSL v Trhovém Štěpánově nebo ČSSD v Neveklově.

¹⁶⁰ Například útlum činnosti ODS v Neveklově po odchodu bývalého senátora Karla Šebka.

strana STAN nemá téměř žádnou členskou základnu, v podstatě o členství nemá zájem ani STAN ani komunální politici. STAN a TOP 09 v posledních komunálních volbách v okrese Benešov působily nejvíce jako tzv. *hidden parties*.

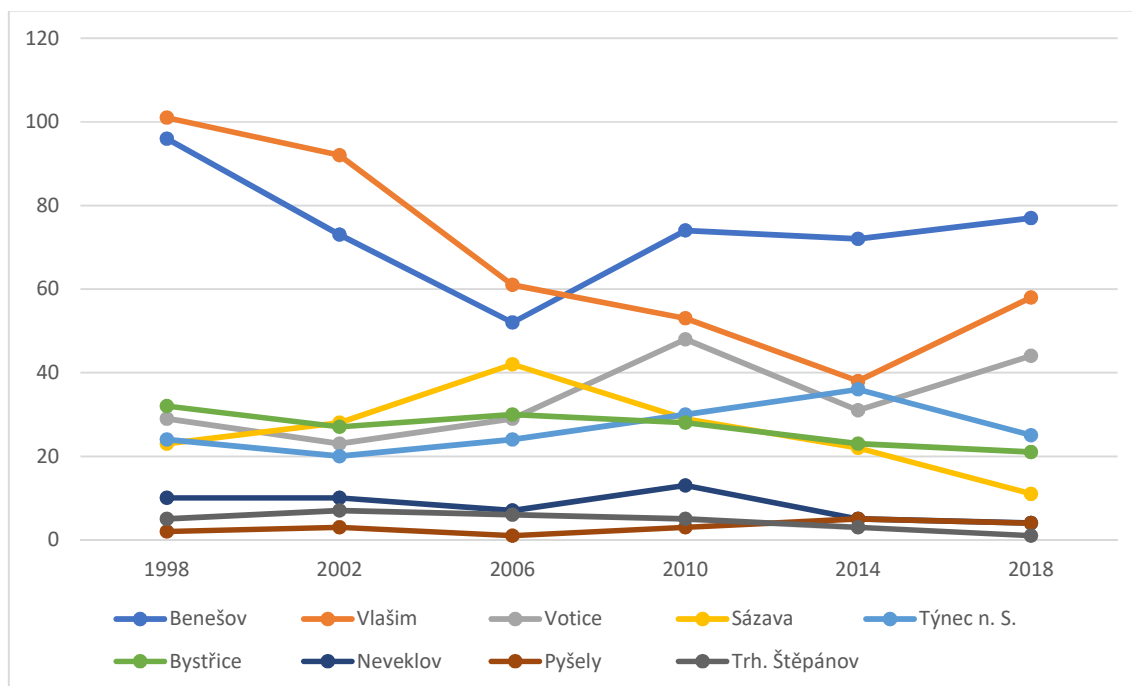
Při zkoumání ukotvenosti politických stran na komunální úrovni výzkumníci narážejí na několik problémů. Některé strany působí skrytě, za jejich organizaci má zájem kandidovat třeba jen jeden člen a místní organizace takové politické strany je téměř neodhalitelná. Celkově politické strany nejsou příliš ochotny komunikovat, a tak je velmi složité získat kontakty na jednotlivé předsedy místních organizací. Největším problémem jsou pak SNK, protože většina městských úřadů nezveřejňuje buď žádné kontakty na své zastupitele, nebo „jen“ e-mailové adresy, přes které zastupitelé příliš nereagovali. I přes tyto problémy se podařilo s mnoha zástupci SNK spojit. Mnohá SNK jsou ukotvenější v daném komunálním prostředí než politické strany. Kandidují dlouhodobě i přesto, že ze zakládajících kandidátů již žádný nekandiduje. Zejména se jedná o hasičská SNK nebo SNK navázaná na místní školy. Dlouhodobě také kandidují SNK, jež jsou úspěšná ve volbách a jejich zástupci jsou voleni do vedení měst.

Druhým výzkumný úkol byl stanoven takto:

Analyzovat strukturu kandidátních listin, skládají-li se spíše ze straníků či bezpartijních.

Pro zodpovězení tohoto úkolu byly analyzovány všechny kandidátní listiny ve sledovaném období. Celkem proběhla analýza 54 kandidátních listin. Počet straníků v jednotlivých městech nelze jednoznačně označit za trend. Nejvíce stranických kandidátů kandidovalo v letech 1998 a 2002. Zaznamenán byl v některých městech nárůst straníků v letech 2006 a 2010. Od té doby se počty straníků na kandidátkách snižují ve téměř všech městech. Ve větších městech výzkumu se jednoznačně počet straníků snižuje. Ve středně velkých městech výzkumu je počet straníků spíše konstantní nebo se také snižuje.

Graf 129 - Vývoj počtu stranických kandidátů 1998-2018

Zdroj: Autor dle vlastního výpočtu

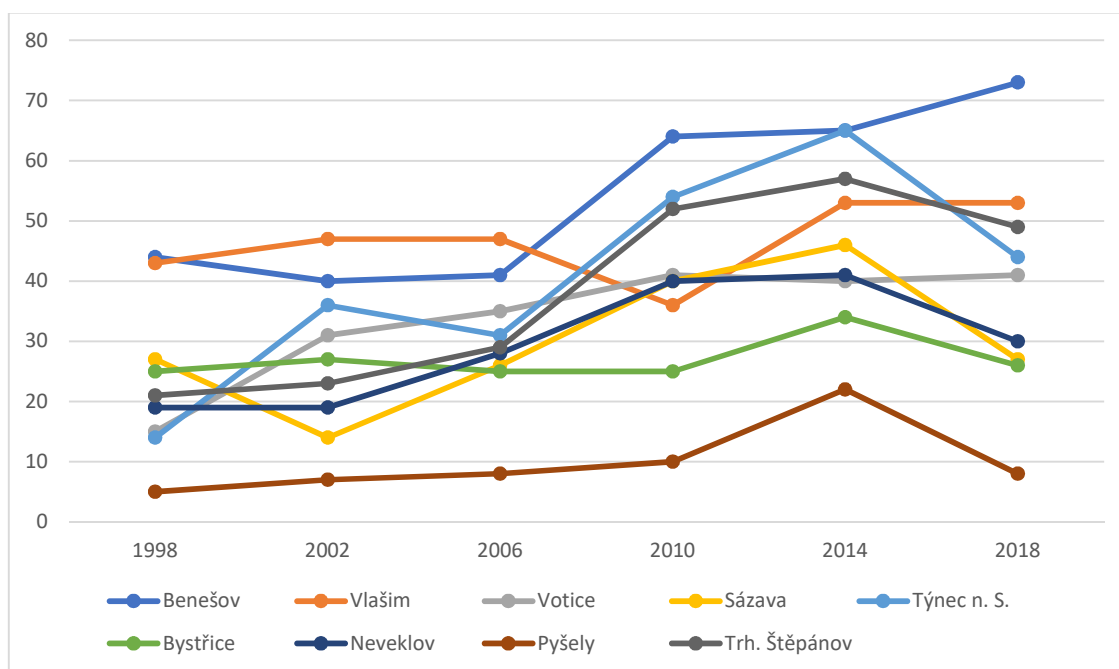
Co se týče počtu žen na kandidátkách, ve všech zkoumaných městech byl jejich podíl nižší než mužů. V zásadě se s vyšším počtem kandidátů zvyšuje i počet žen, nepřímou úměrou k počtu mužů. Průměrný počet kandidátů-žen je 31 %. Ne zcela se potvrdilo, že by ve větších městech byli straníční kandidáti více zastoupeni než ve středních nebo malých městech.

Tabulka 19 - Průměrný počet žen a straníků za roky 1998-2018 v procentech

Průměry	Benešov	Vlašim	Votice	Sázava	Týnec n. S.	Neveklov	Bystřice	Pyšely	Trh. Štěpánov
Ženy	30 %	30 %	25 %	31 %	35 %	37 %	27 %	30 %	36 %
Straníci	40 %	41 %	25 %	27 %	23 %	10 %	27 %	9 %	4 %

Zdroj: Autor dle vlastního výpočtu

Graf 130 - Vývoj počtu žen na kandidátních listnách 1998-2018 ¹⁶¹

Zdroj: Autor dle vlastního výpočtu

Třetím úkolem výzkumu bylo zjistit:

V jakém poměru kandidují politické strany vůči novým stranám a SNK?

Počty kandidujících politických stran se za 20 let snížily. Zejména ve středních městech byly tyto kandidátní listiny nahrazeny buď sdruženími nezávislých kandidátů nebo hidden parties. Ve velkých městech, jako je Benešov, Vlašim nebo Votice, nedochází k úbytkům kandidujících stran, maximálně tak k jejich proměně za strany nové, a to z důvodu, že registrace kandidátky SNK by byla v takovém městě velmi náročná z hlediska počtu sbíraných podpisů.

O nahrazování starých politických stran v menších a středních městech hovoří čísla. Například v nejmenším městě výzkumu, v Trhově Štěpánově, došlo k celkovému nahrazení stran sdruženími nezávislých kandidátů. Zatímco v roce 1998 byl poměr 1 stará strana a 4 SNK, v roce 2010 to již bylo 1 stará strana, 1 nová strana a 7 SNK, v roce 2018 pak již 1 nová strana a 8 SNK. V největším městě výzkumu, Benešově, pak dochází spíše k nahrazování starých stran za nové. V roce 1998 kandidovalo 10 politických stran, které můžeme považovat za staré,

¹⁶¹ I v tomto grafu je potřeba přihlížet k faktu, že celkový počet kandidátů stoupá, tedy i v některých případech stoupají počty žen, avšak v poměru vůči mužům se jejich počty snižují.

v roce 2010 pak již byl poměr 5 starých stran ku dvěma novým a v roce 2018 je již poměr 4 staré strany ku 6 novým stranám.

V malých a středních městech se potvrdil trend vytlačování velkých politických stran, stranami regionálními, univerzálně-komunálními a sdruženími nezávislých kandidátů. Ve velkých městech pak vytlačení velkých politických stran není tak znatelné, ale přibývají kandidující strany nové.

Čtvrtým úkolem práce bylo:

Analyzovat míru soutěživosti a interakce politických stran mezi sebou

K analýze míry soutěživosti a interakce sloužily především polostrukturované rozhovory. V projektu práce jsou uvedeny i analýzy místních nebo okresních médií a zápisy ze zastupitelstev. Těchto analýz nebylo třeba, protože vzorek respondentů byl široký a respondenti odpovídali na toto téma velmi podobně. Na otázky o koaličních vazbách odpovídali respondenti na otázky v zásadě obdobně, nebylo tedy opět třeba využívat analýzu zápisů zastupitelstev, protože koaliční vazby byly potvrzeny několika respondenty nezávisle na sobě. Taktéž analýza koaličních smluv nebyla hojně využívána zejména proto, že ve zkoumaných městech nejsou koaliční smlouvy uzavírány. Nejvíce lze o soutěživosti vyčíst ze složení rad, potažmo koalic.

Ve všech městech se potvrdil trend a zájem na tom, aby pokud možno co nejvíce stran bylo součástí koalice. To se daří zejména v malých městech, v některých středních a ve všech velkých městech se na složení koalic podepisují interpersonální vztahy, ale také ideové rozpory mezi jednotlivými stranami. V Benešově se aktuálně můžeme setkat s koalicí nadměrnou, ideově propojenou, vznikaly zde i v minulosti nejvíce. Byla zde také dva roky koalice minimální vítězná, ideově nepropojená. Ve Vlašimi pak díky dlouhodobým vítězstvím VPM mohou vznikat i jednobarevné rady, VPM však tvoří koalice nadměrné, ideově propojené. Ve středních a malých městech výzkumu po celé sledované období vznikají buď koalice široké nebo koalice všeobecní, které vznikají zejména ve středních a nejmenších městech. V drtivé většině případů vznikají koalice neformální.

Ve velkých městech stále hraje v tvorbě koalic ideová vzdálenost zvolených subjektů, a tak bývají koalice nadměrné, ideově propojené, i přes snahu vítězných stran zapojit do koalic co největší množství stran. Na druhou stranu ve městech nejmenších nebo středních, navzdory často roztržitému až atomizovanému zastupitelství, vznikají koalice široké a všeobecní.

Zajímavým prvkem jsou rady středních a malých měst. Rady mívají různá složení, nejsou v nich všechny zvolené strany, přesto se zastupitelé ke koalici hlásí a shodně říkají, že

jejich největším zájmem je práce pro město, ne volená funkce. Ze složení rad můžeme vytušit koalici, v mnohých případech je ale rada nepřesná a neurčuje kompletní městskou koalici. Podle složení koalic vychází, že ve všech městech jsou systémy soutěživé, protože kandiduje velké množství místních volebních uskupení.

Posledním výzkumným úkolem byla otázka:

Jak často vzejde starosta z vítězné strany?

Starostové jsou ve většině případů z vítězné strany, ve výzkumu bylo zaznamenáno několik málo případů, kdy tomu tak nebylo. Nelze potvrdit, že by v některé ze skupin měst docházelo spíše ke změně starostů. Starostové pocházeli z vítězných stran vždy ve Vlašimi, Týnci nad Sázavou, Pyšelicích a Trhovém Štěpánově. V Benešově došlo k tomuto případu pouze jednou, a to ve chvíli, kdy se v polovině funkčního období změnila koaliční většina a došlo k výměně celého vedení města. Druhým případem jsou Votice, kdy se koalice utvořila z nevíťezných stran a zvolila svého kandidáta na starostu. Tato koalice byla zaměřena proti vítězi voleb a vydržela po celé volební období.

Ve třech městech došlo ve sledovaném období k volbě starosty, který nebyl z vítězné strany. V Bystřici je hlavním faktorem, že starosta byl zvolen ze strany, která neměla většinu hlasů, avšak byla vždy druhá a na počet mandátů srovnatelná s vítězem. Proto se takový kandidát nedá považovat za starostu z vítězné strany. V Neveklově došlo ke zvolení nevíťezného starosty také, vždy se však jednalo o dohodu mezi volebními stranami a za takovou volbou nebyla skryta rivalita nebo boj o starostenské místo. Ke stejnému průběhu dochází i v Sázavě, kdy starosta nebyl z vítězné strany, ale spíše se hledal někdo, kdo tento post bude zastávat. Nehrálo tedy roli, zda je utvořena koalice či nikoliv, hlavní motivací pro politické aktéry bylo obsazení volených funkcí.

Na závěr celé práce bych rád dodal, že ačkoliv bylo provedeno velké množství rozhovorů s aktuálními i bývalými politickými aktéry a bylo maximálně vytríděno vše, co by jakkoli mohlo práci zabarvovat, přesto může dojít k drobnému emočnímu zabarvení, právě díky mnohým informacím z polostrukturovaných rozhovorů. Tato práce však může nadále sloužit jako výchozí bod pro podobné práce nebo dalšímu výzkumu stranických systémů v okrese Benešov.

Summary

The main aim of this thesis is the anchoring of the party systems at the local level and to discover interactions and coalitions between the local political subjects as of 1998. The local level of politics in the Czech Republic is strongly fragmented. That means it is rich on different local and municipal parties which candidate together with classical political parties from the national level. There is also a huge number of individual actors, who participate as an independent political subjects.

There were found several trends in the monitored period. The first trend is, that mainly in smaller towns are traditional political parties being replaced not only by local or regional parties, but also by local associations of independent candidates. This trend is connected with the strategy of candidacies. The second trend is, that traditional parties loose their members in town organizations, which are basic parts of parties and these organizations cease to exist afterwards. This trend brings sort of unpolitical environment to the local level. Traditional party means political subject, which exists continually as of 1998 or earlier and candidate in most of the local elections.

The third trend is decreasing or constant number of party members, who candidate on candidate lists. This trend is narrowly connected with the first trend. Women candidate less eventhough there are several pure women`s candidate lists.

The local level of politics seems to be the most „friendly“ when we speak about coalitions. Coalitions are mostly grand or rainbow coalitions, detected were also full coalitions, on the other hand, there are few minority coalitions from the history. Interactions between political subjects are not in the row of conflicts, the ideological conflict is mainly in larger towns. Rivalry and competition are detectable in all towns. Despite the competition and rivalry, elected mayors are originated from the winning party in most of the cases.

Teze závěrečné diplomové práce

Příjmení, jméno: Vaculík David

Název práce: *Stranické systémy na komunální úrovni: Případová studie okresu Benešov*

Název práce anglicky: *Local Party Systems: The Case Study of the Benešov District*

Vedoucí práce: PhDr. Petr Jüptner, Ph.D.

Studijní program: Politologie

Semestr zadání: letní semestr 2017/2018

Klíčová slova: Komunální politika, stranické systémy, municipality, politické strany, okres Benešov

Key words: Local politics, party systems, municipalities, political parties, Benešov district

Zdůvodnění tématu: Zvoleným tématem této magisterské práce je proměna stranických systémů ve městech, která se nacházejí na území okresu Benešov. Téma komunální politiky je nyní ovlivněno zejména vznikem nových politických stran a také vývojem legislativních změn, které ovlivňují komunální politický sektor. K zásadní legislativní úpravě došlo v roce 2001, kdy se nově zavedla uzavírací klauzule 5 % (zákon 491/2001 Sb.) a byla zavedena upravená D'Hondtova metoda namísto Sainte-Laguë. Díky nástupu nových politických stran a hnutí na celostátní úrovni a krize tradičních stran, které vznikly nebo se obnovily po roce 1989, změnil ukotvenost politických stran v obcích a přinesl nové politické uspořádání a aktéry na komunální úrovni. Ve sledovaném období dochází k nárůstu počtu kandidatur ve formě nezávislých kandidátů.

Ten je situován na jihovýchodě Středočeského kraje. Jeho severní část je situována k Praze a je hlavním městem ovlivněna v počtu nově přistěhovalých a dojíždějících za prací, jižní k Jihočeskému kraji, kde se jedná spíše o venkovská sídla. Okres Benešov je ukázkovým typem syntézy dvou vlivů, tedy ovlivnění hlavním městem a zároveň venkovskými vlivy. K rovnováze dochází také v průmyslovém zaměření, tedy že na jeho území nepřevažuje ani průmysl ani zemědělství. Nezaměstnanost aktuálně patří mezi nižší.

Předpokládaný cíl: Tato práce si klade za cíl analyzovat trendy vývoje v komunálních stranických systémech:

1. Zkoumat ukotvenost politických stran v daných městech dle členské základny a délce existence místního sdružení.
2. Analyzovat strukturu kandidátních listin, skládají-li se spíše ze straníků či bezpartijních
3. V jakém poměru kandidují politické strany vůči novým stranám a SNK
4. Analyzovat míru soutěživosti a interakce politických stran mezi sebou
5. Jak často vzejde starosta z vítězné strany

Metodologie práce: Z popsaného výše vyplývá, že hlavní užívanou metodou této práce bude deskriptivní případová studie, jež je nejvhodnější pro kvalitativní výzkum týkající se menšího počtu obcí. Díky tomu budou moci být postihnuty detailnější faktory trendů stranických systémů.

Práce se zabývá obdobím mezi lety 1998 až 2018. Zkoumaným vzorkem pro tuto práci jsou všechna města v okrese Benešov (Benešov, Vlašim, Votice, Sázava, Týnec nad Sázavou, Trhový Štěpánov, Neveklov, Bystřice a Pyšely). Ne všechna uvedená města byla držitelem statusu města ve zkoumaném období. Sázava a Bystřice status města získala v roce 1997, Neveklov v roce 2006, Trhový Štěpánov a Pyšely pak v roce 2007. Proč je však volen tento vzorek měst? Základním spojníkem těchto měst je působení místních sdružení politických stran, vždy alespoň jedné. K vyváženosti vzorku přispívá fakt, že i některá z těchto měst jsou malá. Vzorek tedy pokrývá od malých po velká sídla, resp. dle Petra Jüptnera (2006) malé a větší střední obce. V nejmenším městě žije jen něco okolo 1200 obyvatel, zatímco v největším téměř 17 000. Celkově v okrese Benešov žije celkem 98 000 obyvatel, k trvalému pobytu ve městech je hlášeno 52 432 obyvatel, což tvoří více jak 53 % obyvatelstva okresu. Svou roli hraje ve výběru i míra industrializace měst, která je značně rozdílná a může mít vliv na preference voličů, ale i ukotvenost politických stran ve městech. Okres Benešov také na severu sousedí s okresem Praha-východ a na jihu s okresem Tábor, což může mít vliv na zisky jednotlivých stran či nezávislých úměrně vzdálenosti daných měst k Praze. Nejdůležitějším důvodem pro výběr měst jsou politické strany. Ve všech městech dochází k zvětšující se míře soutěživosti, kdy kandidujících v komunálních volbách je více než rozdělovaných mandátů. Politická soutěž a množství kandidátů podtrhuje pluralitní charakter měst.

Informace budou sbírány pomocí polostrukturovaných rozhovorů, analýzou dokumentů relevantních pro tuto práci a analýzou výsledků kandidátních listin a komunálních voleb. Polostrukturované rozhovory povedu s těmi předsedy místních sdružení stran, které v konkrétním městě existují, pokud nedojde k rozhovoru s předsedou, tento krok v práci zdůvodním a rozhovor bude proveden s jiným funkcionářem místního či hierarchicky

nadřazeného sdružení. Nebude-li se jednat o politickou stranu, rozhovor povedu s některým ze zvolených zastupitelů. Nebude-li zvolen z dané kandidátky nikdo, pokusím se kontaktovat kandidáta číslo 1. Pokud kontakt nebude možný, budu v navazování kontaktů sestupovat posloupně dle čísel kandidátů na kandidátce. Míra soutěživosti bude analyzována pomocí množství kandidujících vůči rozdělovaným mandátům a také polostrukturovanými rozhovory. K zjištění koaličních vazeb a aliancí bude užito analýzy dokumentů, a to zápisů zastupitelstva, pokud z nich bude patrná koaliční vazba, koaličních smluv, polostrukturovaných rozhovorů s politickými aktéry a analýza složení městských rad, je-li zřízena. Velmi cenným zdrojem informací budou také výsledky komunálních voleb v daných městech, analýzou struktury kandidátních listin kandidujících subjektů a monitoringem médií (městských a okresních). V analýze se budu věnovat počtu straníků vůči bezpartijním, pokud to z kandidátní listiny bude patrné, věku kandidujících a jedná-li se spíše o muže či ženy. Bude-li to vyžadovat situace, provedu šetření v archivech městských úřadů, případně v okresním archivu.

Předpokládaná struktura práce:

Úvod

1. Teoretické ukotvení práce
 - 1.1 Komunální stranické systémy v teoretické reflexi
 - 1.2 Komunální koalice v teoretické reflexi
 - 1.3 Volby, volební systém a jeho reformy
2. Základní charakteristika okresu Benešov
 - 2.1 Demografie
 - 2.2 Územní struktura
 - 2.3 Administrativní začlenění
 - 2.4 Okres Benešov v kontextu Středočeského kraje
3. Analytická část – případové studie měst
 - 3.1 Benešov
 - 3.2 Vlašim
 - 3.3 Votice
 - 3.4 Sázava
 - 3.5 Týnec nad Sázavou
 - 3.6 Neveklov
 - 3.7 Bystřice
 - 3.8 Trhový Štěpánov

3.9 Pyšely

Závěr

Přehled základní literatury a využitých zdrojů:

BALÍK, Stanislav. Dvacet let komunálních voleb v ČR. Brno: CDK, 2008, 160 s. ISBN 978-80-7325-381-3.

BALÍK, Stanislav. Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností: Koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994-2006. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, 388 s. ISBN 978-80-7325-144-4.

BALÍK, Stanislav. Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4.

BALÍK, Stanislav. Okresy na severu: Komunální politika v okresech Šumperk a Jeseník v letech 1989-2006. 1. vyd. Brno: CDK, 2008, 198 s. ISBN 978-80-7325-174-1.

BALÍK, Stanislav et al. Veřejné politiky v České republice v letech 1989-2009. 1. vyd. Brno: CDK, 2010, 695 s. ISBN 978-80-7325-236-6.

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony: jako politický prostor*. Praha: Alfa nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, J., Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. Demokracie v lokálním politickém prostoru: Specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grada, 2010 240 s. ISBN 978-80-247-3061-5.

ČOPÍK, Jan. *Proměny a kontinuita české komunální politiky: územní samospráva v nové době (1850-2010)*. Praha: Scriptorium, 2014. ISBN 978-80-87271-89-6.

JÜPTNER, Petr. Komunální koalice a politické modely. In: *Politologická revue*, 2004, s. 81-101.

JÜPTNER, Petr. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou. In: *Koalice a koaliční vztahy*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 109-118. ISBN 80-7380-004-7.

KRUTÍLEK, O., Ondřej ROJČÍK a Petr VILÍMEK. Komunální volby v České republice v roce 2002. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 143 s. ISBN 8021032111.

ŘÍCHOVÁ, Blanka et al. Analýza politiky a političtí aktéři: Možnosti a limity aplikace teorií. Praha: SLON, 2015, 251 s. ISBN 978-80-7419-187-9.

TRÁVNÍČEK, Matěj. Současná podoba a perspektivy pro komunální volby v České republice. In: *Acta Politologica*, vol. 6, no. 2, 2014, s. 212-237.

Použitá literatura

Knižní

BALÍK, Stanislav. Povolební koalice v obcích III. stupně. In: BALÍK, Stanislav, ed. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 126-141. ISBN 80-210-3211-1.

BALÍK, Stanislav. Metodologie výzkumu komunální politiky. In: FIALA, Petr a Maxmilián STRMISKA, eds. *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. 1. vyd. Brno: CDK, 2005, s. 163-175. ISBN 80-7325-074-8.

BALÍK, Stanislav. Typologie exekutivních koalic v českém prostředí. In: CABADA, Ladislav et al. *Koalice a koaliční vztahy*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 53-67. ISBN 80-7380-004-7.

BALÍK, Stanislav. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností: Koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994-2006*. Brno: CDK, 2008, 387 s. ISBN 978-80-7325-144-4.

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009, 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010, s. 223. ISBN 978-80-247-3061-5.

DUVERGER, Maurice. *Politické strany*. 1. čes. vyd. Přeložili Olga a Zdeněk VELÍŠKOVI. Praha: Karolinum, 2016, 492 s. ISBN 978-80-246-2568-3.

FIALA, Petr a Maxmilián STRMISKA. *Teorie politických stran*. Brno: Barrister & Principal, 1998, 263 s. ISBN 80-85947-31-5.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 4. vyd. Praha: Portál, 2016, 440 s. ISBN 978-80-262-0982-9.

CHYTILEK, Roman, Tomáš LEBEDA, Jakub ŠEDO a Dalibor ČALOUŠ. *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009, 375 s. ISBN 978-80-7367-548-6.

JŮPTNER, Petr. Europeizace a komunální politické myšlení. In: DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK, eds. *Evropeizace: Nové téma politologického výzkumu*. 1. vyd. Brno: MU, 2005, s. 125-133. ISBN 80-210-3865-9.

JŮPTNER, Petr. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou. In: CABADA, Ladislav et al. *Koalice a koaliční vztahy*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 109-118. ISBN 80-7380-004-7.

KLÍMA, Michal. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix, 1998, 273 s. ISBN 80-86031-13-6.

NOVÁK, Miroslav. *Systémy politických stran: Úvod do jejich srovnávacího studia*. 1. vyd. Praha: SLON, 1997, 275 s. ISBN 80-85850-22-2.

REYNOLDS, Andrew, Ben REILLY a Andrew ELLIS. *Electoral System Design: The New International IDEA Handbook*. Stockholm: IDEA, 2005, 224 s. ISBN 91-85391-18-2.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, 208 s. ISBN 978-80-7367-348-2.

SARTORI, Giovanni. *Strany a stranické systémy: Schéma pro analýzu*. 1. vyd. Brno: CDK, 2005, 466 s. ISBN 80-7325-062-4.

STRMISKA, Maxmilián. a kol. *Politické strany moderní Evropy*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, 727 s. ISBN 80-7367-038-0.

SVOBODA, Jiří, Jakub HUDÁK a Petr JÜPTNER. *Komunální politické systémy*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2003, 190 s. ISBN 80-7308-056-7.

Články

FRITZOVÁ, Marie. Zúčastněné pozorování a rozhovor v terénní praxi. *AntropoWeb* [online]. 2016, 3-4, s. 95-106 [cit. 2019-03-09]. ISSN 1801-8807. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/webzin/index.php/webzin/issue/view/26>.

LEBEDA, Tomáš. Komunální volby klamou: Krátké zastavení nad problematickými aspekty volebního systému pro obecní zastupitelstva. In: *Acta Politologica*, vol. 1, no. 3, 2009, s. 332-343. ISSN 1803-8220.

TRÁVNÍČEK, Matěj. Současná podoba a perspektivy pro komunální volby v České republice. In: *Acta Politologica*, vol. 6, no. 2, 2014, s. 212-237.

Elektronické

ČESKO. Zákon č. 368 ze dne 5. září 1990 o volbách do obecních zastupitelstev. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 59. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-368/zneni-19900906>.

ČESKO. Zákon č. 298 ze dne 15. dubna 1992 o volbách do zastupitelstev v obcích a o místním referendu. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 62. Dostupný také z: https://www.zakonyprolidi.cz/nabidka/cs/1992-298/zneni-19920701#p96_p96-1.

ČESKO. Zákon č. 152 ze dne 22. června 1994 o volbách do zastupitelstev v obcích a o znění a doplnění některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1994, částka 48. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-152/zneni-0?text=formul>.

ČESKO. Zákon č. 491 ze dne 6. prosince 2001 o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 178. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>.

ČSÚ. Charakteristika okresu Benešov. www.czso.cz [online]. [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_benesov.

ČSÚ. Města a venkov – územní srovnání. www.czso.cz [online]. [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_af=VUZEM-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30829&pvo=RSO13&str=v62&evo=v554_!_VUZEM197-100-101hal_1&c=v61~2__RP2017MP12DP31.

ČSÚ. Volební portál. www.volby.cz [online]. Dostupné z: www.volby.cz.

MĚSTO BENEŠOV. Rada města Benešov. www.benesov-city.cz [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: https://benesov-city.cz/vismo/o_utvar.asp?id_org=219&id_u=1050&p1=39560.

MĚSTO BENEŠOV. Rada města Benešov 2016-2018. www.benesov-city.cz [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: https://benesov-city.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=219&id=70040&p1=39560.

MĚSTO BENEŠOV. Rada města Benešov 2014-2016. www.benesov-city.cz [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: https://benesov-city.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=219&id=35757&p1=39560.

MĚSTO BENEŠOV. Rada města Benešov 2010-2014. www.benesov-city.cz [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: https://benesov-city.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=219&id=27693&p1=39560.

MĚSTO BENEŠOV. Rada města Benešov 2006-2010. www.benesov-city.cz [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: https://benesov-city.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=219&id=2597&p1=39560.

MĚSTO BENEŠOV. Rada města Benešov 2002-2006. www.benesov-city.cz [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: https://benesov-city.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=219&id=2650&p1=39560.

MĚSTO BYSTRŮ. Rada města Bystrů. www.mestobystrice.cz [online]. [cit. 2019-03-13] Dostupné z: <https://www.mestobystrice.cz/mesto/rada-mesta-bystrice-1/slozeni-rady/>.

MĚSTO NEVEKLOV. Zastupitelstvo. www.neveklov.cz [online]. [cit. 2019-03-13] Dostupné z: <http://www.neveklov.cz/mestsky-urad-a-samosprava/zastupitelstvo/>.

MĚSTO SÁZAVA. Rada města. www.mestosazava.cz [online]. [cit. 2019-03-13] Dostupné z: <https://www.mestosazava.cz/rada%2Dmesta/os-1012/p1=13037>.

MĚSTO TÝNEC NAD SÁZAVOU. Složení rady města. www.mestotyrec.cz [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <http://www.mestotyrec.cz/page.php?fp=radnice/samosprava/rada>.

MĚSTO TRHOVÝ ŠTĚPÁNOV. Rada. www.trhovystepanov.cz [online]. [cit. 2019-03-13] Dostupné z: <https://www.trhovystepanov.cz/urad-2/povinne-informace/subjekt-rada-3.html>.

MĚSTO VLAŠIM. Rada města. www.mesto-vlasim.cz [online]. [cit. 2019-03-13] Dostupné z: <https://www.mesto-vlasim.cz/seznam-radnich/>.

MĚSTO VOTICE. Rada města. www.mesto-votice.cz [online]. [cit. 2019-03-13] Dostupné z: <http://www.mesto-votice.cz/seznam%2Dclenu%2Drady%2Dmesta/os-7719/p1=15356>.

SMOČR. Měnit volební systém nelze bez široké diskuse. Svaz měst a obcí aktuální návrh na zavedení přímé volby starostů a hejtmanů nepodporuje. www.smocr.cz [online]. [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/cz/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/menit-volebni-system-nelze-bez-siroke-diskuze-svaz-mest-a-obci-aktualni-navrh-na-zavedeni-prime-volby-starostu-a-hejtmanu-nepodporuje.aspx>.

SMSČR. Komunální volby potřebují změnu. www.smscr.cz [online]. [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://www.smscr.cz/cz/tiskove-zpravy/1229-2016-12-09>.

Seznam zkratek

ANO	ANO 2011
BPS	Balbínova poetická strana
ČSFR	Česká a Slovenská federativní republika
ČR	Česká republika
ČSL	Československá strana lidová
ČSNS	Česká strana národně sociální
ČSS	Československá strana socialistická
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
DEU	Demokratická unie
DSSS	Dělnická strana sociální spravedlnosti
DŽJ	Důchodci za životní jistoty
FSV UK	Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy
HNHROM	Hnutí nezávislých za harmonický rozvoj obcí a měst
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČ	Komunistická strana Československa
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
MDS	Masarykova demokratická strana
NK	Nezávislý kandidát
ODA	Občanská demokratická aliance
ODS	Občanská demokratická strana
PČR	Parlament České republiky
PS PČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
SDČR	Svaz důchodců České republiky
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SMO ČR	Svaz měst a obcí České republiky
SMS ČR	Sdružení místních samospráv České republiky
SN	Sdružení nezávislých
SNK	Sdružení nezávislých kandidátů
SNK-ED	Sdružení nezávislých kandidátů – Evropští demokraté
SPD	Svoboda a přímá demokracie
SPO	Strana práv občanů
SPR-RSČ	Sdružení pro republiky – Republikánská strana Československa
SPOZ	Strana práv občanů Zemanovci
SRPDŠ	Sdružení rodičů a přátel dětí a školy
STAN	Starostové a nezávislí
Strana venkova – SOS	Strana venkova – Spojené Občanské Síly
SZ	Strana zelených
SŽJ	Strana za životní jistoty
TŠ	Trhový Štěpánov
US	Unie svobody
US-DEU	Unie svobody – Demokratická unie
VPM	Volba pro město
VV	Věci veřejné

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 - Kategorie obcí podle velikosti	4
Tabulka 2 - Potřebné množství podpisů	11
Tabulka 3 - Typologie politických stran	15
Tabulka 4 - Senátoři volebního obvodu č. 41 – Benešov	23
Tabulka 5 - Výsledky voleb do PS PČR 1998 – porovnání	24
Tabulka 6 - Výsledky voleb do PS PČR 2010 – porovnání	25
Tabulka 7 - Výsledky voleb do PS PČR 2013 – porovnání	26
Tabulka 8 - Výsledky voleb do PS PČR 2017 – porovnání	27
Tabulka 9 - Výsledky voleb v Benešově 1998-2018.....	40
Tabulka 10 - Přehled starostů Benešova od roku 1998	44
Tabulka 11 - Souhrnné výsledky komunálních voleb ve Vlašimi.....	57
Tabulka 12 - Souhrnné výsledky komunálních voleb ve Voticích.....	72
Tabulka 13 - Souhrnné výsledky voleb 1998-2018.....	86
Tabulka 14 - Souhrnné výsledky voleb 1998-2018.....	101
Tabulka 15 - Souhrnné výsledky voleb 1998-2018.....	115
Tabulka 16 - Souhrnné výsledky voleb 1998-2018.....	127
Tabulka 17 - Souhrnné výsledky voleb 1998-2018.....	141
Tabulka 18 - Souhrnné výsledky komunálních voleb v letech 1998-2018	154
Tabulka 19 - Průměrný počet žen a straníků za roky 1998-2018 v procentech	160
Graf 1 - Vývoj počtu obyvatel okresu Benešov v letech 1998-2017	20
Graf 2 - Sídlní struktura okresu Benešov	21
Graf 3 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018	31
Graf 4 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998.....	31
Graf 5 - Kandidáti dle věku	32
Graf 6 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2002	33
Graf 7 - Kandidáti dle věku	34
Graf 8 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2006	34
Graf 9 - Kandidáti dle věku	35
Graf 10 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010.....	36
Graf 11 - Kandidáti dle věku.....	36
Graf 12 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2014	37
Graf 13 - Kandidáti dle věku.....	38
Graf 14 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2018	39
Graf 15 - Kandidáti dle věku.....	39
Graf 16 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran.....	41
Graf 17 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018	46
Graf 18 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 1998	47
Graf 19 - Kandidáti dle věku.....	48
Graf 20 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2002	49
Graf 21 - Kandidáti dle věku.....	50
Graf 22 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2006	51
Graf 23 - Kandidáti dle věku.....	51
Graf 24 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2010	52
Graf 25 - Kandidáti dle věku.....	53
Graf 26 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2014	53
Graf 27 - Kandidáti dle věku.....	54
Graf 28 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2018	55
Graf 29 - Kandidáti dle věku.....	56
Graf 30 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran.....	57
Graf 31 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018	61
Graf 32 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 1998	61

Graf 33 - Kandidáti dle věku.....	62
Graf 34 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2002	63
Graf 35 - Kandidáti dle věku.....	64
Graf 36 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2006	65
Graf 37 - Kandidáti dle věku.....	65
Graf 38 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2010	66
Graf 39 - Kandidáti dle věku.....	67
Graf 40 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2014	68
Graf 41 - Kandidáti dle věku.....	69
Graf 42 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti	70
Graf 43 - Kandidáti dle věku.....	71
Graf 44 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran.....	72
Graf 45 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018	76
Graf 46 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 1998	77
Graf 47 - Kandidáti dle věku.....	77
Graf 48 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2002	78
Graf 49 - Kandidáti dle věku.....	79
Graf 50 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti	80
Graf 51 - Kandidáti dle věku.....	80
Graf 52 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2010	81
Graf 53 - Kandidáti dle věku.....	82
Graf 54 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2014	83
Graf 55 - Kandidáti dle věku.....	83
Graf 56 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2018	84
Graf 57 - Kandidáti dle věku.....	85
Graf 58 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran.....	87
Graf 59 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018	90
Graf 60 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998.....	90
Graf 61 - Kandidáti dle věku.....	91
Graf 62 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2002.....	92
Graf 63 - Kandidáti dle věku.....	93
Graf 64 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2006.....	94
Graf 65 - Kandidáti dle věku.....	94
Graf 66 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010.....	95
Graf 67 - Kandidáti dle věku.....	96
Graf 68 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2014.....	97
Graf 69 - Kandidáti dle věku.....	98
Graf 70 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2018.....	99
Graf 71 - Kandidáti dle věku.....	100
Graf 72 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran.....	102
Graf 73 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998.....	105
Graf 74 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998.....	105
Graf 75 - Kandidáti dle věku.....	106
Graf 76 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2002.....	106
Graf 77 - Kandidáti dle věku.....	107
Graf 78 - Kandidáti dle pohlaví a stranické příslušnosti v roce 2006	108
Graf 79 - Kandidáti dle věku.....	108
Graf 80 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010.....	109
Graf 81 - Kandidáti dle věku.....	110
Graf 82 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2014.....	111
Graf 83 - Kandidáti dle věku.....	112
Graf 84 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2018.....	113
Graf 85 - Kandidáti dle věku.....	114
Graf 86 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran.....	115
Graf 87 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018	118

Graf 88 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998.....	118
Graf 89 - Kandidáti dle věku.....	119
Graf 90 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2002.....	120
Graf 91 - Kandidáti dle věku.....	120
Graf 92 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2006.....	121
Graf 93 - Kandidáti dle věku.....	122
Graf 94 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010.....	123
Graf 95 - Kandidáti dle věku.....	123
Graf 96 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2014.....	124
Graf 97 - Kandidáti dle věku.....	125
Graf 98 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti.....	126
Graf 99 - Kandidáti dle věku.....	126
Graf 100 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran.....	128
Graf 101 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018	131
Graf 102 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998.....	131
Graf 103 - Kandidáti dle věku.....	132
Graf 104 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2002.....	133
Graf 105 - Kandidáti dle věku.....	133
Graf 106 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2006.....	134
Graf 107 - Kandidáti dle věku.....	135
Graf 108 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010.....	136
Graf 109 - Kandidáti dle věku.....	137
Graf 110 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2014.....	138
Graf 111 - Kandidáti dle věku.....	139
Graf 112 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2018.....	140
Graf 113 - Kandidáti dle věku.....	140
Graf 114 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran.....	142
Graf 115 - Poměr typů kandidujících stran v roce 2018	145
Graf 116 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 1998.....	145
Graf 117 - Kandidáti dle věku.....	146
Graf 118 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2002.....	147
Graf 119 - Kandidáti dle věku.....	148
Graf 120 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2006.....	149
Graf 121 - Kandidáti dle věku.....	149
Graf 122 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2010.....	150
Graf 123 - Kandidáti dle věku.....	151
Graf 124 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2014.....	152
Graf 125 - Kandidáti dle věku.....	152
Graf 126 - Kandidáti dle pohlaví a politické příslušnosti v roce 2018.....	153
Graf 127 - Kandidáti dle věku.....	154
Graf 128 - Výsledky dlouhodobě kandidujících stran.....	155
Graf 129 - Vývoj počtu stranických kandidátů 1998-2018.....	160
Graf 130 - Vývoj počtu žen na kandidátních listnách 1998-2018	161

Seznam příloh

Příloha 1 - Koaliční smlouva Votice

Příloha 2 - Koaliční smlouva Benešov

Příloha 3 - Polostrukturovaný rozhovor

Přílohy

Příloha 1 - Koaliční smlouva Votice

Dohoda o koaliční spolupráci

Zvolení zastupitelé za uskupení:

Votičáci s podporou TOP 09 a STAN - Jana Zelenková, Jiří Slavík, Hana Davidková, Bc. David Špinar, Štěpánka Říhová, Bc. Rudolf Bednář

Sdružení nestraníků – Miloš Tomeš, Bc. Jaroslava Pokorná

Občanská demokratická strana – Jan Kučera, Jan Žaloudek

Českou stranu sociálně demokratickou – Mgr. Jiří Čáp, Ing. Viktor Červ

se vzhledem k výsledku komunálních voleb ve Voticích a k zodpovědnosti, kterou jim občané města Votice vyjádřili svými hlasy, dohodli na budoucí spolupráci v Zastupitelstvu města Votice.

Výše uvedení zvolení zastupitelé se zavazují:

- 1.) Po vzájemné dohodě ze svých zástupců vytvořit Radu města a obsazení předsedů výborů takto:

Votičáci s podporou TOP 09 a STAN: funkce starosty: Jiří Slavík + dvě místa v Radě města: Jana Zelenková, Hana Davidková

Sdružení nestraníků: funkce místostarosty: Bc. Jaroslava Pokorná

Občanská demokratická strana: funkce statutárního místostarosty: Jan Kučera

Předseda Finančního výboru: Top 09 a STAN – Bc. David Špinar

Předseda Kontrolního výboru bude nabídnut nejsilnější opoziční straně Ano 2011

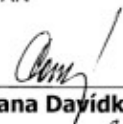
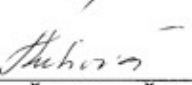
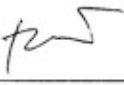

- 2.) Na základě svých programových priorit vytvořit společný program na celé čtyřleté volební období.
- 3.) Všichni účastníci této dohody se zavazují, že **nebudou jednat samostatně s žádným jiným uskupením** zvoleným do zastupitelstva na vytvoření Rady města.
- 4.) Na základě svých volebních priorit vytvořit program na čtyřleté volební období a tyto priority prosazovat jednotným hlasováním.
- 5.) Společný program bude přílohou č. 1.

Níže podepsaní účastníci této dohody prohlašují, že si tuto dohodu před jejím podpisem řádně přečetli, že byla uzavřena po jejich vzájemné shodě, podle jejich pravé a svobodné vůle, vážně a srozumitelně, nikoliv v tísni a za nápadně nevýhodných podmínek.

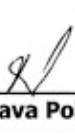
Tato dohoda má dvě strany, je pořízena ve čtyřech stejnopisech, z každé uskupení přebírá po jednom. Tato dohoda o koaliční spolupráci nabývá účinnosti vlastnoručními podpisy všech účastníků.

Ve Voticích dne, 10.10.2018

za uskupení Votičáci s podporou TOP 09 a STAN

 _____ Jana Zelenková	 _____ Jiří Slavík	 _____ Hana Dayídková
 _____ Štěpánka Říhová	 _____ Bc. Rudolf Bednář	 _____ Bc. David Špínar

za uskupení Nestráníci

 _____ Miloš Tomeš	 _____ Bc. Jaroslava Pokorná
--	--

za uskupení Občanské demokratické strany

 _____ Jan Kučera	 _____ Jan Zaloudek
---	--

za uskupení České strany sociálně demokratické

 _____ Mgr. Jiří Čáp	 _____ Ing. Viktor Červ
--	--

Koaliční smlouva

Zastupitelé zvolení do Zastupitelstva města Benešov za Volbu pro Benešov

(dále jen „zastupitelé za VPB“)

a

Zastupitelé zvolení do Zastupitelstva města Benešov za Občanskou demokratickou stranu

(dále jen „zastupitelé za ODS“)

a

Zastupitelé zvolení do Zastupitelstva města Benešov za STAN Spolu pro Benešov s podporou KDU - ČSL Benešov

(dále jen „zastupitelé za STAN“)

a

Zastupitelé zvolení do Zastupitelstva města Benešov za Českou Pirátskou stranu s podporou strany Zelených

(dále jen „zastupitelé za Piráty“)

na základě výsledků vycházejících z komunálních voleb do Zastupitelstva města Benešov, konaných ve dnech 5. a 6. října 2018 ve snaze prosazovat ve volebním období 2018–2022 společné zájmy pro rozvoj města Benešov a kvality života jejích občanů, jako smluvní strany

uzavírají tuto koaliční smlouvu:

Čl. I

Předmět a účel smlouvy

- 1) Předmětem této smlouvy je
 - a) vytvoření základního rámce pro fungování koaliční spolupráce pro volební období 2018 – 2022 v Benešově
 - b) vyjádření společného zájmu smluvních stran při prosazování programových priorit, které vyplývají z volebních programů smluvních stran
 - c) stanovení základních principů koaliční spolupráce, včetně dohody o ustavení a složení orgánů města Benešov

- 2) Účel koaliční spolupráce je prosazování společných programových priorit a společný postup ve všech orgánech města Benešov.

Čl. II

Programové priority

Strany koalice konstatují, že našly potřebnou míru shody v hlavních bodech programů jednotlivých stran pro volební období 2018-2022. Koalice považuje za své priority:

1) **Hospodárnost, rozpočtovou odpovědnost s ohledem na dlouhodobé potřeby efektivní správy a rozvoje města Benešov**

Vyrovnané či přebytkové hospodaření města, jeho organizací a městských obchodních společností. Investice směřovat zejména do rozvoje města Benešov v oblasti bydlení, sociální péče, školství, sportu, dopravy, cyklodopravy, vodohospodářské infrastruktury, využití veřejného prostoru a dalších oblastí. Efektivní pronájmy nebytových prostor. Důsledné využití nástrojů pro zajištění úspor výdajů. Příprava a realizace investic na základě důkladné rozvahy i s ohledem na následnou údržbu a provoz. Posílení kontroly výdajů, kvality dodávek a služeb. Maximální využití soutěžních nástrojů. Spolupráce s místními spolky.

2) **Efektivní, vstřícná, otevřená správa města Benešov a poskytování služeb občanům**

Rozvoj nástrojů pro hospodaření a správu města Benešov pod kontrolou veřejnosti, zejména s využitím moderních technologií. Rozšíření portfolia informací zveřejňovaných nad rozsah požadovaný zákonem a v uživatelsky přívětivé podobě. Zrychlení digitalizace správy města. Posílení veřejné diskuse a průběžná komunikace s občany. Rozšíření možností kontaktů veřejnosti s úřadem a poskytování on-line služeb. Jeden den v týdnu prodloužení úředních hodin. Využívání standardních nástrojů v oblasti kvality veřejné správy a jejich rozvoj. Ze zasedání zastupitelstva budou pořizovány audiovizuální záznamy. Na webových a facebookových stránkách města živý přenos zastupitelstva města.

3) **Odpovědné postupy v oblasti správy a prodeje majetku**

Stabilizace stávajícího systému správy majetku města, jeho organizací, městských obchodních společností a prosazování případných změn s cílem zvýšit efektivitu a kontrolu. Majetek prodávat pouze v nezbytně nutné míře v návaznosti na rozvahu potřebnosti majetku a finančních prostředků pro dlouhodobé vyrovnané hospodaření města Benešov. Zaměřit se na pravidelnou údržbu místních komunikací.

4) **Kvalita životního prostředí a veřejného prostoru**

Pokračování v úsilí při zlepšování kvality životního prostředí a veřejného prostoru, zejména v oblastech péče o zeleň, čistoty a úklidu, hospodaření s odpady včetně podpory jejich třídění, úspor energií, ochrany proti hluku a kvality ovzduší. Pokračovat v budování sportovně relaxační zóny Sladovka. Alokování investic do celého veřejného prostoru. Koordinováním rozvoje infrastruktury omezit negativní dopady do života obyvatel i podnikatelů. V případě plánování nákladnějších úprav zohlednit i očekávané náklady na budoucí údržbu.

Budeme pokračovat v již zahájených pracích na revizi stávajícího strategického plánu rozvoje města a přidružených osad, který bude vycházet z potřeb města, jeho obyvatel, nastaví střednědobé a dlouhodobé priority města včetně jeho osad ve všech oblastech obsažených v tomto dokumentu, spojený s participací veřejností i dalšími subjekty/aktéry na území města a jeho osad.

5) Boj proti hazardu

Pokračování vytěšňování kasin a heren z území města Benešov
s využitím všech zákonných prostředků.

Čl. III

Složení a kompetence orgánů města Benešov

- 1) Smluvní strany se dohodly, že počet členů Rady města Benešov pro volební období 2018-2022 bude sedm, z čehož bude jeden starosta, dva zástupci starosty, všichni uvolnění pro výkon funkce. Dále pak čtyři členové zastupitelstva – členové RM, kteří budou neuvolnění pro výkon funkce.
- 2) Při volbě členů RM obsadí VPB tyto funkce: starosta a jeden zástupce starosty oba uvolnění pro výkon funkce a dva členové zastupitelstva – člen RM oba neuvolnění pro výkon funkce.
- 3) Při volbě členů RM obsadí ODS tyto funkce: jeden zástupce starosty uvolněný pro výkon funkce.
- 4) Při volbě členů RM obsadí STAN tyto funkce: jeden člen zastupitelstva – člen RM neuvolněný pro výkon funkce.
- 5) Při volbě členů RM obsadí Piráti tyto funkce: jeden člen zastupitelstva – člen RM neuvolněný pro výkon funkce.
- 6) V případě, že z nominovaných funkcí za VPB, ODS, STAN a Piráti kdokoliv odstoupí, nebo bude odvolán, tyto funkce budou i nadále náležet k obsazení kandidáty téže smluvní strany, pokud se strany nedohodnou jinak.
- 7) Komise RM budou ustanovovány na základě aktuálních potřebnosti. Předsedové komisí a jejich členové budou zvoleni RM a při jejich volbě budou respektovány programové priority jednotlivých stran a zároveň nutnost koaliční shody. Pro zrušení komise RM je potřebná shoda všech koaličních partnerů zastoupených v RM.
- 8) Zastupitelstvo města Benešov zřizuje Kontrolní a Finanční výbor. Funkce předsedy Kontrolního a Finančního výboru bude nabídnuta opozičním stranám. Výbory budou mít 9 členů.

Čl. IV

Koaliční spolupráce, Koaliční setkání, ukončení smlouvy

- 1) Pro případ, že by se jedna strana cítila být jinou stranou poškozována jednáním, které je v rozporu s obsahem této smlouvy, nebo neuplatňováním principů, na nichž je tato dohoda založena, nebo cítila potřebu projednat některá zásadní rozhodnutí s další stranou, je oprávněna požádat smluvní strany o projednání dané záležitosti.
- 2) V případě, že o to kterákoliv ze smluvních stran požádá, uskuteční se ještě před projednáním klíčových témat na Radě města a na Zastupitelstvu města, tzv. **koaliční setkání**. Tohoto setkání se mohou zúčastnit všichni zvolení zastupitelé z koaličních stran (hnutí). Za klíčová témata jsou považována: rozpočet, plán investic, strategický plán rozvoje města, územní plánování. Další témata mohou být doplněna jednotlivými stranami dle situace a jejich naléhavosti. Smyslem je, aby všichni koaliční partneři měli rovnou příležitost pro prodiskutování zásadních koncepčních a strategických oblastí města.
- 3) Koaliční strany se zavazují, že v zásadních personálních otázkách a při nakládání s majetkem města a městských obchodních společností budou postupovat ve vzájemné shodě a pro jejich prosazení bude nutná shoda všech koaličních partnerů.
- 4) Koaliční strany spolu budou vzájemně jednat vždy jako suverénní a rovnocenní partneři současně s respektováním síly mandátu vzešlého z voleb. Základním principem je rovný přístup k informacím a otevřený dialog mezi všemi koaličními partnery.
- 5) Všechny strany se zavazují, že vynaloží maximální úsilí k překlenutí rozporů. Pokud jednání nepovedou k dohodě a řešení sporu, má právo každá ze smluvních stran koaliční smlouvu vypovědět.

Čl. V.

Závěrečná ustanovení

- 1) Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem jejího podpisu všemi stranami a je závazná po celé funkční období Zastupitelstva města Benešov, resp. do doby konání příštích voleb do Zastupitelstva města Benešov.

- 2) Veškeré změny této dohody, doplňky nebo dohoda o ukončení této koaliční smlouvy mohou být učiněny pouze písemně, formou číslovaných dodatků.
- 3) Jako doklad souhlasu se zněním této koaliční smlouvy a vůle vytvořit koalici a býti touto smlouvou osobně vázání, připojují zastupitelé zvolení za VPB, ODS, STAN a Piráty svoje podpisy.

V Benešově 30.10.2018

Za zastupitele VPB

[Redacted signature block for VPB representatives]

Za zastupitele ODS

[Redacted signature block for ODS representatives]

Za zastupitele STAN

[Redacted signature block for STAN representatives]

Za zastupitele Piráti

[Redacted signature block for Piráti representatives]

Příloha 3 – Polostrukturovaný rozhovor

Scénář polostrukturovaného rozhovoru pro výzkum UK

Vážená paní zastupitelko, vážený pane zastupiteli,

Na Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy probíhá výzkum na téma komunální politiky. Výzkum se týká problematiky ukotvenosti politických stran ve městech, tvorby kandidátek stranami a nezávislými kandidáty pro komunální volby a spolupráce mezi zvolenými zastupiteli v jednotlivých zastupitelstvech. Zkoumaným obdobím je posledních 20 let, tedy roky 1998-2018.

Rád bych Vás tímto požádal o chvíli vašeho času (cca 45 minut) a zodpovězení uvedených otázek. Výsledky výzkumu budou, v případě zájmu, sděleny respondentům. Údaje poskytnuté respondenty budou zpracovány v absolventské práci. Pokud respondent nemá zájem vystupovat v práci pod svým jménem, je možnost anonymizovat jeho odpovědi. Máte zájem anonymizovat své odpovědi? Ano/ne

Níže naleznete návrh polostrukturovaného rozhovoru k tomuto výzkumu. Tento rozhovor obsahuje 21 otázek.

Profil respondenta

Kandidoval jste za politickou stranu nebo SNK?

Jste členem politické strany, případně funkcionářem?

Část I. – Strany a kandidátky

Kandidátní listiny do komunálních voleb v ČR podávají buď politické strany nebo sdružení nezávislých kandidátů. Mnohdy dochází k tomu, že ve městě kandiduje politická strana, která ale nemá vlastní místní organizaci. Za politické strany také mnohdy kandidují bezpartijní, ačkoli strany mají početné členské základny. Na druhou stranu kandidátky nezávislých jsou hojně zastoupeny také, ačkoli podat takovou kandidátku je náročnější z hlediska sběru podpisů. V této části budou otázky, týkající se vaší volební strany a skládání kandidátních listin. Na základě odpovědi v části „profil respondenta“ bude respondent dotazován buď na otázku 1 nebo 2.

1. Kandidátní listina byla za politickou stranu.
 - a. Existuje ve vašem městě místní organizace politické strany, za kterou jste kandidovali?
 - i. Vzpomenete si, kdy byla místní organizace strany založena, kolik má členů a jak se členská základna vyvíjí?
 - ii. Pokud nemáte ve městě místní organizaci strany, za kterou jste kandidovali, tušíte, kde jsou členové strany organizováni (ve které organizaci jiného města)?
 - b. Uvažovali jste někdy, že budete kandidovat jako SNK kvůli zisku nových voličů?
 - c. Má vaše kandidátka nějakou vazbu na nepolitický subjekt (SDH, Myslivci, škola atd.) působící ve vašem městě?
 - d. Na vaší kandidátce kandidují i kandidáti bez politické příslušnosti. Jakou roli přisuzujete členům strany a bezpartijním při sestavování kandidátní listiny?

2. Kandidátní listina byla za sdružení nezávislých kandidátů.
 - a. Vzpomenete, kdy byla kandidátka poprvé sestavena a za jakých okolností vznikla?
 - b. Uvažovali jste někdy, že byste kandidovali jako politická strana nebo sdružení nezávislých a politické strany?
 - c. Je vaše kandidátka navázána na nějaký nepolitický subjekt (SDH, Myslivci, škola atd.) působící ve městě?

Část II. – Vztahy a rivalita

Rivalita mezi kandidujícími subjekty je běžná zejména během voleb. Dochází k ní, aby kandidátka vymezila své postoje a její program byl pro voliče srozumitelný. Jednotlivé kandidátky mohou vést souboj i skrze různé druhy kampaně. Po volbách dochází ke dvěma situacím. Rivalita se vytratí, dojde k uklidnění situace a vzniká spolupracující zastupitelstvo, jelikož zvolené strany mají zájem dohromady rozhodovat o dění ve městě. Rivalita, vymezování a konflikty může přetrvávat i po volbách a poté se zastupitelstvo rozčlení na spolupracující a opoziční.

3. Jaké jsou politické vztahy mezi jednotlivými kandidátkami?
 - a. Dochází k rivalitě nebo volebnímu souboji?
 - i. Vůbec nedochází k rivalitě a konfliktům mezi kandidátkami.
 - ii. Občasně dochází ke konfliktům, buď při volbách nebo v průběhu volebního období.
 - iii. Rivalita je stálá.

Část III. – Koalice a většina

Koalice je spojení dvou nebo více zvolených stran či zastupitelů, které by v ideálním případě mělo tvořit nadpoloviční většinu členů zastupitelstva. Některé většiny a spojení vznikají za účelem volby starosty a rady, jiné mají trvalý charakter. Prosím popište dle svých znalostí koalici ve vašem městě.

4. Vzniká u vás nějaká forma spojení či koalice mezi zastupiteli?
5. Vzniká koalice pouze pro volbu starosty, případně radních nebo pro dlouhodobou spolupráci?
6. Je již před volbami jasné, kdo s kým bude spolupracovat?
7. Je koalice ve vašem zastupitelstvu utvořená na základě dlouhodobé spolupráce zastupitelů nebo je každé volební období jiná?
8. Formuje se koalice spíše z minimálního počtu stran, tedy tak, aby měla potřebnou většinu nebo je tendence zapojit do koalice co nejvíce subjektů zastoupených v zastupitelstvu?
9. Uzavírají koaliční strany mezi sebou pouze ústní dohodu nebo je podepisována koaliční smlouva?
10. Došlo ve zkoumaném období, tedy od roku 1998, k rozpadu koalice a odvolání starosty v průběhu funkčního období? Pokud ano, popište prosím okolnosti.
11. Vzejde nový starosta vždy z vítězné strany?